33114/A/1
N iv. h
16

LEONARDUS

62639

CAMILLI LEONARDI

SPECULUM LAPIDUM,

ET

D. PETRI ARLENSIS

DE SCUDALUPIS,

PRESBYTERI HIEROSOLYMITANI,

SYMPATHIA

SEPTEM METALLORUM

AC SEPTEM SELECTORUM LAPIDUM

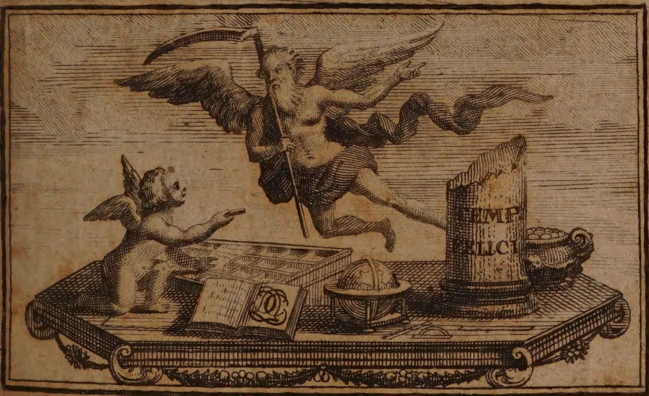
AD PLANETAS.

ACCEDIT

MAGIA ASTROLOGICA

PETRI CONSTANTII ALBINII

VILLANOVENSIS.

HAMBURGI

Apud CHRISTIANUM LIEBEZEIT, 1717.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

GENEROSISSIMO AC ILLUSTRISSIMO

PRINCIPI,

CAROLO GONSAGEO CLEVESIO,

NIVERNENSIVM ET RETELENSIVM DVCI

PETRVS ARLENSIS DE SCVDALVPIS

P. H. S. D.

TANTA eſt tua erga litteras omneſque literarum ſtudioſos beneuolentia, Princeps illuſtriſſime, quantum ego perſpicio ex iis libris, qui à doctis hominibus indies aut ſub tuo nomine, aut non ſine honorifica mentione tui nominis, tam Latinè quam Gallicè eduntur, vt mihi nullum inter litteratos locum tenere poſſe viſus ſim, niſi aliquid etiam à me profectum ſub tuo nomine appareret: quo & meæ erga te voluntatis & obſeruantiæ ſignificationem darem, & ingrati animi notam effugerem, ſi tuorum erga litterarum litterato-

rumque ſtudia meritorum magnitudinem minus agnoſcerem.

Ego igitur, Princeps illuſtrisſime, do dedicoque tuæ Celſitudini hanc meam, quanquam leuioris operæ, Metallorum ac ſeptem Lapidum Selectorum ad Planetas Sympathiam: Pictores antiquos imitatus, qui picturas ſuas expoſituri, columnæ alicui celſæ ac ſublimi appendebant, vt inde conſpicientium oculis pulchriores ac venuſtiores viderentur. Siue enim ſtemmata, ſiue virtutem, ſiue etiam doctrinam conſiderem, quis inter huius ſeculi Principes te ſublimior, quis celſior, quisue doctior? Tu non ex illorum Magnatum numero, qui prorſus ab omni librorum commercio ceu re noxia ſemper ablegati ſunt: perinde quaſi hæc demum nobilitas ſola ſit & heroica, nihil omnino vel ſcire, vel agere, præter aleam, venatus, moriones, & his etiam ſordidiores voluptates. Tu virtutibus omnibus decorus inter æquales tuos refulges,

Velut inter ignes
Luna minores,

Tu eximium Galliæ decus, maximum lumen & ornamentum. Tua denique tota veteres, Heroum, Ducum, Marchionum, Regum & Imperatorum exornant vndique ceræ Atria.

Se

Sed quid memorem antiquos, cum Princeps generoſiſſ. Ludov. Gonzaga pater tuus, pater patriæ ſuperioribus annis cœtum furiarum horrificum poſt inconuolutos multiplices caſus ceruicibus Franciæ totius inſidentem, tanto Gallorum gaudio repreſſerit, quanto poſt eorundem malo mortem obiit, citius quam oportuit, non ſine bonorum lacrimis, quibus integritas regni cordi eſt? Tu etiam hæres tantæ virtutis, Princeps illuſtriſſime, qua lætitia nuper Francorum omnium ac Italorum corda perfudiſti, cum à Rege Chriſtianiſſimo inter cæteros regni ſui Proceres delectus es tanquam magis dilectus, vt Legatione omnium Legationum glorioſiſſima fungereris, ac Romam, velut alter Cato triumphaturus, ingredereris? Quis dies pulchrior vniuerſo mundo vix vnquam illuxit? Potuit quondam, (inquit Valerius Maximus) M. Catonis ex Cypro cum regia pecunia reuertentis appulſus ad vrbem videri memorabilis, cui naui egredienti Conſules, & cæteri Magiſtratus, & vniuerſus Senatus, populusque Romanus officii cauſa præſto fuit. Sed quam notabilior celebritate & frequentia occurrentium introitus ille tuus, qui cum Regis omnium regum Chriſtianorum

 Chri-

Chriſtianiſſimi regiis ad ſummum Eccleſiæ Pontificem mandatis adueniebas? Quod Cicero de reditu ſuo in patriam, hoc de tuo illo ad vrbem omnium vrbium nobiliſſimam aduentu merito dici poteſt, Vnum illum diem tibi quidem immortalitatis inſtar fuiſſe, cum Senatum egreſſum vidiſti, populumque Romanum vniuerſum, cum tibi ipſa Roma prope conuulſa ſedibus ſuis ad complectendum te Legatum ſibi miſſum progredi viſa eſt. Effuſi obuiam Ciues triumphali circa currus tuos exultauere lætitia, & (quod Suetonius ait de quodam Imperatore) ſexus, ætas, ordo omnis ad vigeſimum uſque lapidem effudit ſe. Dicam etiam quod Dionem de triumpho Auguſti ſcripſiſſe comperi. Εἰσιόντι σοι οἵ τε ἱερέες καὶ ἡ βουλὴ, ὅ τε δῆμος, μετά τε τῶν γυναικῶν καὶ μετὰ τῶν τεκνῶν ἀπαντήσαν. *Dicam & cum Tacito de altera ſimili ſolennitate, inueniſſe te obuias tribus feſto cultu, Senatum coniugum ac liberorum agmina per ſexum & ætatem diſpoſita, extructos quà incederes ſpectaculorum gradus, quomodo triumphi viſuntur. Omnia denique vidiſti referta ac laborantia, ac ne eum quidem vacantem locum, qui non niſi ſuſpenſum & inſtabile veſtigium caperet, oppletas vndique vias anguſtumque tramitem relictum tibi: ala-*

crei

crem hinc atque inde populum vbique per gaudium paremque clamorem: tam æqualis ab omnibus ex adventu illo tuo pompatico lætitia percepta eſt, quàm omnibus optatus aduenisti, quæ tamen ipſa cum ingreſſu tuo creuit, & pene in ſingulos gradus adaucta eſt.

Te igitur, Princeps illuſtriſſime, cæteros inter Principes tantum caput extollentem,

Quantum lenta ſolent inter viburna cupresſi,

huic meo, quicquid eſt libello, patronum delegi: vt qui Principis in cognitione rerum abditarum cupidiſſimi es hæres, curioſam hanc & paucis adhuc cognitam Metallorum, & Lapidum ad Planetas Sympathiam, ſub vmbra ſaltem tuæ Celſitudinis protegere digneris, ac benignitate tua defendere, quod temeritate mea incipit eſſe publicum. Iacta eſt alea: bene cadet, ſi extare poterit paratiſſimum erga te obſequii mei litteris conſignatum teſtimonium gratique in ſanguinem antiquum & verè regium Gonzagæorum, à quo multæ Poteſtates & Regna ſuum accepiſſe decus profitentur animi qualecumque monumentum. Vale Princeps verè felix, ſtemmatis æquè ac animi ornamentis illuſtriſſime. Lutetiæ Pariſiorum anno à partu virginis, MDCIX. V. Idus Decembr.

AD INVICTISSIMVM DVCEM NIVERNENSEM.

SIcut ſe referunt Gemmæ, atque Metalla Planetis,
Ad Charites ſic ſe Dux generoſus habet.
Certatim uno in eo cæleſtia corpora ſtillant.
Quidquid virtutis mens ſuper aſtra poteſt.
O felix nimium, quem tanti Principis ambit
Gratia! non hominem crede, ſed eſſe Deum.

Superanda omnis Fortuna.

HER-

HERMETI MAGNO,

D. PETRO ARLENSI DE SCUDALUPIS,

Haud dubium quin dent formam inferioribus alta
Sicut quæ in ſuperis ima referre ſtudent.
Vrſas in glacie rigida vidiſſe ſub Arcto,
Quæ cæli docuit, vis ſit imaginibus.
Sed Terræ varios vmquam quis noſſe meatus,
Aſtrorum & curſus, ſympathiamque poteſt?
Omnem tu ſenſum ſuperaueris vnus, Olympum
Coniugio ſtabili dum bene iungis Opi.
Clara Deûm ſoboles magnum Iouis incrementum,
Germanæ vxoris maximum & hoc opus eſt.

Dat cura quietem.

Ejusdem ad Conſtantem.

Conſtans Conſtantis conſtans conſtantia conſtat.
Cum ſtat conſtanti contrà contraria corde.

Ejusdem de Opere.

Ex auro baſes, & ſunt ſtructura lapilli,
Vertice ſublimi ſidera clara ferit.

Ejuſdem Magneti.

In centro Matris tu fundamenta locaſti,
Erectumque caput fers ſuper aſtra Poli.

IM DVPLICI AVTHORIS ANAGRAMMATE DVPLEX SENSVS.

PETRUS ARLENSIS,

LETVS RESPIRANS,

RARIS EST PLENVS.

LETVS RESPIRANS arctis ac rebus in amplis,
Pertentant tacitum gaudia plena ſinum.

Idem.

SI quo vult ſpirat, vel fertur ſpiritus, ergo
LETVS RESPIRANS omnia læta facit.

Aliud Anagramma.

INſcribunt alii vt commendent nomina libros,
Aſt hoc grande tuum nomen honorat Opus.

SI

SI PETRVS ARLENSIS RARIS EST PLENVS, abundè
Edere quid mirum, non niſi rara poteſt.

Dat cura quietem.

Ad Symbolum Authoris.

QVod miſerûm gemitus audis, & dura ferentum,
Quodque feras illis, PETRE, benignus opem:
Clemens auxilio Deus eſt tibi rebus in arctis,
Σύμβολον vnde capis ritè, IVVANDO IVVOR.

Lazarus Mozenighus N.F.

Aliud Anagramma.

PETRVS ARLENSIS,

LARES TV SPERNIS.

ITaliam, patriosque LARES TV SPERNIS, vt orbem
Virtuti totum PETRE ſubeſſe probes.

Superanda omnis Fortuna.

AD

AD EVNDEM

D. PETRVM ARLENSEM,

ERVDITISSIMI ET ILLVSTRISSIMI IVVENIS D. BALTHASARIS CORRANDI DE BOSCO COLLEG. SORB. SCHOLASTICI ALVMNI

CARMEN.

DIcitur aſtra humeris portaſſe micantia cœli
Atlas, quem tanto nomine fecit onus.
Magna quidem Atlanti laus eſt, tibi parua videtur
Cui cœlum & tellus ſarcina parua fuit.
Cum terræ lapides variâ licet arte, metalla,
Aſtraque ſecretis prodis amica libris:
Fers cœlum terramque ſimul, mundusque recumbit
Ipſe tuis humeris, ſed magis ingenio.
Nec te preſſit onus, ſed magno pondere maior
Eſt animus, nullis frangitur ille malis.
Sed veluti magno premitur quæ pondere palma,
Surgit; & in tenebris clarius ille micat,

Ille

Ille modo obſcuras Ditis tentare latebras
Cernitur, inde aliis multa ſecreta refert,
Et modo per campos currit ſtellantis Olympi,
Vt diſcat motus ſidereique poli.
Vnde tuum merito æternum per ſæcula nomen
Ornatum meritis implet vtrumque polum.
Nec ſatis alta tuum nomen vulgare per orbem
Fama poteſt: meritis deficit illa tuis.
Deficit illa quidem quamuis non indiga: ſed te
Nulla capit famæ, eſt quæque ſit illa minor.
Si complet terras, fers terram: ſi æthera complet,
Eſt magis æthercam ſuſtinuiſſe domum.
Tu terram cœlo jungis, tu ſidera terræ,
Aſtris dum petras jungis, & aſtra petris.
Mox terræ immixtus terræ penetralia tentas,
Mox ſublime tuum tollis ad aſtra caput.
Sicque omnem noſcis terram, ſic ſidera cœli,
Sic terræ lapides, igniferumque polum.
Deſcribunt alii populos, alii aſpera bella.
Tu melius Ditis tecta ſecreta refers.
Illi bella canunt totum vulgata per orbem,
Cognita tu nullis, quæ tibi nota tamen.

Quis

Quis te cœleſti dicet non ſemine natum,
Qui tot tanta tuo concipis ingenio.
Cum tractas ſtellas, præclarum prodis abunde,
Et ſatis ingenium, quod tibi ſtella dedit.
Cum verò ſecretos terræ explorare receſſus
Tentas, atque cauas pandere mente vias.
Mirandum ingenium monſtras, arcanaque noſcens
Omnia quæ nullis innotuere viris.
Natus es (o fœlix) omnis quæ præbuit ignes,
Commoda naſcenti ſtella fauensque fuit.
Effera nec quicquam placidum ſpondentia Martis,
Sidera, miteſcunt, falciferique Dei.
Iuncta Ioui Venus alma ſuos immiſcuit ignes,
Lunaque felici, Solque fuere loco.
Hasque iuvat, ſtella eſt radiis his congrua quæque:
Hora tibi magno conuenit illa viro.
Quem non terra capit natalis, temnis & illam,
Te minor eſt, tellus non tibi tota ſatis:
Ergo tibi cœlum debetur, ſcande per auras,
Raraque ſic facias ad tua fata gradum.

Balthazar Corrandus de Boſco.

AU-

DON PETRUS ARLENSIS,
DE SCUDALUPIS. M.B.O.

Perſequitur fortuna, tegit Constantia fortis
Inter utramque feror, ſic data fata ſequor.

AUTHOR, OMNIBUS.

ALIQVOD iam tempus elapſum eſt, ex quo Speculum Lapidum Camilli Leonardi meas in manus incidit, & cum ex antiquioribusAuthoribus,qui de tali materia ſcripſerunt,velutiCentonem confectum ipſum vidiſſem, permultum equidem & magni feci. Succincte enim ac dilucidè Lapidum vniuerſalem doctrinam explicat, & docet, nec non exactiſſimam illorum originem, naturam, accidentia,qualitates & virtutes indicat, & ad amuſſin expendit: colores etiam adeò ordinatè ac diſtinctè elucidat, vt per illos cuilibet aſpicienti particularis cognitio innoteſcere poſſit. Ex delectu frequentis huius libri lectionis aliquam Lapidum notitiam percepiſſe me comperi, ex qua cum interius inueſtigandi ſtudium, ſummumque deſiderium enatum fuiſſet, earum quæ deMetallis,Lapidibus, & Planetis fabulæ narrantur,veras cauſas quærere &num inter illos aliquaSympathia exiſteret, cum cognitio ab aliquo veriſimili ortum habeat: Septem tantum Lapides elegi, ex quibus communis Sympathia co-

gnoſci poſſet. Non enim illos elegi qui communiter ab Aſtrologis ad Erraticas ſpectare cenſentur (Multi nempe alii ex Aſtrologiæ principis, multorum Authorum authoritate, peculiarius ad Planetas pertinere, tum ex colorum, tum ex qualitatum origine facile dignoſcuntur) ſed à communiori via aliquantulum diuertere propoſui, non contradicendi ſtudio, ſed vt aliqua noua non adhuc forſitam cognita proferens, delectationem ac vtilitatem in legendo conferre poſſem, cum etiam & alios quamplurimos in meam ſententiam pedibus ire cognouerim, & non ſine apparenti ratione effectuque Sympathia eligatur.

Quam rem propere peregi, & in vnum coadunaui quæ ad rationem Sympathiæ tantum ſpectare poſſunt, vt quid tria in vnum collecta valeant, naturali via demonſtraretur. Non enim per vanam, inanem, falſamque Magiam ex illis quidquam evenire poſſe, apparentibus, veriſque rationibus ſuo loco comprobatur. Annullorum Tabella, vt apponeretur curaui, quo faciliori demonſtratione trina coadunatio in vnum appareret: non enim conuenientiori & aptiori via id fieri potuiſſe

tuiſſe exiſtimaui, Planeta, Metallum, & Lapis in Annulo viſuntur. Non enim ex omni Metallo Annulus, ſiue quoduis magiſterium fieri poteſt, ſicut de viuo Argento: ideoque Proſopopeiam in illo demonſtrari oportuit.

Summo ſum affectus mœrore, cum poſt librum de Gemmis & Lapidibus, ſigilla & imagines impreſſas fuiſſe comperi. Non enim meo ex voto id factum fuiſſe obteſtor. Imo Chalcographis omnino vt non apponerentur prohibueram. Vana & puerilia cum ſeriis haud conueniunt, quæ etſi in antiquiſſimo exemplari de Gemmis exiſterent, ſimul tamen cum Sympathia minime conuenire iudicaueram. Chalchographi natura ſua diuitias congerendi cupidiſſimi, vt liber ex maiori paginarum congerie maiori veniret pretio, in cauſa fuere. Et ſi temporis oportunitas non defuiſſet, omnino vt aufferrent, operam nauaſſem, ſed ex impreſſionis Regiſtro non mihi permiſſum fuit. Credo tamen Authores antiquiſſimos, a quibus talia deprompta fuerunt, non ſine ſtudio, ſummoque labore, obſeruantia & ſubtili inueſtigatione illa reperiſſe: ſed adeo a prima ſua origine alterata ſunt, vt nihil

virtutis ineſſe manifeſtiſſimum appareat.
Sed cuius vtilitatis & ſcientiæ? Nunquid
Lapis inſculptus alter a ſemetipſo per in-
ſculptionem erit? Quid inſculptio illa?
Numquid influxus cogi poteſt? Vanitates
equidem ſunt, & ridicula inuenta quanti
valeant, & cuius momenti ſint in vltima
Sympathiæ parte apparebit. Non enim
tanta audacia in me adhuc viget, vt nunc
etiam falſas opinantium opiniones adau-
geam, cum potius diminuere, & prorſus
adnullare totis viribus intendam. Tali-
bus vanitatibus nunquam fidem præſtiti
neque præſtabo: nec Aſtrologiæ Iudici-
ariæ adeo ſum addictus, vt quid ſecunda
cauſæ valeant ignorem.

Per naturalem Phyſionomiam aliqua
naturalia cognoſci poſſe arbitror, ea tan
tum puta quæ ex vultuum intuitu pe
membrorum ſituationes apparent. Phyſi
onomicus enim per Phyſionomiam, v
ſic, non aliud niſi vitia & virtutes iudicar
poteſt: qui vero alia occultiora per vultu
inſpectionem iudicat, alia ars illi vt adhæ
reat oportet, vel potius per Enthouſias
mum loquetur. Prædictiones ex pluri
bus aggregatis altiori & ſecretiori via de
ueniunt, prout ex Methopoſcopia dici

tur

tur, quæ etſi in frontis lineis & inſpectio-
ne conſiſtit, plurima tamen alia conſide-
randa ſunt, vt exactius absque errore (li-
bera ſuppoſiti voluntate conceſſa) inde
iudicari, & qualitatum ac naturarum ori-
go cognoſci poſſit. Etſi in tali ſcientia
verſatus, ne iudicet, quoad poſſit abſtine-
re debet, cum apud imperitos & mulier-
culas fama ſtatim volet, quæ iudicantur
non ſine dæmonum auxilio fieri poſſe.
Silere hiſce temporibus potius omnibus
conſulo, & quæ per Dei beneficia & libe-
ralitatem conceduntur, cum amicis par-
ticipare, a quibus vt Sympathia hæc im-
primeretur fui adſtrictus: nec enim pu-
blicare ſtatueram. Sciebam, prout nunc
ſcio, naturam etſi non ſuo, alieno tamen
vitio, ſtirpes ſæpe inutiles & noxias pro-
creare. Ita ſcientia Zoylos & ſciolos edere
ſolet, qui cæteros, tanquam infelici (vt
aiunt) ouo natos floccifaciunt, & illorum
monumenta ac lucubrationes tanquam
vanas, non ſolum irrident ac illudunt, ſed
noxias & cenſurandas prædicant & ob-
ſtrepitant. Et quemadmodum canina ra-
bie ſcripta aliena rodunt ac lacerant: ita
ad inſtar canis non ſolum arcendi, ſed &
fuſtigandi. Sed quid mirum? Momo

 enim

enim nec ſummi Iouis opera placent. Sed ſi aliquod ex ipſis lepidum Caput aliqua in publicum proferre vellet, tunc illorum ſumma, abſoluta, heroica, & prope diuina ſcientia innoteſceret, & quisque magnificum AVE pleno ore illi daret. Sileant igitur, vel potius per ſcripta loquantur, & ſeipſos publicent.

Te amicum Lectorem, benigno animo vt corrigas rogo. Ego vero etſi laudem minime appeto, virtutem tamen laudatam augmentum ſumere ſcimus. Quod ſi hos meos, licet paucos, labores tibi arriſiſſe cognouero, Monarchiæ Animæ libellum breui tempore tibi me traditurum polliceor: In quo omnes compoſiti operationes tam internas quam externas ſigillatim demonſtrabo, & ab vno duntaxat, & abſoluto principio deuenire per trinam intellectionem neceſſario apparebit. Omnes & ſingulæ ſcientiæ & artes ibi tanquam in Theatro conſpicientur: Eorum origines, inuentores & operatores notabuntur. Animam vero abſolutum dominium in eas exercere, ſedentem in throno, manifeſtabitur. Opus magno labore & ſtudio compactum. Interim fruere, vale, & felix viuas.

LA

LAZARVS MOZENIGHVS N. F. D. Petro Arlenſi de Scudalupis F. P.

TANTA eſt tua erga omnes humanitas, Amicorum optime, vt noua indies incrementa ſuſcipere videatur. Sæpe enim antehac non modo mihi profeſſus es eximium & ſingulare tuum ſtudium in omni genere officii, ſed etiam omnem operam, curam, induſtriam, cogitationem, mentem denique omnem in amore meo te fixiſſe ac locaſſe demonſtraſti. Quid nouiſſimas detectiones memorem? Neque me tot tamque variis doctrinæ generibus præditum eſſe confiteor, vt tua ſcripta pellectione leuans, ea aut emendare, aut tanquam Ariſtarchus in eis aliqua obeliſco notare valeam. Tantum quid de illis ſentiam, & num illa in publicum emittere debeas, paucis me hortatus es

vt tibi explicarem: in quo certe ſuperare viſus es, quod in me adhuc deficere comperi. Quia tamen vicit amor tuus adhortationibus ſuis, & effecit vt labores tuos gratos & probatos iri credens, conſilium tuum probarem & laudarem potius, quam de illis ſententiam aliquam proferrem eruditione tua indignam: hoc unum acceptum vt habeas rogo. Tanta tua eſt in ſcribendo eruditio, tanta acies iudicii in doctrina, tanta varietas in ſcientia, vt quod ſemel tibi placuit edere, cæteris diſplicere non poſſe exiſtimem. Iungendo ſimul Lapides Metallis, & Metalla Planetis, Terram in Cœlum, & Cœlum in Terram tranſiſſe demonſtras. Cœleſtium enim virtutum Sympathia producit attractionem, & in hæc inferiora deductionem: Antipathia vero reſiſtentiam parit. Ecquid aliud Magia naturalis, quam vnius rei ad alteram deductio ex cognatione naturæ producta? Qui profecto rerum vniuerſalium Sympathiam & Antipathiam abſolutiſſime nouerit, effectus in natura tam admirabiles producere valebit, vt imperitum vulgus eos non aliter quam tenebrarum Principe iuuante fieri potuiſſe facile ſibi perſuadeat. Doleo tamen vicem tuam, doleo & tuum mœrorem. Doleo, inquam, & cum

affectu

affectu dolere debeo, hanc tuam Sympathiam Speculo Gemmarum in impreſſione fuiſſe coniunctam, ac tam firma copula colligatam ex Typographorum auaritia. Licet enim eam ſupra Lapidum fundamenta exædificaveris, & merito illi Camilli Leonardi Speculo acceſſerit, Sigilla tamen & Imagines apponi non debebant, tanquam res ridiculæ, pueriles, gerriſque ipſis Siculis vaniores, & quæ procul dubio meram probitatem minime redolent. Quamvis enim priſci illi Sapientes, ac docti viri, non ſine ſtudio magnoque labore eas a Philoſophiæ, naturaliſque Magiæ ſylvis excerpſerint, ac in faſciculum vnum collegerint, non vt Necromantiæ ritibus, eiusque impiis ac vanis artibus deſeruirent: Earum tamen abuſus poſtea inoleuit, vt quæ tunc pura, erudita, niueque ipſa candidiora erant, impia nunc, vana, nigroque ſimillima coruo circulatoribus neſcio quibus authoribus circunferantur. Vſus ad bonum finem tendens, optimeque digeſtus laudem meretur: Abuſus vero ſibi ipſi pœna ſuppliciumque duriſſimum exiſtit. Apes ex omni florum genere mel ſuum conficiunt, non vt inde venena parentur. Mens bona, bonum ſincerumque animum deſignat. Impreſſores equidem haud laudare poſſum, qui auaritia di-

ctante, librique volumen maius affectantes, bona malis, ſeria puerilibus, puraque impuris miſcuerunt, vt ex foliorum ampliore compagine, amplius quoque lucrum facere poſſent, ſpretis omnibus admonitionibus adhortationibusque tuis. Nec tamen propterea renuas conſolari: mos enim illorum eſt vbique terrarum notiſſimus.

Scripta igitur tua perlegi, delectabili referta varietate: ſed in illis meram probitatem, meram doctrinam, meram bonarum litterarum cognitionem (hæc enim vera & interna bona ſunt) præcipue miror. Miror, inquam, felix tuum Muſæum ab amicorum inſidiis hucvsque fuiſſe tutum. Quid velim iam, credo, percipis. Cur talentum ad lucrum tibi commiſſum diutius abſcondiſti? Cur fructus iam acquiſitos, vberesque ſegetes iam maturas non profers? Ecce terram effoſſam, illud non abſcondiſti, ſuſpicor, neque te repoſuiſſe in ſinu Parentis huius omnium communis vſpiam apparet. Nonne ex Trimegiſto iampridem didiciſti Eumenidum chorum maximas acerbasque pœnas ab illis repetere, qui nullos ſibi ſuperſtites liberos relinquunt? Tu ergo te ipſum iudica. Quantum enim in me eſt, ſummo ſemper deſiderio ſum affectus, vt vela ventis commit-

tens

tens, huncce tuum laborem in publicum emitteres. Conſuetudo nobis communis, nobis quoque ſtudia communia fuere. Tu amicitiæ legibus vinctus, librum edendo, liber eris.

Cæterum quæ ex tuæ Sympathiæ doctrina ac eruditione perceperim, ex more breuiter enarrabo. Scientia hæc Sympathica, non iucunda tantum & curioſa, ſed & vtilis maximopere mihi videtur. Menſa lautiſſima exquiſitis referta epulis, fieri nequit quin plurimorum palato ſapiat. Stylus equidem tuus apertus, clarus, facilisque adeo, vt legentium animi ex fraſi etiam delectationem, non tædium, percipere poſſint. Modo enim te flores humiles in amœniſſimis pratis lectos, calathis ſecernentem, ac opus quod prius feceras exigentem, modo etiam ex intuitu mentis Cœlos ipſos penetrantem conſpicor. Nunc ad cæleſtes ſphæras a terræ meatibus raperis: nunc ad centrum eius deſcendere, ſurculisque venarum eius immorari te non parum delectat: Tandem in aëre conſiſtens abditiſſima quæque Naturæ ſecreta his in inferioribus ſagaciter ac odora canum vi rimaris. Quid plura? In quæſtionibus nouiſſimis diu te immoratum, in diſcuſſis extremis tantum (vt aiunt) labris

bris deguſtaſſe, digitiſque ſummis attigiſſe iuuat. Neque inconſulte quidem aut ſine magna iudicii acie id agis. Quæ etenim noua ſunt (vt quæ de Magnete vix dum etiam antehac tacta profers) maiori diſquiſitione indigent. Quæ vero iam a plurimis ediſſerta præteruolas, Lectoremque ad Authores proprios remiſiſſe tibi ſatis eſt. In locis citandis hoc ipſum quod dico demonſtras. In exactiſſimis enim Tractatibus, Authorem tantum honoris cauſa nominas, in obſcurioribus vero non Authorem tantum, ſed & textus & Capita peculiariora. Quæſtiones cum antiquiſſimis & prolatis Authoribus aſſumis, & quamuis errores illorum aliquos modeſte detegas, doctrinam tamen laudibus meritis non fraudaris. Vno verbo, tam prudenter tuam interponis ſententiam, vt aſſidere potius, quam diſſidere videaris. Secreta in Chymicis non niſi experta proponis: nec tamen adeo manifeſta atque diſtincta, vt illius artis peritiſſimi te profanis euulgare ſua myſteria conqueri poſſint. Petiiſſem fortaſſis laurum vt morderem, ita mihi illi aſalierunt ad riſum, dum amico Alchimiſtæ virginale aurum petenti ſub Arabis nomine te tam ſolerter ludos dantem legi. Quod ſi maximi quidam in arte Magiſtri de

libro

libro tuo petulanti ſplene cachinnos tollere voluerint, non dubito quin eos primam cathedram, primosque accubitus ambientes tua vehementer Sympathia, propter ſuam cum litteris Antipathiam torſura ſit. Ventitabunt ſeſe credo, verbis edentulo ore prolatis te nihil, quod penes ſe non habeant, ſcripſiſſe, ſi non potius, te riuulum huncce tuum tam lucidis fluentem vndis, a ſuis fontibus deduxiſſe palam profiteantur. Iſtis quidlibet audendi loquendique, ſua quam in cœlum vsque tollunt, Ars, liberam ſemper fecit poteſtatem: ſed tanquam Anſeres inter Olores ſtrepitantes minime ſunt curandi. Hoc tantum vnum ſciant, te non magno [illegible] ſollicitum quid crocitent. Si quid valent aut poſſunt, edant ac per ſcripta publico committant. De ipſis merito dici poteſt, quod ait Poëta.

Si friges, algent, ſi dixeris æſtuo, ſudant,
Si lente incedis, podagra tardante laborant.

Valeas in annos Neſtoreos, librumque, quamprimum diuulgatus fuerit, ad me mittas, etiam atque etiam rogo.

CA-

CAMILLVS LEONARDVS Piſaurenſis Phyſicus Illuſtriſſimo ac Glorioſiſſimo Principi Cæſari Borgiæ de Francia Duci Romandiolæ. S. P. D.

ET ſi multis maximisque bellorum negociis celſitudinem tuam hac tempeſtate impeditam eſſe intelligamus. Tamen cum pro innata tibi humanitate, Prudentia, litterarumque ac bonarum artium ſtudio quibus præditus es, Litteratos homines, & qui virtutibus incumbunt, non modo facile, verum etiam libenter audire & animo complecti ſolitus ſis: Libellum hunc noſtrum ad te mittere non dubitauimus. Vt animum tuum aſſiduis curis laboribusque defeſſum nouitate operis profecto non inutilis legendo oblectare, iocunditateque aliqua reficere valeas. Nos autem quam parum ocioſi ſimus, teſtis eſt vniuerſa ciuitas tua Piſaurenſis Princeps Inclyte: medicinæ enim exercitio theoricæque dediti omnem curam cogitatusque noſtros, ſtudia laboresque in illius ciuium ſalutem noctu diuque libenter intendimus. His igitur curis aliisque publicis ac priuatis occupationibus impediti facile potes perſpicere quam raro quieti ſimus. Attamen ſi quid interea ocii datur interdum, id libentius in litterarum ſtudiis conſumere: Et ex communi noſtro quo tenemur officio, quicquid poſſumus ad hominum commoditatem ac vtilitatem conuertere conſueuimus. Ea igitur cauſa moti libellum hunc de natura Lapidum

qui

qui ad ſalutem utilitatemque hominum conferunt, qui etiam non ſine vigiliis, non ſine labore ac longa perquiſitione à nobis fieri potuit compoſuimus. Quæ licet per diuerſos auctores diuerſaque doctorum virorum volumina ſcripta ſparſaque fuerint. Nos tamen ſumma cura, opera ac diligentia quanta potuimus ex ſummis ac præſtantibus viris pertractata, in huiusmodi libellum collegimus: quem Lapidum ſpeculum nominauimus. In quo naturam viresque eorum, ſculpturas, multarumque rerum cognitionem veluti in quodam ſpeculo poſſumus intueri. Nos autem qui tuæ celſitudini & fide ac more coniuncti ſumus vt tenemur, & in quo ſpes noſtra poſita eſt, qui patriæ noſtræ pater es, & princeps, libellum hunc nomini tuo dedicauimus, cum ſtudioſus ſis, & armis non ſolum ac militiæ, verum & ingenuis literis totis viribus deditus: aut illum ſi quando per ocium contigerit, oculis menteque percurras: in quo ſi quid obliquum neque recto iudicio tuo comprobatum inuenies, ingenii noſtri tenuitati aſcribes, veniamque concedes: non enim omnia poſſumus omnes. Vbi vero aliquid lectione dignum comperies: digniſſimis doctoribus illis ex quibus illa excerpſimus attribues. Et propter illorum ſummam autoritatem ac ſpectatam dignitatem, libellum noſtrum inter alios tuos innumeros, vt ita dixerim, libros præſtantiſſimæ bibliothecæ tuæ adponere, ac annumerare non dedignaberis: vt Camilli auctoris ſui cum illum intueberis in amore ſaltem ardentior fias. Paruum profecto, clariſſime ac magnanime Princeps, pro tantis tuis in nos officiis munus hoc erit. Sed pro tua ſolita clementia ac benignitate non libellum huiusmodi, cartarumque ſuperficiem: ſed auctoris animum mentemque conſiderabis. Vale diu felix. Piſauri, anno ſalutis M. CCCCC. II. Idibus Septembris.

CA-

CAMILLI LEONARDI Piſaurenſis Phyſici proœmium ſuper libro qui Speculum Lapidum inſcribitur.

CVM a diuerſis doctoribus tam antiquis quam modernis de Lapidibus ſcriptum ſit, non tamen complete ab vllo inueni. Ideo de Lapidibus in hoc libello complete pertractare decreui. Nam in Lapidibus multa conſideranda ſunt ad eorum eſſe. Primo materiale: virtutes etiam ac imagines in ipſis Lapidibus ſculptæ. Ideo libellus iſte qui Speculum Lapidum intitulatus eſt, in tres libellos diſtinctus erit. Nomen quoque ſpeculi tali ratione inditum eſt, vt quemadmodum in ſpeculo veræ effigies rerum quæ objiciuntur, repræſentantur, ſic & in libello iſto omnia, quæ dici ac rationabiliter quæri poſſunt de Lapidibus, dicuntur ac manifeſtantur.

Camill.

CAMILLI LEONARDI Piſaurienſis Phyſici, De LAPIDIBUS. LIBER PRIMUS.

Quæ ſit Materia mixtorum maximè lapidum, Cap. I.

NUlla pro certo ambiguitas eſt apud omnes Philoſophos, Illuſtriſſime ac Magnanime Cæſar, quin omnia à natura producta quæ ſub orbe lunæ exiſtunt, fore ex quatuor elementis compoſita, & ſecundum ſuum eſſe ſpecificum ex his quatuor elementis magis ac minus participare ac virtutem habere. Et maximè hæc eſt ſententia ſummi philoſophi Ariſtotelis tertio Cœli ac mundi, cujus formalia verba hæc ſunt: Elementa ſunt prima corpora ex quibus fiunt alia corpora. Et idem ſecundo de generatione ac corruptione: Neceſſarium eſt corpora mixta ex omnibus conſtare elementis & non ex uno tantum. Ac etiam hæc eſt ſententia Illuſtriſſimi Principis Medicorum Avicennæ prima primi doctrina ſecunda, quod ait: Elementa ſunt corpora & partes primæ corporis humani, & aliorum quæ in cor-

corpora diverſarum formarum minimè dividi poſſunt ex quorum commixtione diverſæ ſpecies generatorum fiunt. Unde ex his auctoritatibus ac multis aliis quæ impręſentiarum omittendę ſunt, concludi poteſt, elementa eſſe illa quæ concurrunt ac dant eſſe exiſtere mixto ſeu compoſito: Sed quomodo ad eſſe mixtorum concurrant impręſentiarum longum eſſet indagare, ac etiam vanum: cum in pluribus locis in phyſicis pertractatum ſit, & maximè à Conciliatore differentia XVI. Et cum duo elementa, videlicet terra & aqua majorem corporeitatem ſive denſitatem reliquis duobus elementis habere videantur: Ideo dicimus mixta his magis abundare quàm reliquis. Sed cum mineralia duplicia ſint, aliqua fluxibilia ſeu liquefactibilia, & aliqua non: Dicimus fluxibilia ſeu liquefactibilia magis aqueo abundare ut metalla; & hoc habetur ab Ariſtotele quarto metheoror. Lapides vero non fluxibiles ſunt, licet aqueo abundant, ratione commixtionis ſicci terrei, unde dimiſſis primis fluxibilibus, ut aurum, argentum & ſimilia: tantum noſter ſermo erit de lapidibus. Et pro principali fundamento noſtro auctoritatem ſummi principis philoſophorum adducemus qui ait in libro mineralium. Principia ergo lapidum vel ſunt ex ſubſtantia lutea & unctuoſa: Vel ex ſubſtantia in qua vincit aqua: intelligens per ſubſtantiam lute-

luteam eſſe terram. Nec etiam deficiemus ab auctoritate ſummi philoſophi Alberti magni libro mineralium, qui ponit lapides eſſe in duplici genere, & ait aliquos abundare aqueo cum ſicco terreo, ut Criſtallus, Birillus, & ſimilia. Aliquos verò cum ſicco aqueo, ſed magis cum terreo, ut Marmora, Iaſpides, & ſimilia. Sed qui magis aqueo ac ſicco terreo abundant gemmæ propriè dicuntur à Græco vocabulo gemmo, quod latinè ſonat ſplendeo: nam omnes tales lapides ſplendidi ſunt. Et aliqui ut dixi ſicco terreo abundant, neque liqueſcunt & in aqua ſubmerguntur. Nam ſi à tali ſicco terreo abſoluerentur in aqua natarent ac liqueſcerent ut glacies. Nullus enim lapis eſt qui ration e ſuæ terreſtritatis in aqua non ſubmergatur dummodo non ſit poroſus ſeu plenus aeris. Lapides verò qui terreo magis abundant, denſi ac opaci ſunt, nec hi etiam ab aqueo abſoluuntur ut ab Ariſtotele habetur libro mineralium ſuperius allegato. Cujus verba hæc ſunt formalia: Terra pura lapis non fit, quia continuationem non facit, ſed comminutionem: vincens in ea ſiccitas non permittit eam conglutinari, & ſic ex aqueo admixto cum terreo fiunt lapides. Et per aquam intelligit humidum unctuoſum ſeu viſcoſum, proportionatum cum terreo mediante calido exiccante. Et ſecundum proportionem ſeu diſpoſitionem talis humidi cum

ſicco terreo, diverſi ac varii lapides fiunt. Nam multotiens hæc humiditas non eſt tanta nec tam ſubtilis quæ fluere poſſit ad omnes partes ipſius terræ. Ex qua carentia pars illa terræ non conuertitur in lapidem. Et hoc eſt quod multotiens in lapidum mineris inter lapides reperitur terra multum denſa quæ diſcontinuationem lapidum facit. Et ſi ſufficiens ac proportionatum humidum habuiſſet, totus lapis continuus extitiſſet, ut in multis locis apparet in quibus videmus montes eſſe unius lapidis. Et multotiens tale humidum diſproportionatur fluxibilitate, licet in quantitate ſufficiens ſit: & ideo magis reſidet in una parte quàm in alia, & cum à calido ibi condenſatur, nodoſitatem quandam in lapidibus efficit. Et hoc eſt quòd in lapidibus apparent nodoſitates, ut ſunt in montibus dominationis tuæ, quæ nodoſitates ratione multæ humiditatis vix ſcindi aut frangi poſſunt, ut & alii lapides qui aqueo abundant. Unde finem huic capitulo imponamus, ac concludamus quòd materia lapidum ſunt ipſa elementa, & ut diximus, in quibuſdam magis abundat aqueum cum ſicco terreo, & in aliquibus magis terreum cum humido aqueo, non tamen totaliter ipſos lapides ab aliis elementis abſoluendo, ut ſexto capitulo dicemus cum de colore lapidum pertractabimus.

De cauſa effectiva ſeu generativa lapidum.

Cap. II.

CAuſa verò effectiva ſive generativa lapidum à multis diverſimodè aſſignatur. Sed vanis opinionibus omiſſis ad veram cauſam accedamus. Dicamusque cum ſummis Philoſophis quod virtus effectiva ſive cauſa generativa lapidum eſt quædam mineralis virtus quæ non tantum in lapidibus ineſt: ſed & in metallis ac etiam in his quæ media ſunt inter hæc duo. Et cum hujus virtutis proprio nomine careamus, hoc ſibi â philoſophis dedicatum eſt, ſcilicet, virtus mineralis: ea enim quæ propriis nominibus patefacere non poſſumus, oportet ſimilitudinarie deducere: non quod exempla idem ſint quomodo hæc virtus mineralis in lapidibus exiſtat, ut ait Ariſtoteles. Exemplum enim ponimus non quod ita ſit, ſed ut ſentiant qui addiſcunt & ſic per exemplum de animali ſpermate adducemus, quemadmodum virtus mineralis, quam dicimus eſſe effectivam ſive generativam Lapidum, in lapidibus operatur. Nam dicimus quod ſperma animalis eſt ſuperfluum nutrimentum deſcendens ad vaſa ſpermatica & ab ipſis vaſis. Virtus effectiva ſive generativa infunditur in ipſo ſpermate, qua mediante talis materia ſpermatica redditur prolifica, ut in phyſicis habetur. Quæ tamen virtus non per modum eſſentiæ agit: ſed per modum inhæren-

rentiæ. Ut & quemadmodum dicimus artificem eſſe in re quæ arte fit: Sic pariformiter dicimus, quod in materia apta in productione lapidis eſt virtus formans ſeu efficiens in producendo lapidem hujus ſive alterius ſpeciei, ſecundum diſpoſitionem ſeu exigentiam materiæ, loci ac influxus ubi talis materia parata reperiatur. Quæ quidem virtus a quibusdam cœleſtis virtus appellatur. Et hoc eſt quod dixit Plato quod virtutes cœleſtes infunduntur ſecundum merita materiæ: In phyſicis quoque hoc oſtenſum eſt quod omnis virtus formans aut efficiens aliquid in aliqua ſpecie, proprium inſtrumentum habet, quo mediante ſuam efficit ſeu producit operationem. Unde Ariſtotelis ſententiam ſumamus libro mineralium, & dicamus quod propria virtus effectiva ſive generativa lapidum exiſtens in materia lapidum quæ mineralis dicitur, ex duobus conſtituitur inſtrumentis, quæ inſtrumenta diverſificantur ſecundum diverſitatem naturæ ſeu ſpeciei lapidum. Quorum inſtrumentum unum eſt calidum digeſtivum ac extractivum ſeu exiccativum humidi, inducens formam lapidis mediante terreſtri coagulatione, quæ paſſa eſt ab humido unctuoſo, & hæc caliditas à virtute formativa ſeu minerali lapidum dirigitur, quæ ab Ariſtotele dicitur cauſa calida deſiccans. Nec dubium eſt quod talis

ca-

caliditas non foret regulata & excederet ſuper naturam lapidis, incineraret: & ſi eſſet diminuta non benè digereret, & ſic non poſſet ad optimam ac perfectam formam lapidis materiam illam deducere, cum inſufficiens exiſteret. Aliud inſtrumentum eſt frigidum conſtrictivum in materia humidi aquei, quod humidum aqueum paſſum eſt à ſicco terreſtri, & hoc eſt frigidum conſtrictivum humidi quæ humiditas mediante tali conſtrictione exprimitur, nec remanet in materia niſi tantum quantum pro continuatione expedit, & ab Ariſtotele dicitur virtus terræ deſiccans ac congelans. Et hæc eſt cauſa quòd lapides à calido ſicco nullo modo colliquari poſſunt ut metalla colliquantur. Nam in metallis tale humidum non totaliter exprimitur, quo mediante materia metalli fluxibilis remanet. Unde dicamus quod calidum digeſtivum ac extractivum humidi, & frigidum conſtrictivum humidi paſſi a ſicco terreſtri ſunt propria inſtrumenta virtutis formativæ ſeu mineralis lapidum. Et hoc eſt quod dixit Ariſtoteles libro mineralium quod lapides duobus modis fiunt, aut congelatione, aut conglutinatione, ut ſuperius narratum eſt.

De forma ſubſtantiali lapidum, Cap. III.

De ſubſtantiali forma lapidum nonmul-

ta in præſenti capitulo dicemus, cum hæc materia potius reſervanda ſit in principio ſecundi libri: Ubi tractabimus quomodo virtutes in lapidibus inſint, cum ipſa forma ſubſtantialis ſit quæ dat ſpecificum eſſe lapidibus, & ab ipſa virtute emanare dicamus. Unde impræſentiarum tantum philoſophicam opinionem adducemus. Dicemusque quod forma ſubſtantialis lapidis eſt eſſe ſpecificum ipſius lapidis quod eſſe ex elementorum commixtione provenit, cum quadam proportione quæ ad unam determinatam ſpeciem, & non ad aliam ducit: qua mediante, ut in ſecundo dicemus, virtutes inſunt lapidibus. Nec talis forma a materia totaliter provenit: nec totaliter extra materiam funditur. Sed eſt quoddam divinum ſuper materiam complexionatam cui infunditur, & infra virtutes cœleſtes a quibus datur. Dicamus ergo ſic, formam ſubſtantialem eſſe ſimplicem eſſentiam ipſius lapidis, qua mediante virtutes lapidum oſtenduntur quæ virtutes variantur non ſolum in diverſis ſpeciebus lapidum, verumetiam in una ſpecie aut ratione loci ſuæ generationis, aut ratione puritatis ſive impuritatis ſuæ materiæ, quemadmodum in animatis contingit.

De loco generationis lapidum,

Cap. IV.

Sed cum locus ex neceſſitate in omnium

re-

rerum generatione maximè concurrat, & quo ſine aliquid generari ac eſſe non poteſt, ideo impræſentiarum de loco generationis lapidum mentionem faciemus, quæ loca in lapidibus non diverſitatem tantum ſpecierum diſtinguunt, verum etiam in una ſpecie multotiens diverſitates inducunt, ut ex dictis Hermetis colligitur, dicentis quòd lapides ejuſdem ſpeciei variantur in potentia ac etiam in eſſe materiali ex diverſitate locorum, cum nihil aliud per clima dicere intendant niſi diverſitatem directionis ſive obliquitatis radiorum ſiderum, quæ ſidera in inferiora influunt. Dicamus ergo quòd pro generatione lapidum nullus datur determinatus locus. Cum fere in omni parte orbis diverſi ac varii generentur lapides. Nec proprius locus datur in determinato elemento, cum videamus aliquando generari in terra, aliquando in aqua, & aliquando in diverſis locis, ut à Salomone in libro lapidum precioſorum; Ubi dicit, lapidum diverſa ſunt genera ac in diverſis locis generantur: quia quidam in mari, alii in diverſis terris, alii in fluminibus, alii in nidis avium, quidam in ventriculis animalium, quidam in capitibus eorum, alii in renibus draconum, ſerpentum, & beſtiarum & reptilium. Et non ſolum in locis his dictis lapides generantur, verum etiam & in aere, ſicut habetur à philoſophis, & maximè ab illo ſummo philoſopho

ac noſtris temporibus monarcha præceptore meo domino Gaetano de Tienis, in comento metheororum in fine ſecundi tractatus tertii libri, qui dicit, lapides generari poſſunt in aere cum exhalatio habet partes groſſas terreas admixtas cum humiditate viſcoſa: Et reſolutis partibus magis ſubtilibus & terreſtribus condenſatis à calido fit lapis qui ratione ſuæ gravitatis ad terram deſcendit. Noſtris temporibus, in partibus Lombardiæ lapis magnæ quantitatis ex nubibus cecidit. Plinius quoque libro primo capitulo IX. ſcribit, Anaxagoram prædixiſſe, Saxum caſurum à ſole, & ita cecidit in parte Thraciæ ad Egos flumen, quod erat magnitudine vehiculi, colore adusto. Nec miror ex hoc, cùm Ariſtoteles dicat libro mineralium ferrum, ex aere cecidiſſe notabilis magnitudinis. Sed cum in phyſicis determinatum ſit, quod ſtellæ quantitate, lumine, motu ac ſitu inferiorem mundum ordinent, ſecundum omnem materiam generabilem ſive corruptibilem: Et cum hæc virtus ſtellarum undique in orbe vigeat: Ubicumque ergo materia apta reperietur, ibi erit locus generationis lapidis, & ſic locus proprius ac determinatus pro generatione lapidis nullo modo dari poteſt. Neceſſe tamen eſt, quòd virtus loci in generatione lapidis ex tribus dicatur conſtare virtutibus: Quarum prima eſt virtus motoris moventis orbem: Secun-
da

da eſt virtus orbis moti quæ ex multis conſideratur partibus in ipſum orbem, ut ſunt planetæ ac univerſæ conſtellationes: Tertia eſt virtus elementalis quæ eſt eſſe calidum frigidum humidum ac ſiccum, vel commixtum ex his. Eſt enim prima virtus ut forma dirigens ac formans omne quod generatur, quæ virtus in exemplo ad iſta ſenſibilia inferiora deducitur, ut virtus artis ad materiam artificii. Secunda deducitur ut operatio inſtrumenti quod movetur ac dirigitur à manu artificis usque ad perfectionem incœpti operis. Et hoc eſt quod dixit Ariſtoteles, quod opus naturæ eſt opus intelligentiæ. Unde dicamus, quod in quocunque loco terra unctuoſa per vaporem in ſe reflexum commiſcetur, vel in quo vires terræ naturam aquæ apprehendant & ipſam ad ſiccitatem trahant ac vehementer inclinent, ibi pro certo locus generationis lapidum exiſtit. Concludamus ergo ac dicamus, quod locus proprius ac magis aptus pro lapidum generatione eſt terra habens ſuperficiem denſam cum condecenti humido, ex qua denſitate vapor exhalare non poteſt. Sed terra rara, arenoſa ac cænoſa per contrarium exiſtit. Et ſi in dictis locis generantur imperfecti ſunt. Multotiens etiam in aqua maxima virtus eſt in producendo lapides, non quod proprium aquæ ſit: Sed evenit cum per loca mineralia fluat & ipſarum minerarum vir-

tu-

tutem ſumat: quemadmodum videmus aquas balneorum acquirere caliditatem. Et cum funditur in terra ſeu in ipſa aliquid imponitur in lapidem convertere videtur, ut refert Albertus magnus, ac etiam in locis thermarum manifeſtè apparet cum omnia circumquaque lapidata videantur, ac continuè augmententur. Ut etiam eſt de mente Ariſtotelis libro mineralium, qui dicit: aqua autem fit terra, cum vincunt eam qualitates terræ, & e converſo ex terra fit aqua, ut ibi habetur. Non multum longè exempla petamus: nonne prope Civitatem tuam, magnanime Cæſar, in Capriolo fonte hoc manifeſtè apparet, cum ex curſu ſuæ aquæ, quæ in ſe mineram habet, omnia Canalia lapidificentur ac ſic repleantur, quod aqua fluxa caret? Ariſtoteles etiam ponit in prædicto libro Mineralium quod vis virtutis mineralis interdum tanta eſt, quod vertit aquam in lapidem ac omne quod in ipſa aqua continetur, & ideo eſt quod interdum in multis lapidibus inveniuntur partes animalium aquaticorum, ac aliarum rerum converſas eſſe in lapidem. Multa hìc dicenda eſſent, cùm nonnulla modo in terra, modo in aqua lapificata reperiantur, ut refert Albertus de arbore inventa in littore maris Luci, qui lapificatus erat cum nido ac avibus.

De accidentibus lapidum, & primo de mala ſeu bona compoſitione.

Cap. V.

CUm in ſuperioribus capitulis pertractaverimus de his quæ ad lapidum generationem faciunt, ut eſt materia, efficiens, ſubſtantialis forma, ac locus ipſius generationis. Nunc pro complemento eorum quæ ad eſſe lapidum faciunt, tempus eſt perquirere de accidentibus, cum ipſa etiam accidentia conferant ad cognitionem ſubjecti in quo fundantur, ut habetur, de mente Ariſtotelis primo de anima. Sed cum ipſa accidentia in lapidibus plura ſint, in præſentiarum ſermo noſter erit de bona ſive mala commixtione, ex qua in lapidibus multa eveniunt. Nam mala commixtio ſeu malum eſſe lapidis interdum accidit ratione humidi: interdum merito terrei, interdum ex indiſpoſitione calidi ſeu frigidi agentis, & interdum ex indiſpoſitione loci quæ ſecundum eſſe ipſorum in lapidibus diverſa inducunt. Nam ſi terra ſicca eſſet, indecenter & cum humido non bene commiſceretur, nec in ſufficienti quantitate eſſet, & locus in quo eſſet talis materia pro eſſe lapidis, poroſus eſſet: tunc color pro eſſe lapidis inductus à virtute effectiva evaporaret, & ſic non poſſet bene partes terræ decoquere, & humido commiſceri: Unde talis lapis arenoſus ac ſabuloſus remaneret: adeo quòd de facili tereretur ac in ſabulum

lum rediret. Si verò talis locus non poroſus exiſteret, & in ſe retineret temperatum calorem cum ſufficienti humido, tunc ex tali terra ſicca lapis efficeretur durus, non frangibilis in arenis licet ſabuloſus appareret, ut manifeſtè in porfiro, ſilice ac aliis apparet: nam videntur ut arenulæ in ipſis lapidibus & variantur ac diverſificantur in magnitudine ac colore, ſecundum diverſitatem ſiccitatis terræ ac caloris agentis. Et ſi talis calor excederet humidum, combureret partes ipſius terræ: tunc lapides discontinui eſſent, & ut lapilli apparerent. Si autem in tali terra ſicca humiditas viſcoſa imbibita eſſet, & ex conſequenti non fluxibilis, licèt calorem regulatum haberet à virtute minerali, ac eſſet in decenti loco pro generatione lapidis, non unitus ac continuus efficeretur: ſed diviſus eſſet in lapillos diverſarum quantitatum ac colorum, ſecundum diverſitatem materiæ concurrentis ad eſſe ipſorum lapidum. Si verò talis humiditas pro parte fluxibilis eſſet & à regulato calore paſſa, ac in decenti loco & pro parte viſcoſa & in decenti loco efficeretur lapis diverſorum colorum ac partium cum continuitate, ac ſi glutine tales lapides conjuncti forent, ut in pluribus locis apparet, Venetiis in eccleſia protectoris illius almæ civitatis, & Romæ in pluribus ac multis locis, & in porta ſtudii dominationis tuæ: & in columnis ſectis

in

in pluribus locis, in quibus tot varii ac diverſi colores & diverſæ res mirandæ apparent, ut inferiùs dicetur. Optima verò lapidum commixtio per oppoſitum ante dictis fit, videlicet, quod ſit materia non valde ſicca, ſitque humidum proportionatum & fluidum ad quamlibet partem terræ, ſitque calor proportionatus ac regulatus à virtute minerali ſive effectiva ipſius lapidis, & ſit in congruo ac diſpoſito loco, in ſoliditate ac râritate: quæ omnia ſic diſpoſita reddunt ac efficiunt lapides uniformes dolabiles, ac optimam compoſitionem habentes, & multotiens ſplendidos ſecundum commixtionem ſeu proportionem aeris ac aquæ. Oppoſitæ vero cauſæ a ſupra dictis oppoſitum faciunt. Sed multum ad eſſe perfectum lapidis requiritur calor proportionatus cum ipſe principale agens ſit, & quo mediante diverſa in lapidibus eveniunt, & maxime in his in quibus pro principali materia abundat terreum. Sed in lapidibus qui aqueo abundant, pro principali materia non tot diverſitates adſunt, cum pro effectiva virtute habeant frigidum ac ſiccum terreum. Nam talium partes ratione aquoſitatis bene ad invicem commiſcentur, cum fluxibiles ſint ad quamlibet partem: & ideo tales lapides perſpicuitatem ac duritiem multam habent.

De

De Perſpicuitate ac Opacitate lapidum, & de eorum Coloribus.

Cap. VI.

PERSPICUITAS, ſive opacitas differentias multas in lapidibus inducunt, cum his mediantibus in ipſis colores appareant, ut à Philoſopho, de ſenſu ac ſenſato habetur, cum dicat quod color eſt extremitas perſpicui in corpore terminato. Ac etiam à commentatore Avenroi in eodem loco habetur, quod color cauſatur ex commixtione corporis lucidi cum diaphono. Ideo priusquam aliquas de accidentibus in colore lapidum differentias ponamus, neceſſe eſt declarare quomodo perſpicuitas ſive opacitas in lapidibus accidat, & quod ejus perſpicuum ac opacum ſit. Dicamus primo quod perſpicuitas eſt exiſtentia materialis lapidis cum tranſparentia ſeu cum quadam limpiditate, & opacitas eſt cum obſcuritate ac denſitate. Unde ex conſequenti dicamus lapidem perſpicuum eſſe illum, ad cujus eſſe materiale plures cauſæ perſpicuorum concurrunt, ut ignis, aer & aqua: & per oppoſitum opacum dicimus, ad cujus eſſe materiale pro majori parte opacum concurrit, ut terra. Et cum hæ res dicantur viſum terminare, quod ex ſolo colore fit, neceſſe eſt eis adhibere nomina alicujus coloris, ut ante diximus, qui color terminativus ſit perſpicui ac opaci, & ſic perſpicuum ac opacum in ſummo contrariantur:

nia-

ac eis attribuimus extrema colorum. Nam perſpicuo album datur: Opaco vero nigrum. Unde dicimus album cauſari ex admixtione ignis clari cum elemento quod eſt valde diaphanum ſ. aere. Nigrum vero ex igne turbido cum admixtione elementi minimæ diaphanitatis. ſ. terra. Sed cum hi duo colores ut diximus, ſ. album & nigrum, pro extremis habeantur, neceſſe eſt, medios colores iis participare, & ſecundum majorem ac minorem participationem diverſi colores reſultant qui in triplici genere ſunt. ſ. in rubeo, viridi ac flavo. Et ſic omnes lapides ultra extrema jam dicta ad unum iſtorum reducuntur, ac ſub eis continentur ut ſpecies ſub genere. Sed ut ad perfectam notitiam horum colorum deveniamus, opus eſt declarare, quomodo iſti medii colores in lapidibus cauſantur & initium a rubeo ſumamus. Dicamusque quod rubeus color in perſpicuis lapidibus evenit, cum ſuccenſa fumoſitas ac tenuis ignis in perſpicuo luminoſo infunditur, & omnes tales lapides calidi eſſe dicuntur, & in hoc genere ſunt omnes ſpecies carbunculorum, ut balaſius, rubinus, iacintus, aquaticus, &c. qui omnes in rubedine conveniunt. Sed differunt ſecundum magis ac minus in participatione illius igne fumoſitatis, ac etiam perſpicuitatis. Eodem quoque modo dicere poſſumus de colore flavo perſpicuo cujus ſecundum terreſtritatem

ſubtilem ac perſpicuam a calido alteratam ac combuſtam variæ ſpecies efficiuntur. Viriditas vero ex aqueo perſpicuo cum terreſtri uſto cauſatur, quæ in lapidibus diverſificatur ſecundum eſſe ipſius aquei ſeu terrei, ut in ſupradictis aliis duobus mediis coloribus diximus, ex qua diverſitate viriditas variatur, & in lapidibus varii virides colores efficiuntur. Poſſunt etiam variari colores in uno lapide, ut in Panthero ac achate, & multis aliis: quæ diverſitas ſolum advenit ex diverſitate ſubſtantiæ ſeu materiæ quæ ad eſſe ipſius concurrit. Et ut habetur a Salomone loco ſuperius allegato, dicente: Colores in lapidibus diverſi ſunt, quia nullus color inveniri poteſt in cœlo, aere, terra, mari, fluminibus, herbis, ac arboribus, qui non inveniatur in lapidibus. Multa de coloribus dicenda forent quæ ob brevitatis cauſam & ne tædio legentibus efficiar prætermittere decrevi: cum ex his quæ dicta ſunt de particularibus coloribus, ſimili modo in aliorum notitiam devenire poſſimus. In non perſpicuis vero albedo ex ſubtili terreo commixto cum aqueo cauſatur. Nigredo vero ex terreo fumoſo ac aduſto, & quemadmodum extrema opacorum ſeu non perſpicuorum ex multo terreo abundare videntur, ſic etiam omnes colores ipſorum opacorum medii, ut rubeus, flavus, ac viridis ex multo terreo abundare videntur: ut extre-

tremiorum naturam participant, quod tamen terreum cum igneo, aereo, ac aqueo componitur in productione mediorum colorum, ſicut in perſpicuis diximus ipſos in aqueo abundare. Veruntamen eſt quod opaci lapides magis aut minus ad perſpicuum vergunt, ſecundum quod magis aut minus de aqueo ſeu aereo in ſui compoſitione concurrit, cum hæc ſint perſpicuitatem dantes. Colores quoque ipſorum opacorum in una ſubſtantia ſeu eſſe lapidis variantur ſecundum diverſitatem partium componentium ipſum lapidem, ac etiam ſecundum potentiam agentis caloris ſicut in præcedenti cap. diximus.

De duritie ſive mollitie lapidum.

Cap. VII.

Duritiem ſive mollitiem in lapidibus duabus de cauſis evenire dicimus, quarum una a materia ipſius lapidis dependet, & altera a virtute effectiva ſive minerali ipſorum lapidum, quemadmodum diximus in capitulo de commixtione ſive compoſitione bona vel mala lapidum. A materia vero dicimus cum materia eſt bene commixtibilis, & hoc ab aqueo fit, & ideo lapides qui a prædominio in ſua compoſitione aqueo abundant, duriſſimi ac perſpicui ſunt. Et in hoc genere gemmæ omnes quæ limam contemnunt ponuntur, demoto topatio ut infra dicemus: lapides

vero qui pro eſſe ſuo magis terreo abundant, duri ſunt aliqui, & aliqui non. Sed non in tanta duritia exiſtunt, ut aquei ex cauſa ante dicta. Illi etiam duri ſunt, qui aqueo cum terreo abundant condecenti: ex quo humido licet opaci ſint, ſuperficiem lucidam ac quaſi perſpicuam habent, & hi ſunt ut prophirii ſerpentini, ac ſimiles qui quaſi nec ferro, & vix calibi excindi poſſunt. Qui vero terreo abundant & non cum condecenti humido, teneri exiſtunt. Ex parte quoque virtutis effectivæ etiam teneri ac duri exiſtunt: nam cum virtus non perfecte proportionatur materiæ in deſiccando humiditatem ſuperfluam non duri redduntur, cum durities ex temperata ſiccitate proveniat, ut omnes phyſici ponunt. Et ideo ut diximus ac dicemus topatii non ſunt duri, cum virtus ejus effectiva à ſiccitate ſeu ab exſiccatione humiditatis defecerit, & multa ac ſuperflua in eo remanſerit, qua mediante non duri exiſtunt. Et quemadmodum de topatio dictum eſt, ſimiliter dicere poſſumus de omnibus aliis lapidibus qui pro virtute ſua effectiva habent calidum ad ſiccum ſuum diminutum. Hic multa forent dicenda, ſed pro nunc finem imponamus, & dicamus quod durities a ſiccitate temperata provenit, quæ a virtute effectiva regulata eſſe debet cum bona diſpoſitione materiæ ac loci, ut in V. Cap. hujus primi libri di-

ximus. Ex quibus rebus oppoſitis multa accidentia in lapidibus eveniunt: nam aliqui ignem contemnunt, aliqui ab eo conſumuntur, aliqui a frigore ſcinduntur, & in pulverem redduntur, aliqui ab aere indurantur, aliqui conſumuntur. Similia ac alia diverſa accidunt in multis lapidibus, ab aqua ac ſole, & ab extrinſecis alterantibus, quorum cauſas in præſentiarum vanum foret enarrare, ex antedictis ac dicendis facili modo comprehendere poſſimus, & maxime ab his qui intellectu vigent, cum hæc omnia in virtute fantaſtica ac in imaginativa conſiſtant.

De gravitate ſeu levitate, denſitate ac ponderoſitate lapidum.

Cap. VIII.

Gravitas ſive levitas accidentia ſunt evenientia duabus de cauſis in lapidibus. Quarum una provenit ex mala compoſitione, quod accidens magis videtur evenire lapidibus qui pro ſui materia habent terreum, & hoc fit ex mala permixtione partium terræ ad invicem cum ipſa aqua. Nam cum à virtute effectiva partes illæ aqueæ exſiccantur ſive reſolvuntur quæ non bone permixtæ erant cum ipſa terra, remanent poroſitates in ipſis lapidibus, unde leves efficiuntur. Poteſt etiam hoc accidens evenire lapidibus ex nimia aëris ſive ignis quantitate concurrente, pro eſſe materiali

ipſius lapidis, & hæc levitas quæ iſto modo fit, accidit minus in opacis lapidibus quam in perſpicuis, ſed prima tantum in opacis gravitas ex contrariis antedictis cauſis evenit. Nunquam tamen in lapidibus tanta levitas ineſt naturaliter quod in aquis non ſubmergantur ratione ſuæ terreſtritatis, quæ ad eſſe lapidis concurrit. Et licet aliqua ligna lapidibus graviora ſint, tamen in aqua non totaliter ſubmerguntur ut lapides. Ratio hujus eſt, quod pro eſſe materiale ligni non tantum concurrit de ſicco terreo. Et ſic etiam dicere poſſumus quæ denſitas ſive poroſitas ex eiſdem cauſis evenire poteſt, ex quibus levitas ſive gravitas evenit. Et licet multa alia accidentia evenire poſſint, hæc pro nunc ſufficiant: cum ex antedictis ac dicendis, ex omnibus quæ eis evenire poſſunt, cauſam reddere poſſimus: & maxime illi qui in phyſicis periti ſunt, cum res iſtæ inde dependeant.

De modo cognoſcendi an gemmæ naturales ſive artificiales ſint.

Cap. IX.

CUm hodiernis temporibus in omni re multi exiſtant deceptores, & maxime in arte gemmaria, cum in pretio exiſtat: ac pauci niſi experti longo uſu ſint, eas cognoſcant, & maxime cum ligatæ ſunt, & ne ab his decipiamur, & omnia pertractare videamur: pro ſigillo hujus primi libri hæc pau-

ea adducemus. Dicamusque quòd multipliciter deceptores lapidum inveniuntur: Primo ut cum lapides minoris pretii, ac unius ſpeciei apparere faciant alterius ſpeciei & ex conſequenti majoris pretii, ut ex amatiſto balaſium, cum perforant, & foramen tinctura implent ſeu annullis alligant, prius multum ſubtiliato, cum folia balaſii aut ex ſaphiro citrino ſeu bitillo formas adamantum fabricant, & tinctura addita ligant, & pro vero adamante vendunt. Aut multoties ex granato ſuperiorem ſuperficiem fabricant. Inferiorem vero ex criſtallo & glutine quodam ſeu tinctura jungunt, adeo cum in annulo ſunt rubini videntur, & ſic multæ aliæ deceptiones ex diverſis variiſque lapidibus fieri poſſunt, quæ omnes à peritis cognoſcuntur. Ideo oportet ut ab annulis cum ambiguitas eſt, extrahantur gemmæ, & per ea quæ dicturi ſumus in ſecundo hujus facili modo cognoſcemus. Alio modo deceptio accidere poteſt, ut cum non ex vero lapide formam ac colorem alicujus veri lapidis efficiunt, Et hæc deceptio ex multis rebus fit, & maxime ex vitro ſmalto, ſeu ex quodam lapide, ex quo noſtri vitriarii vaſa dealbant addendo diverſos colores permanſibiles ad ignem ut figularii ſciunt, & ut multotiens vidi ex his lapidibus ſmaragdos eſſe confectos non ignobiles quantum ad uſum, Hi lapides falſificati multis

cognoſcuntur modis, primo lima cum omnes falſi limam ſentiant, naturales omnes contemnant, demto ſmiragdo ac topatio occidentali, ut in ſecundo libro dicemus: & ideo falſarii hoc magis fabricant cum naturales limam ſentiant, & ſic lima cognoſci non poſſunt. Secundo vero modo aſpectu, nam qui naturales lapides ſunt, quanto magis aſpiciuntur tanto plus oculus in eis delectatur, & cum ad lumen candelæ opponuntur, nitent ac fulgent. Qui vero non naturales, ſed artificiales ſunt, quanto magis aſpiciuntur, tanto magis in eis viſio marceſcit ac contriſtatur, cum ſplendor eorum continue videatur deficere, & maxime ut dixi cum ad lumen candelæ opponuntur. Cognoſcuntur hi etiam cum extra annulos ſunt pondere, nam qui ſunt naturales ponderoſi ſunt, dempto ſmiragdo; Artificiales vero leves exiſtunt. Una tamen probatio exiſtit quæ nunquam fallit, ac omnibus antecedit: nam qui artificiales ſunt, nonobſtant igni, ſed in ipſo liquantur, & colorem ac formam deperdunt cum ex fortiſſimo igne liquantur, ac etiam impoſſibile eſt, quin in aliqua parte ejus aliqua puncta ut ampullæ non appareant in ſubſtantia ejus, quæ adveniunt ex igneo calore, cum non bene proportionatum reddere poſſint in eorum compoſitione ut a natura in veris lapidibus fit. Poſſunt etiam tales falſi lapides ex aliis rebus com-

poni

poni quam ex vitro nam ex multis mineris, ut ex ſale, atramento metallis, ac aliis rebus, ut vidi, ac a pluribus doctoribus habetur, & maxime a fratre Bonaventura in ſecundo libro ſui compoſtelli vocum, ex improviſo cognitio naturalium lapidum ac ipſorum ſpecierum ex magna experientia habetur, & ex continuo uſu, ut ſciunt illi qui in tali exercitio perſiſtunt. Et ſic finem imponimus huic primo libro.

Finis Libri primi.

CAMILLI LEONARDI

De

LAPIDIBUS.

LIBER SECUNDUS.

Cap. I.

PROOEMIALE.

Peracta prima parte hujus noſtri libelli, illuſtriſſime Princeps, in qua de generatione lapidum ac ipſorum accidentium in univerſali pertractavimus, in præſentiarum in iſto ſecundo de ipſis lapidibus in particulari agemus. Ponendo primo an in lapidibus virtutes ſint, ac quomodo in nobis virtutem influant adducendo opiniones antiquorum, & cum vera Philoſophorum ſententia. Nomina quoque doctorum a quibus libellum noſtrum extraxi adducemus, ut quid ſcripſerim ab eis accepiſſe putes. Et cum oculis prius lapides objiciantur quam nomina dicantur, ut ex coloribus in nomina lapidis deveniamus alphabetum de coloribus cum propriis nominibus lapidum ponam, ad hoc ut cognito nomine virtutem lapidis cognoſcamus cum ad proprium capitulum recurſum fecerimus. Ultimo, pro complemento hujus ſecundi libri nomen omnium lapidum ſecundum ordinem alphabeti ponemus. Colores quoque ac loca in quibus in-

inveniuntur narrabimus, & ultimo vires ipſorum adducemus ſi a doctoribus reperiantur.

An in lapidibus ſint virtutes, in quo variæ erunt opiniones.

Cap. II.

NOn parva nec inutilis difficultas inter celeberrimos doctores exiſtit de virtute lapidum, cum nonnulli eorum dicant, nullam virtutem ineſſe lapidibus, quod falſum eſſe arbitramur, iſtosque dimittamus cum totaliter a veritate diſcrepent. Aliqui vero ipſorum dicunt in lapidibus tantum elementalem virtutem ineſſe ut calidum, frigidum, durum, paſſibile, ac hujuſmodi inhærentia mixtis quæ ab elementali eſſe procedunt. Negantes quoque omnes alias virtutes inhærere a forma ſpecifica ſeu a ſubſtantiali eſſe lapidis, ut venena fugare, victoriam præbere, ac ſimilia. Et iſti tali frivolo modo ſuas rationes ac argumentationes comprobant dicentes: Quæ nobiliora exiſtunt nobiliores virtutes eis decent. Sed cum animata inanimatis nobiliora ſint; Ideo nobiliores virtutes animatis decent quam inanimatis, ſed cum animata his careant, ergo & lapides cum inanimati ſint. Habent etiam alias rationes perſuaſivas quas ob brevitatis cauſam relinquamus. Experientia primo contra hos militat cum virtutem in lapidibus propriis ocu-

oculis videamus. Nonne videmus magnetem ferrum attrahere? ſaphiros quoque antraces curare ac ſimilia in multis? Non ſanæ mentis eſſet qui talia negaret, cum hæc nobis innoteſcant ut prima principia. Ulterius contra negantes ex uſitato verbo arguam, fama quam omnes famant non ex toto perit, ſed cum fama ſemper tam apud aliquos antiquos quam apud omnes modernos fuerit, quod in lapidibus ſint virtutes, ergo credendum eſt doctoribus iſtis quod in lapidibus ſint virtutes: & auctoritas Salomonis in hoc magna eſt cum dicat: Diverſæ virtutes ſunt lapidum, quidam gratiam dominorum tribuunt, quidam igni reſiſtunt: alii amabiles faciunt, alii ſapientiam dant: quidam inviſibiles faciunt: alii fulmina repellunt, quidam venenum extinguunt: quidam theſauros cuſtodiunt & augent. Alii agunt, ut mariti mulieres diligant. Quidam tempeſtates marinas ſedant. Alii infirmitates curant: quidam caput & oculos conſervant. Et ut omnia concludam, quicquid humano generi excogitari poteſt per virtutem lapidum valet confirmari. Sciendum tamen eſt, quod in lapidibus interdum una eſt virtus, interdum duæ, interdum tres & interdum multæ: & hæ virtutes non inſunt ex pulchritudine lapidis, cum aliqui turpiſſimi ſint & virtutem magnam habeant: & aliquando formoſiſſimi & nullam habeant, unde pro indubi-

dubitata concluſione teneter apud celeberrimos doctores, quod in lapidibus ſint virtutes, quemadmodum in aliis rebus ſunt: ſed quomodo id ſit, variæ opiniones ſunt. Una quidem opinio fuit Pitagoricorum qui ponunt virtutes ineſſe omnibus rebus ab anima, & ponebant lapides ac omnia inferiora animata. Dicebantque animas poſſe ingredi & egredi aliam materiam per operationes animales, quemadmodum intellectus humanus ſe extendit ad intelligibilia, & imaginatio ad imaginabilia. Ita & in lapidibus dicebant quod animæ lapidum ſe extendebant ex propinquitate ipſius lapidis, ad hominem, in ſubſtantiam hominis virtutem ſuam imprimebant, & ſic ponebant virtutem in lapidibus eſſe, ac operari mediante anima quemadmodum faſcinatio fit per oculum mediante anima. Dicebant iſti quod per viſum anima hominis vel alterius animalis ingrediebatur in alium hominem vel animal & impediebat operationem illius animalis, quæ faſcinatio ſeu impetitio non ex ſolo viſu eſſe exiſtimatur, cum viſio fiat ſuſcipiendo & non extramittendo. Hujus opinionis eſſe videtur Virgilius in Bucolicis.

Neſcio quis teneros oculus mihi faſcinat agnos.

Talis autem faſcinatio non ſolum in hominibus, ſed etiam in brutis eſſe videtur, ut Solinus narrat, ac etiam Plinius, & in me ipſo expertus ſum quod cum lupi Italici viſu

ſu hominem anticipant, hominis vox rauceſcit, nec alta voce clamare poſſunt cum prius nullum defectum in inſtrumento vocis haberent : nec hoc ſolo viſu accidere poteſt, ut ſupra diximus: ſed ab alia cauſa, ſcilicet ab anima faſcinantis. Et hanc opinionem ſecutus eſt Democritus, qui dicebat omnia plena eſſe Diis, ac etiam Orpheus, qui dicebat, Deos ac virtutes divinas eſſe diffuſas in rebus, & nihil aliud dicebat eſſe Deum niſi illud quod res format ac diffuſum eſt in omnibus rebus, & ſic Deos eſſe animas arbitrabantur, ac virtutem tribuebant rebus mediante anima, quod falſum ac abſurdum eſt apud omnes Philoſophos. Ideo omiſſis vanis opinionibus ad veram accedamus. Antedictis tamen prius contradicentibus reſpondeamus. Prætermiſſis illis qui negarunt aliquam virtutem eſſe in lapidibus, cum abſurdum ſit & contra omnes Philoſophos. Sed ad alios, qui dixerunt tantum in lapidibus virtutem elementorum eſſe, reſpondeamus. Cum dicunt quæ nobiliora exiſtunt nobiliores virtutes ejus eſſe debent &c. Concedo pro tunc verum eſſe, & dico, quod in animatis nobiliores ſunt virtutes quam in lapidibus. Nullus ſanæ mentis dubitat, quod in homine nobiliores virtutes ſint quam in lapidibus. Sed etiam in brutis ſic deducitur. Multa enim bruta exiſtunt quæ nobis temporis ſeu aeris mutationem oſtendunt, ut a mul-

tis

tis doctoribus habetur qui de mutatione aeris ſcripſerunt, & maxime a celeberrimo viro deauratæ militiæ domino Nicolao de Comitibus Patavino, qui noſtro tempore ſummus Aſtronomus fuit, in libello ſuo de mutatione aeris, Cap. VII. qui ponit, multa animalia oſtendere cantu aut congregatione aeris mutationem. Nonne galli cantu ſuo diſtinctionem horarum diei nobis indicant? quæ animalia non ſolum in rebus ſuperioribus virtutem demonſtrant, verum & in inferioribus maximam habent, cum ex eorum partibus ac exeuntibus in hominibus maximam virtutem inferant, ut ex medicorum libris habetur, quæ omnia nobiliora eſſe puto quam ſint virtutes lapidum. Unde concludamus illorum argumentum eſſe nullum, ſeu nullius valoris ac efficatiæ. Contra tertios, ne prolixus fiam, dico quod virtus lapidum non eſt ab anima, nec ab elementis tantum. Sed ut inferius dicemus, ab ipſa ſpecie ſeu ſubſtantiali forma ipſius lapidis ut clare ex philoſophorum dictis adducemus.

Quomodo & unde virtutes ſint in lapidibus. Cap. III.

MAgnam digreſſionem fecimus, nunc tempus eſt, ut ad rem noſtram redeamus ne tædio legentibus efficiamur: certum eſt, quod in lapidibus ſunt virtutes, ſed unde

unde talis virtus emanat adhuc non declaratum eſt. Aliqui ponunt virtutes ſpeciales ultra commixtionales eſſe in lapidibus ab elementis componentibus ipſos, & ſua dicta tantum hac ratione corroborant. Nam quod ex aliqua componitur componentis virtutem habet, quemadmodum rivulus ſaporem habet ſui fontis. Sed notum eſt quod lapides ex elementis componuntur ut in primo hujus declaratum eſt, ergo quicquid in lapidibus eſt tantum ab elementis evenit & non ab alia virtute. Plato ac etiam ſui ſequaces qui Ideas ponunt, dicunt omnia compoſita in quacunque ſpecie ideam ſuam habere influentem ſibi virtutem, & quantum talia mixta ſeu compoſita puriorem ſubſtantiam ex elementis habent, idea ſua mediante materia puta ubi infunditur majorem perfectionem inducit: ſed cum precioſi lapides ſic ſint, majorem ergo virtutem idea ſua inducit in illis quam in aliis compoſitis non ita purioribus, & ſic mediante idea in lapidibus virtutes ſpeciales attribuunt. Hermes & multi alii Aſtronomi qui ſuperiora conſiderant, dicunt omnes virtutes rerum inferiorum ex ſtellis ac imaginibus cœli provenire. Et ſecundum quod mixtum componitur ex purioribus ac impurioribus elementis, ita & virtutes ſtellarum ac imaginum cœli majorem virtutem influunt. Et cum precioſi lapides puritatem habent elementorum &

quaſi

quaſi ut ita dicam cœleſtem compoſitionem ſeu admixtionem ut in ſaphiro, balaſio, ac in reliquis apparet, lapides majorem virtutem habent reliquis compoſitis non ita ex purioribus elementis: unde Hermes de cauſa virtutis lapidum ait: ſciamus pro conſtanti omnium inferiorum virtutes a ſuperioribus deſcendere: ſuperiora enim ſubſtantia, lumine, ſitu motuque nec non & figura inferioribus influunt omnes virtutes nobiles quæ ſunt in lapidibus. Patet ergo ex dictis iſtorum ac Ptolomei quod virtutes lapidum a ſtellis, planetis ac conſtellationibus ſunt mediante puritate ſuæ complexionis. Poſſent aliæ opiniones adduci, ſed cum vanæ ſint, omittamus: nec contra ſupra dicta amplius inſtemus: nulla tamen iſtarum opinionum magis veritati adhæret quam Hermetis ac reliquorum Aſtronomorum, qui pro conſtanti ponunt, inferiora ſuperioribus lationibus gubernari, ut ſententia eſt omnium Philoſophorum.

De vera opinione de virtute lapidum.

Cap. IV.

ET licet opiniones ſuperius adductæ poſſint aliqualiter ſubſtentari, non tamen vere philoſophicæ ſunt, cum philoſopho conveniat a ſola ſubſtantia ac forma rei virtutes attribuere, ut ab Ariſt. habetur primo phyſicorum, dicente, quod materia

cum forma eſt omnium rerum cauſa quæ fiunt in ſubjecto, ſicut materia ſive ſubſtantia eſt cauſa omnium accidentium. Albertus magnus, qui ſummus ac maximus philoſophus fuit, viam naturalem inſequens, ponit quod virtus lapidum ſit ab ipſa ſpecie ac forma ſubſtantiali ipſius lapidis. Nam cum in mixto ſint aliquæ res habentes pro cauſa virtutes elementotum, ut eſt durities, gravitas & ſimilia. Et quædam res ut virtutes earum ſunt habentes pro cauſa, ipſàm ſpeciem. Exemplum quod magnes habeat duritiem, ferrugineum colorem & ſimilia, ex virtute mixtibilium ſeu elementorum provenit. Sed quod ferrum attrahat, a ſpecie ipſius magnetis evenit, quæ ſpecies nobis aggregatum ex materia ac forma indicat, ut de mente Commentatoris eſt primo Metaphyſicæ, qui ponit, quod ſpecies non eſt tantum forma, ſed totum aggregatum ex materia & forma, quod dat eſſe individuale huic materiæ. Nam eſſe omnium rerum ſecundum ſpeciem propriam habet operationem ac proprium bonum ſecundum ſpeciem in qua formatur ac perficitut in eſſe naturali. Et omnia complexionata inſtrumenta ſunt ipſius formæ: nam deſinente forma corrumpitur ac deſtruitur complexionatum, adeo quod forma continetur a materia ſicut divinum ac optimum illius: eſt enim forma quoddam divinum infra celeſtes virtutes a quibus

datur

datur, & ſupra materiam complexionatam cui infunditur, & ſic forma eſt una eſſentia ſimplex tantum operativa unius quodcunque ſit illud proprium illius ſpeciei: nam unius eſt tantum unum efficere eo quod ab uno tantum unum eſt. Poſſumus etiam aliter conſiderare formam, ut cœleſtis virtus quæ multiplicatur in inferioribus ex imaginibus ac circulis cœli, qui diſtribuunt duodecim ſigna cum ſtellis ſuis ſupra orizontem rei illius cui infunditur: & ſic ipſa forma eſt multiplex valde ſecundum virtutes elementales in quibus operatur, & potentias naturales ſuas quæ circumſtant ad eſſentiam ſuam ſimplicem & ſic ipſa forma multorum effectuum erit productive, licet forte unicam ac propriam habeat operationem, & hoc eſt quod fere omnes res non ad unam tantum virtutem determinantur notis operationibus ejus. Sed tantum forma ſpecificans materiam potentior eſt aliis formis, licet multotiens propria forma ex indiſpoſitione materiæ rum oſtendatur ac operetur. Unde Hermes de lapidibus ait, quod lapides ejusdem ſpeciei variantur in potentia ex confuſione materiæ, ac etiam ex loco generationis per directionem ſeu obliquitatem radiorum correſpondentium ſupra illa loca. Adeo quod multotiens nullum effectum proprium illius ſpeciei inducit. Unde philoſophice conſiderando, & cum auctori-

tate Alberti magni dicemus: quod virtutes lapidum perveniunt ab ipſa ſpecie mediante forma ſubſtantiali ipſius lapidis facta in convenienti loco ac a proportionata materia, quæ convenit pro eſſe talis lapidis. Hæc etiam fuit opinio Platonis dicentis: Dotavit res quædam natura proprietatibus: omnino enim quodlibet ſecundum quod meretur a ſpecie ſua, ut agat quod proprium eſt ei in ſpecie ſua.

De omnibus nominibus doctorum a quibus ea quæ dicturi ſumus accepimus.

Cap. V.

ET ne videar ea quæ dicturus ſum de particularibus lapidibus ex me tantum dixiſſe: decrevi in hoc capitulo nomina omnium doctorum a quibus ſumpſimus, ponere. Et licet inter ipſos aliquam diſſenſionem invenerim: tamen quod a pluribus comprobatum eſt accepi. Nullus ergo miretur, ſi quid diſſonum a dictis alicujus doctoris interdum ſcribere videar. Sed alios quos nomino, prius inſpiciat quam mordaci lingua me calumniet. Nam a pluribus quæ dixero comprobata inveniet. Quoniam tantum omnium ut plurimum infra ſcriptorum doctorum fidelis recitator ſum, qui de tali materia ſcripſerunt, quorum nomina hæc ſunt: Dioſcorides, Ariſtoteles, Hermes, Evax, Serapio, Avicenna, Joannes Meſue, Salomon, Phyſio-

ſiologus, Plinius, Solinus, Lapidarius, Heliamandus, Iſidorus, Arnaldus, Juba, Dionyſius Alexandrinus, Albertus Magnus, Vincentius hiſtorialis, Thetel Rabanus, Bartholomeus de ripa Romea, Marbodius Epiſcopus, Ortulanus, Liber pandectarum, Cornucopiæ, Kirandus, ac liber de natura rerum. Nam ut ſuperius dixi, ſi quis bene omnium dictorum doctorum ſcripta intellexerit, me a dictis ut in pluribus comprobatorum non diſcedere cognoſcet, ſed eorum ſententiis adhærere. Nam omnes iſtos pro ducibus hujus opuſculi accepi.

Quomodo per colorem lapidis in cognitionem nominis devenire poſſumus.

Cap. VI.

Cum plerumque lapides oculis noſtris offeruntur, quorum multotiens nomina ignoramus, ut celeri modo in cognitionem nominis deveniamus, quo cognito virtutem ſciamus: alfabetum ex coloribus lapidum inſtitui. Cui nomina lapidum immediate ſubjunxi. Advertat tamen dominatio tua quod multi lapides in colore conveniunt, non tamen idem ſunt. Et cum omnia in alphabeto dicere non poſſimus; habitis ergo nominibus ad propria capitula dominatio tua accedat: nam ibi magis diſtincte ex differentiis poſitis in veram cognitionem deveniet. Et ſic mediante colore noſtrum intentum conſequemur.

A.

Argenteus. Adomamanta.
Aluminoſus. Amiantus.
Argenteus. Agirites.
Argenteus. Androa. Azurinus. Armenus.
Albus. Aqueus. Berillus.
Albus. Borax.
Albus, cum pupilla nigra. Belloculus.
Albus. Corallus.
Aqueus albus. Criſtallus.
Albus opacus. Corvina.
Aureus. Criſocollus.
Aureus Ignitus. Criſolanſis.
Albus Citrinus. Ciſtolitus.
Aureus purpureus. Criſopraſſus.
Albus. Coranus.
Aureus. Criſopis.
Aureus. Calcites.
Aureus rutilans. Eſtimion.
Aureus. Hammonus.
Albus ſpecioſus. Exebenos.
Albus cum multis coloribus. Kamam.
Albus admixtus nigro. Lincis.
Aureus. Liſimacus.
Alba candida. Margarita.
Aureus. Marchaſita.
Argenteus.
Aureas venas. Medea.
Albus perſpicuus. Nitrum.
Albus ungueus. Onix.
Albus rubeus. Onychinus.
Aureis guttis ſeu ſtellis. Pontica.

Aqueus

Aqueus ut glacies. Peanites.
Albus grevis. Sanius.
Albus argenteus. Tale.
Albus aluminoſus. Tegolitus.

B.

Bicolor, Demonius lapis.

C.

Criſtallinus. Alectorius.
Candidus criſtallinus. Aſtrites.
Ceruleus. Alebandina.
Croceus leoninus. Agapis.
Candidus levis. Aſius.
Cineritium. Aſini lapis.
Candidus interſectus croceis coloribus. Alabaſtrum.
Coralinus croceus. Geraunius.
Candidus oblongus. Cimedia.
Candidus venoſus. Cepocapites.
Candidus. Cheronia.
Citrinus. Corintheus.
Ceruleus purpureus. Cianica.
Criſtallinus. Cambites.
Crocei coloris cum pupilla. Draconites.
Criſtallinus. Enidros.
Candidus tranſparens. Fingites.
Citrinus aureus. Falconites.
Cineritius. Galatides.
Candidus lucens. Gelatides.
Citrinus. Gagates.
Criſtallinus varius. Iris.
Croceus. Iſiſtos.
Croceus. Lincurius.

Criſtallinus. Ligurius.
Criſtallinus nebuloſus. Kabrates.
Citrinus lucidus. Karabe.
Cerulea ſanguineis guttis. Pontica.
Candidus. Podros.
Criſtallinus. Panconus.
Citrinus lucidus. Succinus.
Candidus mellinus. Silenites.
Croceus. Sirites.
Candidus. Solis gemma.
Cineritius. Siphinus.
Croceus cum viriditate. Topatius.

E.

Ex multis venis ſeu coloribus. Achates.
Eburneus. Arabica.
Eburneus. Chemites.
Ereus cum vena flava. Balanites.
Ex multis coloribus. Cepionites
Ex multis coloribus. Exacolites.
Ex ſexaginta coloribus. Exacontalitus.
Eburneus. Emires.
Ereus cum nigredine. Frigius.
Ex multis coloribus. Hiena.
Ex quatuor coloribus. Licoptalmus.
Ex variis coloribus. Lepiolotes.
Ex tribus coloribus. Murena.
Ereus. Marchaſita.
Ex multis variiſque coloribus Mitridax.
Ex multis variiſqne coloribus Oppalus.
Ex multis coloribus. Pantherus.
Ex duobus coloribus. Sardonix.
Ex multis coloribus. Ziazia.

F. Fer-

F.

Ferrugineus criſtallinus. Adamas.
Ferrugineus. Abeſton.
Ferrugineus. Baſanites.
Flavus Calaminaris.
Ferrugineus. Magnes.
Flavus ac niger. Nicolus.
Ferrugineus. Orites.
Ferrugineus perſpicuus. Pirites.
Flavus perſpicuus. Saphirus.
Ferrugineus. Smiriglius.
Ferrugineus. Siderites.
Flavus albeſcens. Turchion.
Flavus cum aureis Crepuſculis, Zumeme-lazoli.

I.

Igneus cum venis albis. Antracites.
Igneus. Spilitem.
Igneus. Carbunculus.
Igneus aureus. Criſoletrus.
Igneus rutilans. Ceraunius.
Igneus aureus. Hormeſion.
Igneus obſcurus. Sardius.
Igneus. Sandanſtros.

L.

Lucidus filoſus. Amianton.
Lucidus nitroſus. Amites.
Lucidus. Cogolites.
Lucidus ut ſpeculum. Efeſtitis.
Lineis albis lineata. Pontica.
Lucidus. Ranius.

M.

Mareus. Mirites.

Mareus cum Glauco Zinilaces.

N.

Niger cum venis albis. Achates.

Niger cum punctis rubeis. Abſinthes.

Niger maculoſus. Auguſteum.

Niger purpureus. Alabandicus.

Niger. Aſpilatem.

Niger cum venis rubentibus ſeu albis. Abiſtos.

Niger lucens. Antifates.

Niger. Andromantius.

Nigri coloris. Amites.

Niger fuſcus. Borax.

Niger. Celidonius.

Niger. Calcofanos.

Niger. Ferrugineus. Dioniſia.

Niger. Doriatides.

Niger. Egipilla.

Niger. Gelachides.

Niger. Gagates.

Niger cum ſanguineis venis aut candidis. Galaxia.

Niger. Medus.

Niger. Magnaſia.

Nigerrimus. Morion.

Niger. Pirites.

Niger. Onix.

Niger cum albis zonis. Onix.

Niger cum ruffedine. Onix.

Niger. Orites.

Ni-

Niger translucens. Oſius.
Niger cum venis albis. Oppicardelon.
Niger translucens. Radaim.
Niger. Samotracia.
Niger cum venis candidis. Veietana.

O.

Oleagenus. Berillus.
Ocreus. Criſites.
Oleagenus pallidus. Diacodos.
Oſtreus. Oſtraces.
Oſtreus. Philoginos.

P.

Purpureus. Roſeus.
Purpureus vineus, Amatiſtus.
Purpureus vinaceus, aqueus.
Pallidus fuſcus albeſcens, Calcedonius.
Purpureus. Celonites.
Palliolus. Diacodos.
Puniceus. Ethices.
Poraceus. Emetrem.
Pallidus gravis. Phrigeus.
Praſſinus viridis. Sagda.

R.

Rubeus cum venis croceis. Achates.
Ruffus. Alabandina.
Ruffus lucidus tranſparens. Balaxius.
Ruffus pulverulentus. Bezoar.
Ruffus citrinus. Bolus.
Ruffus. Celidonius.
Rubeus. Corallus.
Rubeus obſcurus. Ematites.

Ru-

Rubeus rutilans. Epiſtites.
Rubeus. Fongites.
Rubeus. Falcones.
Rubeus lucidus. Granatus.
Rubicundus. Gerades.
Ruffus croceis venis Gagatronicus.
Rubeus aqueus. Iacintus.
Rubeus. Lachinus.
Rubeus. Ligurius.
Rubeus cum albis venis. Prophirius.
Rubeus corallo ſimilis. Tirſitis.
Rubeus. Varach.

S.

Subruffus. Indica.
Sanguineus cum venis nigris. Naſſomonites.
Serpentinus. Ophites.
Sanguineus. Frigius.
Sublividus. Ranius.
Subalbiolus. Vernix.
Sanguineus. Yectios.

V.

Varii coloris. Amandinus.
Viridis. Amites.
Viridis. Oleagenus.
Viridis Aureus. Berillus.
Viridis. Pallens.
Viridis parum rubeſcens.
Viridis cum vena flava. Balanites.
Viridis poreus. Criſopraſſus.
Viridis marinus. Criſolitus.
Viridis pallens. Caldaicus.

Viridis herboſus. Calorites.
Viridis. Cariſteus.
Viridis aureus clarus. Cryſopilon,
Viridis aureus Coaſpis.
Varius. Driſolitus.
Viridis clarus. Doctus lapis.
Viridis cum guttis ſanguineis. Elitropia.
Viridis aureus. Filaterius.
Viridis. Frigius.
Viridis non jucundus. Galerica.
Viridis cum venis rubeis. Japſis.
Violaceus. Jon.
Viridis. Ligurius.
Viridis cum venis albis. Leucocriſos.
Viridis. Limoniates.
Viridis. Medus.
Viridis craſſus. Melochites.
Violaceus. Orſadus.
Viridis Praſſinus. Praſſius.
Viridis cum guttis ſanguineis. Praſſius.
Viridis cum lineamentis albis. Praſſius.
Viridis clarus. Pontica.
Viridis cum ſerpentinis maculis. Porphirus.

De particularibus lapidibus ſecundum ordinem alphabeti.

Cap. VII.

POſt ſermones iſtos univerſales, ad rem nobis optatam, illuſtriſſime Princeps, in præſentiarum devenimus, quæ in particulari eſt de nomine ac virtute lapidum: ideo

ideo in iſto 7. Capitulo per totum uſque ad principium tertii libri ſermo noſter erit de lapidibus ſecundum ordinem Alphabeti. Nam primo nomina lapidum imponemus, addemuſque ſi plura nomina eis inſint, & unde nomen vendicaverint : ſubjungemuſque colorem lapidum ac eorum ſpecies ſi plures eis inſint, & in qua ſpecie meliores exiſtant : locuſque generationis ſive inventionis aderit. Ultimo pro re magis preciosa ac omnibus magis deſiderata virtutem adducemus, ut agnoſcamus omnia quæ a ſummo opifice producta fuerunt, ad ſalutem humani generis eſſe. Cui infinitas gratias reddere debemus, cum non tantum animæ, ſed & corpori pro ſalute ſemper intentus ſit.

A.

ADamas precioſiſſimus lapis colorem ferrugineum terſum habens ac quaſi criſtalli : cujus quantitas nunquam major quantitate avellanæ reperta eſt. Cum nulli materiæ cedat, nec igni nec ferro, omniaque contemnat : ex Græca interpretatione nomen ſumpſit, quod eſt indomita virtus. Ponunt aliqui tantum molleſcere a tepido hirci ſanguine : quod fabuloſum eſſe exiſtimo, cum plures ictu mallei frangi viderim. Nec aliquid tam durum reperitur, quin ab adamante patiatur. Mirum eſt ut fertur quod magneti contrariatur, ipſam ligando ne ferrum attrahat : cujus

ſex ſpecies a doctoribus magis notæ dictæ a locis in quibus inveniuntur, ponuntur: nam Indicus: Arabicus: Syrtheus: Macedonicus: Aetyopicus: ac Cypricus per ordinem invicem ſuccedunt. Indicus parvus inquantitate exiſtit: ſed in virtute major, & hic eſt qui malleo reſiſtit: ponderoſus ac perlucentis criſtalli colorem habens. Arabicus huic aſſimilatur, ſed pallidior ac minoris quantitatis. Syrtheus ac Macedonicus ſplendentis ferri colorem habent. Æthyopicus omnibus obſcurior. Cypricus in aureum colorem vergit omnibus vilior ac mollior: omnium ſpecierum virtutes eſt venena repellere, tamen ipſe potatus mortale venenum exiſtit. Veneficis artibus reſiſtit. Vanos metus expellit: jurgia ac rixas vincere facit. Lunaticis ac repletis dæmone prodeſt: ligatus ſiniſtro lacerto hoſtes vincere facit: indomitas beſtias humiliat: incurſionibus fantaſmatum ac incuborum ſubvenit: in agendis rebus geſtantem audacem virtuoſumque efficit. Adamantis quoque Indici ſeu Arabici, ut a multis ponitur, eſt ut magnetis virtus, dirigere ferrum ab eo tactum ad polum arcticum, & ex hoc nonnulli adamantem magnetem vocant.

Achates lapis diverſorum colorum exiſtit. Varianturque in eo colores ex locis ſuæ generationis, quorum ſpecies plures ſunt, ſed ſeptem famoſiores exiſtunt, quæ

non

non tantum colore, ſed virtute variantur, ut lapidarii ponunt. Sicilia primum achatem dedit ab Acheo flumine inventum. Unde ex hac cauſa Siculus primo ponitur, demum Creticus, Indicus, Ægyptiacus, Perſicus, Arabicus, Cypricus. Siculus niger eſt interſectus vena alba. Creta corallo ſimilem achatem producit aureis venis ſeu guttis variatum: Indicus ex multis coloribus ac venis variatur: ex quorum interſectione diverſæ imagines multotiens fabricantur. Nunc ferarum genera, flores, aut nemora: nunc volucres aut regum protendit naturales effigies, ut in Achate Pyrrhi regis fertur, ac etiam vidi Achatem in quo ſeptem arbores in quadam planitie apparebant, & hi optimi ac omnibus excellentiores exiſtunt: Ægyptiacus vero rubedine ac albedine carens variis venis interſecatur. Perſicus ſuccenſus mirti odorem ſpirat, ut aliqui ponunt. Dionyſius de ſitu orbis ponit achates Perſicos eſſe in forma chilindri, qui per decurſum aquarum ex montibus in Coaſpide flumine ruunt & inter arenas reperiuntur. Arabicus ac Cypricus coloribus diverſis variantur, tendentes ad vitream tranſparentiam. Virtutes Achatum ſecundum ſpecierum diverſitas variantur. Sed inter ſe omnes in hoc conveniunt quod homines ſollicitos reddunt: ſed Siculi propria virtus eſt viperarum ac ſcorpionum veneno reſiſte-

re,

re, ſi ſupra puncturam ligetur, aut tritus vino potetur. Indicus venenoſa fugat. Viſum in aſpiciendo fovet. Sitim ore retentus mitigat. Geſtanti victoriam præbet: vires corroborat: tempeſtates avertit: ſiſtitque fulmina. Creticus viſum acuit. Sitim ac venena extinguit: gratum ac facundum geſtantem reddit: viresque conſervat ac corroborat. Mini ſuperfluum videtur virtutes ſingulorum exprimere, cum ad invicem coincidant: brevitatis itaque cauſa omitto.

Ametiſtus ex purpureis ac transparentibus lapidibus exiſtit violaceo colore permixtus, roſeasque flammulas fundens. Cujus quinque ſpecies ſunt: omnes tamen ad purpureitatem vergunt, coloribus variis injunctam. Indicus colore, decore, ac precio alios excedit, habens purpureum admixtum cum roſeo ac modico violaceo. Qui vero ſola purpureitate abundant non adeo precioſi ſunt. Violaceus vinaceus: ac violaceus aqueus reliquis viliores ſunt. Loca in quibus inveniuntur eis nomen tribuerunt. Indicus principatum obtinet. Arabicus, Armenius, Galaticus, Ægyptiacus, Tarſicus, ac Cipricus per ordinem ſubſequuntur, licet duo ultimi omnibus viliores ac ſordidiſſimi exiſtant, & de his a doctoribus non fit mentio. Omnes tamen ad ſculpendum habiles exiſtunt. Virtus eorum eſt ebrietatem fugare: nam cum ſu-

pra umbilicum ligantur, vini vaporem refrenant, & ſic ebrietatem ſolvunt: cogitationes malas reprimunt: bonum intellectum inducunt. In agendis negociis vigilem ac expertum efficiunt: ſterilem fœcundant, lotione ejus bibita: Venenum extinguunt. Militantes cuſtodiunt, ac inimicos ſuperare faciunt. Ad capturam facilem ſylveſtrium ferarum volucrumque præparant.

Alectorius criſtallini coloris lapis exiſtit cum obſcuritate parva tendente ad aquæ limpiditatem: & interdum quaſi venas carneas in ſuperficie habens, ab aliquibus Gallinaceus dicitur a loco ſuæ generationis cum in ventriculis gallorum gallinaceis qui poſt 3. ann. ſuæ ætat. caſtrantur, demum per 7. annos vixerint, inveniatur: nec ante extrahi debet: nam quanto vetuſtior, tanto melior. Cum lapis in gallinaceo perfectus eſt, non bibit. Nullus tamen compertus eſt in quantitate magnam fabam excedere: Et ut Solinus refert, tempore Milon. Tarqu. Sup. enituit. Virtus hujus lapidis eſt, geſtantem invictum reddere. Retentus in ore ſitim aufert, ideo luctantibus convenit. Gratam marito uxorem reddit, honores præbet: acquiſitos conſervat: faſcinatos ſolvit, diſertum, conſtantem, gratum ac amabilem efficit: deperditum regnum ac extraneum acquirere facit.

Androdamanta ſive Androdamas duriſſimus ac ponderoſus lapis eſt, quaſi adamas argenti terſi nitorem habens: eſt ejus figura quadraturis teſſeris ve diſtincta. Reperitur inter arenas rubri maris: nomen ei putant impoſitum eſſe ex ſua virtute cum iracundias ac impetus animi refrenare faciat, quod ab Arabico venit, virtusque ejus eſt etiam luxuriam ſedare ac corporis gravitatem auferre.

Aſtrites, aſtrion, aſterius ſive aſterites, candidus criſtallo propinqvus lapis exiſtit: lucem velut ſtellam incluſam continens ambulantem a qua parte lumen ſuſcipit cum in eo videatur eſſe forma ſimilis flagranti ſtellæ, aut exurenti flammæ, dicitur ab aſtro quaſi ſtella & ion imago. Thracia ac Carmenia eos producit qui tacti a ſolaribus radiis candidi eſſe videntur.

Alabandina ruffus ac ceruleus ut Cardius lapis eſt, & taliter imitatur ut vix alter ab alterius valeat colore ſecerni: a regione Aſiæ ſic dicta, ubi primo inventus eſt, nomen ſumpſit. Sanguinis fluxum provocare virtus ejus eſt. Bibitus omnem veneni vim exprimit ac extinguit. Varias opiniones de colore hujus lapidis reperio: ſed natura a pluribus comprobantur.

Agapis croceus in colore pellis leonis lapis eſt: ab agape dictus quod dilectionem importat: Cum virtute ſua ab hominibus diligatur. Miram in ſcorpionum ictibus

ac viperarum morſibus virtutem habens vulneri alligatus: linitusque aqua circundato vulnere dolorem ſtatim tollit ac mitigat.

Andromantes in colore niger, ponderoſus ac durus lapis eſt: dicunt argentum ac æs ad ſe attrahere: quemadmodum magnes ferrum.

Attritus ſanguineum colorem ut ematites in aquam emittit.

Antracites ſeu antrachas, ardentis coloris lapis, ſcintillans ut carbunculus: qui a candida vena præcinctus eſt, non ſuſtinens ignem, per unctus oleo color extinguitur, exardeſcitque aqua perfuſus. Albertus magnus ponit ipſum pro carbunculo. Sed non eſt, ut alii ponunt, quamvis cum ipſo participet in colore ac virtute. Virtus ejus eſt peſtilentialem aerem expellere, ac geſtantem tutum reddere. Apoſtematibus ſuo nomine dictis ſubvenit, eo quoque modo quo de agape ante diximus.

Amandinus lapis varii coloris exiſtit: cujus virtus magnificata eſt in extinctione veneni, geſtantemque victorioſum efficit: ſomniorumque ac ænigmatum interpretem inſtruit varias quæſtiones ſolvere, cum ei proponuntur.

Abeſton ſive abeſtus ferrei coloris lapis eſt, quem Archadia ac Arabia producit, abeſton dictus. i. e. inextinguibilis: quoniam accenſus perpetuam retinet flammam. Et

ex hoc gentiles in candelabris templorum coluerunt: ideo quia fortiſſimam flammam ac inextinguibilem in ſe retinet, nec imbrib. ſeu tempeſtatibus extinguitur. Habetque lanugineam naturam, & a multis pluma ſalamandræ appellatur: ab inſeparabili unctuoſo humido a ſua ſubſtantia ignis fovetur: ideo ſemel accenſus perpetuam lucem conſervat ſine aliquo liquore addito.

Aſius candidus ac levis ut pumex lapis eſt, & cum lingua linitur guſtum falſum prebet: conſtrictus manibus facile in pulverem vertitur. Ex Alexandria deportatur: licet in aſpectu non ſpecioſus ſit: in virtute tamen ſummus eſt. Nam pthiſicos cum roſaceo zucchard more electuarii ſanat: ſcrofulas, fiſtulas, podagram, ac multas alias ægritudines curare dicitur: ut ex medicorum libris habetur.

Amianton filoſus ac lucidus in colore lapis exiſtit: in ſimilitudine aluminis plumoſi, tamen cum majori tenacitate: multis linum vivum dicitur. Nam cum in igne decoquitur, demum teritur: fila ut linum emittit quod a ſua inſeparabili viſcoſitate ab igne non paſſa evenit: & more lini filatur. Cum antiqui defunctorum cineres reſervabant ex amianton ſacculos conficiebant: ipſis mortuorum corpora impoſita conburebant: illæſo ſacculo hoc agebant: ne quid extraneum cineribus mortuorum

admiſceretur. Valere incantationibus ac magorum veneficiis virtutem ſuam dixerunt.

Auguſteum ex marmorum ſpecie nigri coloris lapis eſt. Undatim maculæ in ſerpentum ſpeciem inſunt: Tiberii Auguſti tempore in Ægypto repertus a quo nomen vendicavit.

Alabaſtrum ſive alabaſtrites intercinctus albis venulis ac citrinis colore candidus lapis eſt: ex genere marmorum ad unguentaria vaſa optimus: cum in eo illæſa præſerventur. Circa Thebas ac Damaſcum invenitur probatiſſimus, ac cæteris candidior in India ac Carmenia. Viliſſimus ſine candore in Cappadocia. Optimus quoque exiſtit qui mellinum habet colorem, non cum multa tranſparentia. In medicinis valet ut a Dioſcaride ac a multis aliis doctoribus habetur. Geſtans cauſarum victorioſus erit.

Alabandicus niger in purpureum vergens lapis eſt a loco nomen ſumens ſuæ primæ inventionis: ab igne colliquatur, ac funditur more metalli: utilis ad vitrariam artem cum vitrum clarificet ac albefaciat. Reperitur in multis Italiæ locis & a vitrariis Mangadeſum dicitur.

Aſpilatem in Arabia lapis genitus nigri coloris in nido Arabicarum avium ut plurimum invenitur, ſpleneticos curat. fimo cameli ſpleni alligatus.

Abi-

Abiſtos nigri coloris lapis eſt, rubentibus ac niveis venis lineatus, ab igne calefactus per octo dies calorem in ſe retinet, gravis ac ponderoſus exiſtens plusquam ſibi videtur ſua quantitas miniſtrare.

Aſinius ſive Aſininus lapis ab aſino animali dicitur: quoniam ex ſilveſtri aſino extrahitur. Subalbidus & parum in citrinum tendens cum rotunda ac parum oblonga figura in quantitate non magnæ nucis: non durus cum aliquibus anfractibus non multum penetrantibus. Cum frangitur ſubcitrini ſmalti lucidi ſimilitudinem retinet. Hic lapis duplex eſt Maxillaris. ſ. & Cephalicus. At Cephalicus capiti impoſitus ejus dolorem ſedat ac Epilepſiam curat. Maxillaris quia in maxilla reperitur: Geſtantem indefeſſum reddit: ut nulli in prælio ſuccumbat: quin potius laſſatis hoſtibus ipſe reſumptis viribus diro cruciatu reverberet. Venenoſis animalibus reſiſtit. Sumptus cum vino quartanas febres excutit. In necando vermes puerorum miram virtutem habet: ſi cum vino ſumatur nocumentum aquæ bibitæ in qua ſteterit venenum corrigit: ac reptilium morſus curat. Prægnantibus auxiliari fertur, & ex aluo mortuum fœtum educere.

Arabica ſeu Arabus in colore eboris lapis eſt, nomen ab Arabia ſumpſit: in qua primo inventus eſt. Valere dicitur in doloribus nervorum. In Ægypto quoque

reperitur odorem ac colorem myrti habens, & in uſum odoris ſervatur: Crematus dentifriciis accommodatur.

Amiatus ſive Amiantus in colore aluminis lapis exiſtit: nec in igne deperditur. Veneficiis magorum reſiſtere fertur, utiliſſimus quoque ad medicinalia.

Antiphates ex lucenti nigro lapis eſt. Odorem ac ſaporem myrti reddit, ſi in vino ac lacte coquatur, faſcinationibuſque auxilium præbet.

Amites lapis eſt aluminis ſeu nitri colorem habens, durior tamen his exiſtit. In Ægypto ac in Arabia gignitur: Æthyopicus viridis eſt, cum in aqua diſſolvitur lacteum colorem efficit.

Armenus lapis ſecundum Avicennam eſt lapis azurinus: & ſecundum aliquos eſt lapis habens colorem inter viridem obſcurum, & nigrum, frangibilis leviter: levis tactu: carensque aſperitate: habetque mirabilem proprietatem in curando humorem melancolicum.

Aquilinus limphaticus in quodam piſce reperitur humanæ vitæ commodus. Nam appenſus aut geſtatus incommoda quartanæ febris propellit ac aufert.

Anancithidus necromanticus lapis exiſtit, cujus virtus eſt evocare imagines dæmonum ac ſpirituum.

Agirites in colore argenti lapis eſt habens ſtigmata aurea.

An-

Antitaneus idem quod Criſocolla.
Aquileus idem quod ethices.
Androa idem quod androdamanta.

B.

Balaſius purpureo ſeu roſeo colore flammeſcit ac rutilat, & a nonnullis placidus dicitur: aliqui putant eſſe carbunculum colore ac virtute diminutum, quemadmodum virtus fœminæ a virtute maris differt. Pluries compertum eſt, quod exterior pars unius lapidis atteſtatur balaſio interior carbunculo, & ex hoc dicunt balaſium eſſe domum carbunculi. Balaſii virtus eſt, vanas cogitationes ac luxuriam auferre ac reprimere: Conciliare amicorum diſcordias ac in humano corpore ſanitatem inducere. Qui tritus ac potatus cum aqua oculorum infirmitatibus opitulatur & hepatis doloribus ſubvenit: & quod mirum eſſe arbitror: ſi ipſo balaſio quatuor domus angulos, viridarii, aut vineæ tetigeris: a fulgure, tempeſtatibus, ſive a vermibus erunt immunes.

Berillus oleagini coloris ſive aquæ maris lapidis exiſtit: dicunt novem eſſe ejus ſpecies, omnes tamen in viriditate pallentes. Nomen habet a regione ſeu a gente ubi primo inventus eſt: Reddens ſexagonam formam conſpicuam. India producit berillos albos ut maris aqua infecta ex ſolis radiis: ac tales raro alibi reperiuntur: ſimiles oleo aut aquæ maris curioſa vetuſtas ma-

gis in precio habuit. Moderniores vero obſcuri criſtalli colorem habentes, cum magis adamanti aſſimilitantur, exiſtimaverunt, ac tales a quibuſdam Catel dicti ſunt. Eſt & alia ſpecies pallidior & yſoberillus dicitur: qui aureo ſeu glauco colore fulget, & hi Babilonici ſunt, huic Cryſopilon pallidior propinquus exiſtit: ſubſequitur his Hyacinthizontes. Demum Heroides. Poſt hos Ceruini ac Oleagini obſcuri: Criſtallini Criſtallo ſimiles. Sed Indici omnibus precioſiores ſunt: cum multam tranſparentiam habeant: & hi cum moventur, apparet quod aqua in eis moveatur: & hæc eſt ſententia Alberti, licet ab aliis diſcrepet: Si vero hi in formam pilæ rotundentur: ac radiis ſolis ſubjaceant, ignem emittunt ut ſpecula concava: variæ ei virtutes inſunt. Alacrem geſtantem reddit. Conjugii amorem conſervat & auget. Collo appenſus vana ſomnia pellit. Gulæ ac faucium & omnes ægritudines ex humiditate capitis pendentes curat, ac ab eis præſervat: ſumptus ac permixtus cum tanto argenti pondere lepram curat. Aqua in qua ſteteritdemum ſumpta oculis opitulatur: potataque ſuſpiria tollit: ac hepatis infirmitates curat. Prægnantibus quoque ne partum abortiant nec quid incommodi patianturcoadjuvat.

Borax, Noſa, Crapondinus; ſynonima ſunt ejuſdem lapidis qui a buffone extrahitur,

tur, cujus duæ ſpecies, albus & hic melior ac raro repertus: Alter vero niger, fuſcus, cum ceruleo calore, habens in medio ſimilitudinem oculi, debetque extrahi a buffone mortuo adhuc palpitante: & hi meliores exiſtunt his qui extrahuntur poſt diuturnam moram ſub terra. In veneno mirabilem virutem habent. Nam cum quis venenum ſumpſerit hunc deglutiat: qui deglutitus inteſtina circuit: venenoſam qualitatem in inteſtinis impreſſam extinguit: & per ſeceſſum exit ac reſervatur. In reptilium morſu juvamentum præſtat, Febresque tollit: ſtomachi ac renum diſpoſitiones malas emendat, ſi ejus lotio ſumatur: & nonnulli dicunt ſi geſtetur.

Bezoar rubeus, pulverulentus, levis, ac frangibilis lapis eſt, Citrinus a nonnullis deſcriptus eſt. In veneno omnes prædicant primum locum obtinere. Nam dragma ex eo ſumpta quodcunque ſit venenum extinguit & liberat. Unde ob ejus excellentiam omne liberans ab aliqua ægritudine Bezoar dicitur illius ægritudinis. Et ſic etiam generale nomen eſt ut a Conciliatore de venenis ac multis aliis doctoribus habetur.

Bolus Armenus eſt vena terræ in Armenia reperta, & inter lapides ex eximia ejus virtute, licet lapis non ſit, connumeratur. Cujus color ſubruffus eſt ad citrinitatem vergens cum viridi obſcuritate. Cujus com-

complexio frigida ac ſicca eſt. Vix ſumma ab omnibus doctoribus poſita. Peſtiferis febribus ac ventris fluxibus eſt remedium præſtans Emoptoicis, Spleneticis, Stomaticis opitulatur. Adulteratur multum, ac parum de vero ac bono invenitur, nec unquam vidi bonum.

Beloculus lapis eſt albus pupillam nigram in medio habens. Ex ſua pulchritudine Deo Aelo Syrii dicarunt in ſacrificorum ornamentis. Geſtantem in campeſtri bello invictum reddere fertur.

Baſanites ſive Baſaltem ferrugineum colorem habens lapis eſt, in Ægypto ac Æthyopia reperitur, & cum teritur aqua croceum colorem emittit.

Bronia capitis teſtudinis ſimilitudinem habet: virtus ejus eſt fulminibus reſiſtere.

Balanites duarum ſpecierum lapis eſt, una viridis, altera æris colorem habet cum vena flammea per medium ſecante.

C.

Carbunculus & quibusdam Antrax dicitur, ardentes in violaceum undique vibrat radios: & quaſi carbo ignitus videtur apparens in tenebris. In ardentibus gemmis principatum obtinet colore, decore ac precio. Quorum ſpecies duodecim ſunt: ſed nobiliores in Libia apud Trogloditas reperiuntur: non ab igne patitur, nec colorem alterius gemmæ cum appropinquatur ſuſcipit. Sed aliæ gemmæ recipiunt.

Eſt

Eſt enim mas & fœmina; in maribus ſtellæ intus ardere videntur: Fœminæ vero fulgorem extra mittunt, & aliqui hos Indicos eſſe dicunt reliquis precioſiores. Licet dixerimus ardentium ſpecies eſſe duodecim: tantum de quinque magis notis mentionem faciemus. Nam primum locum Carbunculus obtinet: Rubinus ſubſequitur. Balaſius quoque in hac ſpecie computatur. Rubith idem quod ſpinella, quartum obtinet locum. In ultimo Granata annumeratur. Vires Carbunculi ſunt aerem venenoſum ac peſtiferum fugare, luxuriam reprimere, ſanitatem corporis inducere ac præſervare. Malas cogitationes aufert, ac amicorum lites conciliat, & ad omne proſperitatis augmentum facit.

Calcedonius ſive Calcedon, ut quidam dicunt, in colore pallidus eſt. Sed ſaphirinus præſtantior: a doctoribus vero tres ſpecies magis notæ ponuntur, licet a nonnullis plures. Nam hodiernis temporibus tot diverſas ſpecies Germania producit quod vanum eſſet enarrare. Nam ſaphirinum primum occupat locum. Pallidus fuſcus parum albeſcens ſubſequitur. Ultimus eſt rubeus extinctus, non tranſparens. Multotiens hæ premixtæ ſunt ſpecies, & in uno tantum lapide reperiuntur varii colores: omnibus locis perfectiſſimos Æthyopia producit. Nonne etiam in littore Adriatici maris prope tuam civitatem Calce-

cedonii albi pallentes ac etiam fuſci duriſſimi reperiuntur ? Fantaſticas illuſiones collo ſuſpenſi ex melancolia ortas expellunt. Si perforatum trajectumque ex ſetis aſini quis tulerit, in civilibus cauſis ac certaminibus victor erit. Corporis vires conſervat. Nigri ſeu ſaphirini raucedinem prohibent vocemque clarificant. Omnes ejus ſpecies libidinem frenant. A tempeſtatibus ac ab adverſis caſibus præſervant.

Chelidonius lapis eſt inventus in ventre pullorum hyrundinum, cujus quidem binæ ſunt ſpecies. Nam qui rubeus eſt geſtatus in panno lineo mundo inſanis ac lunaticis prodeſt, & diurnas infirmitates eradicat: facundos ac gratos geſtantes reddit: Attritus aqua more colyrii oculorum ægritudines curat. Niger vero ad optatum finem ſuſcepta negotia conducit. Iras compeſcit, gerentem quoque gratum ac placidum efficit: dominorum iras mitigat. Alligatus collo in panno lineo croceo febres effugat: Omneſque nocivos humores refrenat ac æquat. Compertum eſt appenſum collo Epilepticos ac ictericos ſanare. Nonnulli dicunt quod debent involvi in pelle vituli ſeu cervi non nati, & ſiniſtro brachio alligari. Debent tales lapides extrahi dum pulli parvi ſtant in nido, ac de menſe Auguſti ut perfectiores exiſtant, & pulli non tangant terram nec parentes adſint dum extrahuntur.

Co-

Corallus more arbuſti in mari naſcitur, abſque foliis, non excedens bipedalem magnitudinem: cujus binæ ſunt ſpecies, rubeus & albus. Avicenna ponit tertiam ſpeciem eſſe nigram. Vidi ſimul conjunctos in uno ſtipite album & rubeum. Albi vero ut plurimum perforati ſunt: & hi inutiles exiſtunt: non perforati cum ſumma albedine ac rubicundiſſimi optimi ſunt. Virtutes eorum & maxime rubentis eſt omnem fluxum ſanguinis ſedare: geſtatus aut ubicunque fuerit in domo vel navi, Manes, Demoniacas umbras, ludibria, ſomnia, Fulmina, ventos ac tempeſtates fugat: & a Methrodoro gorgiam nominatur: quod interpretatur typhonibus ac fulmininibus reſiſtere, protegitque ab omni ferarum incurſu. Stomachicis ac cardiacis paſſionibus ſubvenit. Suſpenſus ut ſtomacum tangat aut ſumptus debilitati ſtomachi opitulatur, ſplenis apoſtematibus ac inteſtinorum juvamentum præſtat. Corroſas gingivas ſolidat, putrida ulcera abſtergit, ac nocivam medicinam reprimit. Raſura ejus cum vino bibita prodeſt mingentibus arenulas. Contritus & aſperſus aut ſuſpenſus inter fructiferas arbores aut in agro cum ſemine, fertilitatem inducit: & ab eis grandinem nocivoſque imbres avertit. A fide digno accepi, ac multotiens expertus ſum, ne infantes in epilepſiam incurrant, quam primum ex utero exeunt, an-

antequam quidquam guſtent in ore pueri ponatur dimidium ſcrupuli rubei coralli bene triti, & deglutiatur: eſt enim mirabile ſervativum: quam plures virtutes eis inſunt, quas brevitatis cauſa omitto.

Cornelius rubeus ſeu ruffus ac tranſparens lapis eſt, & hi orientales exiſtunt: in Rheno flumine rubicundiſſimi ac quaſi colorem minii habentes reperiuntur: nonnulli ad citrinum diafanum vergunt: loturæ carnis ſimiles. Menſtrua refrenat: hæmororidas ſiſtit. Dyſentericos curat. Collo aut digito geſtatus rixas accenſoſque animos compeſcit.

Criſtallum ad inſtar glaciei colore ac tranſparentia lapis eſt cum non modica duritie. Aliqui putant nivem eſſe glaciatam ac induratam per triginta annos, & ex annoſitate in petram eſſe converſam. Aliqui dicunt à terreſtreitate & non a frigiditate lapideitatem acquiſiviſſe.

Oppoſiti antedictorum ſunt dicentes quod hi ut alii lapides cum multo tamen aqueo generantur: rationem ſuam confirmant dicentes in partibus nunquam meridionalibus eſſe compertum criſtallum, in quibus nix exiſtit: Prima opinio a pluribus comprobatur, cum videant in ſeptentrionalibus Alpibus ubi continuo nix ſeu glacies exiſtit: cum Sol æſtivo tempore ferrentiſſimos ſuos radios non mittat niſi multum oblique ex elevatione poli, & ibi

ma-

maxima quantitas criſtalli abundet. Gignitur etiam in Aſia ac Cypro. Præſtantior vero in jugis Alpium, Æthyopiæ, & in inſula quoque rubri maris, Meron dicta, ſita ante Arabiam: Scythia quoque criſtallo abundat ad pocula conficienda. Fabricata ex criſtallo pila radiis ſolaribus expoſita inflammat materiam ſuppoſitam conbuſtibilem: ſed prius calefacta pila nequaquam accendit. Hoc apud philoſophos rationabile eſt, nec eſt præſentis inveſtigationis. Criſtallum dormientibus appenſum mala depellit ſomnia: ſoluit faſcinatos: ore retentum ſitim mitigat. Et cum melle tritum ubera lacte replet. Uſus quoque criſtalli potius ad fabricanda pocula exiſtit quam ad aliud.

Criſopraſſus ſive Criſopreſſus colore viridis, ſimilis ſucco praſſii, lapis eſt interclusas habens guttas aureas: unde nomen vendicat. Nam criſos Græce aurum cum ex colore aureo ac viridi compoſitus ſit: India ac Æthiopia dat. Summa virtus ejus eſt viſum fovere. Aſſiduitatem in bonis operibus præſtat: avaritiam pellit, cor lætificat, paſſionesque ejus ammovet.

Criſoletus, Criſolimus ſeu Criſolenſis ex auro ignique colore ſcintillans ac tranſparens lapis eſt: ſed proprie Criſoletus dicitur Græca lingua nomen ſumens: nam criſis Græce, Latine aurum, & oletus totum, unde Criſoletus totus aureus, Æthiopici

optimi ſunt: Indici ac Arabici non adeo lucidi ac tranſparentes exiſtunt, habentes in ſe fuſcam nebulam ac etiam ad citrinum vergunt; Æthyopici in matutinis igniti videntur, in die vero aurei apparent. Ligatus auro & in ſiniſtra manu geſtatus dæmones expellit nocturnos, timores ac melancolicas viſiones fugat. Præcipua ejus virtus eſt valere contra incantationes deteſtabilium muliercularum, & earum præſtigia enervare: perforatus trajectuſque ex ſetis aſini in pellendo dæmones majoris eſt virtutis: detentus in manu febrilem calorem extinguit.

Criſolitus, hujus quidem lapidis unum genus eſt, translucens, aurei coloris, habens quaſdam ardentes ſcintillas. Alterum vero quod a pluribus comprobatur, cæruleus ac virens eſt ac ſi aqua maris in majorem viriditatem tenderet. Solaribus radiis ſuppoſitus auream repræſentat ſtellam. Reperitur in Æthyopia. Locatus in auro nocturnis timoribus obſtat: dat ſapientiam ac honorem: ſtultitiamque repellit: tritus ac potatus aſtmaticis ſubvenit.

Celonites ſeu Celontes in triplici genepe ut quidam volunt exiſtit. Extrahiturque ex magna teſtudine in colore margaritæ habente teſtam. Uterinus vero varius ac purpureus eſt, cujus proprium eſt igni reſiſtere. Virtus ejus in hoc cenſeatur digna præconio: quod ſi quis congruo tempore

ab-

abluto ore ſub lingua geſſerit fertur continuo quaſi divino ſpiramine futura prædicere. Tempora hæc ſunt: die quidem toto primæ lunæ, ac XV. Diebus vero cæteris totius lunaris aſcenſus ab ortu ſolis usque ad VI. horam quotidie. Deſcenſus vero toto tempore ante diem virtutis hujuscemodi largitur effectum. Alii duo lapides, cephalicus ac hepaticus ſunt, quorum virtutes non exiguæ ſunt. Cephalicus quidem dictus eſt ſua inventione cum in capite reperiatur: prævalet quidem ad capitis dolorem: reſiſtitque fulminibus. Hepaticus vero ex inventione dicitur, cum aqua tritus ac bibitus ante acceſſionem quartanæ mirabiliter liberat. Hi ſunt quoque lapides dicti Drome. Geſtati vero cum radice pæoniæ geſtantes faciunt ſumme compotentes.

Cogolites ſeu Cogolites a doctoribus medicinæ Judaicus lapis dicitur, ex ſua ibi frequenti inventione ſimilis olivæ nucleo. Intus vero colorem habet aluminis ſeu argenti: non gratus viſui: ſed oportunus medelis. Tritus ac aqua ſolutus, & per os aſſumptus renes lapidoſos ſoluit: ac arenas veſicæ purgat: & cum convenienti aqua hauſtus ſtranguriam removet.

Ceraunius ſeu Cerraolus lapis eſt formam piramidalem habens. Genera eorum bina ſunt, criſtallinum croceo infectum: alterum colore pyritis. Ferunt ex

nubibus cadere & in loco propinquo ictui fulminis. Germanicus primus eſt. Hiſpanicus vero ſecundus ut ignis flamma rutilans eſt. Socatus aliam ſpeciem nigram ponit. Euax his contrariatur, cum ex diverſis coloribus eſſe dixerit. Duriſſimus tamen eſt & magnæ virtutis. Nam geſtantem mergi non ſinit, nec turbine aut fulmine percuti: in cauſis ac prælio victoriam inducit: dulcia ac læta ſomnia miniſtrat.

Corvina lapis in capite corvi piſcis reperitur & ſemper bini ſunt: color ejus albus opacus eſt cum oblonga ac gibboſa figura ab una parte, in altera concava, cum aliquali eminentia in medio: extrahitur palpitante piſce, ac luna creſcente, & de menſe Maii. Geſtatus ut carni adhæreat iliorum dolores aufert: tritus ac ſumptus idem facit.

Cimedia ex cerebro piſcis ſui nominis extrahitur, bini in capite reperiuntur. Tertius juxta ſpondilem tertiam verſus caudam piſcis: eſt rotundus longitudinis digitorum ſeptem. Cujus caput latum eſt tranſparens adeo ſi lumini obiciatur intus ſpina apparet. Dicunt Magi quod virtus eorum eſt prænunciare maris ac aeris tranquillitates ac tempeſtates. Luxuriam per diem excitant ſi in potu ſumantur.

Calchophanus niger eſt, geſtatus in ore fauces præſervat a raucedine: ac ſonoram vocem efficit.

Cal-

Caldaicus ſive callayca viridi palledine ac craſſa: non limpidus: nec viſu jucundus: auroque decens lapis eſt: Media Germaniaque in gelidis rupibus ultro porrigit inſtar oculi.

Criſocollus in ſimilitudine auri lapis eſt. Media provincia producit, ubi formicæ aurum eruunt. Magnetis virtutem obtinet: ac aurum auget.

Criſopraſſus lapis eſt in tenebris lucens: colore reciproco ac confuſo: velut quercus putrefacta ac in obſcuro collocata: in luce vero marceſcit, in colore pallidi auri absque aliquo nitore.

Chemites Eboris ſimilitudinem habens, non ponderoſus, in duricie marmoris lapis eſt, illæſa mortuorum corpora a vermibus ac putrefactione longo ævo ſervare narrant.

Criſanterinus in aureum colorem vergit, frangibilis eſt: licet incultus: non ſpernenda eſt ejus virtus. Collo ſuſpenſus phthyſicos curat: puerornm collo appenſus dolorem ex ortu dentium removet.

Cyſteolithos cum aliquali albedine ac citrinitate lapis eſt inventus in marina ſpongia, & licet incultus ſit, calculoſis tamen prodeſt. Si cum potenti vino bibatur: collo pueris ſuſpenſus tuſſim tollit.

Catochites pro Sagda quidam ponunt ut infra habetur, quod non eſt verum. In Corſica reperiri a Solino ponitur, glutinoſam

ſam rem adhærentem manibus tangentis, dimittit: & ita ſe annectens corpori ut velut cementum de glutine. In certaminibus victorem reddere vis ejus eſt, ac magicis artibus reſiſtere, ſi ſcrupulum unum aſſumpſeris.

Corvia ſive Corvina coloris ruffi lapis eſt, artificioſe habetur. Kalendis Aprilis decoque ova accepta de nido corvi, donec dureſcant: refrigerataque in nido collocentur, ut prius erant. Corvus his cognitis vociferare incipiet: a longeque volabit ad hunc lapidem inveniendum: & invento ad nidum accedet: tactisque ovis ut cruda ac prolifica redibunt. Surripiatur lapis ſubito a nido. Cujus virtus eſt divitias augere, honores præbere ac multa futura prædicere.

Cambnites colore criſtalli parum obſcuri lapis exiſtit: hominibus geſtans placebit: affabilis ac amabilis ab omnibus erit. Si ſiniſtro brachio alligatus fuerit hydropicos curat. Credo equidem quod idem ſit quod Kbrates.

Cepocapites ſeu cepites candidus lapis eſt habens nodos venarum marmoris candentis: coëuntes ac imagines diverſarum rerum in eo figurantur, ut in Achate fit.

Calorites colore viridis ac ſi ſuccus herbæ expreſſus eſſet: quem Magi inveniri tradunt in ventre Sillæ avis: ad Magicas artes valet ſi ferro includatur.

Cepionidus ex coloribus multis ac translucens aſpicientium ſimilitudinem reddens modo Jaſpidis, modo criſtalli, & aliquando ſmaragdi.

Corintheus ex marmorum genere citrinus in colore armoniaci in ſe diverſos colores habens, a Corintho nomen ſumens in quo magna copia reperitur: aptus ædificiis cum ex eo columnæ, limina, trabes, ac multa alia longo ævo durantia fiant.

Cyanica ſive Cyaneus cæruleus coruſcans nitore purpuræ, aureis crepuſculis variatus, ac interdum cum intermicantibus punctulis diverſorum colorum lapis exiſtit. In Scythia reperitur: & eſt maſculus ac fœmina. Mas fœmina nitidior ac purior & ad gratiam intermicantibus aureis puluiculis.

Cariſteus colore viridis ab aſpectu nomen ſumens, eo quod viſui ſit gratus: viriditateque ſua confortans.

Calaminaris flavus, tener, non lucidus, nec translucens lapis exiſtit. Hic ſi novies in aceto extinctus fuerit: & cum alitis ſanguine tenuiſſime pulverizatus, ad inverſas palpebras optimum Collyrium exiſtit.

Criſopraſſus ut a Solino ponitur, berilli ſpecies eſt, habens aureum colorem admixtum purpureo.

Coaſpis colore viridis cum auri fulgore, nomen a flumine Perſarum ſumpſit in quo inventus eſt.

Cimilianitus colore marmoris in medio habens pupillam auream ſeu crocei coloris, repertus in alveo Euphratis fluminis.

Criſolanſis idem quod Criſoletus.

Criſites eſt lapis habens colorem oſtreæ: in Ægypto invenitur.

Amites idem quod oſtracites ut infra habetur.

Elonia, idem quod Sirites.

Criſopilon ſpecies berilli ut in ſuo capitulo habetur.

Criſoberillus ut ſupra in capitulo berilli.

Coranus albus ex genere marmorum durior Pario.

Criſopis lapis ut aurum videtur.

Calcitis aerei coloris lapis eſt.

Carcina eſt habens colorem cancri.

Rapondinus idem quod borax.

Celicolus idem quod beliculus.

Chryſopteron ſpecies Topatii ſimilis Criſopraſſio.

D.

Dæmonius bino colore permixtus, ut iris arcus, lapis eſt: nomen a ſimilitudine iridis, quæ demon arcus dicitur, ſumpſit. Febricitantibus conferre, venena expellere, geſtantem ab hoſtibus tutum ac victorem reddere, virtutem ejus eſſe dicunt.

Dionyſia nigra eſt, ac guttis rubeis aſperſa, dicunt aliqui fuſcum ſeu ferrugineum habere colorem aſperſum guttis niveis. In Oriente reperitur, quæ ſi in aqua ſoluta

fue-

fuerit vini odorem tribuit: ſuoque odore ebrietatem fugat, & vini odorem ſubvertit ac evaporare facit.

Diacodos ſive diacodus colore berillo ſimilis eſt cum palliditate. Præcunctis exagitat dæmones, ut in aliquid apparere faciat. Nam injectus in aqua cum ſua præcantatione varias dæmonum effigies figurat ac petentibus dat reſponſa. In ore quoque detentus quem dæmonem quis vult ab inferis revocat, & in petitionibus ſuum adimplebit deſiderium. Mortuorum corpora abhorret. Nam ſi cum eo defuncti corpus retigeris, virtutibus viduatum eum agnoſces.

Draconites ſeu dentrites aut Draconius vel Obſianus qui etiam Kimedius veſpertinus vocatur, lucidus ac tranſparens, criſtallini coloris, lapis eſt ſecundum aliquos. Nigrum colorem Albertus magnus ponit, figuram quoque piramidalem non lucidam habere dicit. Nonnulli dicunt lucidum eſſe ut ſpeculum cum nigredine. Multi hanc quærunt nec inveniunt. Tranſportatur ex Oriente ubi magni dracones ſunt. Nam exciſo capite draconis ipſo adhuc palpitante extrahitur. Virtutem amittit, ſi diu poſt draconis mortem in capite remanſerit. Audaces viri in partibus Orientis draconum ſpeluncas explorant: & in has gramen rebus ſomniferis medicatum imponunt. Dum dracones ad ſpeluncam redeunt co-

medunt ex medicamine, ſomno gravantur: dormientibus vero caput abſcindunt, & lapidem extrahunt. Excelſa ei virtus ineſt in effugando omne venenum & maxime ſerpentum. Geſtantem quoque invictum ac audacem reddit. Ideo Reges Orientis talem lapidem habere gloriantur.

Droſolitus varii coloris lapis eſt, cujus nominis cauſa exiſtit, ſi ad ignem appropinquatur, velut ſudorem emittit.

Doriatides lapis invenitur in capite murilagæ cum ſubito exciditur, & ad veſcendum datur formicis, color ejus niger lucidus eſt. Nonnulli volunt quod ex capite galli extrahatur, ut infra capite Radaim. Optata perficere ac ad vota omnia deducere virtus ejus eſt.

Doctus lapis virens eſt cum claritate quadam, & credo quod ſit Criſolitus ut ſupra dictum eſt.

E.

Elitropia ſive Elitropus viridis gemma eſt, ut quibusdam placet, Smaragdo ſimilis, aſperſa tamen guttis ſanguineis: A Necromanticis vero Babylonenſium gemma dicta eſt. In Aphrica & Æthyopia reperitur. Nominis cauſa ab effectu ducitur. Eſt autem hoc argumentum facillimæ cognitionis ipſius. Si in pelui prius linita tamen ſucco herbæ ſui nominis in aqua poſita radiis ſolaribus ſubjiciatur, aqua apparebit rubea, & Sol ſanguineus, ac ſi Eclypſim pa-

patiatur. Demum aqua bulliet: ac extra peluim ſpargetur, velut ab igne eſſet agitata. Extra aquam poſita ſolem recipit more ſpeculi. Adeo quod eclypſes ſolares inſpiciendo elitropiam videre poſſumus. In Cypro etiam invenitur: ſed nobilior in Lybia, teſte Solino. Ferunt Magi ſi quodam carmine ſacrata fuerit, ac quibusdam caracteribus inſignita, futura dicere facit: & ſi ſucco herbæ ſui nominis inuncta fuerit, viſum fallit: adeo quod geſtantem inviſibilem reddit. Virtus ejus eſt, reddere geſtantem in columem ac accreſcere vitæ tempus, & quemcunque ſanguinis fluxum detinere. Venena quoque ei cedunt.

Emathitis ſive Emathites lapis eſt ruffus, obſcurus ac durus, ferrugineum ſplendorem habens cum ſanguinis venis, manus tangentis inficiens ſanguineo colore: ſi cum aliquo liquore teritur, illud ut ſanguis efficitur. A ſua virtute nomen vendicat. Nam Emeth idem quod ſanguis: Titel vero, ſiſtens, nam principalis virtus ejus eſt ſanguinem ſiſtere: quinque ſpecies a locis inventionis dictæ ſunt, Arabicus, Aphticus præ aliis valent. Frigius, Æthyopicus, viliores æſtimantur, licet Socatus oppoſitum dicat. Omnium viliſſimus Germanicus, ſtiptica eſt virtus ejus, ſi ſecundum artem medicinæ ablutus ſit. Galienus vero calefactivum ac extenuativum ponit, quod de non abluto intelligendum eſt. Emoptoicis,

cis, dyſentericis ac menſtruatis, & in omni ſanguineo fluxu ſi ſupra cotem molarem cum condecenti liquore ducatur, usque quo ſanguineum colorem acquirat, præſtantiſſimum ac optimum remedium. Si antedictis exhibeatur cum albumine ovi conquaſſato ſeu melle & ſucco mali punici, palpebrarum aſperitatem ac viſus hebetudinem ſanat. Vulneratis ſerpentum ictibus potatus cum vino ſubvenit. Curat autem ipſius pulvis ſupercreſcentis carnis materiam. Proficit cum melle mixtus dolentibus oculis. Fertur etiam lapidem ex veſica ſolvere, & ſi impoſitus fuerit in ferventi aqua tepeſcit, ac fervorem emittit. Comburitur Frigius ut ad prædicta efficacior ſit.

Ethices ſive Endes a quibuſdam aquileus coloris punicei lapis eſt. Aquileus dicitur eo quod interdum aquilæ in nido inter ova imponunt in Oceani littore Perſiæ, a quibusdam lapis prægnans dicitur: eo quod prægnantis more intra ſe quendam lapillum continet, intus reſonans, & ut diximus, aliqui punicei coloris eſſe deſcribunt aliqui carneum cum planicie ac luciditate, & medicori magnitudine. Nonnulli dicunt figuram habere oblongam ad rotunditatem tendentem. Varietas ſcribentium ex varietate locorum oritur, in quibus inveniuntur: mirabilis virtutis tamen eſt: dicunt ſi venenatum cibum habenti

talis

talis lapis porrigitur, deglutire non poterit: amoto lapide deglutiet. Aliqui dicunt quod debet poni in cibo. Prægnanti ſiniſtro brachio appenſus abortum prohibet. Et in hora partus coxæ alligatus advenientia pericula ammovet, & partum accelerat. Epilepticis ſubvenit. Venenoſa fugat animalia: & ideo aquilæ in nido ponunt, ut ova ac pulli a venenoſis animalibus intacta præſerventur. Amabilem, ſobrium, ac divitem geſtantem efficit, & ab adverſis caſibus ſervat.

Enydros ſive Etnydros in colore Criſtalli lapis exiſtit ab ydros quod ſonat aqua, cum perpetuis guttis ſtillet. Hujus cauſa a Philoſophis non ignoratur cum frigidiſſimus ſit, continue aerem tangentem frigiditate ſua in aquam convertit, ad incenſivas febres valet.

Epiſtides ſeu Epiſtrites in colore rubicundus ac rutilans eſt. In Corintho naſcitur. Dicunt ſi debitis carminibus ac magicis ligaturis ante cor geſtatus fuerit: ab omni infortunio tutum reddit. Locuſtas, nocivosque volucres, ſteriles nubes ac turbines a terræ fructibus compeſcit: & a terra in qua poſitus fuerit.

Exacolitus ex pluribus variisque coloribus ad invicem coëuntibus lapis eſt. Virtus ejus ſolutiva eſt, ut periti medici ponunt. Attritus vinoque ſolutus colicæ ac illiacæ ſubvenit paſſioni ſi potetur.

Eſti-

Eſtimion ſive exmiſſon gratiſſimus aſpectu, rutilans ex auro igneoque colore, lapis eſt deferens in extremitatibus candidam lucem.

Execonthalitus ſive Hexaconta lapis eſt habens in parvo orbiculo IX. diſtinctos colores. In Lybia frequentiſſime repertus. Tot ei virtutes ineſſe dicunt quot in ſe precioſorum lapidum ornamenta demonſtrat.

Exebonos ſive exebenus albus ac ſpecioſus eſt, quo aurifices aurum limpidare ſolent: ſi cum eo fundatur. Tritus ac bibitus amentes ſanat. Stomaticos curat, fætum in utero fovet. Veſicæ dolorem ſoluit; femori alligatus partum accelerat, ac venereas voluptates frenat.

Eumetis in colore ſilicis capiti dormientis ſuppoſitus nocturna ſomnia oraculi modo reddet.

Emites eboris colorem habet ac ſimilis candido marmori: ſed duriciei eſt minoris. Ferunt ſepulcrum Darii regis ex eo fuiſſe conditum.

Egyptilla niger lapis eſt in ſuperficie colorum, cæruleum cum venis aureis habet, a loco inventionis nomen ſumpſit: croceum colorem vinique ſaporem, ſi in aqua teratur, reddit.

Emetrem gemma eſt poracei coloris, quam Aſſyrii Deo dicatam eſſe dixerunt: eſt ſuperſtitioſa gemma.

Ef-

Effeſtis ſeu effeſtites lapis eſt habens naturam ſpeculi reddendis imaginibus. In Corintho reperitur. Dicunt ſi in feruenti aqua ponatur, ea tepeſit & ſoli oppoſita ignem accendit in diſpoſita materia.

Elopſites lapis ornatu carens, ſed virtute ſupplet quod in decore deficit: Cum appenſus Cephalargiam emicraneamque ſanet.

Eunophius ſimilis Ethyci cum intus reſonet: putant idem eſſe ac ſimilis virtutis.

Electioni idem quod Gagates.

Echiſtes idem quod Ethyces.

Echidnes lapis eſt habens ſerpentinas maculas.

L.

Filaterius lapis eſt habens colorem Criſoliti, terrores fugat ac paſſiones melancolicas. Hilaritatem ſapientiamque inducit: ac morigeratum geſtantem efficit, & ſpiritualia confortat.

Fingites colore candidus duricieque marmoris cum tranſparentia ut alabaſtrum: ex Cappadocia habetur. Dicunt templum a quodam rege fuiſſe fabricatum, abſque feneſtris ex lapide iſto, & ex tranſparentia ipſius claritas diei intus adeſſet ac ſi in aperto eſſet.

Fongites eſt lapis de cujus colore apud doctores non parva exiſtit ambiguitas. Exiſtimo hoc fore ex diverſitate ſuæ ſpeciei. Nonnulli ex ardentibus gemmis eſ-

ſe

ſe dicunt. Alii criſtallini coloris & intus ad inſtar flammæ. In Perſia reperitur. A multis virtus ejus non ponitur. Evax vero narrat, ſi quis rubeum fongitem in ſiniſtra manu tulerit, dolores corporis ammovet, ac iram compeſcit.

Falcones ſive auripigmentum & a vulgo arſinicum dicitur : cum per ſublimationem dealbatur : rubeum in aureum colorem vergens naturam ſulphuris habens, quod Alkimiſtæ unum de ſpiritibus vocant. Calefactivam ac deſiccativam virtutem habens ex calcinatione nigredinem acquirit. Poſt ſublimationem vero ei ineſt albedo : & cum ter aut quater ſublimatur aduſtivum in ſummo efficitur : adeo quod omnia metalla corrodit dempto auro. Pulverizatum ac in vulnere poſitum ſupernaſcentis carnis materiam ammovet : ſumptus omnibus animalibus venenum eſt.

Frigius viridis eſt, ex combuſtione ruffedinem acquirit. Aptus ad pannos tingendos : in medicinis multum eſt in uſu, ut a Dioſcoride habetur : nam ſi cum ſavina bibatur, fiſtuloſos ac podagroſos ſanat.

G.

Granatus ex ardentibus gemmis ac ex carbunculorum genere lapis eſt. Cujus tres ſpecies ſunt. Rubea obſcura ad inſtar mali granati floris. Altera eſt rubei coloris cum aliqua citrinitate in ſimilitudinem jacinti. Tertia vero ſpecies quæ ſu-

ſuriana dicitur, rubeum violaceum habet, & hæc cæteris precioſior invenitur in Æthyopia inter arenas maris. Virtus ejus eſt lætificare cor ac triſtitiam expellere. Nonnulli dicunt, quod geſtantem a peſtifero morbo protegit.

Galactides ſive galaricides eſt lapis in colore cinereus, vel, ut quibusdam placet, albus in colore lactis. In Nilo ac in Athaleo flumine invenitur: qui in aqua contritus colorem ac ſaporem lacteum præbet. Sunt qui Galacidem dicunt Smaragdum venis candidis circuncinctum. Ex diverſitate virtutis adhuc diverſa nomina ſortitur. Aliqui vocant Elebron, Magi Senochitem, alii Graffitem, nonnulli Galbatem ſeu Anachitem: Magi hunc lapidem æternis præconiis extollunt. Nam magicas ſcripturas exaudiri ac umbras revocatas reddere reſponſa facit. Rixas quoque ac maleficia præterita in oblivionem deducit. Qui vero ſecum apportaverit, & regem offenderit vel alium, ſtatim placabit & ad benevolentiam reddet. In cauſis victorem, aſtutum, amabilem, facundum efficit: nec faſcinari ſinit. Ubera lactantis ſuſpenſus collo replet. Alligatus coxæ cum filo lanæ ovis gravidæ partum facilitat. Verum mente perturbat ſi clauſus in ore liqueſcat. Tritus ac cum ſale mixtus immundo ovili aſpergatur, ut paſtores Egyptii ajunt, ovium ubera lacte replet ac

 fœ-

fœcundat & a ſcabie liberat. Humanam quoque ſcabiem curare dicunt. Circumligatus denti tollit odorem. Diſcordias conciliat, ſi ter tritus cum aqua & exſiccatus in potu cum aqua clara detur. Duos inter ſe inimicantes in amore conjungit, nec amplius eorum amor ſeparabitur.

Garatronicus & a quibusdam Galgatromeus eſt lapis ruffus, aſperſus venulis croceis, ſimilisque capreoli pelli. Hic militantibus utilis eſt. Ferunt Achillem regem cum habuiſſe: nam cum ſecum in prælium gerebat, non ſuccumbebat alicui, ſed ab hoſtibus victoriam reportabat; Ipſo vero carens hoſtibus ſubjacebat. Orientales magnam copiam habent, & ex ipſo enſium capulos fabricant: ne in prælia euntes eo careant: cum ejus virtus ſit reddere geſtantem victorem.

Galatides ſive Galactica ſeu Gelatia multis etiam ac diverſis nominibus appellatur. Eſt candidus lucens in figura glandis lapis, duriſſimusque ut Adamas, frigidiſſimusque, ut vix ab igne calefiat: & hoc a nimia pororum obſtrictione quæ prohibet ignis calorem ingredi. Sua frigiditate luxuriam frenat, iramque compeſcit: remedium præſtat ad omnes calidas ægritudines humani corporis.

Gelachides ſeu Garatides coloris ſubnigri lapis eſt, dans geſtanti amabilem, mitem ac gratioſum eſſe. Ore retentus recta judi-

judicia proferre facit, ac varias opiniones recte dignoſcere: & quid de ſe alter cogitet ſcire facit. Ut experientia talem lapidem agnoſcamus, doctores ponunt, ut inuncto humano corpore melle locoque muſcarum impoſito in manu teneatur hic lapis. Nam ſi a muſcis ac apibus illæſus permanet, & dimiſſio lapide moleſtetur: verus Garatides eſt.

Gagates licet gummi ſit ut a multis habetur, inter lapides tamen connumeratur: a loco ſuæ inventionis nomen accipit. Duæ ejus ſunt ſpecies, citrinus qui Succinum dicitur, de quo infra dicetur: Alter niger & a multis ambra nigra appellatur: & hic proprie eſt Gagates, licet Plinius ab aliis multum diſcrepet: in Lycia invenitur. Solinus ponit in Britannia inveniri in copia. Gagates, ut dixi, niger eſt, levis, aridus ac lucidus, non tranſparens: & ſi in igne ponatur quaſi odorem habet aſpalti. Calefactus ex frigatione ad ſe feſtucas paleæ attrahit. Fumigium ejus dæmones fugat: ſacras ligaturas ac præcantationes ſolvit. Geſtatus hydropicis confert. In aqua tritus ac prægnanti exhibitus fœtum accelerat: ac quocunque modo mulieri propinatus in potu fuerit, cogit corruptam urinam fundere; Virginem vero minime: Suffumigium quoque mulieribus Menſtrua provocare dicunt, Epilepſiam detegere, Serpentes fugare, & eorum morſum cum cervi

medulla ſumptum ſanare, denteſque commotos firmare.

Gerades rubicundus ac rutilans lapis eſt, in oppoſito ſolis radios ignitos mittit. Virtus ejus eſt hominem tueri a volatiilbus pugnantibus.

Gallerica eſt lapis viridis, pallens ac nimis craſſus, non jocundus, auro decens, unde appellata eſt.

Garammatica Smaragpo ſimilis per transverſum lineam albam habens in magica arte multum valet.

Gaſidana olorini coloris lapis eſt. Hæc quoque gemma concipere dicitur, & intra ſe partum fateri concuſſa, quidam putant quod ſit Ethyces.

Grogius idem quod corallus, nomen vendicat a virtute ſiſtendi Thiſones ac fulmina.

Gloſopetra ſive guloſus lapis ſimilis eſt humanæ linguæ, unde nomen ſumpſit. Dicunt aliqui non in terra naſci, ſed deficiente luna a cœlo decidere. Magi huic non modicam attribuunt poteſtatem in arte ſua: nam ex eo lunares motus ferunt excitari.

Griſoletus idem quod Criſoletus.

Garamantides idem quod Sandaſtros.

Galaxia lapis niger intercurrentibus ſanguineis aut candidis venis.

Galacidem idem quod Smaragadus.

H. Hye-

H.

Hyena precioſus lapis eſt dignus cuſtodia, nomens ſumens a beſtia ſui nominis, cum in oculis ejus reperiatur. Multorum eſt colorum. Hujus hæc eſt utilitas, ſi vera narrantur: Ore abluto linguæ ſubjiciatur, ſtatim facit futura prædicere. Quartanam ac podagram geſtanti non ſinit evenire.

Hieracites ſimilis milui pennæ in colore variatus eſt: nonnulli dicunt nigri coloris, quod idem eſt, quod Gelachides, cum ſimilis ſit virtutis.

Hamonis aurei coloris lapis exiſtit, inter ſacratiſſimas gemmas connumeratur, cornu arietini effigiem habens: in Æthiopia reperitur, cum in contemplatione quis ſteterit, omnia divina in mente repræſentare facit.

Hormeſion aſpectu gratiſſimus, ex igneo ac aureo colore rutilans in extremitatibus, candidam lucem reddens.

Horcus lapis quem Alexandrini Catimiam vocant, niger eſt ac ad terendum facilis. Hinc ingreditur in ſolidatura argenti.

Hysmeri idem quod Smeriglius.

Hammochryſos lapis eſt habens arenas aureas, quadrulas admixtas in ejus ſubſtantia.

I.

Jacintorum tres eſſe ſpecies decrevit anti-

quitas: ex fulgore ſui nominis vocantur. Nam eorum alii ſunt citrini: alii granatici: alii quidem veneti: & omnes transparentes ſunt: ſatisque ex ſua denominatione cognoſci poſſunt: cum Citrini a colore citri, Granetici a colore floris mali granati, Veneti autem ex cæruleo colore, qui in ore miſſi aliis frigidiores exiſtunt: & hi etiam aquatici dicuntur. Aliqui his aliam ſpeciem addunt, & Saphirinos vocant. Omnes tamen ruffedine ac flaveitate admixta ſupradictis coloribus participant. Gaudet hic præ aliis lapidibus ſerenitate, tenebroſitate marceſcit. Commendantur illi quorum color nec nimis denſus nec nimis rarus exiſtit: ſed ex utroque temperamento perpetua luce fulgentes ſunt, neque æqualiter rutilantes. Albertus tamen ponit, Saphirinum jacintum principatum obtinere. Qui flavus ac lucidus valde eſt carens quaſi aquoſitate, & Æthiopicus eſt. Nonnulli granaticos meliores eſſe putant qui ignem ſuſtineant & violaceo colore fulgent. Citrini vero parvam rubedinem habent. Omnium viliſſimi Eneti ſeu Cerulei ſunt, qui cum tenui ſua citrinitate parum ruffedinis habent. Duritia tamen alios excedunt, & vix ab adamante ſignantur: & hi frigidiſſimi ſunt. Aliæ vero ſpecies caliditatem ac ſiccitatem in primo gradu habent. Virtute omnes æquales ſunt, licet colore differant. Corporis virtutes & maxime

cordis

cordis vigorant. Triſtitiam quidem vanasque ſuſpiciones effugant. Ingenium, gloriam ac divitias augent. A fulgure ac hoſtibus tutum reddunt. Itinerantibus ſecuritatem præſtant, ut nec etiam peſtilentiæ diverſarum regionum nocere eis valeant. Dignosque honores obtinere faciunt: & abEpidimia tutum reddunt. Ariſtoteles tamen ponit quod prægnantes ad abortum præparant.

Jaſpis Græce, Latine viridis, quoniam virides optimi ſunt, & præ aliis valent, Lapis eſt colore viridis, ut diximus, cum quadam craſſitudine habens venas rubeas, cujus quidem multæ ſunt ſpecies. Nam aliqui ſunt in denſa viriditate translucentes. Sunt & virides guttis ſanguineis notati. Alii rubentes ad inſtar tegulæ. Nonnulli non diſſimiles porphirino rubeo. Adeo tot coloribus variant quod decem & ſeptem ejus ſpecies a doctoribus deſcribuntur, & a quibusdam plures. Nam hodiernis temporibus Germania Jaſpidum fœcundiſſima eſt: & tot ac tam diverſos mittit quod vanum eſſet enarrare. Noſtra enim eſt intentio ſolum de nobilioribus loqui: & ut in principio dixi, virides Smaragdi cum venis rubeis reliquis precioſiores ſunt & maxime cum ſunt cum quadam tranſparentia: poſt hos virides clari infecti rubedine: rubei opaci iſtos ſequuntur. Citrini omnibus viliores exiſtunt: æqualis virtutis

omnes ſunt. Geſtatus febrem ac hydropiſim fugat, viſum clarificat, noxia fantasmata expellit, luxuriam cohibet, ac conceptum negat: & maxime viridis cum croceis venis, prægnantibus ſeu parturientibus auxiliatur: victorioſum, potentem, ac gratum geſtantem facit. Sed præ aliis virtutibus omnibus ſpeciebus hæc imprimis ineſt, omnem ſanguineum fluxum undecumque ſit, ſiſtere: debet argento ligari quoniam ſuas auget virtutes.

Iris criſtallini coloris lapis eſt: inventus apud Arabiam in mari rubro, & hodiernis temporibus in montibus Germaniæ apud Rhenum fluvium, habens Sexagonam formam, & duriſſimus exiſtit: Cum autem pars ejus ſub radiis ſolis tenetur: & altera in umbra ſub tecto in oppoſito pariete radios ſimiles iridis cœleſtis emittit: & ob hoc nomen ſumpſit.

Idæus colorem ferrugineum habens lapis eſt: reperitur in Ideo monte Cretæ, a quo nomen ſumpſit, humani pollicis formam habens.

Iſciſtos ſeu Iſcultos croceus eſt, inventus in partibus Hiſpaniæ juxta Gades Herculis: aliqui dicunt quod idem eſt quod Amantes, cum ejusdem ſit virtutis.

Indica ruffi coloris, & in attritu purpureum colorem efficit. Altera ejusdem nominis aſpectu candida eſt: A ſuæ inventionis loco nomen ſumpſit: cujus virtutis ſit non ponitur.

Ju-

Judaicus a Iudæa dictus eſt, quod idem eſt quod Cogolitus.

Jovis gemma caudida, tenera, non ponderoſa.

Jon colore violaceo: reperitur apud Indos.

Iaguntia, aliqui volunt granatam eſſe.

Ierarchites idem quod Hierarcites.

H.

Kabrates ſive Kakabres in colore criſtalli cum fuſca albedine. Cujus virtus eſt in reddendo hominem eloquentem, hilarem: præbet honores, benevolentiam, & a noxiis caſibus defendit. Hydropem quoque curat.

Kamam, ſeu Kakamam, eſt albus variis coloribus diſtinctus: & a Kaumate dicitur: quod incendium importat: Reperitur in locis ſulphureis, ac calidis: & frequentiſſime onixæ admixtus. Ejus determinata virtus nulla eſt, ſed virtutem ex ſculpturis ſeu imaginibus quæ in ipſo ſculptæ ſunt, accipit, de quibus in tertio dicetur.

Karabe idem quod Succinum, de quo infra dicetur. Quidam tamen aliquam differentiam ponunt: nec tamen in colore, nec in virtute differunt: ſed ſuffumigium ejus magis epilepſiam movet.

Kenne in cervorum oculis genitum fore ajunt, in orientalibus partibus, Cujus virtus eſt contra venena.

Kimedini Limphatici idem quod Cimedia.

Kinocetus non eſt omnino inutilis, cum dæmonia ciciat.

L.

Lichinus ſeu Lychinites inter ardentes gemmas computatur. Rubeus eſt & & in multis locis generatur. Apud Indos probatiſſimus. Dicitur lychinus eo quod lucis vigorem excitat: ac ſi accenſa eſſet lucerna. Binæ dicuntur eſſe ejus ſpecies. Prima ut diximus & ab aliquibus dicitur eſt remiſſus carbunculus. Alter vero in purpureum colorem vergit qui calefactus ſole aut ex fricatione feſtucas ad ſe trahit: durus & difficilis ad ſculpendum, & cum ejus ſculptura in cæra imprimitur: in ſe retinet, ac ſi beſtia morſu raperet. Aliqui dicunt quatuor eſſe ſpecies ejus: Sed ſpecificatas non reperio.

Lyncurius eſt lapis genitus ex urina lyncis animalis tempore indurata. Reperitur ubi talia animalia commorantur, & maxime in partibus Alemaniæ. Nam trinas eſſe ſpecies dicunt, quarum una eſt ſcintillans ut carbunculus, Altera crocea in nigredinem tendens. Tertia vero viridis. Virtus eſt ſtomachi dolorem compeſcere, Ictericiam ſolvere, fluxum ſiſtere, ac ad morbum regium valere.

Lyncis lapis etiam ex urina animalis ſui nominis genitus eſt. Sed a ſuperioribus dif-

differt, & quando ſub terra exiſtit, mollis eſt, cum in arido collocatur, dureſcit. Color vero ejus albus nigro permixtus ad invicem coëuntes, & dum in terra aut in loco humido retinetur, antę ſuam exſiccationem, fungos generat. Cujus lapidis ſeu fungorum virtus eſt calculoſis ſive lapidoſis juvamentum ferre: dolorem ſtomachi tollit, & ventris fluxum compeſcit, atque hyſtericam curat.

Lippares ſeu Liparia, ad quem ſponte ſua quaſi quodam naturali inſtinctu animalium omne genus accedit: & nonnulli dicunt, habenti hunc lapidem non eſt neceſſe ad feras capiendas alia invenire ingenia: eſt lapis frequenter inventus in Lybia. Alii dicunt quod ejus virtus mirabilis in tuendis animalibus. Nam cum beſtia ſeu fera a canibus ac venatore infeſtatur, ad hunc lapidem inveniendum feſtinat accedere tanquam ad protectorem ſuum ac defenſorem. Nam quando tale animal dictum lapidem conſpicit, nec canes nec venator videre poſſunt, quod valde mirabile eſſet, ſi ita foret: tamen a doctoribus ponitur: & in hoc dictum Plinii credo veriſſimum, cum dicit, quod nullum eſt tam audax mendacium quod auctoritate careat.

Limacie lapis ab animali, in cujus capite reperitur, nomen ſumpſit. Ex capite limaciæ absque cortice extrahitur: quæ in lo-

locis humidis ac petroſis commoratur: debet autem extrahi ſtatim viſa aſtricto capite. Eſt coloris albi ac parum tranſparentis, parvæ magnitudinis, ſimilisque fruſti humanæ unguis: dicunt collo appenſum febricitantem liberare.

Lacteus lapis ex citrino colore conſtitutus eſt, cum in molari cute cum aliquo liquore ducitur in lacteum colorem vertit. Qui ſi in reumatizatis oculis imponitur humorum curſum prohibet: in principio quoque apoſtematum calidorum oculorum valet.

Leucoptalmus ex quatuor coloribus habens ſimilitudinem lupini oculi lapis eſt, unde nomen ſumpſit: quidam putant quod idem ſit quod obtallius.

Liſimacus ex marmorum genere lapis eſt, habens venas ſeu guttas aureas.

Leucocriſos lapis ex colore viridis intercinctus albis venis: nonnulli ſpeciem Smaragdi eſſe putant, ut in ejus Capitulo habetur.

Limoniates lapis viridis eſt in ſimilitudine Smaragdi: non tamen cum tanta viriditate ac tranſparentia.

Ligurius, ut quibusdam placet, electorio ſimilis eſt, & paleas trahit. Stomachi dolorem placat: fluxumque ventris compeſcit, ictericos ſanat: viſum acuit, & hinc eſt quod in aliquibus collyriis oculorum a medicis ponitur.

Li-

Lignites in colore vitri cum quadam pulchritudine ſuſpenſus collo pueri a faſcinantibus præſervat, & a maleficiis muliercularum quæ vulgo ſtriges dicuntur. Alligatus fronti ſanguineum fluxum ex naribus compeſcit, mentis alienationem expellit, ac futura prædicere facit.

Lepidotes in ſimilitudine ſquammæ piſcis lapis exiſtit habens diverſos colores.

Limphicus lapis magnæ virtutis. Exhibitus caducos liberat. Involutus tamen in biſſino pannno præſervat ab omnibus Ophthalmiæ, Faucum, Gulæ, Tuſſis, ac Cephalargiæ langoribus, non ſolum præſentibus verum & futuris.

Ligdinus lapis eſt eximii candoris amplitudinem quaſi lancis aut crateris non excelens: primo repertus in Arabia. Aſia vero corallinum dat non majoris menſuræ quam ſint bina cubita: ac etiam album in a reperitur in ſimilitudine Eboris.

Lauraces lapides Cephalargiam ac Emiraneam ſanant.

Lychnitem genus marmoris lucens cum multa albedine.

Lazolus lapis ponitur in capitulo Zumenelazoli.

Litos idem quod magnes.

Leucoſtyctos idem quod porphirites.

Lunarius idem quod Selenites.

M.

Margarita candidarum gemmarum primum

mum locum obtinet, ex cœleſti rore genita in quibusdam conchis marinis, ut ab auctoribus habetur. Feruntur hæ conchæ matutino tempore in certa anni parte imum maris petere aëremque attrahere: ex quo margaritæ generantur: & ſecundum aëris ſumpti claritatem, ita & margaritæ lucidæ ac turbidæ generantur. Eſt enim margarita rotunda ut plurimum, & a quibusdam dicitur unio, cum tantum una in qualibet concha reperiatur. Et ſi ex abundantia aëris aſſumpti plures in una concha generantur: inſimul globatæ exiſtunt, ut vidi ſeptem ſimul globatas, tamen omnes ex oppoſito luminis ſuam oſtendebant rotunditatem, binæ aut ternæ multotiens viſæ ſunt: quarum perfectiſſimus color eſt argenteus cum quadam limpiditate. Nec ejus magnitudo ut a doctoribus habetur exceſſit unciam. Binæ ſpecies margaritarum ſunt: una orientalis cujus color candidus, ut terſum argentum cum diaphanitate in ſuperficie: & hæc perfectior eſt. Altera vero ſpecies occidentalis dicitur, quæ ex Britannico mari transportatur: cujus color obtuſus eſt cum quadam albedine vergente in aureum colorem: Orientales omnibus perfectiores ſunt: & cum magnæ ac rotundæ exiſtunt, arte tamen perforantur: & interdum a natura non recto ordine: & hæ viles ac inutiles ad ornamenta: differunt-

que

que a non perforatis, & hoc eſt quod dicitur circa iſtas: perforatæ margaritæ perfectiores ſunt minoremque habent ſtipticitatem non perforatis. Cum tantum confortationem intendimus: Ridiculum quidem eſt ſi dicta celeberrimorum doctorum non ſana mente intelligantur. Cum in receptis dicant Margaritarum perforatarum & non perforatarum, & loco perforatarum arte perforatæ ponantur, cum ſolo accidenti & non complexione differant. Unde ne in errorem deveniamus, & ab inſciis differamus. Perfortatæ margaritæ ſunt, quæ diu in conchis ſteterunt: & ipſæ evomuerunt ex perfecta eorum maturatione in mari, & longa mora & perfecta maturatione perforantur, & ſtipticitatem amiſerunt: & de his doctores cum perforatas nominant intelligunt: & certum eſt cum hæ inutiles ad ornamenta exiſtant, ad nos non transportari. Qui vero recte intelligunt in comparatione margaritas ad gallas adducunt, quoniam non perfortatæ perforatis ſtiptitiores ſunt. Habent etiam margaritæ phyſicales effectus ultra ornamenti commoditatem, in cibo decoctæ quartanam tollunt: Tritæ cum lacte & aſſumptæ mortifera ulcera ſanant: ſic ſumptæ mirabiliter vocem clarificant. Cor confortant, unde car diacis ac Sincopizantibus auxilium præſtant amoventque Epilepſiam. Fluxum ventris ſiſtunt:

ſtunt: in febribus peſtilentialibus cum zucharo exhibitæ adjutorium præſtant. Geſtantem quoque caſtum reddunt.

Medus a regione ſui nominis in qua primo inventus eſt, nomen ſumpſit. Lapis eſt cujus binæ ſunt ſpecies, niger, & viridis: ſed viridis Medinus dicitur. Niger vero ſi ſuper molarem cotem viridem cum lacte mulieris ſolutus fuerit quæ masculum pepererit, oculisque imponatur: deperditum viſum reſtaurat. Cum lacte vero ovis quæ ſemel agniculum peperit, ſolutus, podagricos ſanat, doloroſis locis linitis. Sumptus per os venenum exiſtit pernitioſum. Hic vero eſt lapis dictus merito mortis atque ſalutis dator. Viridis vero qui Medinus dicitur cum felle aliviti nigri, & aliquantiſper magnetis ac aquæ pluvialis contritus, oculis adhibitus per ſeptem dies viſum refovet, ac minima & quaſi inviſibilia videre facit.

Marmor notiſſimus lapis eſt, & diverſæ ejus ſunt ſpecies ſumentes nomen a Provinciis ſeu locis in quibus inveniuntur. Tamen verum marmor laudatiſſimum apud antiquos eſt viride, & ex hoc nomen ſumpſit: nam marmor Græce, Latine viridis. Non tamen omnes ſpecies in lapiciniis locis generantur, ac a montibus exciduntur. Sed aliquæ ſparſæ ſub terra generantur: ut in multis locis hujus noſtri libelli ſermonem fecimus ac faciemus. In præſentiarum

rum vero tantum nomina ſpecierum cum ſuis coloribus repetemus. Virtutes vero in capitulis propriis reperies. Lacedemonium viride eſt, ut diximus, omnibus preciosiſſimum. Auguſteum huic ſuccedit, repertum in Ægypto, habens maculas conglobatas in nodum: Ophiteum album ac nigrum cum ſerpentinis maculis. Purpuritum ſeu porphiritum ex Ægypto eſt habens rubeum colorem cum candidis intermicantibus punctis ſeu globatis lineis. Baſamitum ferruginei coloris eſt, inventum in Æthyopia ac Ægypto, Thebaicum album intercinctum aureis venis ſeu guttis. Syenitum apud Syenem urbem reperitur. Parium albiſſimum in inſula ſui nominis gignitur, Onitheum in Arabiæ montibus invenitur: nec alibi putaverunt, ſed in Germania maxima quantitas reperitur habens colorem quaſi alabaſtri cum venulis albis. Sunt etiam Lesbium, Corintheum, Cariſteum, Numidicum, Luculeum quod in Chio reperitur, Limenſum, Eburneum nigrum ab elephante dictum: Carrarienſe loco, candidum, maculatum rubeis maculis, & interdum nigris. Reperitur etiam in multis locis cum diverſis ac variis nominibus: quod vanum eſt enarrare, cum in colore ac pulchritudine antedictis aſſimiletur.

Murina ex diverſis coloribus in ſimul iunctis lapis eſt, ut ex purpureo albo ac

igneo cum quadam repercuſſione intra ſe, qualem in cœleſti arcu aſpicimus: apud Parthos reperitur. Putant nonnulli ex humiditate terræ condenſata calore ſolis generari. Virtus ejus a doctoribus non ponitur: ſed utilis ad vaſa fabricanda. Nam Pompejus primo myrrina vaſa in Italiam duxit, quæ ex pulchritudine ſua in maximo precio extiterunt.

Mirites colore ac odore mirrhæ ſimilis eſt, confricatus pannis nardi odorem ſpirat cum ſuavitate.

Malachites ad Smaragdi claritatem quodammodo ſe protrahit cum craſſo vigore absque tranſparentia, & a malva nomen ſumit: cum quaſi colorem ejus habeat: eſt lapis mollis, in Arabia invenitur, Cypro ac Perſia, differenter tamen: nam Arabicus colorem maluæ habet, Cypricus ad glaucedinem tendit: Perſicus cum quadam viriditate aereum colorem retinet. Virtus hujus eſt infantes ab adverſis caſibus tueri: cunasque a noxiis fantasmatibus defendere, ut infantes in omni proſperitate concreſcant.

Memphitis a civitate ſui nominis in qua primo inventus eſt nomen ſumpſit, utilem chirurgis hunc lapidem eſſe quidam putant: cum ſtupefactiva ſit ejus virtus magis opio. Nam in potu ſumptus ſeu cum aceto attritus, & linitus quæ urenda ſeu ſecan-

da

da ſunt membra, ea ſic ſtupeſcere facit, ut nullum penitus dolorem ſentiant.

Magnes mirabilis ac incredibilis virtutis eſt: niſi experientia nos docuiſſet quæ dicturi ſumus, vana exiſtimarentur: lapis eſt ferruginei coloris cum cæruleitate quadam, nonnunquam fuſci ac diverſi coloris. Inventus primo apud Trogloditas in litore Oceani. Quinque magnetis genera a doctoribus demonſtrantur, quæ colorum ac virtutum ſunt diverſarum, Æthyopicum, Macedonicum, Antiochenum, Alexandrinum, & Aſiaticum. Sed ſumma laus apud antiquos eſt in Magnete Æthyopico. Nomen ab inventore ſumpſit: hodiernis temporibus in multis ac diverſis locis reperitur. Ajunt periculoſam eſſe navigationem cum cimbis ferratis in locis generationis, quoniam ratione ferri ibi detinerentur, quod ridiculum eſſe arbitror. Ut dixi virtus ejus eſt ſtupenda ac admirabilis, & ſi apud nos in uſu non foret, mendacia quæ narrantur putaremus. In attrahendo ferrum animalem quaſi virtutem habere videtur: & non ſolum in attrahendo, ſed in imprimendo ei virtutem cum quadam ſymboleitate. Nam ferrum a magnete tactum ad ſe alterum trahit, ac ſi magnes eſſet: videtur cum adamante diſceptare, nam cum adamas ei appropinquatur, ferrum non attrahit. Allium quoque ejus virtutem alligat. Ex his nullam rationem reddere

poſſumus: cum ignota apud Philoſophos ſit, ſed tantum a proprietate occulta provenire ajunt. Tres reperio eſſe ſpecies, una quæ tantum ferrum attrahit, altera quæ humanam carnem ad ſe trahit, tertia vero quæ Hymmo dicitur, ex una parte trahit ferrum, & ex altera fugat: & hæc tantum apud nos exiſtit: reliquas vero non vidimus. Ferrum tali modo a ſe eiicit. Nam tacto ferro ex una parte magnetis trahit, ex oppoſita ejus parte appropinquato fugat: ut experientia docet de acu appenſo filo. Periculoſa foret navigatio per altum mare ſine virtute ac noticia hujus lapidis: Cum navigantibus navigationis ſit index, quotiens tetris nubibus ipſorum Sidus index latuerit; neſcirent quo navigarent. Primi navigantes ignorantes nauticam rotam, eum paleæ vel ligno infigebant per transverſum, & in lancea cum aqua ponebant, ut acus nataret, deinde circunducebant lanci magnetem: acusque eum undique ſequitur, quo ſubtracto quaſi quodam naturali motu cuſpis acus vertitur in directo ſideris arctici poli. Modo præcognito loco ſideris motum ſuum dirigunt. Moderni cum ingenioſi ſint ac inventis addere facile ſit, nauticam rotam fabricarunt. In qua non tantum locum Poli arctici, verum omnes cœli partes ac ventos cernere poſſunt. In magnete hoc mirabile eſt, quod ineſt ei virtus omnium partium cœli

&

& ſecundum partem correſpondentem cœli: ipſa magnes tacto ferro facit acum ſeu rotam nauticam verti ad illam partem cœli: & hoc habetur ab Alberto magno in libello de magnete, ac experientia multotiens vidi. Nonnulli ſacrum lapidem vocant: & non ſolum hæc admiranda quæ diximus, ſed plures virtutes ſummus opifex ei tribuit. Nam geſtatus ſpasmum arthethicum doloremque curat. Hora partus in manu retentus ipſum facilitat. Sumptus tritus cum mulſa purgando ſoluit hydropiſim. Eodemque modo exhibitus vulneribus ex venenato ferro illatis ſubvenit. Spleneticis ſumptus cum ſucco fœniculi prodeſt: ac inuncto capite alopeciam curat. Pondus unius danich cum ſæpo ſerpentis raahi & ſucco urticæ, ſi datum fuerit alicui ad portandum, amentem reddit, & eum ex gente, patria, habitatione ac regione ſua fugat. Adulteratas quoque uxores lapis hic revelat. Nam ſi latenter capiti dormientis uxoris fuerit in lecto ſuppoſitus: ſi caſta eſt uxor, maritum amplectitur: Si vero adulterata erit, a lecto ſtatim proſilit dormiens quaſi coacta horribili fœtore. Geſtatus autem reconciliat uxores viris, ac viros uxoribus. Timores ac ſuſpiciones aufert. Gratioſum, ſuaſorem in ſermonibus elegantemque facit. Hic etiam ſi tritus fuerit, & ſuper prunas ardentes per domus an-

gulos aſperſus, ut fumus eis evolat in altum, protinus fugient morantes in ea: quia videbitur totam domum corruere: hique ita a fantasmatibus terrentur quod ex domo fugiunt relictis omnibus: & hoc artificio latrones poſtmodum eorum bona diripiunt, ex commoditate fugæ dominorum. Fertur a quibusdam ex hoc lapide parietes ac teſtudinem cujusdam templi dempto pavimento conſtructam fuiſſe: intra quod idolum quoddam ferreum ponderis librarum mille virtute magnetis in aëre ſuſpenſum erat. Cujus argumentum hoc eſt, quod ſi multarum acuum crunæ ac cuſpides huic lapidi confricatæ fuerint, ſola adjunctione unius ad alteram poterunt omnes ſubſtentata prima duntaxat in aëre detineri. Quantum hic lapis ad magicas artes valeat, & quod mirabilia facere poſſimus, dimitto: cum alterius ſit perſcrutationis.

Magnaſia ſive magnoſia ex nigro colore in commoditate ad vitrariam artem. Idem quod Alabanticum.

Marchaſitarum ſpecies multæ ac diverſæ ſunt: varianturque ſecundum metallorum diverſitatem. Nam alia aurea: alia argentea: alia cuprea: alia vero ferrea: & in colore diverſificantur, ſecundum ſpeciem metalli cujus eſt: Alchimiſtæ hoc bene ſciunt: ab igne non liquefit: ſed per ſe comburitur, aliqui lapidem abeſteni vo-

cant

cant id eſt luminis : Ideo quia in perdita viſione juvamentum præſtat. Nonnulli dicunt vocatum eſſe lapidem luminis, ex eo quod Calibe percuſſo ignem excutit, & in apta materia ignem accendit.

Medeæ lapis ex inventione Medeæ veneſice nomen ſumpſit. Habens nigrum colorem cum auratis venis, reddenſque ſaporem vini ſi in aqua teritur cum croceo colore.

Morion Cypricus ac Gallicus lapis eſt nigerrimi coloris cum multa tranſparentia, aptus ad ſepulchra.

Mitridax lapis eſt genitus in Perſia qui percuſſus ſole variis coloribus micat.

Melites ſeu melitites lapis eſt, tuſus in aqua mellitum reddit ſaporem, variiſque ægritudinibus confert, ut a pluribus doctoribus habetur, maxime a Plinio.

N.

Nitrum inter lapides a doctoribus connumeratur, licet non ſit : ut etiam de multis diximus : in colore ſalis ac perſpicuus eſt : cujus virtus diſſoluendi ac attrahendi eſt. Artificiose ex ſalſedine terræ fit ubi beſtiæ ac homines minxerunt. Quanta ſit virtus in bellicis inſtrumentis notiſſimum eſt in propellendo lapides. Nam cum igne incenditur rareſit : & dilatatur violenter : unde oppoſitos & ventoſitatem prohibentes lapides propellunt. Ab antiquis nunquam compertum eſt : moder-

na ſolertia adinvenit: Ex tribus proportionabiliter junctis unum quoddam compoſitum conſtituerunt, cui nulla vis reſiſtit: cum omnia frangat, ducat, propellat, ac deſtruat.

Nicolus bini coloris ex ſuperficie flaua cum inferiori nigra, & interdum totus niger lapis eſt. Putant aliqui, quod ſit ſpecies Calcedonii. Dicunt quod a Græco nomen ſumpſit. Virtus ejus eſt geſtantem reddere victorioſum ac gratum populo.

Naſſonites lapis eſt ſanguinei coloris diſtinctus ſeu adumbratus nigris venulis: in Syrtibus reperitur.

Nemeſſitis lapis eſt optimus quem de ara Nemeſiæ deæ dicunt Athenienſes elevari.

Noſe ſeu niſus idem quod Alabaſtrides.

O.

Onix lapis eſt habens colorem humanæ unguis: nam onix Græce, Lane unguis. Tranſparens eſt, & raro per ſe ſola reperitur. Variatur ejus ſpecies ex varietate colorum cum quo jungitur, & a loco in quo reperitur. Aliqui dicunt duas ejus ſpecies eſſe: alii vero quinque. Primam quæ vera eſt diximus. Alteram dicunt eſſe nigerrimi coloris. Tertiam nigram cum venis ſeu zonis albis, & hanc Arabia mittit. India vero dat Onycem ſubruffum cum venis albis. Quinta eſt permixta ex colore nigro ac ſubruffo. Aliqui

liqui dicunt verum onycem eſſe in colore Ametiſti, Carbunculi, ac Criſoleti, qui colores cum albedine ac nigredine ſunt permixti. Hic lapis in ſomno multa horrenda repræſentat: geſtatus rixas ac lites commovet. Pueris ſalivam auget: partumque accelerat. Epileptici collo ſuſpenſus caſum prohibet. De Onyce hoc mirabile fertur: appoſitus oculo infirmo ſponte ſua ut ſenſata res oculum intrat, eumque undique circuit ſine moleſtia: & ſi quid intus noxii invenit, excutit. Humoresque nocivos ac contrarios æquat.

Onicinus licet ſit gumma ex arbore ſui nominis inter lapides annumeratur, & induratur, eo modo quo de ſuccino dicetur. In colore albus permixtus modico rubeo: ſuavem fragat odorem ſi ſuper pruna ponatur more ſuffumigii: faciem dealbat ac curat ſcabiem.

Opalus lapis mirabilis aſpectu eſt, cum ex multis ac diverſis coloribus fulgentium gemmarum ſit compoſitus, ut puta ex Carbunculo, Ameſtico, Smaragdo, ac multis aliis gemmis cum quadam varietatæ æqualiter lucenti viſuque mirabili. Solum in India reperitur: cujus magnitudo non excedit quantitatem avellanæ magnæ: & in quanto precio apud antiquos fuerit, a Plinio habetur libro trigeſimo ſeptimo, qui narrat æſtimatum fuiſſe viginti millibus ſes tertiis. Contra omnes oculorum mor-

bos ejus virtus eſt. Acuit & corroborat viſum: non eſt inconveniens tot virtutes attribuere, cum tot lapidum naturæ, & coloris ſe oſtendat eſſe participem.

Obtalius ſive obtalmius lapis eſt cujus color a doctoribus non ponitur, licet aliqui dicant ex multis eſſe coloribus: Mirabilis eſt virtutis in præſervando oculos a variis ægritudinibus: geſtantis viſum acuit: circunſtantium vero obnubilat: ut videre non poſſint: ſi cum folio lauri ac ſua præcantatione junctus fuerit, & geſtetur caute, quod mirabile eſſet.

Orites lapis eſt, cujus tres eſſe ſpecies dicimus: Unus niger rotundam figuram habens. Hic tritus ac mixtus oleo roſaceo perfecte curat ferarum vulnera, ac peſtiferos morſus, & illæſum geſtantem ſervat inter cuncta ferarum genera. Alter orites eſt virens conſperſus albis maculis: hic geſtatus reſiſtit adverſis caſibus. Tertius tenuis ut ferri lamina non crebris guttis obſita. Appenſus non ſinit mulieres concipere. Si vero prægnantes ſunt abortire facit.

Orfanus ex violaceo colore exiſtit, ſua pulchritudine ac precio Romani Imperatores in ſua corona impoſuerunt: in tenebris lucet. Orfanus dicitur, quia eo tempore unus tantum erat repertus, ab Imperatoribus diligitur, eo quod regales honores ſervat.

Obſius ſive Obſianus ex nigro translucentique colore in ſimilitudine vitri lapis eſt, cum æquatur ac tergitur umbras ac imagines reddit more ſpeculi, & pro decore in parietibus ædificiorum ponitur. In Lybia, Germania, ac Italia invenitur.

Oſtracites lapis eſt in ſimilitudine Teſtæ oſtreæ, a qua nomen ſumpſit, in uſu pumicis ad cutem levigandam habetur: ſiſtere ſanguinem virtus ejus eſt ſi in potu tribuatur. Melleque tritus mamillarum dolores compeſcit.

Ophites ex marmorum genere eſt, ut ſupra diximus, ſerpentinas habens maculas, unde nomen vendicavit. Binæ ſunt ejus ſpecies: Molle, candidum, ac nigricans, durum quadam viriditate aſperſum croceis maculis. Antiqui ex hoc parietes ædificiorum ornabant. Virtus ejus eſt, ſi collo ſuſpendatur, ſedare capitis dolores, ac opitulari percuſſis ex ictibus ſerpentum. Album vero freneticis ac lethargicis ſalutem reddere arbitramur: ex Germania habetur, & conficiunt ex ipſo vaſa potatoria. Aliqui ponunt Ophitem eſſe lapidem ex quo fiunt lebetes: tornatur ac ſecatur mollitie ſua, & in Belgica provincia cum ſerra faciunt tabulas ad domos tegendas: Igne vero durescit.

Oſtratias lapis eſt in ſimilitudine jacinti, ſed durior: cujus duricies adamanti aſſimilatur.

Ophi-

Ophicardelon ex barbarica cognominatione nomen accipit. Niger eſt, binas lineas albas intercludens.

Okitokius lapis eſt minor quam echitis: & ut ipſe interius reſonat: planus tractu, ac cito frangibilis. Virtus: Solutus cum ſucco herbæ okimæ, & ſanguine okiteritis ac uno capite omidis, pauloque aquæ, & repoſitus in vitreo vaſe poterit oſtentationem virtutis ſuæ facere. Nam ſi digitos quis intinxerit in hoc unguento, tetigeritque quantumcunque fortiſſimum lignum, metallum, vel lapidem, ſtatim eum franget.

Onagari idem quod aſini lapis. De eo ſupra narravimus: dicunt quod onager Græce, Latine aſinus.

Ombria idem quod Ceraunia, de quo ſupra diximus.

Ornicus idem quod Saphirus.

Olea ex fulvo nigro viridi ac candido colore lapis eſt.

P.

Praſſius ab herba ſui nominis ex quadam ſimilitudine in colore nomen ſumit. Dicunt Praſſium eſſe domum Smaragdi. In Æthyopia gigni tradunt apud Nilum fluvium: Tres ſunt ejus ſpecies: una ut dixi eſt viridis cum craſſedine, tranſparens, non clara. Altera viridis compreſſa ſanguineis guttis. Tertia viridis, lineata albis connexis ſeu Calcedoniis notis, virtutis non mo-

di-

dicæ exiſtit: viſum confortat: ac omnes virtutes ſmaragdi habet, ſed diminute.

Panthera lapis eſt qui etiam Evantus dicitur: habens varios colores mixtos in uno corpore ad ſimilitudinem animalis ſui nominis: ex colorum varietate nomen vendicavit: Habet tandem talis lapis in ſe quasdam nigras, rubeas, pallentes, virides, roſeas ac purpureas notas. In Media regione reperitur. Hunc quidem oriente Sole ſi inſpexeris, in omnibus actibus illius diei victor eris. Dicunt etiam tot varias habere virtutes quot lapidum mixturam habet: nam quilibet lapis dat ei ſuam virtutem.

Pontica gemma eſt livore perlucida. Tres ejus ſpecies magis notas reperio, & a Ponto nomen ſumit, cum ibi reperiatur, ac etiam ex ejus aquæ ſimilitudine: habens cum ipſa cæruleitate rubentes ſtellas: ſeu aſperſa eſt guttis ſauguineis. Altera aureis ſtigmatibus micat. Tertia vero lineata longis lineis rubeis admixtis cum cæruleo. Dicitur per eum interrogari ac fugari dæmonem, & cogi ut petenti det reſponſa.

Peantes ſeu Peantides, ut nonnulli dicunt, lapis eſt habens ſexum fœmineum, cum certo tempore concipiat: ac ſibi ſimilem pariat: & licet ab aliquibus hoc ſcriptum ſit, mihi non placet: ſed potius credo tales in errorem cecidiſſe ex antiquorum verbis male intellectis. Cum enim dicant talem lapidem eſſe fœminei ſexus,

non

non intelligunt, quod lapis iſte concipiat: ſed ex ſua virtute præbendo mulieribus concipiendi ac pariendi auxilium : quæ iſtarum opinionum verior ſit, conſideranti dimitto : reperitur in Macedonia. Color hujus lapidis eſt ut aqua frigore congelata.

Pyrites a Pyr quod eſt ignis, & a vulgo Focarius lapis appellatur : nam cum calibe percutitur ignem emittit: Ab aliquibus vero dicitur Ypeſtionus. i. Vulcanus. Unde largo vocabulo omnes lapides mittentes ignem Pyrites dici poſſunt. Marchaſita etiam ex ignis productione dicitur Pyrites. Corallus quoque ex intenſa rubedine ab aliquibus Pyrites dicitur. Verus pyrites eſt qui ex celeri ictu ignem præbet, fulvi coloris, obtuſus nimis & ſpiſſus aſſidua maris percuſſione expoliatus admodum, & incultus ut tegula. Dioſcorides autem ponit æris colorem habere qui tritus ac digitis aſtrictus ſtringentis dextram adurit. Invenitur autem in multis locis. Ad multa medicinalia valere dicitur : & maxime in oculorum ægritudinibus, ac in multis aliis, ut a doctoribus habetur.

Phrygius a provincia ſui nominis in qua primo repertus eſt, nomen ſumpſit. In Cypro etiam reperitur. Cujus color pallidus ac mediocriter gravis, ut gleba punica: qui ter calefactus vinoque perfuſus rubeſcit, & ad tingendos pannos utilis exiſtit. In triplici ſpecie eſſe invenimus : Unam

jam diximus. Altera ſimilis eſt æri uſto, & eſt fæx æris. Tertia licet non vera ſit, quia artificialis eſt & fit ex pyrite per calcinationem in fornace usque quo ſanguineum colorem acquirat: tamen in ſpecie Phrigii computatur. Stiptica eſt virtus ejus, & excreſcentes carnes in vulneribus æquat: Paſcentia ac maligna ulcera curat, oculorumque fluores compeſcit.

Prophirites lapis eſt obtuſus, ponderoſus, ac duriſſimus, rubei coloris, diſtinctus, variis notulis albis, quem ſuperius in capitulo Marmorum diximus, cum ejus ſit ſpecies: in uſu ædificiorum apud antiquos multum erat.

Podros ex candentibus gemmis eſt, qui candore ſuo principatum obtinet dempta margarita.

Panconus Criſtallinum colorem habet, cujus magnitudo digitum non excedit, oblongam habens figuram: differt tamen a criſtallo, quia angulis caret.

Punicus, binæ ſpecies hujus lapidis ſunt, in inſulis Æoliis reperitur: qui candidus eſt, perfectior exiſtit ac ponderoſus: Vis ejus in medicinis multum valet. Nam uſtus, lavatus ac exſiccatus maxime oculis confert: Ulcera purgat, ac cicatrices replet: Ebrietatique reſiſtit, ſi ante vini potum ſumatur.

Præconiſſus lapis in colore quaſi totus ſaphirinus, obtuſus tamen & compreſſus

Cal-

Calcedonicis notis delectans oculos ex jucunditate ſui ornatus.

Pavonius lapis, qui datus in potu cum modico ſudore cogit in incendium amoris illius cujus eſt ſudor.

Pumex omnibus notus lapis eſt, poroſus, ac leviſſimus, & tener. Eſt autem plerumque lapis alchimicus, nonnunquam phyſicus: ſcriptoribus quoque non inutilis.

Paragonius duplex eſt, niger ac aureus, nigro utuntur ad metallorum cognitionem, ut ſciunt aurifices, cum in eo metalla ducunt.

Pheonicites lapis eſt in ſimilitudine ac colore glandis.

Philoginos idem quod Criſites.

Q.

Quirinus ſive quirus præſtigioſus lapis eſt inventus in nido upupæ. Virtus ejus eſt, ſi ſuper pectus dormientis quis poſuerit, cogit ſcelera revelare.

Quaïdros idem quod vulturis, de quo infra.

R.

Radaim lapis eſt niger ac tranſlucens. Invenitur in capite galli, quamvis aliqui dicant in capite Gatti maris, ut ſupra diximus, Capitulo Doriatides. Cum exciditur ſubito & ponitur ut formicæ carnem edant, conſumpta carne reperitur. Gratiam ac honores geſtanti præbet, & ad imperandum juvat. Ra-

Ranius, Rabri, Rami, Synonima. Idem quod Bolus Armenus ſecundum aliquos, ſed a Bolo Armeno videtur differre: cum ſublividus ſit color hujus, & in album vergat cum luciditate. Ponderoſus exiſtit: virtus hujus eſt veneno reſiſtere, ut bolus Armenus.

Rubinus ſpecies eſt carbunculi, ut diximus: nec ab eo differt niſi quantitate, ac ſimilis virtutis eſt: cujus duæ ſunt ſpecies. Una de qua diximus: altera vero obſcurior, ac quaſi nullius precii.

S.

Saphirus lapis eſt colorem habens flavum aut cæleſtem perſpicuum ad inſtar puriſſimi azuri, & quanto intenſior cum flaveitate ac transparentia: tanto perfectior. At ille precioſior exiſtit, qui percuſſus ſole, fulgorem quaſi ardentem emittit, & nunquam quantumcunque imago minima ſit, in eo oſtenditur. Circa Syrtes Libycas reperitur. Sed Indici meliores ſunt. Nonnulli gemmam gemmarum venuſtate, coloris ratione, appellarunt: ſed aliqui non a colore: ſed a virtute hoc nomen vendicare ajunt. Corpus vegetat: coloremque bonum præbet: libidinis ardorem refrigerat: & caſtum ac pudicum reddit: ſudoremque nimium compeſcit. Oculorum ſordes & frontis dolores tollit. Tortiones ventris cum lacte potatus ſedat. Pacificum, amabilem, pium, devotum; geſtantem

reddit: ac animam in bonis operibus firmat. Fraudes detegit. Terrores expellit. Ad artes quoque magicas multum deſervit. Necromanciæ quoque operibus ſummam præſtare dicitur efficaciam. Antraces ſolo tactu liberat. Tactis oculis in variolarum adventu illæſos conſervat.

Smaragdorum quidem plura ſunt genera. SedScythici inter omnes principatum obtinent. Adeo illorum viriditas eſt intenſa: ut non modo ſubdita cuiquam lumini aut ſolaribus radiis, non hebetetur: ſed potius omnem vigorem ſuperans vicinum aerem viriditate ſua inficiat: & ex hoc denominatur. Nam omne intenſe viride Smaragdus dici poteſt. Duodecim ſpecies a lapidariis reperio eſſe deſcriptas. Sed ut diximus Scythici percioſores ac nobiliores reliquis ſunt, Brittannii ſubſequuntur, Ægyptii, Hermici, Perſici, & qui in mineris æris inveniuntur: Hi tamen omnes transparentes, ſed in denſitate viriditatis differunt: Et adeo eſt delectabilis eorum color, ut fere nulla ſit gemma oculis gratior refectio: Et cum eſt æquata ejus facies more ſpeculi imagines reddit. Fertur Neronem Cæſarem Smaragdum habuiſſe miræ magnitudinis in quo gladiatorum pugnas ſpectabat. Sunt reliquæ eorum ſpecies diverſorum colorum, ac notulis vitiatæ, quæ cacoſmaragdi appellantur: quæ cum prædictis duodenarium nume-

rum

rum complent. Sed tamen ſex ſpecies ſupra nomiratæ in prædictis exiſtunt: nec eorum mtgnitudo eſt maxima, ſicut cacoſmaragdorum, ut a Plinio habetur de obeliſco quinquaginta cubitorum in altitudine. In altitudine ex una quatuor cubitorum, ex altera duorum in delubro Jovis apud regem Babiloniæ, ex quatuor ſmaragdis fuiſſe. Theophraſtus narrat, vidiſſe Smaragdum quantitatis cubitorum quatuor. Fertur etiam Romæ fuiſſe quempiam magnum in templo Herculis. Sed ut diximus perfectorum non magna eſt quantitas. Eſt autem ſmaragdorum forma, ne eorum vitia tegantur planta in ſuperficie, ut color æqualiter fulgeat, ac imagines imprimantur. Commodus eſt hic lapis illis qui caſtitatem diligunt: cum coitum non ſubſtineat, in virginis defloratione ſi geſtetur frangitur, ut Albertus refert. Laſciviæ motus compeſcit: ſubſtantiam auget. Dæmonicas illuſiones ac tempeſtates avertit: Emitriteum ſanat: Placabilem hominibus reddit: Epilepſiæ caſibus obſiſtit. Memoriam acuit, & vim dat Rhetoricis perſuaſionibus: ac commodus eſt eis quorum ſollicitudo eſt in futurorum præcognitionibus. Viſum defatigatum ex intuitu reſtaurat: ac conſervat. Venenoſis morſibus, & maxime canis rabidi, leproſis, calculoſis, ac venenatis, ſi tritus ſumatur, maximum remedium eſt.

Succinum ex Gagatis ſpecie, ut ante diximus, licet gummi ſit: pulchritudine ſua ac antiquorum uſu inter gemmas annumeratur. Eſt ergo flavus translucens habens in ſe quandam cæruleitatem cum croceitate: &quantum apud antiquos in precio fuerit: a Plinio habetur. Fertur eſſe gummi arboris ſui nominis habentis pini ſimilitudinem. Conſtat autem non eſſe gummi populi, ut ex fabula Phaëtontis a Poetis ponitur. Ejus inventio in multis locis eſt, ut in Dacia, Anglia, Britannia. Sed maxime abundat juxta littus Oceani ſpectans Aquilonem ex oppoſito Geſſariæ inſulæ, quod idem apud Theutonicos Succinaria inſula. Denſatur gummi hoc ſole, rigore, ac temporis diuturnitate. Sed cum multotiens cernimus incluſa eſſe aliqua parva animalia, feſtucas, & aliquando deceptores mollificant Succinum, & includunt aliquid extraneum. Cum in arboribus hoc gummi induratum exiſtit: conquaſſatis arboribus ex ventorum flatu, cum propinquæ ſint mari, in eo cadit: Ibique magis induratur, ac ſplendidior efficitur: demum maritimis tempeſtatibus in littora propellitur: ac retibus capitur. Et quemadmodum magnes ferrum attrahit, ita & Succinum paleas ſupercalefactum ex confricatione panni. Virtutes Succini eædem ſunt ut Gagatis: ſed potentiora ac plura juvamenta ei inſunt. Ex natura fluxum ventris

tris inhibet. Omnibus gulæ ægritudinibus remedium efficax eſt: ut has evitarent antiqui ægritudines, mulieribus ac infantibus moniſia ex Succino geſtare præcipiebant. Veneno quoque reſiſtit: ſi ſupra ſiniſtram mamillam ſoporatæ uxoris poſitum fuerit, perpetrata mala confiteri facit. Exhibitus urinam provocat, menſtrua accelerat, partumque facilitat. Commotos dentes confirmat. Ex ejus ſuffumigio venenoſa fugantur: ſi detegere volumus an mulier corrupta ſit, per triduum in aqua mergatur, eique exhibeatur: nam ſi corrupta fuerit ſtatim eam mingere cogit.

Sardius ſive Sarda inter ardentes gemmas annumeratur. Viliſſimus tamen, in uſu apud antiquos frequentiſſimus. Eſt rubei coloris ſanguinei: obſcurior tamen & obtuſior Cornelio: ac ſi per vietas ingrederetur in rubeam terram. Sextum quoque habet quoad coloris diſtinctionem. Cum apud Sardos primo inventus ſit, ab ipſis nomen accepit. Quinque ex eo annumerantur ſpecies. Omnes tamen Babilonicus excedit. Indicus ſuccedit, demum Arabicus, Ægyptius, & ultimo Cypricus. In pluribus quidem locis ubi ſaxa excidunt, tanquam cor in medio exiſtens reperitur, ut in Paro inſula: Mares fœminis excitatius fulgent: nam fœminæ pinguiores ſunt & craſſius nitent. Onycem alligat, nam eo præſente nocere non poteſt,

eſt. Non ſinit videre timoroſa in ſomno. Divitias auget. Hilaritatem inducit. Ingenium acuit. Sanguineum fluxum compeſcit: ac inimicos ſuperare facit. Quidam putant Sardium eſſe Cornelium, quod falſum eſt.

Sardonix ſive Sardonius compoſitus lapis eſt ex Sardio & onyce, plerumque etiam Calcedonio: nonnunquam vero diſtinctus tribus coloribus, nigro, Calcedonio, & Sardio, & quanto magis colores diſtincti ſunt, tanto Sardonix melior exiſtit. Olim apud antiquos Romanos in precio erat. Virtus ejus eſt compeſcere laſcivos motus, hilarem ac amabilem reddere. In ſigillis conficiendis optimus, cum ceræ tenax non ſit.

Selenites, Strites, Siderites, ſynonima ejusdem lapidis ſunt. Lapis eſt quem quidam dicunt eſſe tranſtucidum in candido mellinoque fulgore: continentemque lunæ imaginem ſeu nebuloſæ ſtellæ. Rutilat in obſcuro: & a loco inventionis nomen ſumpſit. Variæ hujus lapidis ſpecies a doctoribus poſitæ ſunt. Primam jam narravimus. Aliam in capitulo Celonites diximus, cum ex hac ſpecie putent. Perſici vero æmuli ſunt in ſua viriditate jaſpidis, ſervantesque tempora lunaris motus, & tanquam damnis cœleſtibus anxius creſcente ſeu decreſcente luna minuitur, ac creſcit color. Hic potentiſſimus eſt in recon-

reconciliatione amoris. Toto quoque tempore creſcentis lunæ pthiſicos juvat. Decreſcente vero miros effectus exhibet: nam evenientia prædicere facit. In ore immiſſo lato prius aquæ, futura negocia cogitantur fieri debeant an non. Si fieri debent, adeo in mente figuntur, quod oblivisci non poſſumus. Si vero non, a corde cito evaneſcunt.

Samius lapis eſt dictus ab inſula ſui nominis, ab inventione prima ex quo artifices aurum tergunt: eſt albus, gravis, ac frangibilis. Virtus ejus eſt vertiginem ac mentis alienationem ſedare. Si vero potu ſumatur, abortum prohibet: ſi in ſiniſtra geratur, ad antiquas oculorum lachrymas ſiſtendas, ac etiam ad alias ipſorum ægritudines juvat: ſi cum lacte teratur ac oculis imponatur.

Smirillus lima ac ſerpens eſt omnium rerum, dempto adamante, omnia conſumit ac corrodit. Eſt lapis ferruginei coloris ac duriſſimus: in multis ac diverſis locis invenitur. Ad ſecandos ac æquandos lapides, & ad arma tergenda in uſu exiſtit.

Syrius a Syria dictus lapis eſt: nam dum integer eſt, aquis non mergitur: Comminutus vero fundum petit. Hujus effectus cauſa eſt cum in ſe incluſum aërem retineat: aëris levitate natat: fractoque lapide evaneſcit: aër & inde ſubmergitur remanente tantum lapidis gravitate.

Solis gemma candentis coloris eſt, habens ſimilitudinem berilli, & cum ſubjicitur ſolaribus radiis in orbem fulgentes ſpargit radios : & ob hoc nomen traxit : lapis eſt miræ virtutis contra potum lethiferi veneni.

Sagada ſive Sadda coloris praſſii lapis eſt, cui tanta circa rates affectio, ut ex profundo maris ſurſum ſe jaculetur : & rati tenaciter adhæreat : ut niſi abraſa parte ligni cui adhæret, vix ab ea poſſit evelli.

Sandaſtros ſive Sadaſius lapis eſt igneæ claritatis, aureis quaſi guttis aſperſus, quæ ſtellæ videntur : & quanto magis ſtellatus ſeu guttarum numerum majorem continet, quæ intus micant, tanto precioſior habetur. Annumeratus eſt in numero ardentium gemmarum. Nomen vero a loco primæ inventionis ſumpſit. Arabia quoque gignit : in Caldeorum cerimoniis in uſu habetur. Mas ac fœmina ex eis datur, & colore dignoſcitur. Nam blandior fœminis eſt flamma, Maſculis vero fulvior ac auſterior.

Sarcofagus lapis ex quo antiqui monumenta conſtruebant, & ex effectu nomen ſumpſit. Nam Sarcos Græce arcam ſonat, fagos comedere, unde Sarcofagus arca devorans corpora. Nam humanum corpus intus locatum devorat, demptis dentibus in quadraginta diebus, adeo quod nihil apparet : poſtmodum non tantum ex illo

lapide

lapide conſtructa, verum omnia monumenra lapidea Sarcofaga vocata ſunt: vivente quoque homine ſi hic lapis carni alligetur, vim habet corrodendi eam.

Sifinus cineritius in colore non durus lapis eſt, ad coquinariam artem commodus, ex quo lebetes fiunt: perunctus oleo in igne dureſcit & denigratur.

Siderites lapis non diſſimilis a colore ferri, virtus ejus ſi quomodo in maleficiis inferatur, diſcordias excitat.

Stuxites lapis contentus modico decore. Virtute vero non modica, nam tritus & latenter datus in cibo cum Satyrione magnam virgæ dat tenſionem, ſuſpenſus collo digeſtionem bonam facit, ac coeundi deſiderium.

Samothratia lapis eſt nigri coloris, ac levis in ſimilitudine ligni uſti: ab inſula ſui nominis dicta eſt. Reperitur etiam in montibus noſtris inter Fanum & Piſaurum ſub Catigliani monte: nam ſub monte eſt vena nigra in qua hi lapides continentur, & cum in igne ponuntur odorem aſpalti reddunt, in paſſionibus matricis ejus ſuffumigium valet.

Spinella ex ardentibus gemmis eſt, ut in capitulo Carbunculi diximus, cujus color eſt apertior ac clarior colore rubini: ſed virtute ſimilis eſt ei, & a quibusdam dicitur Rubinn.

Sanguineus lapis idem quod Ematites.

Senochitem idem quod Galatides.

Spongius lapis idem quod Cyſteolithos.

Sedeneg idem quod Ematites.

Sirites idem quod Saphirus.

Specularis lapis idem quod Phengites.

Sanctus lapis idem quod Saphirus.

Sarda idem quod.

Sinodontides idem quod Corvina.

T.

Topatius Sive Topaſion exurentium cum glaucedine gemmarum ſplendidiſſimus ac egregius lapis eſt. Cujus binæ ſunt ſpecies. Una flavi coloris ad aureum vergens cum aliqua viriditate: hæc orientalis eſt, & limam contemnit, ac reliquis precioſior. Altera vero occidentalis antedicto viridior habens remiſſum colorem auri, uſuque conſumitur, & a lima patitur, viliorque exiſtit, & hæc ſpecies aliqui putant, quod ſit Cryſopteron. Inventio hujus lapidis primo fuit in inſula Arabiæ, Chitis dicta: Nam cum Trogloditæ prædones huc pulſi a tempeſtate maris victu carerent, dum herbas ac radices pro victu effoderent, hunc lapidem invenerunt, & ab ipſa inquiſitione vendicavit nomen: nam Topaſion lingua Arabica idem quod inquiſitio. Plinius vero his contrariatur de impoſitione nominis. Refert quod primo inventus eſt in inſula rubi maris diſtante a littore per trecenta ſtadia, cum naturaliter proclivis ſit & vaporibus ſemper ca-

li-

ſiginoſa: a navigantibus quæritur, cum viſione careant, & ſic ab hac inquiſitione Topazin nomen ſumpſit. Fertur Ptolomeum Philadelphum habuiſſe Topatium trium cubitorum. Dicunt ferventes undas cito tepeſcere, ſi jactus in eis Topatius fuerit, & ex hac tepeſcentia dicunt laſcivos motus frenari: noxios ac freneticos motus ſanat, Hæmorroidas mundat, Lunaticam paſſionem curat ac avertit, Divitias auget. Iram ac triſtitiam ſedat. Subitaneamque avertit mortem: ſanguis a vulnere fluens ſtringitur ſi ſuper alligetur; & geſtantem principum gratiam acquirere facit.

Turchion ſive Turqueſia lapis flauus in album vergens ac ſi lac pertranſiret in flavum colorem, viſui tamen placidiſſimus a regione nomen vendicavit, Eſt enim vulgaris opinio equitantibus utilem eſſe, ut quam diu ſecum habuerit equitans, equus ejus nunquam ſeſſorem fatiget, illæſumquæ equitantem a caſu reddat. Aſpectu viſum corroborat; ab extrinſecis ac nocivis caſibus geſtantem tueri dicunt.

Trachius lapis eſt, cujus binæ ſunt ſpecies: Niger ſonorus, & alter quaſi viridis, non tranſlucens.

Thirſitis corallo ſimilis eſt: ferunt ſi in potu ſumatur, ſomnum inducere.

Talc Alchimicus lapis eſt, lucidus, luminoſus in colore argenti, & ex eo per ſublimationem fit venenum peſſimum.

Tar-

Tartis lapis in colore pulcherrimus pavoni ſimilis eſt, generoſus, ac viſu gratiſſimus, non minus virtute quam aſpectu.

Tegolitus idem quod Cogolites.

Trapendanus ſpecies Piritis.

Telitos idem quod Tegolitus.

V.

Varach irreperibilis lapis eſt apud nos, virtutem habens compeſcendi omnem fluxum, loco cujus medici ponunt draconis ſanguinem.

Vernix ſive Armenicus lapis eſt, cujus virtus dicitur præſtare juvamentum Melancolicis, Spleneticis, Hepaticis, & ad cardiacam quoque paſſionem ſubvenit.

Vejentana Italica nomen a loco ſumens. Reperitur etiam in multis aliis locis, & ab his cognomen ſumit. Niger lapis eſt cum lineis ac notulis candentibus.

Vulturis lapis ab ave ſui nominis dictus eſt, capite repente abſciſſo in cerebro reperitur. Geſtantibus corporis ſanitatem inducit. Mulieribus vero ubera lacte replet. Petita ab impetrantibus in effectum deducit.

Virites idem quod Pyrites.

Vatrachius idem quod Ranius.

Unio idem quod margarita.

X.

Xiphinos idem quod Saphirus.

Y. Ye-

Y.

Yecticos lapis ſanguineum colorem habens, durus ac obſcurus, & in uſu parangoni ad metalla diſcernenda ab aliquibus habetur.

Ydrinus & ab aliquibus ſerpentinus dicitur, reumatizantibus compatitur, & ab omni nimia hũmiditate humanum corpus curat. Hydropicorum corpora ad priſtinum ſtatum reducuntur: ſi per tres horas cum eo in ſole ſteterint: nam fœtentiſſimam aquam per ſudorem emittent. Dicunt caute utendum eſſe quoniam non ſolum extraneam humiditatem, verum etiam naturalem & complantatam ex naturali humido extrahit, venenoſos vermes fugat, ac eorum morſibus remedium præſtat. Sumptum vero dicunt lapidem veſicæ frangere.

Yſoberillus ſpecies berilli.

Z.

Zumemellazuli ſive Zemech, Latine vero lapis lazuli. Color hujus lapidis flavus in colore cœli cum in maxima ſerenitate exiſtit, non transparens, aureisque crepuſculis nitet, ac ignem ſuſtinet, & a ſua pulchritudine cœleſtis lapis ſive ſtellatus lapis dicitur: præparatus ut medici ponunt melancolicas curat ægritudines. Ex eo quoque fit color vocatus azurrum ultramarinum.

Zarites ſimilitudinem coloris vitri habet

bet. Feruntq́; ſanguinem ſiſtere, ſi collo appenſus eſt, ac mentis alienationem.

Ziazaa a loco nomen ſumpſit, ex albo, nigro, multis aliisque coloribus ſimul permixtis, adeo quod nullus in ſinceritate ſua permanet: litigioſum geſtantem efficit, ac terribilia in ſomno videre facit.

Zmilaces ſeu zmilanthis marmorei coloris cum glauco lapis eſt, invenitur in Euphrate, in medio habens quaſi pupillam glauci coloris.

Zoronyſios in Indo flumine ferunt inveniri, magorum gemmam eſſe narrant: Et ſic finem huic ſecundo libro imponimus.

CAMILLI LEONARDI.
De
LAPIDIBUS.
LIBER TERTIUS.

De Sculpturis Lapidum, & quomodo ſcientia earum difficilis eſt: ſed tantum antiquis ſtandum.

Cap. I.

REm mihi arduam ac difficilem, Princeps illuſtriſſime, in hac ultima parte noſtri libelli ſumpſi: nec a multis pertractatam ob maximam ejus difficultatem, cum ſuperius dominationi tuæ pollicitus ſim, velle de ſculpturis lapidum ab antiquis factis pertractare. Et licet Alberti magni dicta parum per me perterreant dicentis: Antiquorum enim ſapientium ſculpturam de ſigillis lapidum pauci ſciunt: nec ſciri poſſunt niſi ſimul Aſtronomicæ, Magicæ, ac Necromanticæ ſciantur ſcientiæ. Sed cum hæ ſcientiæ his temporibus ac elapſis per multos annos in paucis extiterint: Ideo de tali materia pauca reperiuntur. Et cum dictum jam diu divulgatum Commentatoris ſecundo Cœli & Mundi in mentem veniat dicentis. Melius eſt modicum ſcire de rebus nobilibus, quam de vilioribus. Ac etiam dictum Philoſophi, quod melius eſt ali-

aliquid ſcirè quam omnia ignorarè: & licet his ſcientiis non ſummopere vacaverim: cum tamen ab aliquibus doctoribus tam antiquis quam modernis ſparſim invenerim aliquid, decrevi inſimul jungere, ne tot nobiles res pereant: ac a modernis omnia cognita fuiſſe appareat: Et hæc omnia ad gloriam & gratiam excellentiæ tuæ: cui me unice commendo & dedo.

Qui fuerunt primi ſculptores, & quomodo ars ſucceſſit, & qui hodiernis temporibus optimi ſculptores ac pictores exiſtunt.

Cap. II.

Thetel ſummus ac vetuſtiſſimus doctor in libello ſuo de natura rerum, primos ſculptores ponit fuiſſe Iſraeliticos dum eſſent in deſerto, qui peritiſſimi Aſtronomicæ, Magicæ ac Necromanicæ ſcientiæ. nec minus in ſculpturæ arte, lapides ſignarunt: quorum peritia non ſolum in dictis ſcientiis, verum in omnibus ſumma extitit: & tam ſuæ ſculpturæ ſubtilis acuminis comprobantur, quod nullus ex poſteris hujusmodi operis imitationem audeat attemptare. Et ut dictum eſt, cum ſummi in omni ſcientia extiterint, non dubium eſt, naturam ſeu lapidum ſcientiam non ignoraſſe: unde figuras ſive imagines cum convenientibus conſtellationibus ac cum conſimili natura lapidum, in ipſis lapidibus ſculpſerunt: ut ſimboleitatis ratione virtutes imaginum

ginum eſſent efficatiores. Magna fides adhibenda eſt verbis Thebit, qui ait: Imagines ac ſulpturæ in lapidibus ab antiquis non ad decorem factæ fuerunt; cum multæ res extraneæ in incultis lapidibus ſculptæ reperiantur: ſed credendum eſt, quod lapides ex tali figura tunc ſculpta virtutem recipiant ex cœli influentia: quæ virtus ex ſitu cœli planetarumque aſpectu ac ſitu eorum multisque aliis requiſitis, ut a doctoribus habetur, tempore quo lapis figuratur, infunditur, & ſic in eo retinetur: ex uſu vero eorum ut recipiatur illa cœleſtis virtus in nobis viget. Poſt vero Iſraeliticos optimi ſculptoresRomanorum tempore extiterunt non imbuti neceſſariis ſcientiis ad hoc ut virtus illa cœleſtis in ſculpturis ineſſet, ut primi fecerunt: ſed tantum voluntarie imperatorum, regum ac diverſarum rerum imagines ſculpſerunt, ut a Plinio libro trigeſimo ſeptimo habetur de Pirgotele, qui imaginem Alexandri Magni adeo optime ſculpſit, ut vetuerit ſe ab alio ſculpi. Poſt Apolonides ac Crojus in gloria floruerunt: qui divi Auguſti imaginem ſimilem expreſſerunt. Vanum ac tædioſum foret, mi Princeps Illuſtriſſime, tot ſculptorum nomina enarrare, quiRomanorum tempore claruerunt, non in ſculptura Iſraeliticis inferiores. Sed quid de ſculptoribus noſtri temporis dicam: quos ante dictis poſtponendos eſſe non arbitror:

bitror: cum eorum opera per Italiam undique vagentur, nec ab antiquis dignoſcantur? Claret Romæ hodiernis temporibus Joannes Maria Mantuanus: Venetiis Franciſcus Nichinus Ferrarienſis: Januæ Jacobus aliter Taglicarne: Mediolani Leonardus Mediolanenſis. Qui adeo accurate ac laute effigies in lapidibus imprimunt: quod nihil addi aut minui poteſt. Unum apud modernos reperio de quo apud antiquos nulla extat memoria, de inciſoribus ſeu ſculptoribus in argento: quæ ſculptura Niellum appellatur. Virum cognoſco in hoc celeberrimum ac ſummum nomine Franciſcum Bononienſem, aliter Fraza, qui adeo in tam parvo orbiculo ſeu argenti lamina tot homines, tot animalia, tot montes, arbores, caſtra ac tot diverſa ratione ſituque poſita figurat ſeu incidit, quod dictu ac viſu mirabile apparet: Adeo quod non ſolum in his Italia noſtra illuſtrata eſt, verum in omni genere rerum. Nam in pictoria arte quis præſtantior Petro Burgenſi, Melozoque Ferrarienſi, qui pingendi regulas Geometricis, Arithmeticis, ac perſpectivis regulis miro ordine, induſtria, ac doctrina inſtituerunt? ut eorum operibus patet: nec etiam hoc ab antiquis tam ample pertractatum fuit. Penicillo quoque quis præſtantior Joanne Bellino Veneto, ac Petro Peruſino, qui adeo hominum imagines, animalium quoque ac re-

rum

rum omnium pingunt, ut ſolo ſpiritu carere videantur? Inter antiquos celeberrimus fuit Zeuxis qui uvas pinxit, ad quas aves volaverunt: qui ſuas picturas donare inſtituit, cum eas nullo ſatis condigno precio permutari poſſe arbitraretur. Fuere & Protogenes & Apelles, qui proprias imagines ac rerum formas pinxerunt. Et cum ad invicem certaſſent, exiles ac tenuiſſimas lineas ſupra ſe equitantes penicillo traxerunt, quæ ex exilitate ſua quaſi inviſibiles erant. Fulgura quoque ac tonitrua, & res quæ pingi non poſſunt, ſumma arte ac induſtria pinxerunt. Non minori laude ac admiratione Italia noſtra virum celeberrimum habet qui ob ejus excellentiam inaurati militis Ordini annumeratus eſt, Andream Patavinum, cognominatum Mantegnam, qui omnes regulas ac pingendi rationes poſteris aperuit: & non ſolum penicillo omnes excedit, verum etiam arrepto calamo ſeu carbone extincto in ictu, oculi hominum, ætatum, ad diverſorum animalium veras imagines ac effigies, diverſarumque nationum habitus, mores, ac geſta figurat: ut quaſi ſe movere videantur. Hunc non ſolum modernis, ſed antiquis præferendum eſſe cenſeo. Et maxime Panſio Sycionico, qui ex enclauſtro ſolum proprias imagines figurabat. Ac etiam Appelli, qui cum ad regiam cænam invitatus foret, interrogatus

a rege a quo invitatus fuiſſet, ignorato nomine ex improviſo arrepto carbone ex foculari invitantis imaginem pinxit: & ex inchoato Rex agnovit. Quot pulchra opera ipſius Andreæ penicillo facta apparent Paduæ, Romæ, Mantuæ, ac in pluribus Italiæ locis? Ex quibus ipſius excellentiam propriis oculis cernere poſſumus.

Quæ ſint imagines productæ a natura, & quæ non, & quæ virtutem habent.

Cap. III.

Longum ſermonem deduximus de dignitate ſculptoriæ artis: Nunc ad rem noſtram redeamus, diviſionem ſumentes Alberti magni loco præallegato, dicamusque quod imagines a natura in lapidibus tripliciter accidere poſſunt. Primo modo & hoc dupliciter. Uno modo, cum proprium lapidis ex ſui natura ſit eſſe ex diverſis coloribus ac lineis, & ex commixtione colorum ſeu linearum ad invicem concurrentium, ex quibus variæ ac diverſæ imagines cauſantur, ut in marmoribus, achatibus, ac in multis aliis lapidibus diverſorum colorum. Fertur quod Pyrrhus Rex Achatem habuit a natura productum, in quo figuratæ erant novem muſæ cum Apolline pulſante liram. Achatem quoque vidi, in quo ſeptem veluti arbores in planitie apparebant. Aliter hoc primo modo imagines in lapidibus formantur,

cum

cum ex inuſitato colore ſupperaddito lapidi, figuræ ſeu imagines cauſantur: ut ab Alberto fertur de lapide ſituato Coloniæ in capella trium regum, in quo bina candidiſſima capita ſuper ſe equitantia, lineis tamen diſtincta ſunt: in quorum frontem nigerrimus ſerpens elevatur. Adeſt etiam Æthiopis figura onycea veſte, floribus ornata. Plinius quoque refert, imaginem Sileni eſſe repertam in ſectione marmoris. Nonne in tabulis ſectis ex columna diverſorum colorum in quadam porta dominationis tuæ Piſauri variæ res apparent? Multi admirantur ex hoc & pro impoſſibili tenent, cum oculis propriis non viderint. Sed qui dictis philoſophicis imbuti ſunt, hæc & majora credunt: ut Albertus magnus ſuper ſecundo phyſicorum recitat, ac etiam in libello de Secretis mulierum, quarto capitulo ſecundi Tractatus. Henricus quoque de Saxonia in commento dicti tractatûs, ac multi alii philoſophi narrant ac demonſtrant, quod interdum tanta eſt vis ſpecialis conſtellationis in producendo ſeu in formando aliqua, ut non ſolum in propria ſpecie, ſed in diverſa producantur, quæ impoſſibilia apparent, ut ex dictis philoſophorum apparet: de hoc ipſi tamen non admirantur, cum cauſam intelligant: nam admiratio ex ignorantia procedit; Dicunt enim, quod interdum tanta eſt vis influxus cœli ex planetarum aſpectu, conſtellatio-

num, ac ſitu ipſorum, quod non ſolum ex humano ſemine hominum effigies producuntur: ſed bruta ac partes brutorum multotiens concreantur. Et ſicut hoc in animatis evenit ita & in lapidibus ac in aliis inanimatis accidere poteſt. Nonne ridiculum foret apud intelligentes credere Satyros, Centauros & ſimilia monſtra, fore producta ex commixtione venerei actus brutalis cum humano? nonne multotiens vidimus ex mulierum partu monſtra fuiſſe producta? nec credendum eſt, ac abſurdum foret, talia animalia dicere cum mulieribus concubuiſſe: ſed ut diximus hæc & majora ex influxu eveniunt. Secundo modo lapides ſculpti a natura videntur: cum portio alicujus lapidis adhæreat ſuper ſuperficiem alterius lapidis: ſeu ex eodem lapide aliquæ partes minuantur, ex qua additione ſed minutione aliqua imago cauſatur, ut arte fit in chamainis: & ſic ſecundum hunc modum poſſunt eſſe lapides ſculpti a natura ac arte. Sed primo modo tantum a natura & nullo pacto ab arte. Tertio vero modo, ut in propoſito noſtro eſt, tantum lapides ſculpti inveniuntur ab arte, & non a natura cum pars lapidis cum inſtrumento aliquo ſit abraſa ſeu inciſa: & in ipſo lapide producta ſit aliqua imago. Quarum imaginum aliquæ voluntariæ, aliquæ ratione ſculptæ fuerunt: ut in principio hujus tertii diximus: quæ voluntariæ

riæ ac ratione carentes ſculptæ ſunt: & ex ſculptura nullius efficaciæ ſunt: ſed tantum virtutem lapidis habent. Et hæ ut plurimum ſculptæ fuerunt tempore Romanorum ac noſtro. Quæ vero ſculptæ ſunt, ut in nobis aliquid imprimant, tam ratione lapidis quam ſculpturæ, ſunt quæ Iſraeliticorum tempore ſculptæ fuerunt, ut diximus: Hi imbuti omni ſcientia eas ſculpſerunt: ac ſculpi etiam poſſunt hodiernis temporibus a peritis viris: & forſan Romanorum tempore aliquæ ſculptæ fuerunt, de quibus inferius virtutes oſtendam: ac quomodo mediante tali figura aſtra in nobis influant: & an talis virtus impreſſa in lapide mediante figura perduret æterno ævo.

Quod virtus figuræ ſculptæ in lapidibus virtutem particularem lapidis dearticulat, & quod ejus effectus ex ævo non totaliter deperditur.

Cap. IV.

Licet a materia noſtra aliqualiter digreſſi ſimus, pro majori ſubſequentium declaratione hæc pauca adhuc dicenda eſſe arbitror, licet etiam pro parte ante diximus. Nil materiale a natura producitur, quin habeat propriam ſpeciem & influxibus ſubjiciatur: ut in principio ſecundi hujus diximus, ac ab omnibus philoſophis habetur. Sed cum lapides materiales ſint a materia, virtutem habent ac etiam a forma ſpecifica, cum hæ ſint de ratione mixti:

& ultra hoc non abſolvuntur ab influxu ſyderum cum in inferiorem mundum ſemper influant. Cum vero ſculpuntur lapides a peritis ratione ſub aliquo influxu, aliam virtutem cœleſtem acquirunt, ut ita dicam, ac ſi ipſa ſculptura animarentur. Et virtus lapidis tunc ducitur ab ipſa ſculpta impreſſa ad unum aut ad plures effectus particulares. Quemadmodum ſimilitudinarie dicimus hominis voluntatem eſſe liberam, & aliquando duci ratione ad determinatam ac rationabilem rem agendam, ad quam dempta ratione non duceretur. Pariformiter dicimus, lapidis virtutem eſſe coartatam ad determinatum effectum ſeu virtutem, ad quam forſan ante ſculpturam non erat. Et ſi conſimilis effectus quem intendimus a figura ſculpta producere, prius eſſet in lapide ratione ſuæ eſſentiæ: Tunc ſimboleitatis ratione magis fortificaretur ac efficacior eſſet ex geminata virtute. Et ut ea quæ diximus magis innoteſcant ex exemplo deducamus, quamvis exemplum totaliter ſimile non ſit, ut eſt de mente Ariſtotelis dicentis: Exempla enim ponimus non quod ita ſint, ſed ut ſentiant addiſcentes; tamen aliquam habent ſimilitudinem: Dicimus: in homine duo eſſe: voluntatem & eſſentiam: voluntas quidem cum ab anima dependeat, mere libera eſt, nec ulli ſubjacet. Eſſentia. j. eſſe corporeum cum ex elementis fit, ſyderi-

bus

bus ſubjacet. Rationalis ergo voluntas ducta ab anima eſt, quæ facit hominem aliquid bonum operari, & tunc talis operatio non ſubjacet ſyderibus: quamvis mediante corpore fiant: immo anima potentiam corporis dearticulat, quamvis corpus per aliquem influxum contrarium agere deberet. Et hoc eſt quod dicit Ptolomeus, Sapiens dominabitur aſtris. Si vero voluntas ab eſſe corporeo dependeat ſine ratione ac diſcurſu animæ: dicimus tunc hominem influxui ſubjacere. Et ex hoc Plato poſuit pueros duci ab intelligentia non errante, cum ratione ac diſcurſu careant. Nam quicquid agunt, ſolum ab influxu ſyderum dicuntur agere: cum in corpus vim habeant & anima a corpore inclinetur ad actionem. Similitudinarie ea quæ in exemplo dicta ſunt in lapidibus deducamus Nam eſſe lapidis corporeum ab elementis eſt, ut in primo hujus diximus. Syderibus ergo ſubjacet ac ab eis aliquam virtutem acquirit; Alia vero virtus eis ineſt ex ſpecifica ac individuali ejus forma, quæ nunquam ab ipſo lapide ſeparatur niſi deſtructo lapide: quæ plures virtutes dat uni lapidi ſecundum eſſe complexionale ipſius lapidis: & ſic plures virtutes in uno lapide eſſe poſſunt: ſicut & plures voluntates eſſe poſſunt in uno homine ſecundum diverſas rationes occurrentes in anima ipſius hominis. Sic & in lapidibus ex ſculptura ratione

facta virtus lapidis dearticulatur ad particularem effectum magis : ut clare habetur ab his , qui de ſculpturis ſcripſerunt. Et quotiens virtus lapidis cum ſculptura ratione facta conſimilis erit ; tunc potentior ac efficatior erit : ut ex phyſicis habetur. Unde concludamus, lapides ſculptos potentiores eſſe in aliqua particulari virtute, quam non ſculptos. Et licet Albertus magnus ſecundo mineralium dicit, quod virtus ſculptarum imaginum in lapidibus non æterno ævo perduret, ſed terminetur in certo periodo. Et hæc auctoritas tanti viri quaſi pro indubitata concluſione ab omnibus habeatur : non tamen dicta aliorum doctorum ſpernenda ſunt, & maxime Salomonis in libello precioſorum lapidum. Cujus verba hæc ſunt : Niſi lapis fractus fuerit aut figura deleta totaliter, virtus non deperditur. Nec mihi incongruum eſſe videtur : nec erubeſcimus dicere ea quæ rationibus ac auctoritatibus ſubſtentari poſſunt. Videlicet quod virtus figuræ ſculptæ in lapide nunquam totaliter deperditur ſeu determinatur ad certum periodum : Et pro fundamento ad ſubſtentandam hanc opinionem dico, quod eſſe ſpecificum alicujus individui a quo virtus dependet non removetur ab ipſo individuo, niſi ipſo corrupto, non ſanæ mentis eſſet qui talia negaret. Tunc ultra dico, quod ſculpturæ ut effectum habeant, fiunt per

electiones, hoc eſt eligimus talem horam in qua viget influxus alicujus aſtri ſub quo intendimus figurare lapidem : & ſic per electionem influxus in lapide infunditur, & permanet in lapide durante tali figura. Si ergo talis virtus figuræ deficeret, ſequeretur dicta Halii Zachis, Guidi Bonatti, ac omnium Aſtronomorum vana eſſe, cum per electiones inſtruant virtutes ſtellarum ac planetarum in rebus permanere. Et maxime hoc colligitur a Ptolomeo in ſecundo capitulo quadripartiti : ubi dicit quod virtus alicujus rei in principio infuſa durat in re, quamdiu res illa perdurat. Concludamus ergo ex dictis horum doctorum, quod nec virtus ſpecifica nec virtus figuræ ſculptæ a lapide ſeparatur, niſi fracto lapide ac deleta figura, quod probandum erat. Et ſi dicta ipſius Salomonis bene conſideramus, vult, ac nos tenere debemus, quod virtus imaginum ſculptarum in lapidibus aliquando remittitur ; Sed non totaliter deperditur : cujus remiſſionis perplures cauſas aſſignare poſſumus : quas brevitatis cauſa relinquimus : ut ab Aſtrologis manifeſte apparet.

Quomodo in imaginibus virtutes dicantur univerſales, & quomodo particulares ſeu ſignificativæ virtutum lapidum.

Cap. V.

Pertractatis his quæ ad univerſalem doctri-

ctrinam imaginum in lapidibus congrua erant. Nunc ſermonem noſtrum ad ea quæ magis particularia ſunt, vertamus: ſumentesque diviſiones dicentes imagines ratione in lapidibus ſculptas aut univerſales eſſe aut particulares, aut ſignificativas virtutum lapidum. Voco enim univerſales imagines quæ in quocumque lapide ſculptæ reperiuntur, propriam virtutem ſuam retinent, ut ſunt Zodiaci ſigna. Nam Aries cum igneum ſit, in quocumque lapide ſculptus fuerit, caliditatem inducit. Verum eſt, quod ſua caliditas augetur ac minuitur ſecundum lapidis virtutem, ut ante dictum eſt. Particulares vero imagines eſſe dicimus, ut planetarum ac conſtellationum cœli. His magicas imagines addere poſſumus, cum horum omnium virtutes ad particularem ſeu determinatum effectum tendant. Significantes vero lapidum virtutem in quibus ſunt ſculptæ bifariam dividuntur, cum aliqua nobis tantum virtutem lapidis denotent ex quadam conjectura: Aliqui vero ſint denotantes virtutem lapidum, & habentes influxum a cœlo per conſtellationem; & ſic cognita virtute conſtellationis in virtutem lapidis devenimus, ut a Thetel habetur. Non dubium quod ſecundum virtutes gemmarum ab antiquis imagines ſculpebantur in ipſis lapidibus, ut earum virtutes efficaciores eſſent: ſed ut ultimæ imagines

ſigni-

ſignificativæ lapidum virtutis innoteſcant: exemplum de Achate adducemus. Ex ante dictis in ſecundo libro Achatum ſpecies ſunt plures. ſ. Siculus, Indicus, Creticus, ac Cypricus: & in qualibet ſpecie virtus ſpecifica alias excedit. Ideo in qualibet ſpecie ipſius achatis diverſæ ſculpturæ reperiuntur, denotantes virtutem ſpecificam illius ſpeciei. Nam cum virtus ſpecifica Siculi achatis ſit, veneno viperarum obſtare, ut denotetur ſuæ virtutis effectus: in ipſo ſculptam hominis invenies figuram viperam in manu tenentis: ut ex ſculptura virtus lapidis innoteſcat. Si vero in ipſo Siculo achate Serpentarius qui ex cœli conſtellationibus exiſtit, ſculptus eſſet, cui virtus eſt veneno reſiſtere: nota conſtellatione virtus achatis duplicatur, & ſicut in achate exemplum deduximus, ita intelligere poſſumus de omni lapide, cujuscunque ſit ſpeciei.

De ſculpturis non Aſtronomicis, & quomodo in earum cognitionem devenire poſſumus.

Cap. VI.

Magicæ ac Necromanticæ imagines ab antiquis in lapidibus ſculptæ nullam habent ſimilitudinem ſignorum ſeu conſtellationum cœli: & ideo ſolum a peritis in dictis ſcientiis virtutes cognoſcuntur. Veriſſimum tamen eſt, ut & in pluribus accidit, nullam in lapidibus figuram ſculptam eſſe, quin pro parte effectus imaginis

a vir-

a virtute lapidis cognoſcatur. Et ex hac cauſa, cum in aliquo lapide diverſæ ſint virtutes: ita & in lapide figuræ ſculptæ ex diverſis animalium partibus ſunt, quæ ſimilitudinarie lapidis effectum oſtendunt, ut in meo Jaſpide apparet, in quo figura habens caput galli, corpus totum usque ad crura hominis torace tectum, in ſiniſtra tenens clypeum, in dextra vero flagellum, & crurum loco ac pedum duæ viperæ ſupplent: quæ partes figuræ ſi bene conſiderantur, lapidis virtutem indicant, ut in capitulo Jaſpidis diximus. Et cum hæ imagines magicæ ac necromanticæ magnæ ſint virtutis, ac potentiæ, & a multis doctoribus hinc inde ſparſim ponantur: Poſt cœleſtes imagines decrevi annotare, prout a doctoribus ponuntur, ut earum virtutes agnoſcas. Non credo tamen omnes poſſe colligere. Si vero dominatio tua plures invenerit: his addat.

Quomodo imagines ſculptæ in lapidibus dicantur habere effectum.

Cap. VII.

ET ne verba mea a Catholica fide videantur diſcedere; advertat dominatio tua, cum dico aliquem lapidem cum tali figura habere virtutem producendi talem effectum in homine: non credas neceſſitari hominem ad illud agendum, quoniam erroneum eſſet, ut ſupra diximus: cum

cum hominis voluntas mere libera ſit, nec influxui ſubjacet. Nec etiam intelligens cum dixero, geſtantem efficit Imperatorem, potentem, victorioſum, & ſimilia: quod abſolute dicam, quoniam falſum etiam eſſet. Nam ſi quem ignobilis perſona aut fœmina gereret: non verum eſſe videretur. Sed hoc ſana mente intelligas: nam in quocunque ſtatu hominem invenit, in illo extollit, ac in aliis potentiorem efficit: nam verba mea ſic intelligenda ſunt & non aliter.

Signa primæ triplicitatis.
Cap. VIII.

Aries, Leo, & Sagittarius: Cum hæc tria ſigna in qualitatibus tam activis quam paſſivis ſimul conveniunt: Aſtronomi unius triplicitatis eſſe dixerunt. Cum ſecundum ipſos nil aliud ſit triplicitas, quam convenientia trium ſignorum in qualitatibus tam activis quam paſſivis, diviſeruntque Zodiacum in quatuor triplicitates, & quælibet triplicitas continet tria ſigna, & unamquamque earum uni elemento attribunt: Signis quoque ac partibus cœli, in quibus quodque ipſorum magis viget, ac triplicitati proprios dominos tribuerunt. Nam hujus primæ triplicitatis dominos in die eſſe dixerunt Solem, in nocte Jovem, in crepuſculis Saturnum: eamque orientalem eſſe poſuerunt. Cum ergo in lapide Arie-

Arietis, Leonis ſive Sagittarii figuram ſculptam invenies, illam ſcias omnibus frigidis ægritudinibus valere: ut lethargiæ, paraliſi, torturæ, ac hydropicis, & febribus flegmaticis opitulari: ſed ob dignitatem dominorum ſuorum, ac ex eorum natura, dicunt gerentes tales figuras reddi gratos hominibus: eosque facundos, hilares, ingenioſos, ac venuſtos fieri, & ad honores ad dignitates exaltari: & maxime leonis ob ſolis dignitatem, cum ſit ejus domus.

Signa ſecunda triplicitatis.

Cap. IX.

Taurus, Virgo, & Capricornus, ſecundam triplicitatem conſtituunt, quæ terrea dicitur, & meridionalis, habens frigidam ac ſiccam naturam. Domini hujus triplicitatis in die Venus, Luna in nocte, in crepuſculis Mars. Cum ergo hæc tria ſigna ſculpta in lapide fuerint, omnibus calidis ac humidis ægritudinibus auxilium præſtabunt, ut in Sinocha, ac in omni putrefactione ſanguinis. Et ex eorum natura ac dignitate ſuorum dominorum geſtantes inclinant ad ruralia opera, ut plantare, ſeminare, inſerere hortos, ac vineas ornare, & ſimilia facere.

Signa tertiæ triplicitatis.

Cap. X.

Gemini, Libra, & Aquarius, tertiam co-

componunt triplicitatem habentem aëream complexionem, quæ occidentalis dicitur. Saturnus in die, dominus eſt. Mercurius noctem obtinet. Iuppiter crepuſculum habet: ex eorum natura hæc ſigna ſculpta in lapidibus ab omnibus ægritudinibus frigidis ac ſiccis, quæ ex humore melancolicodependent, liberant, ut a quartana, a corruptione memoriæ, canina mania, & ab illiſci, ac his ſimilibus. Et ex natura dominorum hujus triplicitatis ferentes tales lapides ad amicitiam, juſtitiam, ac concordiam inclinant: nec non leges diligere ac obſervare faciunt.

Signa quartæ triplicitatis.
Cap. XI.

Cancer, Scorpio, & piſces quartam ac ultimam conficiunt triplicitatem, quæ aquea dicitur: acSeptemtrionalis frigida & humida exiſtit. In die Venus domina eſt: In nocte Mars: In crepuſculis Luna. Ex ſua complexione frigida & humida ab ægritudinibus calidis ac ſiccis liberat: ut ab Ethica, ab Hepatis inflammatione & ab omnibus ægritudinibus coleræ. Et ex propria ſignorum natura ac etiam ſuorum dominorum ad injuſtitiam, inconſtantiam, & ad mendacia inclinat: & maxime Scorpionem ferunt Machometi fuiſſe ſignum: quia ſemper falſa ac mendacia inſtituit ac docuit.

Planetarum ſculpturæ.

Cap. XII.

Saturni Figura ſculpta in lapidibus hæc eſt, vir ſenex curvam falcem in manu tenens, habens barbam non multum piloſam. Si ſculptam hanc figuram in aliquo lapido invenies, & lapis ſit ex Saturni natura: virtus ejus erit reddere geſtantem potentem cum continua poteſtatis augmentatione.

Iovis figura hominis eſt ſedentis in ſolio ſeu in quadrupeda cathedra virgam in manu tenentis: In altera vero pilam: inveni etiam tenentem Idolum, Cancrum, ſeu Piſcem, & ante pedes habentem aquilam: ſed apud magicos aliter figuratur: hominis enim figuram inſculpunt cum Arietino capite: rugoſis calcaneis, ac ſubtili pectore. Si in lapide figuram iſtam ſculptam invenies, & maxime in Kabrate lapide: ſcias geſtantem fortunatum reddi ac amabilem, & quicquid optatur, faciliter acquiritur. Extollit vero hæc ad honores ac dignitates.

Martis imago multipliciter in lapide figuratur, interdum cum vexillo in manu: interdum cum lancea aut cum aliquo inſtrumento bellico: ſemper tamen armatus & aliquando equeſter reperitur. Hujus lapidis virtus ſic ſculpti geſtantem reddit victorioſum, audacem, bellicoſum, & in omnibus cauſis victoriam præſtat: & ma-

maxime ſi ſculptum reperies in lapide habente conſimilem virtutem.

Solis figura diverſimode reperitur, interdum ad inſtar Solis cum radiis circumquaque: Aliquando figuratur ad formam hominis ſedentis in ſolio cum capillis ſparſis ac profuſa veſte: in curru etiam figuratur: ac ſi ab equis quadrigis vehatur: aliquando circa currum ſunt ſigna Zodiaci: Virtus hujus figuræ, ſi in aliquo lapide inveniatur, eſt geſtantem reddere potentem ac imperantem: & venationibus delectantem: ſubſtantiam quoque acquirere facit.

Veneris imagines multæ ſunt, ut ex magicis habetur: tamen hæ in lapidibus ſculptæ inveniuntur: ut mulier cum magna veſte ac ſtola in manuque laurum tenens. Virtus eſt levitatem in agendis dare: ac omnia ad optatum finem deducere: timorem ſubmerſionis aquæ aufert: & poteſtatem accommodat.

Mercurii figura eſt homo gracilis pectoris habens pulchram barbam: & aliquando ſine: cum talaribus tenens caduceam virgam: & multotiens cum gallo ante pedes: aut cum ſerpente ſub pedibus. Ejus virtus eſt conferre ad ſcientiam, ac oratorem facere. Mercatoribus quoque magnum præſtat auxilium in eis locupletandis.

Lunæ imagines variæ ſunt: aliquando figuratur in propria figura lunæ cum cor-

nibus, ac ſi eſſent diminuta ultra medietatem. Interdum in curru ut puella cum cornibus, & pharetra. Interdum ut nimpha pharetrata cum canibus ſequentibus ceruum. Hujus imaginis virtus eſt præbere expeditionem in legationibus, ac ex eis bona & honores acquirere : dicuntque in omnibus agendis rebus celeritatem ac facilitatem præſtare : & ad optatum finem omnia deducere.

De figuris ſive imaginibus quæ ſimilitudinem habent conſtellationum cœli, & ad quid valent.

Cap. XIII.

Hucusque diximus de ſculpturis ſignorum ac planetarum : nunc ſermo noſter erit de imaginibus ſeu conſtellationibus cœli : talique modo procedamus : Ponendo primo nomen imaginis. Secundo quomodo figuratur a doctoribus. Tertio ſubjungemus in quo Zodiaci ſigno collocetur. Quarto an meridionalis aut ſeptentrionalis ſit. Quinto cujus planetarum ſit naturæ. Ultimo quod a noſtrum propoſitum pertinet, cujus virtutis erit talis imago : ſi reperiatur in lapide ſculpta : & primo ab urſa initium ſumamus ut aſtronomi ſumunt.

Urſæ imago ſic formatur : binas urſas inſculpunt circumuolutas a ſerpente. Major urſa in capite revolutionis continetur: minor vero in cauda. Ex magnitudine

vero tam draconis quam ipſarum urſarum cum apud Polum mundi arcticum ac a Polo Zodiaci non multum diſtent: quaſi ab omnibus ſignis pro parte continentur capiendo ſignum pro naviculari umbra cujus extremum in polis Zodiaci terminatur per lineas tranſeuntes per principia ſignorum: & omnis conſtèllatio quæ a lineis alicujus ſigni continetur, dicitur eſſe in illo ſigno: & ſic omnis conſtellatio ubicunque ſit in cœlo, in uno aut pluribus ſignis continetur: ut draconis ac urſæ ſunt. Exiſtit conſtellatio iſta tota in ſeptentrionali parte. Naturæ tamen earum variæ ſunt. Nam majoris urſæ eſt Martis ac Veneris. Minoris vero Saturni. Draconis vero Saturni ac Martis: dicuntque omnes doctores, & maxime Magici, quod ſi hæc conſtellatio in lapide ſculpta reperiatur, geſtantem ſcientem reddit, verſutum, cautum, ac potentem efficit.

Coronæ imago ſimilitudinem coronæ regiæ cum pluribus ſtellis habet: interdum in ſimilitudine regii capitis coronati, figuratur: Exiſtitque in ſeptentrionali parte ac in ſigno Sagittarii: eſtque naturæ Veneris & Mercurii: ſi hæc in lapide qui ad honores ac ſcientiam virtutem habeat, ſculpta fuerit, dat geſtantibus honores ac maximam exaltationem apud reges, & regiam gratiam acquirere facit.

Herculis quandoque incurvati imago fi-

guratur. Sic eſt vir genuflexus in manu clavam tenens interficiens leonem. Aliquando ſic vir cum leonina pelle in manu ſeu in humeris cum clava. In ſigno Scorpionis collocatur: & in ſeptentrionali parte: Eſtque naturæ Mercurii: Si ſint in condecenti lapide, qui ad victoriam facit, ut in Achate, geſtantem reddit in omnibus victorioſum & maxime in campeſtri bello.

Cigni ſive Gallinæ imago in lapide ſculpta ſi reperiatur, eſt Cigni figura expanſis aliis & collo recurvato:Exiſtitque in ſeptentrionali parte. Natura ejus eſt Veneris ac Mercurii; ſi hæc in lapide inveniatur ſculpta,gratum geſtantem reddit populo,ſcientiam præbet, ac divitias auget: podagricos, paraliticos, ac quartanarios liberat.

Cepheus eſt homo habens præcinctum enſem cum brachiis ac manibus expanſis: ab Ariete ſigno obtinetur: Saturni ac Jovis naturæ eſt,& ſeptentrionalis. Lapis ſic ſculptus ſi geſtatus fuerit, cautum ac ſcientem reddit: ſi ſub capite dormientis ponitur, in ſomno res delectabiles apparere facit.

Caſſiopeja mulieris imago eſt ſedentis in cathedra,habentis manus porrectas ad modum crucis. Aliquando cum triangulo in capite. In ſigno Tauri ſituatur,& in ſeptentrionali parte. Ejus natura eſt Saturni ac Veneris: Si hæc ſculpta in convenienti lapide

pide inveniatur, virtus ejus erit hominibus ſanitatem præbere, infirma ac defatigata corpora reſtaurare, quietem ac tranquillitatem poſt laborem geſtantibus præbet, amænum ac ſuavem ſomnum præſtat.

Andromeda puellæ imago eſt habens crines ſparſos ac remiſſas manus: a Tauro continetur in ſeptentrione: Veneris naturæ eſt. Ejus virtus eſt, ſi in lapide ſculpta erit, rixas ac jurgia inter virum & uxorem ortas reconciliare, & ſtabilem amorem firmare, & a multis infirmitatibus humana corpora cuſtodire.

Perſeus enſem in dextra manu, in ſiniſtra caput Gorgonis habens imago eſt: locatur in Tauro & in ſeptentrionali parte: vim Saturni ac Veneris habet. Si in lapide ſculptus fuerit ab infortuniis geſtantem avertit, & a fulgure ac tempeſtate præſervat non ſolum geſtantem: ſed & loca ubi continetur: faſcinationes quoque ſoluit.

Serpentarius eſt hominis figura habentis ſerpentem cinctum, tenentis in dextra caput, & in ſiniſtra caudam. Eſt in ſigno Scorpionis, & in Septentrione, naturam habet Saturni ac Martis. Virtus ejus ſi in lapide ſculptus eſt, valere contra venena, venenoſorum animalium morſus curare: & ſi lotura ejus bibatur facit venenum evomere ſine læſione aliqua.

Aquila ſive Vultur cadens eſt imago aquilæ volantis cum ſagitta ſub pedibus, in

Cancro & in Septentrionali parte collocatur: Iovis ac Martis naturæ eſt. Sed ſagittæ Martis ac Veneris: hæ conſtellationes cum in lapide ſculptæ erunt, aut una ipſarum geſtantis veteres honores conſervat, ac novos acquirere facit, & ad victoriam conferre dicunt.

Piſcis ſive Delphinus eſt imago gibboſi. Piſcis eſt in ſigno Aquarii & in Septentrione, Naturam habens Saturni ac Martis. Ferunt quod ſi lapis ſic ſculptus retibus alligatus fuerit, facit ipſa piſcibus impleri: geſtantem quoque fortunatum efficit in piſcando.

Pegaſus ſive equus alatus: aliqui figurant medietatem equi cum alis. Aliqui totum equum cum alis & ſine fræno. In ſigno Arietis, & in Septentrionali parte eſt, naturam habens Martis ac Jovis: ſi ſculptus in lapide inveniatur, geſtanti in campeſtri bello victoriam præbet, & velocem, cantum ac audacem reddit. Si vero collo equi ſuſpendatur, aut in aqua ponatur ubi bibat equus, a multis infirmitatibus eum liberat.

Cæti eſt figura magni piſcis cum curvata cauda ac magno ore: continetur a Tauro & in Meridionali parte: naturam obtinet Saturni. Cum in lapide hæc figura inventa erit, & ſupra dorſum habeat ſerpentem criſtatum cum magna tuba; in mari geſtantem fœlicitat, ac eum pruden-

tem

tem & amabilem reddit, & ablata reſtaurat.

Orionis armati hominis ſeu inermis imago eſt cum enſe ſeu falce in manu: collocatur in ſigno Geminorum & in parte Meridionali. Jovis, Saturni ac Martis naturam habet. Hæc figura in lapide ſculpta geſtantem reddit victorioſum, & de inimicis victoriam reportare facit.

Navis navi àſſimilatur cum retorta prora & elevato velo, & aliquando ſine & cum remis. Continetur a Leone & in Meridionali parte. Eſt naturæ Saturni ac Iovis. In lapide ſculpta ſecurum reddit geſtantem in agendis rebus: & non poſſe periclitari in mari aut aqua: nec ab aqua damnum capere facit.

Canis imago eſt figura Canis leporini cum cauda curuata. Exiſtit in ſigno Cancri in parte meridionali naturam Veneris habens. Si in lapide ſculpta inveniatur, ipſum geſtantem vim habere dicunt liberandi lunaticos, Maniacos ac demoniacos.

Leporis ad ſimilitudinem leporis imago eſt cum extenſis auribus ac pedibus, ut ſi in curſu eſſet. In ſignu Geminorum collocatur, & in Meridiana parte. Natura ejus eſt Saturni ac Mercurii. Virtus hujus ſculpturæ eſt freneticos curare, & contra dæmonum verſutias valere, nec a maligno ſpiritu geſtans poterit lædi.

Centauri eſt figura Tauri usque ad collum,

lum, & ab inde ſupra hominis tenentis in ſiniſtra manu haſtam quiescentem ſupra ſiniſtram ſpatulam cum appenſo lepore. In dextra vero manu beſtiolam reſupinam tenet cum lebete appenſo. In Libra & in meridionali parte ſituatur. Eſt naturæ Iovis ac Martis : virtus hujus ſculpturæ eſt reddere geſtantem conſtantem ac ſanum perpetua ſanitate : & ideo aliqui fabuloſe dicunt Centaurum fuiſſe Achillis magiſtrum, eo quod hunc lapidem inſignitum Centauro continuo ſecum gerebat.

Canis alabor eſt canis imago ſedentis in Cancro, & in meridie locatur. Eſt Iovis naturæ: ſi in lapide ſculptam inveneris, tecumque portaveris, hydropem non timebis, & a peſte ac a morſu canis liberaberis.

Sacrarii turibuli ſive putei eſt figura aræ ſeu putei cum accenſo igne, A Sagittario & in Meridionali parte continetur: Naturamque habet Veneris ac Mercurii : fertur ſi in lapide ſculptus erit, habilem geſtantem ad convocandos ſpiritus efficere: ac in eorum converſione eſſe, & ei obedire. Dicunt etiam geſtantem reddere ornatum perpetua virginitate, cum caſtitatem inducat.

Ydræ ſeu ſerpentis imago eſt ſerpentis figura habentis ſupra ſe urnam circa caput, & corvum circa caudam : Situatur in Cancro, in Meridie: eſt Saturni ac Veneris naturæ: virtus ejus eſt efficere geſtantem di-

vi-

vitem ac abundantem in omnibus bonis, aſtutum, cautum, ac prudentem: & a nocivis liberat: dicunt reſiſtere omni nocivo calori.

Coronæ auſtralis figura imperiali coronæ aſſimilatur, eam in Libram ponunt, & in Meridie: naturæ eſt Saturni ac Martis. In augendo divitias ejus virtus eſt, & hominem hilarem ac jocundum facere.

Agitatoris ſive aurigæ imago eſt hominis figura in curru tenentis hircum in ſpatula ſiniſtra. Collocatur in ſigno Geminorum, & in Septentrione, naturam habens Mercurii. Hæc figura in lapide ſculpta facit geſtantem venatorem ac fortunatum in capiendo animalia.

Vexilli imago eſt in ſimilitudinem vexilli expanſi in extremitate haſtæ. Situatur in Scorpione, & in auſtrali parte. Hæc in lapide ſculpta efficit geſtantem in militia præeſſe: ac victorem eſſe in bello campeſtri.

De imaginibus magicis: & primo de his quæ a Ragiel poſitæ ſunt.

Cap. XIV.

Expediti de imaginibus aſtronomicis, nunc ad reliquas poſitas a diverſis doctoribus, quæ magicæ ſunt, deſcendamus: nec de ipſis ullam rationem reddere poſſumus. Sed tantum Doctoribus credendum eſt: cum his ſcientiis hodiernis tempo-

poribus careamus, quæ antiquis temporibus claruerunt: ac multi de ipſis ſcripſerunt: & maxime ille ſummus Ragiel in libro alarum, in quo perfectam artem tradidit, & ſine quo in magica arte nullus perfecte ſcire poteſt. Nam in prima ala ſui operis ponit has imagines, & dicit multas habere virtutes cum ſculptæ in convenientibus lapidibus inveniantur: quæ tamen portari ac cuſtodiri debent cum magna reverentia.

Draconis formoſi ac timoroſi imago, ſi in Rubino ſive in alio lapide conſimilis naturæ ac virtutis reperta eſt, ſcias virtutem ejus eſſe in augendo bona hujus ſæculi: & hylarem ac ſanum geſtantem efficit.

Falconis imago ſi in Topatio reperiatur, ad acquirendam benivolentiam Regum, Principum ac Magnatum facit.

Aſtrolabii imago ſi in ſaphiro ſculpta fuerit, virtus ejus erit augere divitias, ac futura prædicere.

Leonis bene formati imago ſi in granato ſculpta fuerit, virtutem habebit præſervare honores, ſanumque reddere geſtantem ab omnibus ægritudinibus: honores quoque præbet & ab adverſis caſibus in itineribus geſtantem cuſtodit.

Aſini imago ſi in Criſolito ſculpta inveniatur, virtus ejus erit futura pronoſticari ac prædicere.

Arietis ſive capitis hominis cum barba imago ſi in Saphiro ſculpta erit, Virtutem

habet ſanandi ac liberandi a multis infirmitatibus, & a carcere, & ab omni preſſura. Eſtque imago regia cum dat dignitates & honores, ac in altum extollit.

Ranæ figura ſi in berillo ſculpta erit, virtutem habet inimicos reconciliare, & amicitiam inter homines ponere, ſi diſcordes erunt: ſi cum ea ipſos tetigerit.

Camelli capitis vel duarum caprarum inter myrti arbores imago ſi in onyce reperiatur, virtutem habet convocandi, congregandi ac conſtringendi dæmones: ſi ſecum quis portaverit: & in ſomno facit terribilia videre.

Vulturis imago, ſi in Criſolito reperiatur, virtus ejus erit Dæmones ventosque conſtringere, frenare, ac congregare, defendit locum in quo ponitur a malis ſpiritibus, & ab eorum infeſtatione: & ſi quis ſecum portaverit dæmones ei obedient.

Veſpertilionis imago ſi in Elitropia ſculpta erit geſtanti potentiam dat ſupra dæmones: & ad incantationes valet.

Griffonis imago ſi in Criſtallo reperiatur ſculpta, virtutem maximam habebit replere ubera lacte.

Hominis bene ornati imago ac habentis aliquid pulchri in manibus: ſi in Cornelio reperiatur, virtutem habet ſtringendi ſanguinem & ad honores confert.

Leonis ſive Sagittarii imago, ſi in Jaſpide reperiatur, ad venena valet, ac a febre liberat.

Ho-

Hominis armati cum arcu ac ſagitta imago, ſi in Iride reperiatur, virtutem habet cuſtodire geſtantem, ac loca in quibus erit, a malo.

Hominis imago cum enſe in manu ſi in Cornelia reperiatur, virtutem habet præſervare locum in quo erit a fulmine ac tempeſtate, & geſtantem a vitiis ac faſcinatione cuſtodit.

Tauri imago ſi in Praſſio reperiatur, ad maleficia juvare dicitur: & in magiſteriis gratiam præbet.

Upupæ figura cum dragontea herba ante ſe ſi in berillo reperiatur, erit virtus ejus invocare aquaticos ſpiritus ac loqui cohibere: Mortuos quoque notos ad ſe revocare ac de quæſitis ab eis reſponſa recipere.

Hyrundinis imago in Celonite reperta virtutem habet pacem ac concordiam inter homines ponere ac conſervare.

Hominis imago cum dextra manu erecta ad cœlum, ſi in Calcedonio reperiatur, virtus ejus erit, vincere civiles lites ac geſtantem reddere ſanum, & itineribus & a cauſis noxiis præſervare.

Dei nomina in ceraunio ſi ſculpta reperiantur, virtutem habebunt præſervare loca in quibus erunt a tempeſtatibus: ac potentiam & victoriam dant geſtantibus contra inimicos ſuos.

Urſi imago ſi in Ametiſto reperiatur, fugan-

gandi dæmones virtutem habet: & hominem ab ebrietate defendere ac præſervare.

Hominis armati imago ſi in magnete reperiatur, ejus virtus erit conferre ad incantationes & geſtantem in bello victorem reddere.

Imagines ſeu ſigilla Chael.
Cap. XV.

Chael unus ex filiis filiorum Iſrael antiquiſſimus doctor cum in deſerto eſſe, vidit ac ſculpefecit multas figuras ſignorum ac planetarum, & maximum effectum in eis agnovit: & ut hæ imaginum virtutes poſteris paterent, hunc librum compoſuit in quo per ordinem multæ virtutes ponunt, ut patebit: ſitque benedictus Deus qui terris tales virtutes dedit in ſalutem humani generis.

Hominis figura ſedentis poſt aratrum cum longa barba vultuque longo ac ſuperciliis curvatis, in cujus collo ſint quatuor homines jacentes: & qui teneat in manibus vulpem, ac vulturem: ſi tâlis lapis in quo hæc erunt, collo ſuſpendatur: ad omnes plantationes valet, & ad inveniendum theſauros: nam ſi ſub cervice dum in lectum ibis, impones: in ſomno videbis theſauros ac modum extrahendi. Eſt & alia ejus virtus, conferre in ægritudinibus brutorum, cum aquam biberint in qua hic lapis lotus fuerit.

Ho-

Hominis imago habentis ad collum clipeum, & in capite Galeam, tenentis in manu gladium, ac conculcantis ſub pedibus ſerpentem in jaſpide rubeo ſculpta, ſi collo ſuſpendatur omnes geſtans ſuperabit inimicos in prælio, & maxime ſi commiſſum fuerit die Martis.

Equi imago habentis crocodillum ſuper ſe in jacinto ſculpta virtutem habet reddere geſtantem victorem in civilibus cauſis: & ornatum ac morigeratum efficit: & amabilem reddit: debet in auro ligari, quoniam ex auro virtus ejus augmentatur.

Hominis figura ſedentis, ac mulieris ſtantis ante eum cum capillis ſparſis verſus renes, & viri ſurſum aſpicientis, ſi in Cornelio ſculpta reperiatur, virtus ejus erit, quod ſi quis tactus fuerit cum ipſo lapide, ducetur ad voluntatem ac obedientiam tangentis: & ex omnibus benivolentiam acquiret: ſub lapide cum ſignatur debet apponi parum ambræ ac terebintinæ.

Equi ſpumantis ac fervidi ſuper quem niger ſedeat cum ſceptro in manu figura inventa in ematite ſculpta: regnandi poteſtatem præbet ac amiſſam gratiam reſtaurat debetque in æquali pondere auri ac argenti ligari.

Hominis ſedentis cum accenſa candela in manu imago ſi in criſolito ſculpta reperiatur, geſtantem divitem efficit, debetque in puriſſimo auro ligari.

Ce-

Cervi ſeu Venatoris, aut Canis, aut Leoparis, figura ſi ſculpta reperiatur, virtutem habet frenandi dæmones, lunaticos, ac freneticos: & qui in nocte militant.

Mulieris imaginem habentis in una manu avem & in alia piſcem, ſi ſculptam invenies, ſcias, ipſam virtutem habere capiendis piſcibus ac avibus: debet in argento ligari: valet his qui tale exercitium exercent.

Cornutæ figura quæ ſic formatur: Nam anterior pars eſt equi, poſterior vero capræ, ſi in aliquo lapide ſculpta reperiatur dat habitum in alendis ac armandis animalibus ſive beſtiis omnium generum: debetque in plumbo ligari.

Mulieris ſedentis cum tuba ſuper equum, ſeu militis currentis cum cornu ad collum, ac cum arbore ante ſe figura ſi ſculpta reperiatur in aliquo lapide, venatoribus venandi gratiam præſtat, ſi ſecum portaverint.

Hominis flexis genibus ſurſum reſpicientis ac tenentis pannum figura, ſi in lapide ſculpta erit, ac tecum portaveris: dat gratiam ac divitias in rebus emendis ac vendendis.

Vulturis imago cum ramo olivæ in ore: ſi in Pyrite ſculpta erit, tecumque portaveris in argenteo annullo, ad multa convivia vocatus eris: & cum in his fueris, omnes te aſpicient commeſtione dimiſſa.

Scorpionis ac ſagittarii figura ad invi-

cem pugnantium, ſi in aliquo lapide reperta erit: & cum ipſa ceram impreſſeris: & cum ipſa aliquos tetigeris malivolos ac diſcordes, benivolos efficies: in argento ligetur.

Arietis ac Leonis medietatis figura, ſi in aliquo precioſo lapide ſculpta erit, ſi diſcordes cum ea tetigeris, amabiles ac concordes efficientur: debetque in argento ligari.

Mulieris in ſuperiori parte, in inferiori vero Piſcis figura: ſi in Jacinto ſculpta erit, quæ in manu ſpeculum teneat, & in altera ramum: Eam in annullo aureo liga ac digito tene. Cum vero inviſibilis eſſe volueris, volue lapidem dicti annulli verſus palmam manus, & eam claude, & inviſibilis eris.

Hominis armati figura habentis ſupra dexteram crucem cum ſtellis, ſi in aliquo precioſorum lapidum inventa erit, ſcias ad fruges ac meſſes valere: & in qua regione erit, ibi tempeſtas nocere non poterit.

Baſiliſci ſeu Syrenes, cujus pars una eſt fœminæ, inferior vero ſerpentis figura, ſi in aliquo precioſorum lapidum inventa erit, virtutem habebit fugandi animalia venenoſa.

Baſiliſci pugnantis cum dracone figura & deſuper ſit caput hominis, ſi in Cornelio reperta fuerit, & ad collum ſuſpendatur: ille

ille habebit virtutem ſuperandi omnem beſtiam tam terrenam quam marinam.

Hominis nudi inflati figura cum altera hominis figura bene induti, ac tenentis in una manu ſcyfum, in altera vero ramum herbæ, ſi in Gagate lapide inventa erit, virtutem habere ſcias liberandi omnes febricitantes, ſi per triduum ſecum portaverit.

Hominis ſtatuam habentis caput bovinum, & pedes aquilæ ſi in aliquo lapide ſculptam inveneris, tecumque portaveris, nullus de te male loquetur.

Hominis imago ſculpta in diadoco ſtantis ac magnæ ſtaturæ tenentis in manu dextra obolum, & in alia ſerpentem, ſitque ſuper caput hominis figura Solis, & proſtratum ſub pedibus teneat leonem, & poſita fuerit in annulo plumbeo cum modico Arthemiſiæ ac radice fœnu græci, cum tecum habueris in ripa fluvii, & vocaveris malignos ſpiritus, ab eis de quæſitis reſponſum accipies.

Hominis figura ſtantis ac tenentis faſciculum herbæ appenſum collo cum groſſitie renum, ac amplitudine ſpatularum, ſi in viridi jaſpide ſculpta erit, ſcias ipſam auxilium præbere febricitantibus, ac a febre liberare: & ſi quis artem medicinæ exercet, ſecumque portaverit, in diſcernendis ægritudinibus ac cognoſcendis medicinis ac herbis, in dandiſque potioni-

bus maximam gratiam præbet: In hæmorroidibus ac menſtruis, & in omni fluxu ſanguineo auxilium præbet, & in inſtanti compeſcit.

Turturis marini imago ſi in lapide nigro, de quo parangones fiunt, reperta fuerit, & in annulo plumbeo ligata feratur, non poterit lædi ab aliquo, & a ſenioribus ac dominis terrarum diligetur.

Aquarii figura ſi ſculpta fuerit in viridi jaſpide, & quis ſecum potaverit, lucrum præbet in emendis ac vendendis rebus, & ab eo mercatores conſilium quærent: ac in ſuum domicilium merces portabunt.

Avis quæ in ore ſuo folium tenet, & in ejus conſpectu ſit caput hominis reſpicientis ipſam avem: ſi in lapide parangoni ſculpta inveniatur, eamque in auro ligaveris ac tecum portaveris, dives eris ac locuples & ab omnibus venerabilis.

Jovis figura, quæ eſt hominis ſedentis ſuper cathedram quadrupedem, & ſint ibi quatuor homines ſtantes ante Jovem, ſintque manus Jovis erectæ verſus cœlum, & in capite habeat diadema; Si in jacinto ſculpta erit ac in auro ligata, & quis talem annulum ſecum portaverit, ſeu figuram hujus annuli impreſſam in cæra collo ſuſpendat, a regibus ac ſapientibus quicquid voluerit impetrabit.

Hominis imago habens vultum leonis, & pedes aquilæ, & ſub pedibus ejus ſit dra-

co

co biceps, & cauda ſit extenſa. In manu vero ipſius hominis ſit baculus, cum quo percutiat capita draconis: ſi in criſtallo ſculpta erit, aut in aliquo precioſo lapide, & ligata ſit in auricalco, & ſub lapide ſit muſcus & ambra; ſi quis fert ſecum talem lapidem, uterque ſexus omnium inclinabit ſibi: ac ſpiritus obedient ei: & facultatem augebit ac maximas divitias accumulabit.

Hominis ſedentis ſuper aquilam, ac in manu virgam tenentis imago, ſi in eféſtide lapide ſeu criſtallo inventa erit: & in annullo æreo ſeu cupreo ligata: ſi quis hunc annulum in die ſolis ante ortum ipſius aſpexerit, omnes inimicos ſuos vincet & ſuperabit. Et ſi in die Jovis aſpexerit, victor belli erit, ac libenter omnes homines ei obedient. Sed oportet gerentem veſtiri albis veſtibus, ac columbina carne abſtinere.

Hominis figura equitantis ac tenentis in una manu frenum, & in alia arcum tenſum ac habentis gladium cinctum, ſi in pyrite ſculpta erit, & in annullo aureo ligata, & quis ſecum portaverit, eum victorem reddet in præliis, nec quis ei reſiſtere poterit.

Mulieris imago habentis crines ſparſos ſuper mamillas, & in ejus conſpectu ſit vir quaſi adveniens, faciensque ei aliquod amoris ſignum, ſi in Jacinto ſeu criſtallo ſculpta erit, ac in auro ligata, & ſub lapide

ſit ambra, aloes, & herba quæ polium dicitur: Ferenti hunc lapidem in annullo omnes obedient, & ſi mulierem cum eo tetigeris, voluntatem tuam faciet: & capiti tuo ſuppoſueris, cum vadis dormitum, quicquid volueris in ſomno videbis.

Hominis imago ſedentis ſuper Piſcem, & ſuper caput hominis ſit pavo, ſi in lapide rubeo ſculpta erit, & ipſam ſub tabulam in convivio poſueris, nemo comedens cum dextra ſatiabitur.

Hominis nudi ſtantis figura, & a dextra ejus ſit puella ſtans, cujus capilli ſint ligati circa caput, & vir teneat dexteram ſuam ſuper collum puellæ, & ſiniſtram ſuper pectus: & vir aſpiciat vultum ejus, & ipſa aſpiciat in terram: Si in aliquo lapide ſculpta erit, ac in ferreo ligata annullo, & ſub lapide ſit parum linguæ paſſeris ac upupæ, mirræ, aluminis, ſanguinisque hominis æqualiter parum, qui hunc annullum portaverit, invictus erit, nec ullus poterit ei reſiſtere, nec fera aliqua ei nocebit. Epilepticis quoque valet, ſi ceram rubeam ſignaveris cum eo: & ſi ad collum canis ponatur, latrare non permittit.

Hominis imago tenentis in manu flores, ſi in cornelio ſculpta erit, ac in annullo ſtanneo poſita, & annulus fabricatus fuerit die Lunæ vel Veneris, in prima, octava vel duodecima hora: Poſtea tange quem volueris cum dicto annulo & obediet tibi.

Ho-

Hominis barbati figuram habentis vultum longum, ſuperciliaque curua: ſedentis ſuper aratrum inter duos tauros, habentisque vulturem in manu, ſi in lapide ſculptam reperies, ſcias virtutem habere in plantatione arborum & in inventione theſaurorum, ac victorem in prælio efficere. Serpentes a facie geſtantis fugantur. Epilepticos ſanat: & omnem timorem ac vexationem malorum ſpirituum liberat, debetque in annulo ferreo ligari & geſtari.

Hominis tenentis falcem in manu ſuper caput ſuum figura, & ſub pedibus crocodillum, ſi in lapide ſculpta erit, ac in annulo plumbeo ligata, & ſub lapide ſit parum radicis ſquillæ: qui ſecum hunc annulum portaverit, ab inimicis ſecurus erit, & in itinere a latronibus.

Hominis figura tenentis gladium in manu ac ſedentis ſupra draconem, ſi in ameſtiſto reperta erit, ac in plumbeo annulo ligata vel ferreo, & in digito feratur, ei omnes ſpiritus obedient & revelabunt ei theſauros ac quæſita qualiacunque fuerint.

Aquilæ ſtantis figura ſi in ethice lapide ſculpta erit, ac in annulo plumbeo ligata, virtutem habet qui ſecum portaverit capiendi multos piſces, nec ulla fera ei nocebit, & ab hominibus diligetur.

Hominis ſtantis ac tenentis in manu mucronem figuram, ſi in onychino ſculptam invenies, ſcias virtutem habere ſi quis ſe-

cum portaverit honorari ab omnibus dominationibus ac principibus, & ſimiliter ab omnibus hominibus.

Leporis figura ſculpta in Jaſpide præſervandi gerentem a dæmoniaca umbra vim habet, ne ei noceat.

Hominis habentis in manu palmam figura, ſi in aliquo lapide ſculpta erit, reddit geſtantem gratum ac amabilem potentibus ac principibus.

Auctor iſte Chael ponit etiam imagines aſtronomicas, ſed quia ante poſitæ ſunt: non repetam.

Imagines ſeu ſigilla Thetel.

Cap. XVI.

THetel, ut ſupra diximus, vetuſtiſſimus doctor tractans de ſculpturis lapidum, dicit, quod ſi hæ ſculpturæ: quæ inferius dicentur, in convenientibus lapidibus reperiantur, maximam virtutem habent, & Primo.

Hominis imago in Jaſpide habentis ſcutum in ſiniſtra, & in dextra idolum, vel aliquid bellicoſum: & loco pedum ſint viperæ: & loco capitis hominis ſit caput galli ſive leonis: & cum torace, hic lapis ſic ſculptus virtutem habet contra inimicos, ac victorem geſtantem reddit, & ad venena valet. Sanguinem quoque ſtringit a quocunque loco fluat.

Hominis figura habens faſciculum herbæ

bæ in collo, ſi in Jaſpide reperiatur, virtutem habet diſcernendi ſeu cognoſcendi infirmitates. Sanguinem a quocunque loco fluat frænat: dicunt Galienum hunc lapidem habuiſſe quem ſemper vehebat.

Crucem ſculptam in Jaſpide viridi dicunt habere potentiam liberandi geſtantem a ſubmerſione aquæ.

Fœmina habens in una manu avem & in altera piſcem, ſi ſculpta erit in criſolito, ad negociandum multum valet.

Lupi figura ſi ſculpta in Jaſpide reperiatur, contra verſutias valet, ac inſana verba prohibet proferre.

Cervi figura in lapide ſculpta virtutem habet ſanandi ac liberandi lunaticos & freneticos.

Agni imago ſi in lapide ſculpta erit: geſtantem efficit ſecurum a paralyſi ac a quartana febre.

Venatoris figura in jaſpide ſculpta geſtantem efficit habere virtutem ſanandi dæmoniacos ac freneticos.

Imperatoris figura in jaſpide ſculpta cum capite erecto geſtantem reddit amabilem ab omni creatura, & quid petierit obtinebit.

Virginis figura cum veſte profuſa tenentis in manu laurum ſi ſculpta in jaſpide reperiatur, geſtantem efficit ſecurum a ſubmerſione. Nec a dæmone vexabitur, facitque potentem ac impetrantem omnia.

Hominis figura habens palmam inſcriptam in manu, ſi in jaſpide inveniatur, potentem reddit geſtantem, ac principibus gratum.

Sculpturæ ſeu imagines Salomonis.

Cap. XVII.

Vetuſtiſſimum inveni librum de ſigillis lapidum, cujus titulus talis erat ſine auctoris nomine: Credo tamen fuiſſe Salomonis quia in eo libro multa opera Salomonis erant.

In nomine domini hic eſt precioſus libellus quem filii Iſraelitici in deſerto fecerunt, ſecundum nomen tuum Domine & ſecundum curſum ſtellarum.

Hominis ſedentis ſuper aratrum figura quæ habet collum parvum, & prolixam barbam: & quatuor homines jaceant in ſuo collo: & teneat in manibus vulpem: & in alia vulturem: ſcias iſtud ſigillum ſi collo appendas, ad omnes plantationes valere: & ad omnes theſaurorum inventiones. Probationem iſtius an valeat ſic facias: accipe lanam nigram puram ſine tinctura, & involve lapidem, & inter paleas tritici pone, & ſuper ipſum jace cum capite, in ſomnis videbis omnes theſauros de regione in qua eris, & quomodo illos habere poteris. Amplius aliam habet virtutem, quoniam ſanat omnes beſtiarum langores ſi aquam in qua lotus fuerit bibent.

Ho-

Hominem ſculptum in jaſpide viridi qui habeat clipeum pendentem collo, & ſuper caput galeam & gladium erectum: & pedibus ſerpentem calcet: pone ad collum & non timebis ullum inimicum: tamen iners non ſis: in omnibus rebus erit victor, & maxime valet in rebus martialibus, debetque in ære ligari.

Equum gerentem ſupra dorſum calchatricem ſeu crocodillum: ſi in jacinto albo invenies, ſcias valere in placidis ac loquelis omnibus, & illico ab omnibus hominibus ac beſtiis eris amabilis, debetque in auro ligari.

Hominem ſedentem & mulierem ſtantem ante eum habentem capillos extenſos usque ad femur, & quod fœmina levet oculos ſurſum: ſi in cornelio ſculptum invenies, ſcias virtutem ejus eſſe, quod omnis homo vel fœmina tacta ab eo ſigillo obediens erit tibi ad omnem voluntatem tuam: debent in tanto pondere auri ligari quantum lapis ponderat, & ſubtus poni herba betonica & ambra.

Equum ſpumantem & ſupra ſe ſit vir tenens ſceptrum in manu, ſi in ametiſto ſculptum reperies, ſcias iſtud ſigillum prodeſſe ad omnes res quas habet qui illud fert, & omnes Principes ac primates obedientes erunt ei. Debet ligari in auro vel argento in duplo ad ſigillum.

Fœminam tenentem in una manu avem &

& in altera piſcem: ſi in criſtallo ſculptam invenies, ſcias valere ad capiendum aves: debet in argento ligari.

Cornutum animal quod equum ſubtus ſe ferat, & equus retro ſe ducat medietatem capræ: ſi ſculptum inveneris in aliquo precioſorum lapidum, ſcias valere ad domandum omnes beſtias: debetque in annulo plumbeo poni.

Militem ſuper equum currentem cum cornu ad collum, & ſit arbor ante ſe: ſi ſculptum in aliqua precioſa petra invenies, ſcias valere in omnibus venationibus.

Hominem flectentem genua & ſurſum aſpicientem, & unum pannum teneat, ſi in turcheſia ſculptum invenies, ſcias valere ad emendas ac vendendas res, & caſte fer.

Fragulæ figuram quæ in ore ferat ramum olivæ, ſi in pyrite ſculptam invenies, & in annulo argenti eam poſueris, in conviviis ab omnibus invitatus eris, & qui ibi erunt non comedent. Sed omnes te aſpicient, ſi in dextra manu in convivio portaveris.

Scorpionis & Sagittarii figuram inter ſe bellantium ſi in aliquo lapide invenies, pone illum in annulo ferreo, & ſi vis cognoſcere illius vigorem, comprime figuram in cera, & quoſcunque cum illa palpaveris inter ſe ſtatim diſcordes erunt.

Arietis figuram cum medietate bovis ſi

in

in aliqua gemma invenies, liga in annulo argenteo, tange quem vis & eris concors.

Fœminam ſculptam & medium piſcem quæ in una manu teneat ſpeculum, & in alia ramum, ſi in jacinto marino inveneris pone in annulo aureo, & cooperi ſigillum de cera, & feras in digito. Et quando volueris ire quod nullus te videat, tene petram intus palmam ſtricte, & habebis effectum.

Hominis arantis, & ſupra illum ſit manus domini faciens ſignum, & juxta illud ſculpta ſit ſtella: ſi in aliqua gemma figuram invenies & honeſtiſſime tuleris: in qua regione eris a tempeſtate non peribis, & fructus terræ ſimiliter in illa non peribunt.

Caput & collum ſculptum in viridi jaſpide ſi inveneris liga in annulo argenteo vel æreo, feras illud & nullo modo peribis: & in annulo ſcribe iſtas literas. B. B. P. P. N. E. N. A. & ſalvabitur corpus tuum ab omni infirmitate & maxime a febre vel hydropiſi, & ad capiendum aves dat magnam gratiam. Et eris rationabilis ac amabilis in omnibus rebus. In præliis ac placidis ſummus eris: fœminas ad concipiendum juvat, ac ad parturiendum: pacem ac concordiam & plura bona dat illis qui eum tulerint: tamen juſtiſſime ac honeſtiſſime feras eum.

Baſi-

Baſiliſci ac Sirenis maris imaginem, cujus ſuprema medietas eſt fœminæ, inferior vero ſerpentis, ſi in aliqua gemma inveniens: fer tecum, & poteris tangere omnia venenoſa animalia ſine aliquo nocumento.

Baſiliſcum & draconem inter ſe hæſitantes ſi in cornelio inveniens ſculptos, ſitque ibi caput bovis: Pone illum ad collum, ſi vis bellare cum aliqua beſtia ſilveſtri vel marina, cito erit victa.

Hominis nudi inflati & coronati qui teneat in una manu ſciſcum, & in alia ramum herbæ: ſi in Gagâte imaginem ſculptam inveniens, pone in annulo cujusvis metalli: & omnis homo qui habuerit febrem, ſi illum ferat, ſtatim ſanabitur.

Hominis ſtantis, cujus caput ſit bovis, pedes vero aquilæ, figuram ſi in aliqua gemma ſculptam invenies: Illam figuram in cera comprime, & eam fer tecum, & non invenies hominem tibi male loquentem.

Hominis erecti ac magni figuram qui in una manu teneat obolum, & in alia ſerpentem, & ſupra hominem ſit ſol inſculptus, & homo ſub pedibus teneat leonem: ſi in diacodo ſulptam invenies, illam pone in annulo plumbi, & ſubtus pone radicem arthemiſiæ, radicem fenugreci. Fer tecum ſuper ripam aquæ, & voca quemlibet malignorum ſpirituum, & habebis ab eis reſponſum de omnibus rebus quæſitis.

Homi-

Hominis ſtantis figuram, & habentis humeros magnos ac renes, & in collo onus herbarum, ſi in jaſpide viridi ſculptam invenies, fer tecum, & liber eris a febre acuta. Sed ſi fueris medicus gratiam habebis in medicando. Sed ſi petra fuerit guttata, pone in annulo argenti, quoniam hæmoptoicos, ideſt vomentes ſanguinem, ſanat.

Turturis figuram ſi in parangone inveneris ſculptam, & ponas in annulo plumbeo, qui fert, nunquam vulneratus erit nec malum accipiet. Sed ab omnibus hominibus honorabitur, & maxime a ſenioribus.

Avis tenentis folium in ore & in ejus conſpectu ſit caput hominis aut vulturis, figuram, ſi in parangone aureo ſculptam invenies, liga in annulo qualiſcunque fuerit, locuples ſuperfluis divitiis, ac acceptus & veneratus eris ab hominibus.

Aquarii figuram ſi in viridi turcheſia ſculptam invenies, qui eam fert ex omnibus quæ vendiderit ac emerit lucrum acquiret. Ita quod emptores inveſtigabunt eum.

Viri juvenis tenentis in capite coronam & ſedentis ſuper thronum quadrupedem, & ſub quolibet pede ſit vir ſtans retinens cathedram in collo, ſitque circa caput ſedentis circulus, & manus ejus ſint erectæ ad cœlum: ſi hanc figuram in jacinto albo ſculptam reperies: pone hunc lapidem in

argen-

argenteo annulo in æquali pondere ad lapidem: & ſub lapide pone de maſtice & & terebintina. Fac ſigillum in cera, & da cuivis, & gerat ad collum vel ſupra ſe annulum ſeu ſigillum, & vadat ad regem, vel potentem, vel ad ſapientem pura mente, & caſte impetrabit ab eis quid voluerit.

Mulieris figuram habentis crines ſparſos vel mamillas nudas: & in ejus conſpectu ſit vir imminens ac cernens ejus faciem: ſi in jacinto, granato vel criſtallo inveneris ſculptam & ligaveris in annulo aureo tanti ponderis ut lapis eſt: & ſub lapide ſit ambra, lignum alœs, & polipodium, ferens erit placabilis omnibus, & obedient ei, & ſi ſupponatur capiti in ſomnis quæ voluerit videbit.

Viri ſedentis ſuper piſcem figuram ſi in jaſpide rubeo ſculptam invenies, ſi in panno alicujus hominis imponatur, in conuivio cum dextero brachio comedens non ſaturabitur.

Viri barbati tenentis florem in manu figuram ſi in cornelio ſculptam invenies, ac ligaveris in annulo ſtanneo, & fiet annulus in revolutione lunæ, vel die Veneris luna prima, vel octava, & tange quemcunque volueris, veniet ad voluntatem tuam.

Serpentis figuram habentis ſupra dorſum virum & ſuper caudam corium, ſi in aliquo lapide ſculptam invenies, qui hunc lapidem ſupra ſe portaverit, omnibus abundabit & erit aſtutus. Vi-

Viri ſtantis ac tenentis falcem in manu ſupra caput ſuum , ſub pedibus ejus ſit crocodillus, figuram ſi in aliquo lapide ſculptam invenies, mitte in annulo plumbeo, & ſub lapide pone parum radicis ſquillæ. Portans eum ab omnibus inimicis ſecurus erit: & ſi eis obvius fuerit, non erit qui loquatur malum.

Viri ſtantis ſupra draconem qui in manu teneat gladium, figuram ſi in Emathite ſculptam invenies : pone in annulo plumbeo vel ferreo, & obedient ei omnes ſpiritus qui in tenebris habitant, revelabuntque ei theſauros levi carmine, ac extrahendi modum oſtendent.

Leonis vultus vel draconis habentis duo capita cum cauda delicata, vel viri in cujus dextra ſit baculus, & percutiat caput leonis ſeu capita draconis, figuram ſi in criſtallo ſculptam invenies : in auricalcho pone, & ſub lapide ſit muſcum, & ambra : tecum porta, & omnes obedient tibi, & facultatem ampliabis. Sigilla cum eo ceram, & da cuivis, & habebit eandem virtutem.

Viri equitantis ac tenentis in manu ejus frenum, & in alia arcum cum gladio cincto, figuram ſi in pyrite ſculptam invenies, & in annulo aureo ligetur : geſtantem victorem reddit in prælio cui nemo reſiſtere poterit. Et ſi quis hunc annulum in oleo ſubmerſerit muſcato : & unxerit

vultum ſuum cum dicto oleo muſcato, omnes metuent qui eum videbunt, nec ei reſiſtere poterunt.

Viri ſtantis ac habentis loricam indutam, & in capite galeam, in manu vero gladium evaginatum, figuram ſi in aliquo lapide ſculptam invenies, & in annulo ferreo tanti ponderis ligaveris, ferenti hunc in prælio nemo reſiſtere poterit.

Viri ſtantis, qui ſit nudus, & a dextris ejus ſit puella nuda ſtans, & ejus capilli ſint ligati circa caput, figuram ſi in magnete ſculptam invenies, & vir teneat dextram ſuam ſupra collum puellæ, & ſiniſtram ſuper pectus, & vir aſpiciat vultum puellæ, & ipſa aſpiciat terram: pone in annulo ferreo tanti ponderis quanti eſt lapis: & mitte ſub lapide linguam upupæ, Mirram, alumen, & de ſanguine hominis quantum lingua avis ponderat. Ferenti annulum nullus inimicus poterit reſiſtere in conſpectu ejus, ſive in bello, ſive alibi: nec latro nec fera nocens poterit intrare domum in qua prædictus lapis fuerit. Et ſi epilepticus aquam biberit in qua lotus fuerit, ſanabitur. Sigilla cum eo ceram rubeam, & pone ad collum canis, & quandiu ibi fuerit, nunquam latrare poterit: ſi quis poſtea dictam ceram tulerit, inter latrones & canes ac inimicos, nullum ab eis damnum accipiet.

Viri barbati habentis longum vultum & cur-

curvata ſupercilia, ſedentis ſuper aratrum inter duos tauros, bajulantem culturam in manu, & in collo ejus ſit caput hominis, & caput vulpis, figuram ſi ſculptam in aliquo lapide inveneris: Ad plantationes ac ad omnes culturas valet, ad inveniendum theſauros, & ad bellandum: convertit inimicos in caritatem, ac in multis infirmitatibus valet. Et ſi quis eum portaverit, fugient ſerpentes a facie ejus. Epilepticos quoque ſanat. Et ſi infans eum portaverit ad collum, timorem ab eo expellit, ac vexationem malorum ſpirituum, & ſi eger portabit, ſanitatem recuperat, ut majorem virtutem habeat, debet poni in annulo ferreo in duplici pondere ad lapidem.

Aquilæ ſtantis figuram, ſi in Ethice ſculptam invenies, & in annulo plumbeo pones, gerens eum erit acceptus ac amatus ab hominibus, & animalia obedient ei: & ſi in eo ſculptus fuerit piſcis, & portans eum vadat ad piſcandum, multos capiet piſces.

Viri tenentis in manu mutationem, figuram ſi ſculptam in euchilo invenies, pone in quovis annullo. Gerens erit timoratus ac veneratus, & dominationes ac principes eum honorabunt.

Arietis & ſemileonis figuram, ſi in aliquo precioſo lapide ſculptam invenies, & in argenteo annulo ligaveris: ſi cum eo

M 2 diſcor-

diſcordes tetigeris, ſtatim in concordiam venient.

Equi alati qui Pegaſus dicitur, figuram ſi in aliquo lapide ſculptam invenies, optimus eſt militantibus, & in campeſtri bello dat audaciam, ac velocitatem bellantibus: & dicitur liberare equos ferentes hunc lapidem ab infirmitatibus futuris.

Urſi ac ſerpentis circundantis urſum figuram ſi in aliquo lapide ſculptam invenies, aſtutum ac in propoſito permanentem efficit.

Herculis figuram tenentis in dextra clavam interficientis leonem, ſeu aliud monſtrum, ſi in aliquo lapide ſculptam invenies: ſcias dare victoriam gerenti in campeſtri bello.

Arboris, vel vitis, vel ſpicæ figuram ſi in aliquo lapide ſculptam invenies, gerentem in victu ac veſtitu abundare facit: & principes ſibi benivolos ac placatos efficit.

Mars armatus, vel Virgo ſtolata cum circumflexa veſte, tenens in manu laurum, ſi in jaſpide inventus fuerit, potentem geſtantem efficit ad omnia perficiendum, & a morte violenta ac ſubmerſione aquæ liberabitur, & a caſibus adverſis.

Martis figura ſi inventa fuerit, quæ eſt militis cum lancea, in aliquo lapide, audacem, animoſum ac bellatorem invictum geſtantem reddit.

Jovis figura quæ fit in forma hominis, &

& arietinum habeat caput, in quocunque lapide fuerit gerentem efficit amabilem ab omni creatura, & cito obtinebit quicquid petierit.

Capricorni ſignum ſculptum in cornelio, aut in aliquo alio lapide, in annulo argenteo ponas ac tecum porta: Nec in perſona, nec in ære ab inimicis læſus eris. Nec judex contra te ſententiam injuſtam feret. In negotiatione ac honore abundabis, & amicitiam multorum acquires, ac omnes faſcinationes quæ contra te factæ erunt, deſtruentur: & in prælio nullus inimicus quantum cunque fortis fuerit, tibi reſiſtere poterit.

Sigilla ſeu imagines Hermetis.

Cap. XVIII.

Hermes in libello quadripartiti quindecim narrat imagines: quia poſſibile eſt ipſas invenire, de ipſis mentionem facio.

Capitis hominis cum longa barba ac parum ſanguinis circa collum, ſi in adamante reperiatur imago ſculpta, ſcias ad victoriam ac audaciam conferre: & corpus ab illæſionibus præſervare. Valetque ad impetrandum gratiam a regibus ac principibus.

Virgo, ut puella, vel lampas, in criſtallo ſculpta ſi inventa erit, ſcias virtutem habere cuſtodiendi oculorum lumen.

Hominis litigantis figuram ſi in rubinū ſculptam invenies, ad honores, ac divitias confert.

Hominis volentis in inſtrumentis ludere ſimilitudo in Saphiro ſi ſculpta erit, hominem exaltat, ac gratioſum omnibus reddit.

Canis leporini figuram in berillo ſculptam, ſcias valere ad maximos honores & famam ac benivolentiam acquirendam.

Galli imago vel trium puellarum ſi in Achate reperiatur: hominem gratioſum apud homines efficit, & in aeris ſpiritibus dat potentiam, & in magica arte valet.

Leonis vel murilagæ figura ſi in granato ſculpta erit, divitias ac honores præbet, cor lætificat, & triſtitiam expellit.

Cervi aut colubri imago ſi in onychino ſculpta erit, ſcias geſtanti animoſitatem præbere, Dæmones fugare, ac conſtringere & congregare: nocivosque ventos compeſcere.

Hominis figura in ſimilitudine mercatoris portantis merces ad vendendum: Aut hominis ſedentis ſub centurione ſi in ſmaragdo reperiatur: divitias dat, victoremque reddit, & ab anguſtia ac a malo ſublevat.

Tauri ſeu vituli imago ſi in magnete reperiatur, ſecum portans ſecure pergere poterit

terit in omnia loca abſque moleſtia: valet etiam contra omnes incantationes, & fictitia, ad commovendas de loco uno ad alium locum.

Equi aut lupi figura ſi in jaſpide reperiatur, febres fugat, & ſanguinem ſtringit.

Hominis figura ſublimati aut coronati ſi in topatio figurata erit, geſtantem efficit bonum, morigeratum, ac dilectum coram hominibus, honores ac dignitates præbet.

Hominis armati cum enſe in manu, ſi in Sardio, ſive Ametiſto ſculpta reperiatur imago, gerenti acquirere facit bonam ac perfectam memoriam, ac ſapientem reddit.

Cerui ſeu hirci figura ſi in calcedonio reperiatur ſculpta, erit in virtute augendi divitias, ſi in capſa pecuniarum conſervetur.

Sigilla ſeu imagines repertæ hinc inde a diverſis doctoribus, quæ ſigilla hic appoſui, & ſi plures reperiantur hic addere poteritis.

Cap. XIX.

Cervi ſeu leporis imago in jaſpide cum cane, ſeu ſit canis ſolus impreſſus: Talis lapis potentiam habet lunaticos, melancolicos ac freneticos ſedandi, & illos qui in nocte hinc inde vagantur.

Leporis imaginem in jaſpide quæ non ſit ſecundum formam ſigni cœleſtis, ſi tecum portaveris, ab ullo dæmone ſeu ſpiritu lædi non poteris.

Locuſta marina in berillo ſculpta rixas conciliat, ac matrimonium in amore conjungit.

Imperatoris imaginem habentem caput erectum in lapide ſculptam ſi quis ſecum portaverit, diligetur ab omni creatura, & ſi quid ab aliquo petierit obtinebit.

Virgo ſtolata cum veſte profuſa ſculpta in jaſpide, tenenſque laurum in manu, geſtantem potentem reddit, ac facile ab omnibus impetrantem, nec in aqua ſubmergetur.

Hominis armati, ſeu virginis tenentis in manu laurum cum veſte circumflexa ac ſtolata figura, gerentem ab adverſis caſibus liberat, & maxime a ſubmerſione: dico ſi in ſaphyro ſculpta fuerit.

Hominis cum enſe in manu imago geſtantem victorioſum in bellis reddit.

Hominis armati in equo cum lancea, figura ſi in ſmirillo ſculpta erit, geſtantem victorioſum in campeſtri bello reddet.

Nocticoracis figura, cum avis ſit Palladis, ſi in lapide qui ad ſcientiam facit, ſculpta erit, hominem facit ſcientificum ac eloquentem.

Pavonis imago ſculpta in decenti lapide ad

ad divitias, virtutem habet reddere geſtantem divitem.

Mars armatus in ſaphiro geſtatus ſubmerſionem aquæ prohibet.

Hominis figura interficientis leonem, aut beſtiam cum gladio, aſtutum, potentem, victorioſum, ac amabilem geſtantem reddit.

Mulieris figura ſedentis cum corona in ſolio, ac flexis manibus, alacrem geſtantem reddit.

Venatoris aut cerui ſeu leporis figura ſculpta in jaſpide, vim habet vexatum a ſpiritibus, ſeu freneticum liberare.

Hominis tenentis laurum ſeu palmam in manu dextra imago, portantem efficit cauſarum ac præliorum victorem, amabilem, ac potentem in regione ſua efficit.

Hominis alati figura habentis ſub pedibus ſerpentem, ac tenentis caput ejus in manibus, divitem, prudentem, & amabilem ab omnibus geſtantem efficit.

Hominis figuram cum hircino capite loco ſui ſcias ad acquirendam gratiam ac divitias valere.

Formicæ trahentis ſpicam ſeu granum in aliquo lapide ſculpta imago ad divitias acquirendas valet.

Galli figura tenentis in roſtro coronam ſeu zonam in duello, victoriam dat, & maxime ſi in gallinaceo fuerit.

Falconis ſeu aſturis figura ſculpta in cornelio, geſtantem victorioſum reddit, ac agilem in agendis rebus.

Aquilæ figura in Kabrate ſculpta, ſeu in Chriſtallo, geſtantem divitem, victorioſum, ac eloquentem reddit.

Equus alatus ſi integer in aliquo lapide erit ſculptus, & maxime in Achate, hominem in bello victorioſum, ac providum in omnibus agendis rebus reddit.

FINIS.

SYMPATHIA SEPTEM METALLORUM, AC SEPTEM SELECTORUM LAPIDUM ad PLANETAS.

Doct. PETRI ARLENSIS, De Scudalupis, Hieroſolymitani Presbyteri.

Prœmium.

Cum ſuperioribus tribus Libris ſatis curioſitati ſit indultum, & de modo quo lapides ſeu gemmæ in terræ viſceribus procreantur, nutriuntur, & indurantur: de virtute & ſubſtantia eorum: tandem ad ſculpturæ methodum ex Aſtrologiæ principiis perpauca ſint ſparſim ſpatiata & diſſerta, quæ potius tacta & mota, quam demonſtrata & producta; Non ut Author in omni Philoſophiæ genere verſatus aliqua ex ignorantia reliquiſſe dicatur, ſed tempori & occaſioni deſerviens, poſteriſque anſam

anſam relinquens, ut quæ inveſtigatu digna cenſeantur, pro eorum libitu & nutu aliis demonſtrent. Sunt in hujusmodi lapidum & gemmarum genere multa inveſtigatione digniſſima, & curioſis apta adeo, ut ſi ad eorum cognitionem ſaltem per particulam aliquam devenire potuiſſent, procul dubio Magiæ naturalis oſtium, nobis occultatum & clauſum, non apertum tantum, ſed dilatatum & notiſſimum extaret. Quæ virtutes, quæ proprietates, quorum occultæ cauſæ in lapidibus non inſunt; quæ in illis non ſunt clauſæ rationes & effectus; In coloribus, in formis, in tranſparentiis, in claritate, in opacitate, in duritie, in ſplendore, in accidentibus denique multis? Quid de Opalo? ut de aliis prope infinitis taceam? ſatis enim abunde & diffuſius ab Authoribus multis de illorum eſſentiis & qualitatibus per libros varios fuit diſputatum, ab Alberto Magno, a Plinio, a Marſilio Ficino, a Hironymo Cardano, ab Agrippa, à Petro Meſſina, ab Auctore noſtro, & ultimo loco anno elapſo ab Anſelmo Boſſio Tractatus copioſiſſimus, doctiſſimusque editus fuit. Aliqua de Opalo, pauca ex ſummo mei in talem lapidem (neſcio ſi potius gemma) affectu inferam, cum tam admirabili virtute ſit præditus, ut neſcio quid divinum in illo reluceat & micet: Naturam in illius productione omne ſuum poſſe exercuiſſe credibile tenetur, tam cla-

ra,

rà, tam nobili forma & pulchritudine eſt honoratus, ornatusque, ut omnes vires extendiſſe, & ſuam potentiam in opere tali demonſtraſſe videatur. Quilibet, licet ignarus, ſtatim ac oculos ad contemplandum injecit, anhelat, cupit, loquitur, interrogat, tandem impatiens ad laudes illius canendas prorumpit, & forte neſciens loquitur, tantum ab interno afflatus numine. Merito alios lapides ad ſe trahere fabuloſe de illo prædicatur, cum hominum corda violenter, virtute quadam occulta ad ſe trahat. De lapide Pentaura in Apollonii Thianæi vita talia ſomniantur, ſed ſimilitudo Opali ad Pentauram unde devenerit, adhuc eſt incognitum, cum Opalus ſit per ſe notus, & Pentauram adhuc nullus confiteatur ſe vidiſſe. De Opalo merito allegorice alios lapides trahere dicunt: nam cum omnes fere aliorum lapidum colores in illo apareant, virtutes quoque poſſidere cenſetur. Nam lapides a colore diſtinguuntur, qui tantum ſeptem numerantur, Albus, Flavus, Rubeus, Viridis, Cæruleus, Vinoſus, & Niger, qui omnes ad ſeptem Planetas referri poſſunt, Albedo ad Lunam, Flavedo ad Solem, Rubedo ad Martem, Viriditas ad Mercurium, Cæruleus color ad Iovem, Vinoſitas ad Venerem, & Nigredo adSaturnum. Nam Lunæ Albedo ex Chriſtallo ineſt, Flavedo Soli ex auro, Rubedo Marti ex tinctura a ferro proveniente: Viridi-

riditas, ad Mercurium ex mixtione duorum colorum devenit, ſeu etiam ex argento vivo quod in viriditatem reſultat, dum ad generationem diſponitur: Cæruleus color ad Iovem ex qualitate æris & ſtanni, quæ præparata ad lapides conficiendos cœruleitatem acquirunt: Vinoſitas ad Venerem, quia rubedo illa miſta ſanguine ad Ametiſtum pertinet, qui lapis Veneri dicatus exſtat: Nigredo merito adSaturnum ex terreſtri opacitate illi propria. Ab his ſeptem coloribus alii miſti colores deveniunt, puta ſubflavi, ſubrubei, ſubalbi, ferruginei, pallidi, & alii multi, ut in quolibet lapide apparet, & aliquando miſti viſuntur. Si igitur color dat diſtinctionem lapidibus, colorem ergo dare lapidibus eſſe, fatendum erit: Si colores varii in Opalo dant illi eſſe omnium lapidum, neceſſario & virtutes ac proprietates. Quapropter ſi de illius particulari virtute inveſtigationem facere volumus, illam ſolam quæramus, quæ diffuſiva in omnes lapides reperitur. In Opalo ſeptem illi colores quaſi mire conſpiciuntur, nec tamen omnes alii miſti colores adſunt: ſed cum ab illis ſeptem cæteri oriantur, eminenter omnes miſtos continere dicimus, & ideo omnes virtutes, proprietates, & qualitates, non totaliter tamen, & abſolute in ipſo cenſendæ ſunt. Rubini, ſeu Carbunculi rubedo, viriditas Smaragdi, Flavedo Jacinthi,

cinthi, Cæruleitas Saphiri, Vinoſitas Ameriſti, Claritas Adamantis, & Albedo Unionum ſeu Perlarum. Iſti colores apertiſſime in perfecto Opalo videntur. Modo infero, ſi per colores lapides noſcuntur, & diſtinguuntur, accidentia illorum eſſentiam dabunt, quod cum ſit abſurdiſſimum, negandum venit: nam nullum accidens eſt prius ſua ſubſtantia. Dicendum ergo colores non eſſe de eſſentia virtuali & qualitativa lapidum, ſed de compoſitione humidi & terrei, ut in Tractatu præcedenti ab Authore noſtro diffuſius fuit diſputatum. Opalus vero cum tot tantisque coloribus rutilare videatur, virtutibus aliquibus occultis & manifeſtis præditum eſſe credendum eſt, non ut colores illi efficaciam aliquam illi præſtent, ſed præeminentiam donant, & virtutes, proprietatesque ſignant, & demonſtrant, ut illius lapidis proprietas cujus color apparet, virtutem etiam illius ineſſe ſignificet: Rubedo namque Rubini ſive Carbunculi, ibi eorum virtutes denotat, & operando effectus producere, ſic de aliis coloribus qui in aliis lapidibus conſpiciuntur. De miſtis affirmare non auderem, nam cum in Opalo miſtio appareat, eſt tamen miſtio adeo diſtincta & perſpicua, ut nulla diſtinctione diſtinctior. In Jaſpide multorum colorum collectio videtur, tamen confuſe: ideo proprietatem iſtius lapidis in Opalo non

credo

credo inveniri, cum experientia id nunquam demonſtraverit. Sic de aliis miſtis idem affirmandum cenſeo.

Colores varii in Opolo ad viſionis oblectamentum conferre multum valent, imo ad corda & interiora alteranda efficaciam maximam præſtant, & mirantium oculos ſummopere oblectant. Unus præ aliis ad meas pervenit manus, in quo tanta pulcritudo, decor, & venuſtas elucebat, ut vere lapides omnes ad ſe vi trahere gloriari poſſet, cum aſpicientium corda indeflexe, & indeſinenter everteret, deverteret, ac alligaret: Groſſitie unius avellanæ ab Aquilæ aureæ miro elaboratæ artificio unguib. ſtrictus erat, coloresque tam vividos & varios habebat, ut tota cæli pulcritudo in illo conſpiceretur: Decor ex illo exibat, Majeſtas ex fulgore prope divino erumpebat. Radios tam claros & graves emittebat, ut aſpicientibus terrorem incuterent. Quid plura? virtutes & proprietates a natura ſibi inſitas deferenti concedebat: nam corda aſpicientium inviſibili jaculo jaculabatur, oculos cæcutiebat: pectora licet animoſiſſima fortiſſimaque concutiebat, totum denique aſtantis corpus terrore replebat: ad amandum, honorandum & colendum fatali quadam coactione impellebat. Vidi, expertus, & coram Deo teſtificor, vere talis lapis ſummo & inæſtimabili pretio æſtimandus erat.

Non

Non omnes Opali talibus ſunt præditi qualitatibus, & prope divinis virtutibus, cum una altera melior ſpecies reperiatur, qui non niſi in aſpiciendo alia pollent virtute, neque optimos verosque emittunt colores. Perfectiſſimi tenentur qui omnino diaphani exiſtunt, abſque ulla opacitate, & veram iridem imitari elegantiſſime conſpiciuntur. In iſta namque ſpecie omnes ſupra numeratæ virtutes & proprietates adeſſe cenſentur, & Indi dicuntur. Sunt etiam alii multi in aliis mundi finibus innati, coloribus onuſti, ſed non perſpicuis & diſtinctis, ideoque parui valoris & nullius virtutis. Orientales cæteris præſtant, ideo magno tenentur precio. Si talem Opalum aliquis poſſidere cupit, ad veram illorum ſpeciem ut accedat oportet, & omni jocunditate cum ſaturitate replebitur, & non tantum a ſupra numeratis lætitiam accipiet, ſed in aliquibus infirmitatibus juvamen ſentiet, & ad cordis hilaritatem tuendam, & conferendam, & locorum contagia, ad melancholiam ad omnes denique malos corporum affectus adjuvari poterit. Unum refero, quod Venetiis cuidam amico meo contigit: Tali oculorum rubedine adeo cruciabatur, ut nullo linimento, nulla refrigeratione levamen ſentiret, ex tactu tandem veri Opali ſingulis diebus per tres hebdomadas ita ſanus evaſit, ut non tantum perfectam & priſtinam ſanitatem recuperaverit, ſed viſum valde

corroboratum & fortificatum acquiſiverit: Nam ex tactu & viſione illorum colorum oculi recreati & hilares effecti per virtutem intrinſecam, & propriam qualitatem lapidis, ad internam oculorum virtutem per neruorum opticorum foramina & meatus ita penetrarunt, & humores illos lucem præbentes ita roborarunt & vivificarunt, ut nova virtute acquiſita, calorem ex nimia cerebri humiditate in ſalſedinem defluentem expulſerint, & viſum acutiorem reddiderint.

Hic igitur lapis ab omnibus qui deferre voluerint, talis eligatur, ut ad perfectionem accedens, virtutes ejus ſentire & frui valeant, & in ſeipſis ſemper experiantur.

Cæterum quæ de Lapidibus & Gemmis longa ſerie ab aliis multis Authoribus ſcripta & teſtata fuerunt, nobis referre non licet, tantum quæ ad Aſtrologiæ & naturalis Magiæ uſum ſpectant, pauca in ſequenti Tractatu, poſteris monumentum relinquimus, ut voluntati potius quam oſtentationi deſerviamus. Gonabor tamen omnimode ſic adnotare, ut quæ via lata omnibus patere debent, non omnino ſilentio involuam, ſed ſilentio verbis pleno reſignem. Quæ ſcitu digna cenſentur, omni amoto ſilentio & ambage, libere perſcribam, non ut curioſos paſcam, ſed ut doctis morem geram. In hoc imprimis obnixe incumbam; illi iſtis gratias agunt, & illos & iſtos, me excuſatum ut habeant, rogo. Nam li-

liquor, quem poſſidet vas, profertur, non equidem pretioſus multum, non rarus, non ex quiſitus tandem: qui poteſt & valet, judicet: qui neſcit & ignorat, ſileat: audiat, & doctoribus credat.

De ſeptem lapidibus Planetariis.

Cap. I.

Multos Authores de Lapidibus & Gemmis ſcripſiſſe & multos alios de Metallis idem feciſſe reperio perpaucos tamen de illorum particulari denominatione rationem reddentes vidi: non enim caſu aut voluntarie nomina Metallis a Planetis impoſita fuiſſe credibile erit. Quæ ab Authore noſtro in 1. Tractatu de Lapidibus & Gemmis dicta tam in particulari quam in univerſali, tam in ſculptura quam in plano, ad Aſtrologicas obſervationes etiam accommodari poſſunt, ut æquali gradu & pondere inter utrumque æquiponderare videantur. Nam ex omnibus tam lapidibus quam metallis ad ſeptem Erraticas ſpectare & nominari conſpiciuntur. Septem igitur lapides ſeu gemmæ ab Aſtrologiæ ſtudioſis, ad illam inveſtigandam ſapienter ut reor, ſelectæ fuerunt. Balemis Arabs in ſuo Tractatu Aſtrologico, libro 2, c. 8. diſſerens quonam pacto Aſtra vim activam in ſubterraneis etiam influere valent, conatur probare Metalla & Lapides non poſſe vegetare, niſi vis fluxiva, (Seilen proprio vocabulo) a peculiari Pla-

neta ſit illis tributa & conceſſa. Ideo ſeptem ſelectiſſimi tantum lapides, & ſeptem illa metalla tribuenda eſſe Planetis aſſerit, & ſympathiam inter eos eſſe, adeo ut ſimul poſitis, & omnibus bene obſervatis effectus mirabiles producere valent. Nos illorum vanitatem illudentes, qui neceſſitatem in productionibus tenent, demonſtrabimus ab Aſtris aliquam vim coactivam nullo pacto neque in vegetabilibus, neque in quibusvis ſenſibilibus devenire poſſe. Tamen ad placitum Balemis ſummi equidem Philoſophi, de ſeptem Lapidibus, & de ſeptem Metallis aliqua demonſtrabimus. Poſteris contradicendi, illudendi, & veritatem præcognoſcendi anſam damus. Nihilominus Arabicam doctrinam ſummopere laudantes, quid ſentiant adnotabimus. Via tamen ordinaria & Ariſtotelica ab elementis tanquam ab univerſaliſſimis principiis omnia annectemus, & ſuo loco breviſſime elucidabimus quomodo unum ab alio dependeat, & quæ Sympathia inter ea exiſtat Phyſice demonſtrabimus.

Lapides igitur Planetarii juxta Balemis ſententiam ſunt, Turcheſia, Corneolus, Smaragdus, Saphirus, Ametiſtus, Magnes, & Chriſtallus. Adamantem quoque eſſe Solarem autumat. Septem igitur Lapides iſtos, & Gemmas ſeptem præcipuis Corporibus cæleſtibus convenire aſſerit. Saturno nempe Turcheſiam, Jovi Corneolum,

Mar-

Marti Smaragdum, Soli Saphirum (Adamantem quoque) Veneri Ametiſtum, Mercurio Magnetem, & Lunæ Chriſtallum. Rationes adductas ab illo, tanquam ſuperſtitioſas non referemus: ſed demonſtratione Phyſica id facere conabor.

Similiter de ſeptem Metallis nomina Planetarum poſſidentibus idem ipſemet Author teſtatur, & conatur probare cuique Metallo proprium & productivum Planetam convenire, non ratione qualitatis, ſed productionis, acſi natura productrix extraneis mediis indigere conſpiciatur, quaſi qualitas & eſſentia per unionem utrique conveniat. Saturnum dare Plumbum, Iovem Stannum, Martem Ferrum ſive Chalibem, Solem Aurum, Venerem Cuprum, Mercurium vivum Argentum, & Lunam Argentum, & easdem qualitates eſſentiales illis ineſſe, abſolute defendit, cum non Metalla ex nominibus antiquitus impoſitis exiſtant. Et tali præditus doctrina annulos fabricandos eſſe aſſerit, talibus conſtitutis actionibus & obſervationibus, ut aliquos effectus ſupranaturales producere poſſint. Finis ſapientiæ Arabicæ ad res impias tendit, cum ex Metallis & Lapidibus quicquam ſupra vires Naturæ minime poſſit provenire. Tabellam annulorum inferemus, ut trina illa antiquiſſima Sympathia videatur, cum in ſequentibus illam quomodolibet via naturali elicere conabimur.

TVRCHESIA.
PLVMBVM
CORNEOLVS.
STAGNVM.
SMARAGDVS.
FERRVM.
ADAMAS VEL SAPHIRVS
AVRVM
AMATISTA
CVPRVM.
MAGNES.
VIVVM.ARGENTVM
CRIST ALLVS
ARGENTVM.

De ſeptem Lapidibus eligendis, Cap. II.

Supradictus Author Arabs volens omnimode Aſtrologiam Magiæ accommodare, diſſerens de electione ſupradictorum Lapidum & Gemmarum, illos certo loco & tempore eligendos eſſe conſulit: nempe dum Planeta Metallo ſive Gemmæ peculiaris ſit in certo aſpectu, & aſcendenti conjunctus, & aliis vanitatibus apparentia quædam connectens, dicit tempori & loco parendum eſſe, locus nempe ſub dio, in remotiori, & ſimilia vana & ridicula, ac ſi virtus alicujus agentis intenſive eſſet in aliena virtute, & extenſive in unione utrorumque. Hi vero tali obſervatione non tantum Magica, vana, & ſuperſtitioſa, ſed puerili & ridicula, rejecta, tantum naturaliter agentes lapides ſic eligendi ſunt, ut in ſua ſpecie perfectiſſimi exiſtant, ut ſi quæ in illis virtutes exiſtant, libere & ſine impedimento exerceri & demonſtrari valeant. Lapides naturales aliquas virtutes poſſidere non negamus, ſed ſupra naturales, aut conjunctas alicui ſuppoſito, majorem vim & poſſe habere, adeo abſurdum apparet, ut demonſtratione nulla indigeat. Arabes licet in tali genere ex eorum antiquitate alicujus doctrinæ & valoris apud peritos exiſtant, in tali tamen opinione ex ſumma illorum ad Aſtra poteſtate credentes, in errores plurimos immerſos eſſe fatemur. La-

pides igitur ſi ad aliquam naturalem operationem eligere deſideramus, eo modo eligantur, prout Ars ex illorum perfectione demonſtrat. Quod ſi tantum illi ſeptem Aſtrologici deſiderantur, illos non propterea majores virtutes poſſidere citra naturales firmiter tenendum eſt, & ſi cum Metallo & Planeta fuerint conjunctæ, ſimiliter non poſſe alterari in eorum eſſentiis, ſed tantum ex miſtione aliarum cauſarum: virtutes nempe unitæ ad invicem mutuo ſe corroborant, adeo ut quæ metallo ineſt, lapidibus communicetur, & pari modo quæ in lapide, cum metallo juxta ſuum poſſe participet: ambo vero ad qualitatem illius Planetæ reducuntur, ut ſuo loco manifeſtabitur.

Primo igitur, cognitis accidentibus propriam perfectionem lapidis impedientibus, ſi quæ ſunt in lapide, rejiciantur, & omni labe carens perfectiſſime in ſuo genere habetur, & pari via de Regionibus in quibus nobiliores inveniuntur. Turcheſiam primo etſi Saturno dicatam eſſe perhibent, non plus tamen illi quam aliis Planetis affirmarem: ſolummodo ſympathia aliqua iſtius lapidis & aliorum cum Planetis non abſolute negari poteſt, ſi phyſicis rationibus ad comprobandum utamur. Quæ vero & qualia ſunt, quando de peculiari ſympathia tractaturi ſumus diffuſius demonſtrabitur. Illa igitur bona & perfecta

fecta eſt quæ magis ad ſuum denominativum colorem tendit, ad cæruleum nempe cum albedine aliqua crocea, licet minima, ſine interceptione alicujus parvæ lineæ, quia tunc ſignum erit non habere continuam virtutem ex terreo humore interſecante, & ideo non valide ſuam virtutem exercere valebit.

Corneolum dicunt eſſe lapidem Iovi dicatum. Electio ejus ſit talis, ut de optimo undequaque eligatur, Orientalis puta. Indi nobiliores & precioſiores omnibus in iſto climate exiſtunt. Qui in Italia, aut in quovis alio Europæ loco, illis non æquipollent. Et quamvis Orientales Sardios appellandos eſſe cenſent, tamen a Corneolo non diſtant: credo potius non differre ſpecie, ſed accidentibus, puta perfectione & bonitate: nam ex coloribus aggregatis & vigoroſioribus differentia agnoſcitur. De Corneolo ſive Sardio, ex Provincia Babylonis eligendum eſſe cenſeo: iſti namque colore, qualitate & præſtantia cæteris præſtant: virtutem maximam tenent, & particularem contra dolores cerebri & nervorum demonſtrant. Nitidus, ab omni labe alienus, & lucidus juxta ſuam qualitatem eſſe debet, mediam nempe naturam obtinet, puta de ſemidiaphanis. Colorem meliorem crederem, qui inter rubeum, & putridum ſanguinem extat.

Smaragdus Martis lapis. Quæ de iſto la-

lapide Arabes tenent non recenſebo, tantum ad pefectam electionem demonſtrandam me accingo. Nam cum ad praxim ultimo loco devenietur, vera perfectio in iſtis ſeptem Lapidibus cognoſci poterit. Orientalem de Provincia Maucma perfectiſſimum eſſe tenent & de veteri rocca, tales enim a natura omni pulcritudine & amœnitate ſunt præditi, & viriditate ita clara ornati, ut prata ſemper virentia repræſentare videantur. Magnitudine prout haberi poſſit, nitidus, non glacialis (tales namque gemmæ raro abſque glacie inveniuntur, præciſe ſi magnæ exiſtant) & oculis appoſitus reflexionem mittens, aliorum aciem conſolidare & corroborare poſſit & valeat. Et cum ex ſe duritie maxima ſint præditi, maximas quoque poſſident qualitates, ex quo merito fortiſſimo Planetæ dicantur. In ore retentus, caliditati natura reſiſtens, propriam naturalem frigiditatem conſervabit, & in hoc ſuæ perfectionis exemplum oſtendet, quod ad ſolis radios appoſitus propriam viriditatem conſervare valeat, quod in cæteris gemmis haud eveniet.

Saphirum Soli dicunt dicari, non equidem ut abſolute a Sole ſuas qualitates recipiat, nam ex hoc omnes Lapides ſolares dicerentur, cum, etſi a Sole non totalem & abſolutam vim & virtutem recipiant, tamen aliquas per concomitantiam ab illo

poſſi-

poſſident: non enim virtutem generativam omnino a Sole excludimus. Nam cum Sol non abſolute in productione Mineralium & Lapidum agat, ſed mediantibus concurrentibus tantum per abſtractionem a natura humida, quæ ſecundaria actio nuncupari quodammodo poteſt, licet viſcoſitas terræ neque prima abſolute dici poteſt, quemadmodum diffuſius a noſtro Authore in primo Tractatu oſtenſum fuit. Saphirus ergo gemma ſolaris eſt per proprietatem, non autem per eſſentiam, ut in ſua propria ſympathia oſtendemus. In electione eſt advertendum, quod in omni ſpecie ſit omni perfectione præditus, & quæ ad ſuam propriam eſſentiam pertinere cenſeatur: Sed cum albi & violacei reperiantur, mares iſti, femellæ illi tenentur: ambo tamen in electione boni erunt, ſi qualitates proprias in ſua ſpecie oſtendant: accidentia aliqua, licet minima, virtutes illorum impedire valent. Si albus, tali ſit præditus albedine, ut non palleſcat, ſed vivo colore niteat, adeo ut ad Adamantem potius tendat, quam ad Chriſtallum. Si vero violaceus, talem colorem poſſidere debet, quod non adeo ſit colore onuſtus, ut tranſparentiam amittat, & reflexionem imaginum repræſentare non valeat, ſed colore vere violaceo contineat, claro, vivido, & læto. Orientales perfectiſſimi ſunt, & particulari Provincia optima-

matum tenet Pegum: iſti ad eorum virtutes exercendas ab omnibus perfectiſſimi habiti ſunt. Quonam pacto, & quam ſympathiam ad Solem habeat, & quomodo in Adamantem vertatur, & cur Adamas etiam Soli dicatur, rationes ad comprobandum ſuo loco demonſtrabimus.

Ametiſtus Lapis ad Venerem ſpectare tenetur. Quomodo in illo aliqua perfectio inveniatur, & quonam pacto eligatur, breviter dicetur, rejectis opinionibus Magicis, cum virtus in lapidibus citra ordinem Naturæ nulla conſiſtat, & ſupra ordinem nihil valeat. Nam ſi a Natura aliquid in rebus non fuiſſet inſitum, quid valeret opus artis? In ente naturali addidiſſe ne minimum quidem nullus adhuc jactatus eſt, etſi multa incepiſſe viſus ſit. Ametiſtus lapis eſt perjucundus, & pulcher aſpectu, perſimilis multum Saphiro violaceo: attamen in cæruleo aliqua rubedo conſpicitur. Orientales ſunt ex ſe omni perfectione dotati, & adeo duri, ut Adamantibus æquipolleant, & ad illorum ſplendorem converti poſſint, prout in illius ſympathia ad Venerem demonſtrabimus. In electione obſervandum erit, ne maculæ, aut accidentia inſint, quia maximi impedimenti eſſent, præcipue cum Veneri ſit dicatus, quæ ad qualitates proprias perfectione omnimoda indigeat. Habet maximas virtutes, & proprietates amicabiliter a natura ſibi conceſſas.

De

De magnete eligendo Arabes repetamus, qui in tali lapide virtutes & proprietates ſupernaturales credunt, quod ſi verum eſſet, forſitan nemo immortalis, quæ naturaliter poſſidet & experientia ipſa comprobavit credenda: quæ adhuc non apparuerunt, rejicienda: videntes & experientes enarrent, & demonſtrent. Ex his aliquas ſuo loco recitabimus, & quanam via, & qua potentia ſuam demonſtret virtutem, an via naturali, an virtute occulta, an per Sympathiam, conabor oſtendere; & verſa falſis connectendo, bonum in electione eligatur, malum in rejectione expellatur. Magnes an lapis ſit, an metallum adhuc lis extat. Si metallum, profecto fuſionem pateretur. Pro nun ſufficit nobis, ut lapis Mercurio dicatus extet, & ex variis illius actionibus & experimentis continue apparentibus merito Mercurio Planetæ conceditur, qui etiam ex ſua natura ſimiles joculatorias actiones demonſtrare audet. Etſi virtus & proprietas in Magnete non ab Aſtris, neque a Planeta, ſed a proprio & individuali principio recipitur, nihilominus in Phyſicis ſympathiam non negamus, cum ſympathia ſit concurſus cauſarum phyſicarum effectum ad invicem producentium. Cur ferrum trahat, cur propriam virtutem trahendi aliis communicet & concedat, cur denique tempus, horas, & loca demonſtret, dicant alii:

Quod

Quod ſi vera, & non voluntaria dixerint, erunt in virtute magni Apollines. Quonam pacto, cum ſit corpus poroſum, (ut multi ſomniant) poros implere deſiderans (a proprio principio coactus) ad ſe ferrum trahere nititur, ut quæ in ſe vacua extant, aliena operatione impleantur: & ideo ferrum per naturalem ſympathiam attrahit, ut illius qualitatibus imbuat: quæ opinio quantum valida ſit, in ſequentibus apparebit. Si poros vacuos implere anhelat, cur potius ferrum, quam cætera corpora attrahit? dices, per ſympathiam ad ferrum. Quænam ſympathia dici debet? nam ſympathia eſt ad utrumque, talis quæ in Magnete, talis & in ferro: ſi Magnes ferrum trahit, ergo ferrum id facere in Magnete debet, attrahere nempe Magnetem, ut multi tenent, & per conſequens, ex primo aſſumpto corpus ferreum erit poroſum. Si dices, virtus major attrahit minorem, in Magnete extat major virtus, & plures continet poros, ferreum vero non tantam continet virtutem neque tot poros: non deberet ergo ex altera parte illum expellere, nam ſi deſiderat ferrum ut pabulum, idem deſiderium eſt in una parte quam in altera, cum omnes partes ſint homogeneæ & poroſæ. Quod ſi expulſio illa non ex Magnete, ſed ex plaga devenit, eadem difficultas remanet: non ergo virtus in Magnete, & ſympathia in illis negatur, & attra-

tractio Magnetis a ferro non comprobatur: Nam ſi Magnes ut metallum habeatur, & ferrum traheret, omnia ergo metalla ferrum traherent, tamen experientia contrarium apparet, nullum vidimus unquam metallum ferrum attrahere, neque a ferro attrahi. Si per ſimilitudinem, quæ major ſimilitudo ferri & æris, quam ut unum in alterum facillime convertatur? tamen nunquam unum eorum alterum attraxit. Si ferrum Magnes per ſe traheret, hæc virtus ſemper & ubique illi deberetur, ſed experientia comprobat contrarium: nam Magnes ſenio confectus, vel malleo percuſſus, amittit virtutem trahendi (dummodo per artem denuo non acquirat.) Habeatur ergo de tali Magnete, & ferro demonſtretur, videbitur non attrahere neque attrahi, licet perminima particula ferro approximetur. Quod opinantium errorem, nempe attractionem ab invicem fieri, reprobat. Nam virtus in ferro remaneret, licet Magnetis virtus per ſenectutem & percuſſionem abolita eſſet. Probatur idem experientia ferri a Magnete imbuti, quod aliud ferrum traheret. Imbuas ergo ferrum Magnete, & cognoſces ſi vim attrahendi recipiet. Quod ſi poſſideret, non indigeret exteris, nam quod intus exiſtit, non indiget ſimilibus: potius ex intimo conſenſu ab eſſentiæ ſimilitudine ad invicem habente relationem proficiſci

ciſci poteſt: quæ etſi ignota apparet, intime tamen inveſtigans, aliquid ſcientiæ percipere poſſit, licet natura potius admirari quam percipi ambit. Magnes vero habet virtutem communicativam non ſolum per contactum, ſed per diffuſionem, quia etſi ferrum Magnetem non tangat, dummodo conſiſtat in juſta proportione illius virtutis, recipit qualitatem attrahendi, & mundi plagas oſtendendi, quod de ferro prædicari non poteſt. Credo tamen quod Magnes Magnetem traheret, ſi in eo eſſent aliquæ partes ferri: aliter non poſſe trahere abſolute dicerem. Verum opinio talis non ſatis tuta, neque alia, quæ Septentrionem tantum indicare perhibet, cum experientia conſtet, non magis unam ex quatuor mundi partibus, quam omnes quatuor indicare, & non minorem vim habere in una parte quam in alia, quomodo id fiat experientia te docebit. Nam ſi acus ferrea attrita leviter a Magnete in parte Septentrionali in maſſa exiſtente, Septentrionem petet, eadem virtus erit in cæteris mundi Cardinibus, dum modo ſimili via acum tractaveris. Qua igitur ratione potius ad Septentrionem aut Meridiem, quam ad Occaſum aut Ortum id faceret, quis judicabit? Conſtat tamen non mutari ultra æquatorem, & ſi mutatio appareat, tam parva videbitur, ut pro nihilo prorſus judicanda ſit.

De miraculis a Magnete derivatis loqui pudet, cum ex tot tantisque Authoribus in omni genere doctrinarum verſatis & abſolutiſſimis Principibus conſtet non tantam praxim in Magnete reperiri, quanta ex Theoria prædicatur. Sunt equidem multa quæ ſolum ex illa vi attrahendi apparent, & dum variis diverſisque modis fuit expertum, varia & mira de illo prædicantur. Modo namque partem ferri imbuti attrahit, modo idem ferrum expellit, modo majorem, modo minorem quantitatem, modo in abſcondito, modo in aperto, modo una via, modo altera: quæ omnia ab efficacia majori & minori in lapide exiſtente devenire fatendum eſt. Nam cum re vera virtus attrahendi in Magnete, a natura ſit illi inſita, certum erit, talem virtutem & eſſentiam illi ſemper & ubique ineſſe. Sed cum in omni genere datur magis, & minus, virtus & proprietas in qualibet re per modum recipientis extare dicitur, talis proprietas in Magnete non infunditur ad inſtans, ſed introductio fit in tempore, tempus operatur per modum diſpoſitionis: ideo dum virtus illa attrahendi introducitur in lapide, forſitan lapis ille non eſt adeo diſpoſitus in una parte quam in altera, vel ex ſuperfluitate, vel ex defectu materiæ, quæ omnia negant & impediunt perfectam introductionem, quemadmodum in quavis alia productio-

ne idem dici poteſt. Alia vero pars maſſæ, ſive materiæ, erit ſic diſpoſita, ut introductio non ſolum perfectionetur, ſed excedat & augeatur: & ſic videtur ſæpe ſæpius in una eademque maſſa plus perfectionis in una parte quam in alia ineſſe. Magnetem certiſſimum eſt attrahere, & expellere: attrahit ab Auſtrali plaga, expellit a Boreali, & talis virtus nullo medio poteſt impediri: attrahit enim medio vitri, ligni, & cæterorum, ut in pixide Nautica apparet, ſed de perfectiſſimo hæc experimenta videntur, nam de communi, & non optime ad receptionem virtutis diſpoſito, nullum eorum apparet. In Italia ad Albam inſulam Hetruriæ, perfectiſſimus invenitur, colore ſubrufo a parte exteriore, ſi vero frangatur intus invenitur colore ſubrufo obſcuro. Talis mirum in modum trahit, & maximam efficaciam demonſtrat, ponderoſior Argento, aut ſaltem Argenti inſtar. Tradunt in Montibus Æthiopiæ mineram ineſſe tali præditam qualitate & præſtantia, ut una pars unius unciæ partem ferri duarum librarum attrahat, & omnes partes mundi oſtendat: qui de tali habere poterit, forſitan aliquas operationes adhuc tacitas, ſed nondum inventas experiri poſſit, & præcipue quæ a Joan. Baptiſta Porta meo concive & amico promittuntur, puta de loquutione in diſtantia, quod experimentum ſæpe ſæpius ten-

tentavi, inſtrumentaque accommodavi, nec tamen unquam ad finem pervenire potui, licet exactiſſime totum magiſterium peractum fuiſſet: Ex defectu Magnetis id accidiſſe fateor. Non potui ex illo abſolutiſſime perfectum recuperare, in quo verum Meridianum conſpici potuiſſet, ut medio reperto ambæ partes æqualem portionem cum ſimili meridiano poſſiderent, & ab omni latere omnes mundi plagæ apparerent. Equidem a loco ſuæ nativitatis, expreſſe excavari oporteret. Quomodo reliquæ operationes in tali lapide conſpiciantur a multis doctiſſimis Authoribus conſcriptæ & coadunatæ, qui videre & legere deſiderat, ipſemet Authores conſulat. Sunt adeo notæ, ut iterum adnotare, ſuperfluum foret. Aliqua pauca in Sympathia ad ſuum Planetam ſuo loco ſubinferam. Modo de ultimo lapide Planetario aliqua ad electionem demonſtrabo.

Criſtallum ultimum locum in lapidibus obtinuit, ideo ad Lunam pertinere dicunt: cum iſta in ordine Planetarum, ultima ſit, ſic illud ultimum, & vilius cæteris gemmis æſtimatur. Criſtallum notiſſimum per ſe: nam ubique invenitur. Licet varias ſpecies teneat & repræſentet, ad noſtram cognitionem tantum illam adaptamus, quæ in hexagonam figuram tendit, & Criſtallum de Rocca ſive montanum

communiter appellatur. Dicunt eſſe aquam in glaciem mutatam, & ex ſumma frigiditate in duriſſimam glaciem redactam, adeo ut malleum, ignitionem, & artem polimitam perbelle ſufferre valeat. Huic opinioni obſtat turma Philoſophantium non ſolum negantium, verum oppugnantium. Nam, quod extremum per extremitatem aliquam recepit, per oppoſitam extremitatem redimi valet: ſi per extremum frigus aqua in glaciem converſa extremum ſui acquiſivit, per aliud extremum frigiditati oppoſitum redimi debet, nempe per extremum calorem, puta validi ignis: ſed hoc non patet, conſequentia derivatur: præter hoc, ſi Criſtallum aqua congelata eſſet, utique ſuper aquas nataret, & fundum haud peteret, ſed experientia docet Griſtallum non natare, & fundum petere, erit ergo lapis. Si dixeris acquiſiſſe ac contraxiſſe ſalſeam naturam vetuſtate quadam, ideo fundum petere: ergo lapis, nulloque modo glacies, qui omnino diu durare in tali ſtatu non poteſt, quin non revertatur in ſuum proprium & naturale principium. Quin & globi conficiuntur, a quibus ſole medio ignis elicitur, & partes oppoſitæ uruntur. Si aqua condenſata eſſet, nunquid ignis ex illa eliceretur? nunquid ex frigido & humido calor & ſiccitas generantur? elementa ergo inter ſe non repugnant, ſed novum Chaos efficiunt. Criſtallum

ſtallum figuram hexagonam in mucronem deſinentem ſemper repræſentat. Nam cum materia terreſtris & ſupernaturalis ſeparatur ab aquea, nititur in omni parte ſe ſimul unire, & quaſi lineæ a centro ductæ circumferentiam petere videntur, & quia partes oppoſitas inveniunt, circulum perfectum minime complent, ſed a lineis ductæ in exagonam figuram, circulum aliquando perfectum ducunt, dum ab oppoſitis non inficiuntur partibus. Rejecta opinione, ad perfectionem illius inveniendam properamus.

Criſtallum verum & eſſentiale proprium eſt videri quod in exagonam figuram terminatur, & nullo prorſus imbutum eſt colore, ſed vere aqueo diafano, transparens, clarum, & nitidum videbitur & conſpicietur. In Bœmia ſunt lapides qui & Criſtallini dicuntur, tamen ſunt colore onuſti, obſcuri, & in mollitie vento ſimiles.

Eligatur igitur tali diaphanitate præditum, ut nihil prorſus in illo appareat: experientia præbebit demonſtratione viam; Accipias Criſtallum peroptime & perbelle nitidum, & arte polimita peroptime attractatum, clarum & transparens, habeas de hinc aquam ſimiliter clariſſimam & jucundam, ponas in vaſe fictili albo, vel melius in vaſe Criſtalino, aut vitreo pulcherrimo, deſine aquam reſidere & quieſcere, ponas intus Criſtallum jam præparatum, & con-

 ſpicies:

ſpicies: ſi peroptimum erit, nullæ prorſus apparebunt in aqua ſpecies Criſtalli, ſed confuſe cum aqua, miraberis utrimque diaphanitatem: ſin vero non perfectum erit, vel non adeo nitidum, ſpecies Criſtalli apertiſſime apparebunt.

De hujusmodi materia multæ operationes confici poſſunt, & variæ, quæ ob ſui oblectamentum reticeri non debent. Ideo dum ſympathiam quam ad Lunam habet recenſebo, aliquas ex illis jocundiores demonſtrabo, & quanam via mediante Lunæ claritate, litteras & epiſtolas a longinquo legere, & aliis pernoteſcere valeamus. Pro nunc ſufficiat, & huic parti finem imponamus, ut poſt Lapides ad Metalla pergamus.

De Septem Mineralium ſeptem Planetis correſpondentium præparatione.

Cap. III.

Taliter ſub brevitate lapides eligendos eſſe docuimus & demonſtravimus. Satis enim abunde & diffuſius multi Authores peracutiſſimi de hac materia ſcripſerunt. Nunc ad Metallorum cognitionem aliqua curioſa curioſis donamus, quæ etſi futilia apparebunt, non inutilia tamen omnino videbuntur. Licet enim talis materia a peritiſſimis fuit aliquando per inventionem demonſtrata, non tamen per inveſtigationem eruta. Quonam pacto,

cto, quave via Metalla tractanda, & accommodanda erunt, ſuccincte diſcutietur.

Balemis Arabs in libro ſuperius citato, cap. 10. demonſtrans Metalla ſeptem Erraticis convenire, obnixe ſuas vires intendit,ut probare valeat, Metalla non aliunde niſi a proprio & peculiari Planeta ſuo denominativo materiam ſumere per qualitates illi inſitas per ſimiles inPlaneta exiſtentes, adeo ut qualitates quæ in quolibetMetallo extant, ſimiles ſint illis quas Planeta denominativus tenet: & ex hoc elicit quasdam concluſiones,licet doctas, non tamen omnino currentes & probabiles, ut (juxta ſuam opinionem) ſi Planeta ad Metallum accommodetur,& Metallum præparatum, diſpoſitumque Planetæ copuletur, mira, jucunda & ſupranaturalia producere conſpicietur.

Opinio hæc non currit ambobus pedibus: nam non qualitates ad Planetas, ſed Planetæ ad qualitates accommodantur. Metalla, ſicut cætera mineralia ſuum principium non aPlanetis abſolute cognoſcunt, aliter omnia generabilia non unum idemque principium, nempe humidum calidum haberent, prout ſuo loco inferius apertisſime demonſtrabitur cum ad particularem confutationem devenietur.

Nos eorum præparationem & ſelectionem rejecta confucata veram phyſicam, & experimenta docemus. Nam quæ Ara-

bes docent, potius Magica quam naturalia tenent principia: Magica inquam, ſuſpecta & erronea. Si Magiæ Naturalis adhuc ab illis aliquid cognitionis nobis innoteſceret, haud inanis labor, cùm ipſi ex tribus compoſitis unum eliciunt, & illud ſumme perfectum in ſuo genere prædicant. Equidem tria in unum collecta, & unum per tria reductum aliquid boni & perfecti parare valerent: ſecretum in Algebra abſconditum, adhuc minime notum. Monas in trino, & trias in Monade absque collexione radicis a paucis (neſcio a quo) adhuc eſt cognitum. Quomodo de Planetæ, Metalli, & lapidis unione, aliquid a nobis percipi poſſit, ignoratis veris principiis? Præparationes Metallorum ab Arabibus modo incongruo demonſtrantur, nam obſervationes mutas docent, quæ ſine origine exiſtentes nunquam bonum effectum producere valebunt. Præparatio debet fieri (juxta illos) ut particulare Metallum in hora & die ſuo Planetæ congruum habeatur, quibusdam vanis ceremoniis adhibitis, & ſuperſtitionibus, quæ illorum ſtultitiam apertiſſime demonſtrant, annectentes etiam obſervationes Aſtrologicas, ut tali operimento eorum impietas incedat, ut benigno illius ſyderis aſpectu, absque caſu & detrimento in exaltatione & mutua receptione, invicem ſuccedentibus bonum vel malum effectum produce-

re

re valeant. Quid Metallum poteſt ex ſe? o hominum dementia! o hominum erronea exhibitio!

Metalla ad opus naturale, faciliori via, licet non omnibus nota, accommodari, præparari, & purgari poſſunt: ideo quam breviſſime poterimus, demonſtrabimus, non qua ad Magiam, ſed qua ad Naturæ ſecreta detegenda, inveſtigandaque utimur. Ad Plumbum præparandum, quoniam a Saturno denominationem obtinet, principium ab illo eſt ſumendum. Plumbum a Philoſophis Saturnus appellatur, qua ratione, quove ſtudio infra ſuo loco demonſtrabitur, & Simpathiam eſſe inter Planetas & Metalla Phyſic. rationibus comprobabitur: non ut Arabes docent, ſed quomodo Schola Naturalium demonſtrat: & iſtius & cæterorum Metallorum cum Planetis veram Sympathiam oſtendam. Debemus ergo Plumbum ſimpliciter ſolum & per ſe vaſe ferreo fundere, & a ſcoriis optime purgare, deinde iterum liquefacere, & ad aquas Ammoniacas extinguere ter quaterque, in quibus aquis ſint de ſucco ſerpili partes tres minus, albedinem maximam acquiret, & forte admodum evadet, adeo ut aliquas partes de ſuo principio perdidiſſe videatur. Iterum fundas ad Crucibulum congruum, & aquas validas communes, in quibus ſint diſſoluti Smirnii pulveres ad libitum, & ad aqua-

ſum proportionem in partes ſubtiliſſimas redacti adeo, ut partes nullo medio appareant, & ſi opus ſit, aquas iterum per Alambicum tranſire facias ad rectificationem usque, tertio extingas poſt indurationem ad ſuccos herbarum Celidoniæ & Oſſifragæ, ponas ad ignem cum ſuo ſulphure extracto, ut ſcis rege ignem regimine Phyſico cum infra ſcriptis aquis magiſtralibus, ut per tres digitos ſuperent materiam: aqua erit de Cynapino minerali præparato, tutia, & ſulphure ana: ignis lucernæ per circulationem. Tinctum Saturnum invenies, etſi in quantitate deficiat, & ad fuſionem, ut ſol, non reſiſtat, opus terminabitur infra X. dies.

Aliam faciliorem & breviorem oſtendam præparationem. Fundas Saturnum à ſcoriis purgatum cum pice Græca, quarta parte, tribus vicibus ſequentibus ſemper ad aquas metallicas extinguendo: prima vice duntaxat picem ponas, duritiem acquiret mediocrem, habeas aquas fortes ſequenti via deſtillatas, in quibus induratum Saturnum quinquies, vel pluries extinguas, vel quouſque color ad tuum placitum erit. Aquam ſequenti via perficies, ſecunda ſalis ammoniaci, vitrioli tubificati, auripigmenti, tutiæ, & æris viridis ana, ſed de duobus ultimis partem omnium mediam: fac aquas s. ar. ſed antequam Saturnus ultimis vicibus extinguatur vigora aquas cum

cinabrio minerali ad proportionem, aureo colore prædito, ad fuſiones Plumbum apparebit, ſophiſticum equidem, ſed delectabile.

Stannum Metallum a Jove Planeta denominationem tenet, merito poſt Saturnum ſequitur, cum Stannum ſimiliter poſt plumbum appareat, ideo album Plumbum ab aliquibus nominatur, & aliquas partes Argenti continere quidam affirmant. Georgius Agricola in libro quinto de re Metallica, ubi hoc Plumbum in mineris Metallorum reperitur, ibi Argenti venas extare ſcribit, ideo a Chymicis cum ſucco porrorum præparatur: poſt purgationem perfectam a ſcoriis, & omni qua decet diligentia purgatum iterum extinguitur, & in ſuccis herbarum, Salviæ & Verbenæ, cum ovorum albumine pro Metalli quantitate: tali medio ſtannum præparatum, accommodatum, & albiſſimum reperitur, immo Argenti inſtar absque parte ſtridoris quem ſi omnino aufferre deſideras, ad oleum Martis ter aut quater extinguas, & totalem ſtridorem perdet, & citrinum habebis: ſed ad quid? Aliam oſtendam præparationem, ex qua non ſolum optimum Jovem videbis, ſed Lunam ex ipſo percipies. Habeas cinabrum commune, fac ipſum in oleo olivarum bullire per tres aut quatuor horas, habeas inde Jovem in calce, incorpora calcem cum albumine ovorum & de prædi-

dicto cinabrio jam præparato bene ſuper marmore molas, adeo ut una ſimul incorporentur, ad modum paſtæ ſpiſſæ & duræ, de omnibus ana, compone pilam in orbiculum ad quantitatem materiæ, include pilam in luto ſapientiæ ad ſpiſſitatem trium digitorum, deſine optime deſiccari & adeo per optime ut duriſſima evadat, & ſi opus erit, fac leniter, & ſuaviter ad fornacem coquere, ut omnino humiditatem perdat, include hanc pilam in aliam ferream omni ex parte bene & optime clauſam, ponas ad fornacem reverberii per duos dies ad ſummum, extrahe & ponas ad Cineritium, & optimum Argentum habebis, licet non ad medietatem materiæ. Aliæ præparationes in Stanno inveniuntur: ſufficiant iſtæ.

Mars tenetFerrum: quonam pacto præparatur Arabes docent: ſed eorum doctrina varia, nubiloſa & penitus obſcura, cum ſub quibusdam conſtellationibus id faciendum eſſe demonſtrent. Tali enim medio ferrum præparatum multæ efficaciæ extare vociferant. Relicta & neglecta eorum præparatione, naturalem & faciliorem oſtendam. Accipiantur limaturæ ferri ſeuChalibis, extinguas illas poſtea quam fuerint omnino rubificatæ,ad aquas communes,in quibus ſalis communis & tartari partes æquales miſceas, ter vel quater iterando opus, dehinc limaturas ſiccatas ſublimabis cum ſulphure vivo ana, abluas ſublimatio-

nes,

nes, & ſiccatas & ignitas extinguito in ſuccis Ariſtolochiæ rotundæ & ſpina Creſtiana, in aquis ſeu oleis tartari & ſalis ammoniaci ana: toties reiterabis opus, quousque albedinem veſtierit per ſex aut ſeptem vices: Albiſſimum ad inſtar Argenti Chalibem habebis.

Aliam docebo veriſſimam & expertiſſimam præparationem. Fac oleum de ferro, ſ. a. reduc in ſal, medio cujus Sol ana ſolvitur, miſceas cum pulveribus ſulphuris, ad fuſionem addendo de ſale ad competentem partem, & Antimonii Regulo in conſumptione Martis gradibus æqualibus. Habebis Solem in ſuo Auge in ſextili, & ſi bene operaberis in quadrato. Idem ad Lunam poſſe fieri dicunt: non adhuc ſum expertus talem Martis præparationem: per optime tractanda erit operatio talis, in qua maximum gaudium in Aſtrologia videbis.

Aurum inter Metalla medium obtinet locum, quemadmodum Sol inter Planetas medium ſortitus eſt conſeſſum. Dicunt præparari deberi hora Solis, qua ipſe in ſua exaltatione a nullo maleficio offendatur, in die, & de minera oportere purum habere, adeo ut neque malleationes, neque ignem guſtaverit, ſolum & per ſe, absque minima conjunctione mala, & purgatiſſimum: & multa futilia recenſentes ad ſilentium nos cogunt, ne illorum vanitates & ludibria ad riſum Saturninos provocent.

cent. Nonne ridiculum? nonne cachinnatio? Aurum novum & virginale a mineris petunt: Hoc a Provincia Peru expectandum erit, & mercatores illuc adeuntes rogandi, vel ut ſcintillam Auri puti puri & mineralis pro luxu nobis concedant. Equidem apud illos novum aurum & purum, non aliunde niſi a Mineris poſſe reperiri perdifficile exiſtimatur, Chymicæ non vacant, ignorantia eſt inſculpta, confitentur ſe de Chymica neſcire: ſit igitur pro Medicina confeſſio, tranſeat: ſecreta Naturæ quavis via inveſtigare Philoſophis erit proprium: per Chymicam plura nobis quæ in naturæ arcanis ſunt abſconſa, manifeſtantur & aperiuntur: Chymica ergo non deteſtanda.

Novum aurum habere, non adeo eſt difficile, ut ab India expetendum ſit: ubique locorum & gentium, via non admodum abſtruſa & abſconſa invenitur. Si per aquas ſeparationis aurum commune tranſire feceris, puriſſimum elicies, ſi tamen fidelitatem arti conjunxeris, ne cum auro aliquæ partes miſtæ delabantur, prout aliquando cognovimus: tamen ad Cineritium examen reiterabitur, vel ad cimentum regale: & tali breviſſimo itinere a Mineris domeſticis virginale aurum accipies. Stultitia vana, & dementia obcæcata, aurum a Minera.

Nos vero non ut ad Magicas operatio-

nes

nes utamur, quonam pacto fieri poſſit naturaliter demonſtrabimus: qua via novum aurum quaſi a minera habeatur, facillima via extat. Si quis verum & purum Solem, Aurum nempe, conficere ſciret, nihil amplius ab eo deſiderari poſſet: actio equidem etſi omnino difficilis, impoſſibilis vero minime. Patres noſtri Philoſophi, hoc non ſemel, Deo adjuvante & regente, tentaverunt, ſed ad optatiſſimum finem cum illius lumine pervenerunt, & Phyſicam transmutationem invenerunt: experientia adhuc viget, memoria non delenda. Si igitur aliquis ex ſua optima ſanctaque diſpoſitione, puraque voluntate Deo gratus, transmutationem Metallorum inveniſſet, tunc non auro indigeret minerali, quia ex ſe purum Solem poſſideret.

Homo Angelico intellectu præditus, abſtruſa Naturæ indagans, aliquando nudam & absque velamine illam videt, daturque illi frui: vere philoſophantibus, non ſicofantis id permittitur. Nonne per projectionem id fieri poteſt? Nonne illum vidimus? Nonne id factum publice fuit? Non de illa Bragadina impoſtura loquor, non de aliis ſimilibus. Finis enim illorum oſtendit impoſturam & falſitatem, & Bavaricas pænas tandem pro mercede & honore recipient. Non de alia projectione ab Angelo Siculo jam facta commemoro, cum falſam fuiſſe ipſemet in tormentis

faſſus

faſſus fuerit, nam de auri tinctura illam conſtare demonſtravit, etſi multiplicationem ex illo pulvere poſſe fieri impudenter crocitabat. Tandem a clementiſſimo Principe vitam ſimul cum morte pro ſua ſtultitia & arrogantia recepit, cum ad perpetuos carceres illum deſtinaſſet. Equidem aureo laqueo ſuſpendi, condigne merebatur, cum plus quindecim millia aureorum in promiſſis non ſervatis, neque unquam ab illo fure ſervandis impendiſſet, vel potius ſurripuiſſet. Non denique de quavis alia falſa projectione variis in locis, & a variis perſonis demonſtrata, recolo. De illa quæ anno elapſo a Georgio Scoto publice, ſine fuco demonſtrata, loquor, & memoriam poſteris trado. Non enim private, non intra muros clandeſtine, ſed palam & in hominum cœtu aurum ex quovis Metallo ab aliis ſibi exhibito conficiebat. Qui vidit, interfuit, & ab illo pulverem accepit, teſtimonio veritatem denuntiat. Et ne impoſſibilis transmutatio omnino videatur, & veritati fidem minuat, unum experimentum huc inferam, ut occaſionem omnino incredulitati & infidelitati auferam: ut ſi transmutatio in aliqua parte Metalli, licet minima, facili via fieri poteſt, cur non in cæteris partibus, cum metalli partes ſint homogeneæ & ſimilares? & ſi de vivo Argeno Metallum conficitur, & ipſummet metallum

ite-

iterum in vivum argentum transformatur, cur de auro, argento, aut de alio Metallo id fieri nequit? Natura viam demonſtrat, Ars opus perficere debet: præcipue de illis quæ via phyſica peraguntur, non de tincturis ſophiſticis, non de multiplicationibus vanis, non de mineris absque metallo, non de ſolutionibus absque ſulphure, non tandem de Chymicis actionibus, ſed de vera, reali, & eſſentia Metallorum tranſmutatione atteſtamur: ſive per projectionem, ſive per cæmenta & fixationem, ſive per quoduis aliud phyſicum medium, dummodo experientia veritatem demonſtret, certi eſſe debemus.

1. Amalgama igitur Saturnum cum Mercurio in partibus æqualibus, deinc in dictam amalgamam proiice de ſulphure croceo fuſo ad inſtar totius amalgamæ, movendo cum baculo ne ignis accendatur, ideo paulatim in vas pro ſingulis vicib. projicias: ſinito poſtea per ſe refrigerari: ſuper marmore materiam totam peroptime contento, ut ſimul partes uniantur, imbibas materiam vino acerrimo, ter deſiccando, toties imbibendo: Tandem materiam in crucibulo fundito, tantundemque igni concedito, quousque partes ſulphureæ evolent, proiice materiam in virgam, quæ frangibilis admodum optime erit, terito peroptime, cimenta cum pulueribus, argentum limatum partibus æquali-

 bus.

bus. I. s. s. per duas horas ad ſummum cimentari ſinito, cum graduatione ignis fundas, & ſinito per alium dimidiæ horæ terminum, deſine vas refrigerari, frangito, accipias materiam, ad cineritium ponito, & argentum purum elicies, quod ad aquas ſeparationis de more ponito, & ex argento parte aliqua fixa in aurum, fundum petet, aurum verum, reale, & ad omne examen habebis: Dum cimentabis vas bene claudas, & per digitum ſuperius pulveres vitri triti ſuperponas, aut aliam materiam, ut virtus magis permaneat in ſe unita & vigoroſior. Ecce realis & vera transmutatio, experiatur, & illa non ſophiſtica cognoſcetur, ſed ejus veritas per pondera omnium ingredientium comprobabitur. Quonam medio omnes argenti partes in aurum convertantur, Philoſophantibus per inveſtigationem facillime patebit: ſi una pars erit talis, aliæ ſimiles ab incepto deſiſtere non valebunt, cum virtus in operatione non ceſſet aut debilitetur. Utrum aurum igne comburatur, difficiles extant variorum opiniones, nos in hac materia nihil inferemus, niſi memoriam vituli aurei per idolatriam a Moyſe in deſerto combuſti: non enim cineres populo ad expiationem dati fuiſſent, niſi auri partes in cineres converſæ fuiſſent. De auro illo potabili, aut potius imaginario videant alii. Alias operationes & præparationes demonſtrarem,

rem, ſed ne curioſis noceam, pedem retraho.

Venerem Cupro præſidere dicunt, neſcio qua ratione Æs Cuprum vocant: Cuprum namque Galaminæ confuſum extat, æs vero purum: de Ære erit ſermo. Arabes cum talia nugentur, quæ ad ludibria tendant, recenſere in hac præparatione erubeſco: reiiciantur, & ad naturalem æris præparationem accedamus. Habeatur æs minerale, quod piloſum ſive de Roſetta vocant, ſubtiliter limetur, limaturæ cum acerrimo aceto bulliant usque ad quartam illarum conſumptionem, accipias tartarum perfectum cum calce viva præparatum & alumine roccæ, ponas iterum ad ignem, & vigora ignem usque ad evaporationem & quartæ partis conſumptionem, fundas, & ad oleum, ſive ad aquas ſuæ nativitatis extinguas ter aut quater, & præparatum in prima operatione habebis adeo peroptime, ut albedo realis in illo conſiſtere conſpiciatur. Iterum reduc materiam in calcem mediante aceto acerrimo ignitionis & extinctionis, calcem ponas ad putrem foveam, s. a. per dies octo, inſuper per tres digitos de oleo mortifero cooperias, auferas, & calcem per ſe deſicoare ſinito, fundas, & in corpus reducito, dummodo in actu fuſionis erit addas de Cane putrido, & de Felle viva ana, ſed tertiam materiæ fuſæ: deſine usque ad evaporationem in-

gredientium, habebis album æs: ſed ut ad ignem albedo teneat, ſequere operationem, & iterum in laminas tenuiſſimas reducito, & cimentabis cum paſta communi de oleo mortifero, & tartari partibus mediis, & ad ignem reverberii ſinito per viginti quatuor horas, opus erit terminatum: ſed ut pars illius Cineritium ſubſtineat, elabora, quia jam eſt in via, & proxima utique.

Aliam demonſtrabo æris præparationem. Habeas de Ære, in ſubtiliſſimas laminas reducito, cimentabis cum ſale communi & tartaro ana ad fornacem reverberii, fundas (poſt lotionem cum aquis calidis) & toties refundas, quoties tibi bonum videbitur, extinguendo ſemper ad ſuccos herbarum Celidoniæ, Albi leandri & Malſani ana, in quibus immiſceas de oleo tartari, & oleo mortifero duplum ſupradictorum, albiſſimus erit non ſemper ad ignem remanebit, ſed per tres aut quatuor ignitiones albiſſimum apparebit, tandem maculas emittet, prima præparatio peroptima, non tamen omnibus cognita, nec facilis ad cognoſcendum.

An Arabes tales præparationes noverint, procul ſcio, pro certo enim habeo, eorum præparationes non ad Philoſophos, neque ad bonos Dei timore præditos pertinere. Inferius eorum finis audietur, & quorſum illorum nugæ tendant. Modo

do ad noſtrum Mercurium properamus.

Vere in præparatione iſtius Metalli (ſi tamen vere Metallum dici debet) nugationes, mendacia, & impoſturæ cernuntur. Haud Arabes talia nugaſſe crederem, niſi partim ex uno eorum audiſſem. Numquid per horas Aſtrologicas & obſervationes ſyderum, vivum argentum, fixari aut ſiſti poteſt? & ſi oculis id cernerem, potius opus præſtigii, quam naturalem operationem arbitrarer.

Argentum vivum cum ſit ſperma Metallorum absque exiſtentia definita & eſſentiali, verum corpus non debet neque dici poteſt, neque vere metallum, licet inter illa enumeretur: quod eſt in via non adhuc finem tangit, & finis attenditur in opere. Metalla jam ex ſulphuris partibus aggregata, ex eorum prima materia eſſentiam & ſubſiſtentiam recipere dicimus, tamen ſine ſulphure aliquam habere ſubſiſtentiam experientia quotidie in Chymicis per extractionem & ſeparationem apparet: in quibus bene operantibus materiæ ſeparatæ apparent, & inde nova metalla per multiplicationem cinguntur, quando ignis & pondus in datis proportionibus concurrunt. Mercurius ex ſe absque præparatione ſemper idem erit. Solus ad ignem applicatus, in fumum evolat, præparatus ſiſtitur. Igitur de illius præparatione aliqua ſub-

ſubinferamus: & cum ipſe ſit nihil & omnia; nihil a geremus, ſi aliquid modice in iſtius diſpoſitione non permaneamus. Principiis cognitis facilitas ad progreſſum tribuitur. Qui Mercurium per optime tractaverit, totam cæleſtem machinam revoluet.

Ad primam operationem accedens, naturam ipſius bene cognoſcat oportet, nam cum ipſe ſit impurus, lubricus, & mixtus, omnes illius proximæ qualitates ab eo ſunt removendæ, ut perfectus exiſtens, obediens in magiſterio reperiatur. Accipias ipſum in ea quantitate quam deſideras, miſceas peroptime (prius enim per Luthim tranſeat) cum Calce viva, ſale præparato communi, & vino acerrimo, deſtillato, adeo ut maſſa mollis appareat, & ſuper marmore molas tantundem, usque quo partes vivi argenti non appareant: accommodes materiam in Alambico ad ſui capacitatem adeo peroptime lutato ut nulla via expirare & videri poſſit, coopertorium ſimiliter addatur cum Zona, ut bene claudatur, & commiſſuræ arctiſſime jungantur, accommoda igni, & primo in primo gradu calor incipiet, deinde gradatim aſcendet, donec in finem ignem ultimi gradus ſentiat, emittet guttam clariſſimam, in recipiente cum aqua, deſine tranſire, & quando Mercurii guttam amplius non videbis, re move ignem, & refrigeſcet, & tertiam partem Mercurii egreſſam fuiſſe

re-

reperies, in tantæ perfectionis ſtatum, ut nullam terreſtreitatem continere ſcias, Frange Alembicum, & in materia illa omnes ſcorias & impuritates reperies. Mercurius ſic purgatus & præparatus facillime tractatur, & arte aliqua a paucis cognita ſiſtitur. Tempora Tempera Tempore, & ſic omnia prudenter agentur. Arguunt Arabes: Si vivum argentum per artem in aliquod Metallum mutatum fuiſſet, non amplius vivum Argentum dici poſſet, cum partes illius non apparerent, & ut ſic non amplius Metallum Mercuriale, ſed illius Planetæ cujus formam ſumpſit, dici deberet: præterea, vivum argentum ſi alterius forma indutum tale diceretur, omne Metallum argentum vivum dici deberet, cum omnia Metalla per vivum argentum & ſulphureas qualitates generentur, & ab humido calido ad eorum eſſe ſubſtantiale perveniant. Poſſumus ad illorum objectionem reſpondere, vivum argentum, antequam a loco ſuæ productionis eruatur, habet alias qualitates & eſſentias, ab illis in eſſe ſuo poſtea acquiſitis, tunc enim virtutem (tanquam terra viſcoſa) poſſidebat cum qualitatibus extraneis concomitantibus, & hoc illud metallum actuare & diſponere, juxta diſpoſitionem recipientis: Tunc ſperma erat, & ut tale actuabat corpora diſpoſita ad eſſe ſubſtantiale, & poſt formam productam ſuum eſſe ſpecificum in alio in-

dividuo collocato mutabat, & vivi argenti partes, vel ſpermatis ſigna non amplius apparebant, & nomen ſpecificum illius Metalli, in quod formam introduxerat, ſortiebatur. Quando vero ante introductionem formarum a loco ſuæ nativitatis extrahitur, non ut ſperma, non ut terra viſcoſa, ſed partes ſejunctas ſimul unitas demonſtrat, & metallum (licet imperfectum) merito nuncupari poteſt. Patet aſſumptum: nam ſi iterum in terra propria, & loco ſuæ nativitatis reponeretur, nil ut prius daret eſſe alicui, neque ad formas in quodvis aliud Metallum introducendas eſſet aptum, neque per ſe, neque cum quovis alio concomitante principio: ratio patet, quia a ſuo principio intrinſeco per abſtractionem deputatum fuit, & vis ejus productiva, generativa & vegetabilis ipſo ablato, diſperſa & annihilata fuit, cum non tantum in illo, ſed in loco ſuæ originis conſiſteret, nempe in ſitu, in ære, in ſulphure, & in cæteris ſimilibus: & ſi ſulphur inviſibile extat, virtus tamen illius non deſinit ſuas exercere operationes: Tinctura, & Metallorum concreatio appellatur, ſine qua Metalla ad ſuum eſſe ſpecificum non pervenirent, naturam calidam & conglutinabilem communiter vocant, quæ etſi in Mercurio communi exiſtat, diverſimode exercet & demonſtrat ſuum eſſe. Quando vero per aliquam Chymicam operatio-

rationem (ecce reſponſio ad aliud) fuit iterum præparatum & diſpoſitum, ut ipſo mediante aliqua productio effici valeat, non via productiva elicitur, quia jam non poſſidet, ſed via diſpoſitiva introducitur, qua introducta, illudmet quod in loco proprio naturaliter agebat, cum arte caloris & humidi idem demonſtrare poſſit, tunc nova forma in illo introducta nomen illius formæ obtinet, in quam fuit transmutatus: non enim Mercurius diceretur, ſed aurum vel argentum, ſi in talibus Metallis facta fuiſſet transmutatio: aliam formam recipiens mutatus a ſuo primo eſſe videtur: talis namque forma in illum introducta fuit non a radiis humidis, non a ſulphure inviſibili condenſante, non ab accidentibus alienis, non a viſcoſitate, non a partibus ſimilaribus, non a Natura ordinante, non denique a materia præſente, ſed ab omnibus in unum collectis & conjunctis ita diſpoſitis & coordinatis, ut quæ una via naturali operabantur, modo eadem via, ſed per artem idem demonſtrent. Patet igitur Mercurium in viſceribus terræ differre accidentaliter a Mercurio extracto, tamen remanentes formæ virtuales retinent operationes vegetabiles productivas, & vivificativas. Exemplum de ſemine. Utraque ſemina in matrice recepta habent omnes qualitates & eſſentias ad generandum, & producendum neceſſarias,

nempe virtus ſeu facultas naturalis, quæ à tempore generationis usque ad perfectum ſtatum ejus quod generatum eſt, augmentando, & nutriendo, operatur, in hepate tenens locum, ut diffuſive per venas in totum corpus ſe ſpargere valeat, tamen operative alteratrix in una parte vocatur, quia generatam ſubſtantiam ſeminis immutat, & in partes neceſſarias convertit: in altera vero parte ex miſtis qualitatibus, & elementaribus facultatibus ſubſtantiam intendit, ut per calidum & humidum molliorem ſubſtantiam, puta carnem efficiat: per calidum & ſiccum, cor: per frigidum & humidum, pilos: per frigidum & ſiccum, nervos & oſſa. Facultas vero formatrix ea operatur quæ effingit ad ejus ſimilitudinem, unde ſuam attraxit originem, & quæ cavæ cavas, quæ vero ſolidæ ſolidas conſtituit & efficit, & omnia minutiſſima, & de quavis particula perficit, ita & taliter ut nihil vanum & otioſum ibi comperiatur. Sic & taliter in principio vivum argentum agit diſpoſitive, in materia, ut concurrentibus aliis opportunis & neceſſariis ad formandum metallum diſponatur, ita ut tales qualitates infundat, quæ præexiſtente materia evenire poſſent. In ſemine animalis aliæ concurrunt ex ſupra nominatis, nam poſt formatricem ſunt & aliæ auxiliares facultates, nempe generatrix, auctrix & nutrix. Prima dat gene-

rato formam ſpecificam, ſive per longitudinem, latitudinem, & ſimilia. Secunda dat virtutem generato per mutationem ad augmentum & juſtam proportionem perficiendi. Tertia & ultima generat & fovet, ut tot ac tantis animalis partibus conſtituendis ſufficiat. Concurrunt etiam aliæ quatuor, Attractrix quæ ſingulis partibus conveniens nutrimentum concedit & diſtribuit, veluti illarum inſtrumento calida & ſicca facultate utens: Coctrix quæ mutat alimenti ſubſtantiam, calida & humida vi operans: Retentrix quæ purum nutrimentum retinet, frigidi & ſicci ope utens: Expultrix, quæ ſuperflua reſpuit, humidi & frigidi ope neceſſario gaudens. Eadem via in generatione Metallorum (cæteris paribus) cernitur, qualitates operantur, & quæ ad earum eſſe pertinent, jam operative agunt & diſponunt ad formæ receptæ perfectionem: calidum nempe & frigidum in una materia, frigidum & ſiccum in alia, humidum in alia, & ſic deinceps, prout diſpoſitive agit, ut nihil otioſum, vanumque ad receptionem formarum ibi reperiatur. Et quemadmodum ſemen jam bene & peroptime ordinatum ad perfectionem pervenire non valeret, niſi reſidentia ſpiritus extaret, cujus beneficio & motu tota illa machina organizata tam in ſenſibus quam in virtutibus ſuas valeat exercere operationes, ideo ſpiritus

ſpiritus neceſſario introducetur. Hunc dicunt ſubtilem quandam & aëream eſſe ſubſtantiam, quæ corporis virtutes continue ad ſuas peragendas actiones excitet: ſubtile corpus poſſidet caloris vi generatum, propter ſanguinem in hepate ſcaturientem, per anhelitus & arterias attractus, indeque per venas ad omnia membra diffuſus, corpora vivificans mediantibus nervis & muſculis, promovendo motu. Hic primo ad hepar dirigitur tali medio, calore exiſtente in ſanguine ebullitio quædam fit in hepate, unde vapor quidam prodit, qui mox per venas ſubtiles depuratus, in ſubtilem quandam & aëream ſubſtantiam mutatur, & ſpiritus naturalis dicitur, qui ſanguinem ſubtiliat, & inde ad ſingula membra dimittitur. Inde ab hepate per venas ad cor tranſit: ibi motu partium cordis mutua agitatione purior fit: & in naturam ſubtiliorem converſus, vitalis ſpiritus incipit eſſe, quia a corde per arterias ad totius corporis membra ſe diffundit, & omnem virtutem auget & adjuvat: A corde vero ſurſum per arterias ad cerebi cellulas penetrans, ibi in animalem ſpiritum, qui omnium eſt puriſſimus, tranſmutatur: unde per ſenſus organicos ad illorum fortificationem & confirmationem dimittitur. Non autem ſpiritus iſte, anima illa a Deo Maximo homini infuſa eſſe credatur, ſed tantum inſtrumentum & vehicu-

hiculum ipſius. Utrum ſpiritus iſte ſit corporeus, an non, alia quæſtio, & ad noſtrum Mercurium minime ſpectans. Omnino corpore carere minime eſt credendum, cum ex illius operationibus contrarium viſibiliter appareat, & idem Galenus & Ariſtoteles affirmantes, concludunt ſpiritum corporeum eſſe, ſummeque tenuem. Experientia ipſa demonſtrat in ejectione ſanguinis & ſeminis: niſi enim aliquod corpus cum ſemine & ſanguine mixtum eſſet, quod ſua levitate, tenuitate, atque mobilitate ea corpora quæ ſua natura gravia ſunt, impelleret, ac ſurſum elevaret, tanto cum impetu proſilire & erumpere non poſſent. Experimentum ab omnibus faciliter obſervandum: altero enim oculo clauſo, conſpicitur alterius pupilla dilatari, & mox eodem aperto, in ſuam naturalem magnitudinem redire: ſignum quod tenue aliquod corpus æqualiter dum aperti ſunt utrique diſpenſetur, quod altero clauſo ac conſtricto, totum ad illum apertum feratur, & pupilla alteratur in virtute ſpiritus reſidentis. Quæſtionem hanc Medicis relinquimus. Ex ſemine igitur ſi in matrice, ordine ſervato prout diximus, animal producitur, naturaliter & via ordinaria id fieri certum eſt: Si vero extra matricem & extra ſuum locum ordo a natura haud obſervari poteſt, & veluti mortuum & inutile dicitur, tamen diſpoſitive aliqua

ge-

generatio apparere poteſt. Ars naturæ imitatrix ſuas omnes intendit vires, ut quæ natura demonſtrat, ea ipſa in quantum poteſt perficere valeat, & licet in productione animalis ſit admodum difficilis, ſunt tamen qui jactantur ſe feciſſe ex calore humido, prout in Iulio Camillo in Tract. de materiis legitur: licet de infuſione animæ a ſummo Deo per charitatem creatæ, deinc infuſæ, loqui non audeo, neque ulla via id fieri poſſe indubitanter credo.

Ad Mercurium redeo, a quo digreſſio forſitan neceſſaria. Vivum Argentum in terra tanquam in matrice exiſtit, ſulphure tanquam virtute effectrice concurrente, caliditate humida tanquam ſubſtantia illa aerea ad generationem Metallorum, in qua eſt diſpoſitum, dirigente, & operationes exercente. Extra terram vero alias demonſtrando productiones, alia via dirigere opus erit: nam quæ una via natura perficit, ars alio modo idem perficere nititur. Nonne dicimus per artem fuiſſe fixum Mercurium in Aurum vel Argentum? & quid ſunt Metalla, niſi Mercurius congelatus, ut ſuperius oſtenſum fuit? Applica igni quodvis Metallum, ſtatim in Mercurium reſolvitur. Quid eſt fuſio, niſi reſolutio compoſiti? & qui poſſet, aut ſciret, dum metalla ſunt reſoluta, partes ad invicem ſeparare, ſubtiliores a groſſioribus, terram a ſulphure, ſine dubio totum fuſum metallum in

ſuo

ſuo remaneret principio. Ideo veri Philoſophantes antequam ad transmutationem accedant, prius Metalla ad eſſe ſui principii proximum per calcinationem reducunt, a quibus ſeparatis ſeparandis, cum tartaro, ammoniaco, & vino acerrimo, per foveam calidam Mercurium extrahunt, qui in poris ſuæ materiæ exiſtens, aliquod minerale invenire oportet, cujus auxilio & ſubtilitate poros penetrante inimicum expelli valeat: camphora præparata, & in ſubtiles partes redacta, hoc perfici poſſe credunt. De illius præparatione & ſubtiliatione alias dicetur. Opus ad minus quadraginta diebus perfici non poteſt: falſo aſſerunt aſſertores per aquas magiſtrales trium dierum ſpatio id poſſe expleri, addendo Mercurium ſublimatum ad opus. Illuſio patet, nam per abſtractionem Mercurii, non de Metallo a quo extractio fieri debet, abſtractio fit, ſed Mercurius ſublimatus appoſitus reſolvitur, fluit, & abſtractio falſa apparet. Intellexi Philoſophum peritiſſimum per ſales magiſtrales Mercurium ab omni metallo breviſſimo tempore extrahere: equidem authoritati tanti amici dicentis fidem habeo, ſed in ſalibus illis magiſtralibus præparandis tempus non breve requiritur. Sunt equidem ſales efficaciſſimi, non ſolum ad ſolutiones, ſed ad omnia opera Chymica agenda, accommodandaque: libenter tamen talem experientiam viderem, ut ocu-

latus

latus teſtis potius quam auricularis extarem.

His ſic ſtantibus & bene cognitis non adeo difficilis via ad Mercurium præparandum & fixandum: facile eſt adinventis addere, ſatis peritis, pauca indoctis: ſecreta non ſunt adeo detegenda & propalanda, ut profanentur. In gratiam amicorum aliqua ſubinferam, & experimentum de Mercurio in Saturnum demonſtrabo.

Fundas Mercurium ab omni prorſus ſcoria ſeorſum, & antequam omnino induretur, foveam in illo cum baculo ligneo facito ad materiæ capacitatem, reple foveam vivo Argento purgato ut ſcis, deſine refrigerari, vel ad modicum calorem cum regimine ignis breviſſimo, ex tempore totus Mercurius in verum & eſſentialem Saturnum convertetur, cum quo idem reiterabis cum alio vivo Argento: ſic cum una libra Mercurii millies Saturni recipere poteris ad omne opus tam mechanicum quam Philoſophicum aptum idoneumque, cum verum & reale Saturni metallum extet. In prima namque operatione nil de Saturno fuit Mercurio permiſtum: ex pondere plumbi ante conjunctionem, ſeu appoſitionem Mercurii experientia facti veritatem comprobabis: nam poſt extractionem vivi Argenti transmutati idem pondus reperies: Quod non de ſubſtantia, ſed de qualitate Mercurio tribuiſſe cognoſces. Ratio

per

per ſe patet: nam cum Saturnus ſit Metallum ex humiditate Mercurio propinquius, ideo multum de illo poſſidere cenſetur, & de ſulphure proprio.

Talis transmutatio nullius utilitatis & emolumenti extat, imo detrimenti: nec me hoc dixiſſe ſine aliqua ratione credendum. Si enim (ut ita dicam) lapidem plumbificum facillima via habere poſſumus, cur non de aliquo nobiliore Metallo idem faciemus? via quidem diverſa, ſed materia eadem: neque hoc tam occultum, ut inveſtigatoribus revelari non poſſit. Si pars Mercurii ex commiſtione Saturni in Saturnum ſine ſui diminutione convertitur, cur ex eadem materia in aliud Metallum id fieri non poterit? Adeſt viſibilis multiplicationis modus, ars & natura ſimul junctæ quid facere non valebunt? Fermenta Metallum ad ſuum principium poſitum, applica humidum calidum, ut concoctió æquali gradu introducatur, & naturam imitaberis. Philoſophos occulte ſcripſiſſe dolet: nihil apertius, nihil clarius. Sed & aliam congelationem & fixationem demonſtrabo.

Habeatur de Mercurio peroptime purgato, purgatione ſuperius demonſtrata: in vaſe terreo ponas, duos digitos de ſuccis herbarum Bonifaciæ & Perforatæ ana de ſuper addas, da lentum ignem cinerum gradatim ad evaporationem ſuccorum, erit peroptimum congelatum, non durum, ſed

ſic diſpoſitum, ut fixationem recipere valeat. Congelatio namque cum ſuccis herbarum melior, & præferenda etiam aliis cum odore metallorum congelationibus. Nam quæ per odores fit, ad fixationem nil valet, cum jam Mercurius illius metalli qualitatibus ſit imbutus, ad cujus odores congelationem recipit: intus exiſtens prohibet extraneos, & quo ſemel eſt imbuta recens ſervabit odorem teſta diu.

Vivum Argentum mediis neceſſariis opportunisque per optime ordinatum per intrinſecam repugnantium ſeparationem, quæ adeo illud opprimebant, ut viribus non valentibus operationem exercere, virtus illius ſummopere impediretur, ſi per odorem poſtea alicujus metalli alteretur, cum aptum ad omnes qualitates recipiendas reperiatur, faciliori via tunc imbuitur, quam ſi præparationem ullam habuiſſet. Succi herbarum ſunt ſimpliciſſimi, naturaliter producti, calida exhalatione evaneſcentes, ſuas inde virtuales qualitates relinquentes, effectum pro illorum poſſe in materia bene diſpoſita demonſtrant. Succi herbarum Cicoreæ, Urticæ, Viminis, & aliarum vim congelandi Mercurium poſſident: congelatione peracta, accommoda ad fixationem ſi ſcias: ſin autem, quæras, & invenies: a me equidem nil ſcire poteris, fixatio Mercurii a multis adhuc quæritur, ſi quis invenerit, non annuet ſociis.

Alii

Alii cognoſcentes Mercurii qualitatem ad ſummum frigidam conantur ipſum calefacere & ignire, ut frigiditate nudatus fixationem recipere valeat, in pila ferrea, ſpiſſa, peroptime clauſa, ut omnino reſpirare haud poſſit, igni ad rubedinem tradunt adjunctis aliquibus pulveribus ad tempus, nempe per viginti quatuor horas, relinquunt. Refrigeratam poſtea pilam aperiunt, & vivi Argenti partes in veram puramque Lunam ad omne examen converſas inveniunt. Experimentum equidem æque bonum & verum, tamen periculoſiſſimum admodum: Nam ſi caſu pila vi & vigore Mercurii & ignis aliquando vel frangeretur, vel aperiretur, omnia obſtantia in aerem elevaret, & deſtrueret, & laxabunda ædificia ruerentur. Aliam tutiorem viam tenendam arbitror, per pulveres nempe, & projectionem, ut volatilis illa Mercurii pars (ſi totum volatile illo pacto ſiſti poſſit) per abſtractionem humidi fixationem recipiat. Aliqua in Mercurii operatione, inferius ſuo loco demonſtrabo, dum de Lunæ præparatione loquemur. Sunt & alia ſecreta per alterationem, transmutationem & fixationem Mercurii, quæ via cum ad eundem tendat finem, illas recenſere nequeo. Oſtentationes & illuſiones Chymicis relinquimus. Ad Lunæ præparationem accedamus, ut huic primæ parti finem imponamus.

Quomodo & qua via Arabes Lunam præparant, alii videant, illas neque transſcribere neque recenſere debeo. Phyſica præparatio, propior ad veritatem erit. Lunam ſive Argentum bene per Cineritium validiſſimo examine ab omni prorſus mixtura purgatum, & in tenues laminas reductum, cimentabis cum pulveribus, ut infra dicetur: reduc in corpus extinguendo ter ad aquas ſulphureas & vivificas, quæ ex igne palpabili & frigido, & ex aqua dura ana conficiuntur, color introducetur, & ex pulveribus cimenti fixationem recipiet. Pulveres fiunt ex ſervo peſſimo amico domini ſui per ejus mortem, & de inimico ſervi per illius potentiam, de primo duplum ſecundi: addas de miſto duorum præparato quantum ambo. Præparatio fit ex igne palpabili, exibito Marte via certiſſima ad fixationem, ſed adhuc occulta: nam non omnes partes Lunæ totalem fixationem recipient, ſed adeo ſunt diſpoſitæ, ut via facilis quærentibus remaneat. Alia via adeſt, ut Luna nobiliſſima, & ad omne examen habeatur: quod opus etſi per quatuor menſes terminetur, tamen nihil certius, cum per projectionem ad Mercurium fiat. Licet longum tempus requirat, in gratiam amicorum non reticebo. Habeas igitur de Mercurio a Luna noviſſime & ſine additione extracto, via ſuperius deſcripta, amalgama cum ſulphu-

re

re illius a fæcibus exhibito, & cum Luna præparata ex Cineritio terræ, amalgamam ad Marmor ſiccando & imbibendo, ter iterando; deſicca peroptime, deſine per dimidium horæ ſpatium ad ignem cinerum, lentiſſime: addas de Mercurio communi purgato purgatione ſuperius demonſtrata, ponas ad putrefactionem cum eſſentia vini, ut quatuor digitis ſuperet materiam, ſingulis quatuor diebus mutando calorem putrefactionis, ut ſemper æquali gradu conſiſtat, durabit ſpatio viginti dierum, extrahe, & totaliter eſſentiam per declinationem a materia ſeparabis, feldia quæ remanſerunt miſceas, totam materiam deſtillabis toties quoties opus fuerit, ut materia per alembicum tranſeat, iterando ſemper novam vini eſſentiam, ſi tamen materia non fuerit peroptime diſſoluta: ſi enim optimam putrefactionem habuerit, tota in prima operatione diſſolvetur. Liquore a materia accepto, in ovo Philoſophico adapta, & ad calorem Attenoris colloca, adeo ut undequaque calorem æquali gradu ſentiat: regas calorem peroptime, in hoc namque totum opus conſiſtit, in fine videbis liquorem in maſſam redactum: fiet per menſem ad ſummum in quo temporis ſpatio colores per ovum tranſire conſpicies: nigrum primo, flavum deinc, ultimo album, quod in Cineritium album poſtea commutabitur, in

quo quieſcet. Rumpas vas, tere materiam in ſubtiliſſimos pulveres (erit maſſa facillima ad fracturam, digitis enim frangetur) quos ad projectionem ſupra Mercurium projicito, in quas partes cadat, experientia te docebit: ſi enim peroptime operatus fueris, una ſupra ducentos vel circa erit, ſin autem, augmentum vel decrementum, ex bona, mediocri, & mala operatione proveniet. Aliquando non ex operatione, ſed ex defectu ingredientium debilitas virtutis evenit, ut per experientiam aliquando cognovi. Hæc ſcripſi ex voluntate amici, doleo: tamen non tam facilis prout creditur, erit operatio.

Quomodo Luna non ſolum præparetur, ſed ut de novo habeatur, usque modo quoad potui demonſtravi. Quonam pacto de Luna aurum elicere poſſumus deſcribam. Veram & expertam demonſtrabo & conabor ſic velare, ut non omnibus innoteſcat. Ex fæcibus Reguli Antimonii oleum ut ſcis elicias: eadem via facies, ut oleum ſulphuris ſimiliter habeas. De floribus ſulphuris oleum extrahas. Lunam in aqua forti ſequenti ſolutam & lapillatam habeas, ponas unciam unam Lunæ, & duas oleorum in vaſe vitreo, regas per viginti dies ad ignem trium parvorum luminum: videbis olea clareſcere, & Lunam paulatim fixam & ſolarem fundum petere. Per inclinationem habeas olea, Lunam in

corpus

corpus reduc, non tota erit, ſed majores lapillorum partes ſi opus per optime rexeris, non adeo male tractaberis. Aqua fit Vitrioli Rom. rubef. ſalis petræ ana, cinabrii mineralis octavæ partis, adeo ut ad libram unciæ quatuor, ſed libræ minoris ponderis æquipolleat pondus cinabrii.

Vidi aliquando Lunæ calcem vaſa vitrea conficere: viam in gratiam curioſorum demonſtrabo: non tamen neceſſaria, ſed ut arti Mechanicæ & Chymicæ deſerviam. Argentum per aquam fortem calcinetur, calcem per aquam ſalis recipito, miſceas cum Criſocola vel ſuda ana: igni reverberii concedatur, & naturam vitri recipere cognoſces: inde vas formare poteris, ſi diaphanitas & tranſparentia non placuerit, addas de alcali. Velis iterum vitrum in Argentum convertere? componas vas poroſum, puta de cineribus oſſium, aut ex alia materia ſimili, ſit vas proportionatum ad modum vaſis vitrei Argentei, in quo collocabis peroptime, adeo ut reſideat: colloca vas in aliud grandius ad capacitatem proportionis, igni reverberii concedas, materia vitrea liquabitur, Argentum per poros in aliud vas puriſſimum tranſiet: fæces remanebunt.

Hæc ſunt naturæ ſecreta, ſicut de fuſione Metallorum ſine igne, ad omne vas, etiam in papyro, vidimus, & millies experti ſumus: arcanum omnino non revelandum,

cum curioſis nocere poſſem: ac eo magis cælandum, quod fideli amico mihi revelanti fidem meam aſtrinxi.

De præparatione Metallorum ad Arabum gratiam pauca, ſed neceſſaria demonſtravi, non ut Chymiæ omnino inſerviam, ſed ut Philoſophis morem geram. Multa & prope infinita vel indies viſuntur, & experimentis comprobanrur, tamen raro veritati correſpondent. Incuriam cauſam eſſe credo, vel avaritiam potius, ne dicam iniquitatem. Multos multa decipiunt; rari viſuntur. Aliquis ſi ob Dei Optim. Max. ſingulare beneficium ad aliquam cognitionem pervenerit, non ſolum ob timores nocturnos ſilere oportet, ſed etiam, ob ſtrepitantium ora, cum ad cogitationes malas vituperationem etiam addant. Libet hic optimam nactus occaſionem, Elogium Chymicum apponere, a Reverendo Domino Conſtantio Monacho Oli. amico meo editum, perpulchrum equidem, & metaphorice illius eſſentiam ad amuſſim declarans. Religioſo iſti tam arcto amicitiæ vinculo ſum aſtrictus, ut pars mei merito dici poſſit, vir omni curioſitatis & doctrinæ genere imbutus, multa quæſivit, inveſtigavit, cognovit, & poſſidet. Tale eſt Elogium.

Chymia animal monſtruoſum equidem, multa capita poſſidens, oculos ſimiliter infinitos, dentes innumerabiles, licet nigerri-

gerrimos, manus plurimas dextraſque, ſeptem tantummodo pedes, & hos debiles: Caudam ſolummodo unicam, longiſſimam tamen, ac totam mundi machinam cingere nitentem. Quid mirùm ſi illius operatores talibus monſtruoſiſſimis membris amiciri continuo nituntur: non conſiderantes, (miſeri) ſi absque velamine aſpicere deſideraſſent, non Chimeram, non monſtrum, ſed veram & optatiſſimam Palladis filiam, non ſolum viderent, ſed complecti & frui pro illorum nutu & voluntate daretur. Avari, verſipelles, mendaces, & impoſtores, monſtrum non ſolum cernunt, ſed & ipſi tales evadunt. Modeſti, humiles, Deo chari, & veraces, non monſtruoſam concipiunt artem, ſed veritatem adeo veſtiunt, ut una ſimul æternaliter gaudere concedatur. Quid circa plurima occupamini? unum tantum neceſſarium erit, minimum equidem, in vobis eſt, præ manibus tenetis, & haud agnoſcitis. Recedite a Monſtro ut claram lucem poſſidere poſſitis.

De Sympathia Mineralium cum Lapidibus.

Cap. IV.

Jam ſatis abunde, & diſſuſius de præparatione & ſubſtantia Metallorum diſſertum eſt: nec non Arabicas vanitates intactas non reliquimus. Ratio nunc poſtulat, ut rationes audiamus, cur potius uni

quam alteri Planetarum & Lapidum conveniat, & quæ Sympathia dici debeat, ſi in rei veritate comperiatur, talem Lapidem ſive Gemmam, & tale Metallum non ſolum nomine, ſed re & facto, alicui ex ſeptem Erraticis convenire, an potius talis Planeta uni eorum præeſſe videatur. Talis doctrina tam ab antiquis, quam a recentioribus diffuſius fuit tractata. Aliqua tamen pro noſtro arbitratu ſub brevitate tranſcurrere liceat, tum ut Arabum doctrina innoteſcat, tum etiam ut videamus, cur Saturnus ſeu Plumbum a Saturno deveniat cum Turcheſia, cur Stannum a Iove cum Corneolo, & ſigillatim de ſingulis. Non enim ſine aliqua adhuc occulta cauſa, Plumbum a Saturno, Stannum a Iove, Ferrum a Marte, Aurum a Sole, Æs a Venere, Vivum Argentum a Mercurio, & Argentum a Luna denominatur, & nomen obtinet: cum inveſtigandum ſit, an in nomine tantum, vel potius ab aliquo effectu nomina illis impoſita fuerint. Sic etiam cur ſeptem illi ſelecti Lapides ſeptem Erraticis conveniant, Si influxus ſuperiorum corporum per illas in inferiora decurrant & veniant. Inveſtigemus pari via, cauſas eſſentiales generationis lapidum, utrum ſit eadem virtus productiva, quæ in Metallis, ut tali cognitione habita. Sympathia ex illis eliciatur. Non tamen opinionem Arabum ſequemur, qui à particulari Planeta,

parti-

particulari Metallo & Lapidi virtutem & productionem vegetabilem ineſſe dicunt: quæ opinio tanquam abſurdiſſima penitus ab omnibus rejicitur.

Ne tempus protrahatur, eandem cauſam productivam eſſe in Lapidibus & in Metallis reperio. De Lapidibus qui in terra & a terra producuntur, loquor: qui vero in mari, in animalibus, & in plantis, licet habeant fere idem principium, diverſimode tamen in via productiva deveniunt, ut inferius videbitur. Cum igitur unum idemque principium, originem, & effectivam cauſam, communem etiam habere ſubſtantiam fatendum eſſet, niſi humiditas unius a caliditate alterius aliquam accidentalem diſtinctionem demonſtraret: tamen in particulari ſubſtantia ſimul coaleſcunt & incidunt, licet in univerſali, ex quatuor nempe elementis, & diverſis illorum qualitatibus quodammodo in effectis variantur, ſed in introductione illarum ſemper effective in ambobus æqualiter concurrunt, juxta elementalem qualitatem & formam. Æqualem igitur primam materiam habere comperiatur, non in quolibet eorum in ſpecie diffuſivam: ſed in utraque virtute in genere congregativam, quemadmodum ſemen in matrice peroptime ordinatum ad femellam & marem producendum eſt diſpoſitum: Et tamen juxta materiæ diſpoſitionem talem producit, quale in ipſa introdu-

ctione

ctione ſemen reperitur,calidius ex dextero (juxta Phyſicos) marem, frigidius ex ſiniſtro femellam concipere credunt: cum dextera pars ex hepatis caliditate uberior, ſiniſtra vero ex humorum defectu, frigidior, & debilior exiſtat: nihilominus ab uno principio ſeminali utrumque advenit licet in ipſa productione varietur. Ita & taliter materia præexiſtens a primo principio diffuſivo ad utrumque, nempe lapidem & Metallum producendum eſt parata: ratione tamen productionis & formæ introductionis differunt aliquando ſpecie. Eadem materia ab una virtuali & diffuſiva ſubſtantia concreatur: differunt ratione productionis, juxta concurrentium diſpoſitionem. Metalla, licet habeant pro materia ſulphur,& vivum argentum, ſive terram illam viſcoſam: lapides terram illam condenſatam (idem per diverſa) a ſuo præexiſtente humido, ambo tamen a virtute humiditatis calidæ, tanquam ex ſemine derivantur, & procreantur, & ipſamet virtus humida eſt illa terra condenſata in lapidibus,quæ terra viſcoſa in lapidibus nominatur. Fit enim ab humido præexiſtente, quæ ſubſtantia a pluribus qualitatibus activis denominari debet. Ecce harmoniam. Si igitur unum eorum ſimilares partes cum altero habeat, quidni, ſi non ſympathiam modo, ſed & cognationem quodammodo habere dicatur? Mas non ſolum ſympathiam,

ſed

ſed & cognationem ad femellam ex eodem ſemine productam habet. In Mineralibus & Lapidibus terra ex ſe ſola reſpectu humiditatis, eſt cauſa generationis illorum: ita etiam ambobus incrementum tribuere fatendum erit, non Stellas, non Solem, neque quamvis aliam præexiſtentem caliditatem, quia ſi ita eſſet, ubique locorum & gentium Lapides pretioſi, Gemmæ & Metalla invenirentur: cum Corpora cœleſtia eandem virtutem exercere poſſint & valeant in iſta regione & in alia. Experientia demonſtrat, quod precioſiores & nobiliores in una particulari parte procreantur quam in alia. Non ergo aliunde niſi ab ipſamet terra productrice, quæ feracior in uno loco quam in alio exiſtit. Sed virtutem ſuperiorum corporum non omnino excludimus: concurrunt enim, ſed active & per ſe, juxta diſpoſitionem recipientis: terra eſt diſpoſita in iſta parte, & non in alia, ideo illic ſemine plena conſpicitur, in qua mediantibus novis introductisque caloribus, & propria humiditate, gemmas, lapides, & metalla producere poteſt & valet.

Cæterum, de his quæ in mari, in plantis, & in animalibus naſcuntur, fere idem cenſendum erit, nempe in tali maris loco virtutem ſeminalem ad tales producendos Lapides eſſe: in talibus plantis eſſe virtutem intrinſecam vegetabilem cum opportuna diſpoſitione. In animalibus vero non tali-

ter erit concludendum: ſed ex concurſu humorum, ex qualitatibus contrariis ad invicem repugnantibus, quæ ex innatis accidentibus legitimas cauſas impedire nituntur, quæ in unum a virtute expultrice, ut inde expellat, collecta, ab humoribus male ordinatis impedita, effectus minime ſequi valet: hinc in unum partes groſſiores coadunatæ, humido radicali, & calido naturali adjuvantibus, lapides generantur: quod ex diſpoſitione mali humoris accidere ſolet. De Metallis idem dicimus, cum plura & nobiliora in una regione quam in alia reperiantur. Minera Plumbi in una parte, in alia Argenti, Auri in alia, & ſic de ſingulis; & licet in una Minera aliquando alia mixta reperiatur, tamen abundantior & vegetior apparet in productione unius Metalli, quam alterius. Nam Minera Auri, licet ſit de ſeipſa abundantior, reperitur tamen alia Minera alterius Metalli prope illam. Signum apparens, terram diſpoſitam ad Mineras non unam tantum continere, ſed plures: nam ſi materiæ productrices adſunt, non deficient etiam aliæ cauſæ ad producendum Metalla. Si deficerent, in totum deficere, non autem in partibus, oporteret. Si v.g. producit Aurum, ſignum erit, ibi terram eſſe diſpoſitam magis ad Aurum producendum quam cætera Metalla, & magis idoneam eſſe ad talem productionem quam ad aliam: ideoque feracior de uno

Me-

Metallo quam de alio dicitur: licet aliæ concurrentes non ſint alligatæ: ubi majores virtutes productrices, ibi major effectus productionis & generationis viget. De Lapidibus etiam idem affirmamus: nam ſæpe, imo ſemper, ubi una ſpecies Lapidis invenitur, ibi & alia majoris perfectionis. Sed quod mirum erit, in Rocca unius gemmæ, ſimul conjunctæ adſunt gemmæ alterius ſpeciei, ut vidi Piſis in una Rocca Agathæ decem Adamantes congenitos exiſtere, tamen majoris & minoris perfectionis juxta locum natalem differre, ut diffuſius Auctores multi demonſtrant. Non ergo alia potiſſimum cauſa niſi terra eſſe dicitur, ut demonſtratum eſt. Ecce qualitas in utroque non ſolum ex materia generativa, ſed ex modo generationis & mixtionis quæ ex illorum Sympathia devenire videtur.

De Sympathia Metallorum ad Planetas.

Cap. V.

Dictum eſt & demonſtratum quonam pacto Metalla & Lapides in cauſa generativa & productiva ad invicem connectuntur, ut ex illis propterea Sympathia elici poſſit. Nunc videndum reſtat, cur tale Metallum plus uni quam alteri Planetæ conveniat, & cur talis Lapis tali Planetæ dicatur. Iam enim diximus Planetas nullam prorſus abſolutam cauſam in quaris productione habere, & ſi haberent, non

alii quam Soli daretur. Demonſtravimus etiam æqualem materiam Lapidibus & Metallis extare. Primo igitur Sympathiam Mineralium ſive Metallorum ad Planetas quæramus, deinc aliam de Lapidibus inveniemus. Inveſtigatio etiam perdifficillima, cum de Naturalibus non agitur. Si enim Phyſica eſſet quæſtio, ad noſtram prorſus intentionem omnia accommodanda fuiſſent: licet ſecundas cauſas Phyſice aliquando agere, in eorum effectibus non ſemper id facere experientia demonſtrat. Licet Philoſophi ad aliquam neceſſariam cauſam omnia accommodare nituntur, ut per cauſas res omnes cognoſcere videantur: non tamen illorum ad Phyſicas rationes extenſio æquali gradu incedit, claudicat aliquando, & ambobus non currit pedibus. Conabor juxta meum poſſe (debile equidem) ad aliquas apparentes rationes illorum Sympathiam reducere. Multi de hac inveſtigatione multa adnotarunt. Convenit ergo primo ſub brevitate ex illorum opinionibus aliqua præſcribere: dehinc quid moderni dixerint audiemus.

Primo igitur Balemis Arabs in loco ſuperioribus Capitibus citato, cap. 12. poſt multas diſputationes ad ſuum peculiare Axioma decurrit, quæ opinio licet ſit nobilioris inveſtigationis, non tamen ad triplicem illam armoniam ſpectat cum de

Metallis, Lapidibus, & Planetis ſit ſermo. Dicit ergo ille doctiſſimus Philoſophus, Quemlibet Planetam pro ſuo poſſe & virtute unicuique Lapidi & Metallo taliter influere, ut non ſolum effectum ad ſe pertinentem producat, verum etiam ille Lapis & tale Metallum ſic ſint in ſuo abſolutiſſimo dominio & poſſe, ut ſimul junctis & aliquibus obſervatis, quicquid Planeta per ſe ſolus poteſt & valet, trina copulatione efficacia & vis in eorum dominio per ad invicem Sympathiam extet, adeo ut plurimorum effectuum productiones ex illorum copula videantur. Corroborat ſuam opinionem ex influxu ſecundarum cauſarum, quæ motu & lumine in inferiora influentes, multa ex motu & calore illarum continue nobis apparent: nam peroptime motus orbium cæleſtium obſervati, facili via perfectionem in effectibus demonſtrant. Et cum ex ſuo Axiomate quilibet Planeta habeat vim in peculiari materia, ideo absque ulla probabili ratione ſuam defendit opinionem, quæ quanti valeat, & cujus ſit momenti, docti judicent, cum millies dictum & concluſum fuerit, potentiam & eſſe Planetarum non extendi ad particularem actionem, niſi juxta eorum qualitates & naturam, nec abſolute & per ſe ſolum, ſed cæteris neceſſariis adjunctis. Quod ſi vera eſſet Arabis opinio, quælibet ſublunaris ſpecies & individuum non

perfectiorem vitam ageret, cum motus Planetarum non æquali temporis ſpatio terminetur: triginta enim annis in materia & ſpecie ſibi propria Saturnus ſuum perficeret opus: & quæ ſub Saturno (juxta illum) vegetant, tardiſſime vegetarent: & e contra quæ ſub Mercurio & Venere citius: citiſſime vero quæ ſub Luna, quæ in viginti novem diebus ſuum terminat orbem. Non debemus ergo tribuere Planetæ vim abſolutam generandi, producendi, & fortificandi, cum hoc non tantum apud Philoſophantes, verum etiam apud Aſtrologos abſurdiſſimum appareat. Aſtrologi tantum Stellis tribuunt, quantum pro influentiis illis debetur, nec Planeta habet aliquam vim in hæc inferiora generativam vel productivam. Idem in aliis eorum ſignificationibus fatendum erit, aliter abſurdiſſimum ac impiſſimum foret, Corpora ſuperiora non agere inevitabiliter ſua ſignificata, Ptolemeo teſte in primo Quatrip. c. 4. Opinione Arabum recitata & impugnata, aliam audiamus.

QuidamRabinusHebræus, Joſeph nomine, in ſuo Tractatu de Tenebris in Lucem, lib. 3. cap. 12. nititur probare non tantum rationibus Gabaliſticis fere illud met quod ab Arabibus dictum fuit, ſed etiam addit quod Plumbum ideo a Saturno nominatur ſicut alia Metalla ab aliis Planetis, quia unum quodque non tantum in colore, &

proprietate, alicui proprio aſſimiletur: ſed etiam in fortitudine & virtute. Affert rationem de ſingulis. Saturnus Planeta humidus, melancholicus & terreus. Plumbum ſimiles qualitates habere videtur: molle, ecce humiditas ex nimia illius aquei humoris abundantia: melancholicum, ecce qualitas ab humido derivans: colore etiam terreo, & ponderoſum, quod ab humore aqueo illi provenit: terreum, quia multam ſcoriam poſſidet, imo fere totum in ſcoriam quaſi in terram craſſam reſolvitur. Idem de ſecundo Planeta confirmat, de Jove nempe, cui Stannum tribuitur, qui cum ſit prope Saturnum merito Stannum prope Plumbum in ordine naturæ collocatur. Stannum enim non ſolum ex mollitie de terreſtreitate Plumbo perſimile, ſed ex iisdem qualitatibus fere compactum: aſſimilatur etiam Jovi ex albedine & qualitatibus permixtis, non autem ex abſolutis. De Ferro Marti proprio Hebræus faciliori via ſuam aſtruit Sympathiam cum Planeta belli Præſide. Ferrum merito ad ſe traxit Mars propter qualitates ferri ſuis ſimiles, puta calidum & ſiccum: & ad qualitates omnimode ſuam accommodare Sympathiam demonſtrat, quemadmodum Aurum ad Solem: cum Sol ſit moderatæ caliditatis & ſiccitatis, merito pro Metallo aurum iisdem qualitatibus dotatum illi conceditur: Sol totus luminoſus,

moderans & diſtribuens, aurum tales tenere proprietates dicit. Venus poſſidet ex Metallis Æs, quod ei ex accidentibus aliquibus aſſimilatur: cum enim Venus prope Solem extet, merito tale Metallum tali Planetæ dicatum fuit, quin etiam ex qualitatibus idem eſſe cenſetur. De vivo Argento multa adnotavit, tandem ex inconſtantia & mobilitate illius ſimilitudinem cum Mercurio ſuo peculiari Planeta elicere nititur, cum ex qualitatibus non adeo fere illi concedatur. Nam Mercurii qualitates non bene cum vivo Argento coincidunt. De Argento ad Lunæ ſimilitudinem & denominationem deveniens, præter qualitates quæ ſimiles omnino videntur, demonſtrat etiam albedinem Lunæ, Argenti albedinem denotare: quæ non ut accidentia, ſed eſſentialiter & per ſe illi inhærent.

In tali ſua opinione comprobanda multa ſcribens, & notatu equidem digna, monumentum ſuæ doctrinæ aliis reliquit: tamen nos Sympathiam, non ſimilitudinem quærimus. Si vero (ut non abſolute tranſeam) per qualitates ad Planetas Metalla illis competant, multa ſunt & prope infinita in ente Naturæ, quæ easdem qualitates poſſident, & magis propria Planetis, ſimilia ex illis dici poſſunt, tamen non dicuntur. Sin autem per qualitates denominatio aut ſimilitudo deveniret, utique po-

potius ab elementis ipſis quam aliunde denominatio fieri deberet, cum elementis proprie per ſe & non ſimilitudinarie inſint: & quæ in aliis ſunt qualitates, in Elementis dicuntur formæ. Metalla tales qualitates habentia ſtricte ad Elementa tanquam ad illorum formas eſſentiales reduci deberent, non autem ad Planetas, qui etſi poſſident, non tamen ſunt illorum formæ & eſſentiæ, prout in Elementis. Præterea ſimilitudo dicit communicationem, Sympathia vero effectum: accidens illud, ſubſtantia iſtud, quæ ab invicem differunt. Quæramus ergo aliunde Sympathiam. Nihilominus in tali inveſtigatione doctrinam Hebraicam, optimumque inveſtigandi modum ſummopere laudamus.

Caldæi aliam demonſtrant Sympathiam, vel potius denominationem. Siranus Caldæus in ſua Aſtrologia lib. 8. cap. 16. quem in tali opinione Melchodius Syrus, & David Egyptius ſequuti ſunt. Syrus in Epitome ad Plagas Orientales, in principio, prope finem primi Capitis, differens de Mineris in Oriente extantibus, citat opinionem Sirani. Egyptius vero in Navigatione Aſiæ, in deſcriptione ſecundæ Tabulæ, demonſtrans, quibus infirmatibus Metalla ſint propria, (non enim ſatis perbelle doctrinam medicam Paracelſicam demonſtrat) tangit opinionem Sirani & citat eundem locum & Capitulum. Sira-

nus ergo loco prædicto quærens denominationem Metallorum a Planetis, cur nempe Plumbum Saturnus, Stannum Jupiter, Ferrum Mars appelletur, & ſic de cæteris: longo verborum circuitu Planetarumque examine, concludit ex motu ſituationis & ordinis illorum, Sympathiam, ſive potius denominationem oriri. Saturnus enim primo ſituatur, tardeque movetur: tarditas, dicit ille, a gravitate provenit, Plumbum ſimiliter graviſſimum extat; non immerito igitur aſſimilatur Saturno, & illius nomen ſortitum fuit. Saturnus ad hæc primus in ordine cæterorum Planetarum, quia Pater ab Aſtrologis nuncupatur. Plumbum etiam primum ex Metallis, quia a primo principio parum diſtare videtur, & in productione primum extat, cum ex mixtione terreæ qualitatis in concoctione nil obtineat de qualitate ignea. Stannum ſimiliter Jovi peculiare, cum motus iſtius Planetæ diſtet a motu illius primi, puta Saturni: Stannum diſtat a pondere Plumbi. De cæteris pari paſſu incedit, adeo & taliter ut per motus Planetarum denominationem ſive ſympathiam Metallorum extrahere voluerit. Praxim non acceptam, & nullius conſiderationis demonſtrat. Si enim a motu Erraticarum Metalla eſſentiam haberent, Argentum a Luna deveniens parvi, aut certe nullius valoris eſſet, cum Luna non diu in proprio motu conſiſtat:

ſiſtat: Plumbum e contra majus omnium diceretur, & tali illius demonſtratione tota rerum machina confunderetur. Motus enim cæleſtium corporum abſolute nullo pacto, neque per modum eſſentiæ, neque per modum ſubſiſtentiæ, valent alicui concedere quid minimum. Tali opinione a nemine conceſſa, ad alias demonſtrandas properamus. Ex Neotericis multos vidimus Autores, & fere omnes ex qualitatibus elementalibus ſympathiam eligunt & denominationem, & tales ſunt omnes a Schola Paracelſica egreſſi, qui cum Medicam profiteantur artem, ab illis omnino recedo: nunquam enim Medicinam cognovi, illam præcipue quæ in Metallorum confectione verſatur. Ideo cum alterius ſit diſceptationis illos recenſere non valeo. Libet hic tantum opinionem Domini de Stella Medici acutiſſimi, meique amici jucundiſſimi, apponere, qui non taliter a Schola Paracelſica aberrat: ut quid illius in Sympathia noſtra reluceat. Audiamus illum ore proprio loquentem.

Quamvis de corporum cæleſtium ſympathia cum inferioribus, quomodoque illa in hæc influant, hæc vero illorum influentias recipiant, ſupra dictum ſit: ad majorem tamen illorum quæ propoſita ſunt & clariorem intelligentiam, non inutile fortaſſe aut a ratione alienum fuerit, exactius paulo philoſophari, & pervicaciori

mentis acumine cauſas & effectus naturæ perſcrutari. Neminem eſſe arbitrantes qui non credat formas inferiores a formis ſuperioribus affici, nullumque animal, nullum movens, nullum ſentiens aut vegetans ſub hac Lunæ Sphæra poſſe reperiri, quod non aliquam intelligentiam, aliquam ſtellam ſibi præpoſitam, & quaſi præſidentem, a qua vires ſuas, virtutes & proprias facultates ſortiatur, obtinuerit a prima mundi creatione: quod ut clarius eluceſcat, rationes aliquas in lucem liceat nobis producere. Conſtans, firma & altis defixa radicibus in Aſtrologorum mentes inhæret opinio, unumquodque Zodiaci ſignum alicui corporis humani membro præeſſe, ſignis vero Zodiaci aliquem e Planetis: Exempli gratia Arietem cæleſtem capiti humano, Arieti vero Martem, hunc autem Ferro inter Metalla. Sic Taurum collo, Tauro Venerem, Venerem Cupro, & cæt. Hanc Sympathiam & harmoniam qui perfectius exploratam notamque habuerit, is demum quæ remedia unicuique corporis membro conveniant, quæ ſumenda, quæque admovenda ſint, quando purgationi, quando ſanguinis miſſioni locus fuerit, ſagaci & prudenti judicio aſſequetur, morborumque & affectuum tam internorum quam externorum cauſas, origines, ſigna, nec non remedia ſpecifica & maxime propria adinveniet, præſertim
ſi

ſi ſalium diverſam variamque naturam, formam & proprietatem noverit, ab ipſa potius experientia quam ratiocinatione, dubia & incerta petendam. Sic enim intelliget in tota rerum natura nihil corroſivum reperiri præter ſalia: quorum ut diverſæ ſunt ſpecies, ſic etiam diverſi & varii mirandique effectus, inter quos (majoris notitiæ gratia) in medium ſi liceat producere aliquos: Quis aquarum ſtygiarum (quas vulgus fortes appellat) ſtupendos & omni admiratione dignos effectus non mirabitur? Quis aquam regiam auri corpus & ſolidius & longe perfectius in aquam liquidam diſſolvere ſuſpicabitur? Argenti vero ſubſtantiam intactam & integram relinquere: licet aurum tanto ſit præſtantius, magis fixum & conſtans ipſo Argento, quanto Sol ipſa Luna præcellat? Et contra quis non mirabitur aquam ſeparationis Argentum & Cuprum in aquam reducere, Auri vero (quatenus purum fuerit) corpus nec aggredi nec diſſolvere? Quis præterea ſine ſtupore (ſolifici fulminis ſeu fulminei ſolis, hoc eſt bombardici pulveris auro puriſſimo ſale Armeniaco & ſale tartari conflati) violentum contra naturæ motum & fidem omnem ſuperantem effectum intueri poterit. Qui omnes effectus cum a diverſa & repugnante ſalium inter ſe & unicuique propria natura procedant in majore mundo, quis illam in

 minore

minore, hoc eſt, homine non agnoſcet; quandoquidem non absque ratione microcoſmus dicatur, neceſſeque ſit, eum majori in partibus ſuis reſpondere, ſi in toto reſpondeat: certoque conſtet illius excrementa, ſudores, urinas, lacrimas, &c. ſalis naturam referre, quod fieri nunquam poſſet, ſi nulla in ipſo ſalis poteſtas deliteſceret: Cujus tam diverſæ & variæ ſpecies reperiuntur potentia in hominis corpore, quam ſunt in terra & aqua, a quib. in illo tot cutis apertionum, puſtullarum, eroſionum, Ulcerum denique ſpecies excitantur & producuntur, quam diverſa ſunt membra, diverſæ & variæ Planetarum in illa influentiæ, & ſignorum Zodiaci dominia: quæ qui minus perſpecta habuerit, is unum idemque remedium omnibus Ulceribus profuturum & admovendum credet, atque ſic toto aberrabit cælo, vixque ulla curabit Ulcera, quod illis non propria, ſpecifica & conſtellata remedia aſſumpſerit. Hoc nobis illuſtrandum exemplis. Diximus Martem capiti humano præeſſe, fingamus, aliquem noli me tangere cruciari, ejusque naſum totamque faciem luxuriante illo, corrodente & ſerpente ulcere exedi: Maligni hujus ulceris cauſam efficientem & materialem ad humoris melancolici exuperantem & ſævientem malignitatem uno conſenſu atque ore referent Medici, quam (ſi ſubtilius philoſopharentur peni-

penituſque in naturæ penetralia introirent aut pervicaciori animo utriuſque mundi inter ſe ſympathiam atque harmoniam perviderent) ad ſalis Martis (quod Marti caput ſubſit humanum) ſeparationem a ſuo balſamo, ſulphure & Mercurio referendam judicarent, ab eoque curandi rationem & methodum auſpicarentur, ſicque icto a Scorpinionıb. ab iisdem remedium peterent, cum illis notum foret Ulcus hoc a ſale calibino (hoc male Calepinum ſuum conſultus Herardus, Dorvecis Calepinum vocat) procedere. Aliud ſi lubet adducamus, Ulcere (quem lupum plerique nominant) alicujus fibræ erodantur, undenam quæſo efficacius, convenientiusque remedium petemus quam a Jovis ſive Stanni oleo balſamoque dulci & conſtellato? quandoquidem Jupiter Sagitario, Sagitarius tibiis, Stanno Jupiter præſit? his paucis admonitus prudens minimeque malevolus lector, omnium Carcinomatum, ſcrophularum aliorumque Ulcerum curandorum rationalem minimeque fallacem methodum adinveniet, ſi ſalium a ſuis Metallis extractionem, eorumque cum ſignis Zodiaci, & ſignorum Zodiaci cum corporis humani membris ſympathiam calluerit, ſicque ſtatim atque Ulcus aliquod offeretur, inſpecta parte cui inhærebit, illico cui ſigno Zodiaci pars illa, cui Planetæ ſignum illius ſubſit, cui autem Metallo hic

Planeta

Planeta dominetur, qualeque tandem ſal eligendum admovendumque fuerit, animo concipiet, atque Ulcerum curationem non temere, non eorum originis ignorantia, non remediorum confuſione prudens aggredietur, capitisque Ulceribus & pudendorum olea Martis & Veneris, inter quos tanta eſt benevolentia, ut vix mente poſſit concipi: Colli & Ventris Ulceribus Veneris & Martis lacertorum vero & toracis Mercurii & Lunæ, tibiarum & pedum Jovis, & Saturni olea convenire percipiet, omnium autem corporis partium ulceribus, vitriolum & ſulphur auri mederi: hujus enim tot tantasque virtutes ſola teſtabitur experientia, ut vel ſolo tactu & illitu Ulcera quævis quantumvisque maligna, & quaſi viva enecet, atque ſanitati recipiendæ diſponat.

Equidem ad Medicas artes, Metalla & eorum ſales doctiſſime accommodavit, & ſic Aſtrologiam Medicinæ connexuit, ut ſorores uno eodemque partu egreſſæ conſpiciantur. Tamen ad alia pergamus. Concedatur mihi inter tot tantosque viros quid ab aliis percepi hic apponere, & in re tam difficili & nova, curioſis aliqua donare. Certum eſt nomina Metallis impoſita noviſſima non extare. Nam qui ab origine ſeculi nomina rerum impoſuit, non caſu, non absque lumine id feciſſe credibile. Pater noſter Adam rebus omnibus nomina concedens

cedens a divino afflatus ſpiritu ſubſequentis rei nomina propria omnibus tribuit, ut in ſingulis nominibus ſingulis impoſitis id conſiderari liceat. An Adamum etiam Metallis nomina impoſuiſſe facillimum ſit credere, cum Opificem univerſalem ob mundi ornatum, neceſſitatemque etiam Metallica ſemina terræ conceſſiſſe credatur. Si in ente Naturæ erant, prout revera erant, nomina illis ab eorum eſſentiis & proprietate impoſita fuiſſe, & juxta Naturam ptopriam effectus deinceps demonſtraſſe tenendum. Opinio iſta â quibusdam Hebraicis Rabinis non abſolute defenditur, qui in temporis ſpatio ab effectibus aliqua nomina ætatem aptaſſe dicunt, Adamumque univerſalioribus tantum, puta in genere nomina impoſuiſſe, à quibus cætera tanquam ab illis formata deveniſſe tenent. Patres opinionem talem omnino rejiciunt, & negant. Nam ſi Deus Adæ injunxiſſet, ut generalia rerum nomina tantum imponeret, nil illi injunxiſſet, cum in illarum productione id factum fuiſſe ex ſacris libris habeatur. *Produducat terra herbam virentem lignumque &c. Maria piſces:* & de ſingulis idem factum fuit: quæ cum ex ſe generalia nomina haberent, ſequitur Adæ mandatum fuiſſe, particulare nomen, puta ſpecificum, imponere, nempe ad diviſionem rerum ſpecificam (in genere animalis) dare ſpecificum nomen, verbi gratia, equi, bovis, elephanti; ad herbas ſpeci-

ſpecificum etiam, Cicutæ, Dictamni, Nardi, & ſic de cæteris. Minerale, nomen generale erat. In creatione univerſali tale genus extabat, Adam dividendo in ſpecies diviſit, puta Plumbum, Aurum, Argentum, & ſimilia juxta naturas eorum & qualitates: qui dehinc ſeqvuti fuerunt, nomina impoſita ab experientia comprobarunt. Tubal pater Canentium Cythara & organo peroptime in talibus Muſicalibus inſtrumentis componendis cognovit Metallorum eſſentiam & proprietatem. Tubalcain malleator & faber in cunctis ferri & æris operibus ſimiliter mixtionem Metallorum agnoviſſe fatendum: ſic & cæteros in mundi illo exordio ſequaces feciſſe creditur: Cum interioris naturæ ſecretis usque adeo quærendis & penetrandis vacarent. Et quid dubii quin Adam à Deo omni ſcientiarum genere imbutus etiam Metallica ſecreta ſciverit? Aſtrologiam etiam, Aſtronomiam, & cætera? Ante diluvium Aſtrolog. vigebat. Tertio vero poſt diluvium anno Jonicus 4. Noe filius (poſt egreſſionem ab arca filios habuiſſe ex ſcriptura ſacra apparet) Aſtronomiam revocavit, & futura multa Nembrotho prædixit de 4. Regnorum ortu & occaſu, eique modum regnandi demonſtravit: cujus doctrinam & inventionem ſequuti ſunt Aſſyrii, qui ex naturali ſitu ſuæ Regionis cælum nudum & undique apertum (ubi ſyderum motus recte videbant) obſer-

obſervaverunt, inde Caldæi & Ægyptii. Ideo naturam Planetarum & eorum qualitates obſervantes, interiorem inveſtigationem facientes, facillima fuit illorum ad inferiora exacta cognitio, & quæ ad Metalla eſſet cognatio repererunt, quæ poſtea longa temporis ſerie ſub velamine poſteris reliquerunt. Hebræi, Caldæi, Ægyptii, Arabes, Græci & cæteræ Nationes multa de Metallis adnotaverunt, multaque ſub illorum Metaphoris de Planetis ſcripſerunt. Ægyptii in illis Columnis ſub Hieroglyficis ſacrisque litteris ſecretiora occultabant. Græci & aliæ Nationes Ægyptias figuras non tutas omnino cognoſcentes viam aliam tutiorem & ſecretiorem repererunt, qua mediante ſub figuris & parabolis loquutiones extantes extra aliud quam intus audientibus appareret, ita occultarunt, ut videntes non viderent, & audientes nil audirent: qui occultandi modus usque modo fere apud Patres noviſſimos noſtros perduravit, ut in Platonicis ſcriptis apparet. Quid avis multis coloribus ornata & aëre onuſta ab Ægyptiis in Hifilii Praxiomata notata, niſi Metallorum Metamorphoſis? Quid Piſces mortui in propria aqua revivificati ab Herſilio Athenienſi in ſua Metamorphoſi, niſi Metallorum conſtructio? Quid denique aqua ignem comburens, mortuosque vivificans apud Raybatem Indum in itinere quadraginta ſeptem Hebdomadarum, niſi

corru-

corruptio & vivificatio Metallorum? Ecce ſapientes illos ſapienter agentes nomina Metallorum ſub velamentis & occultis nominibus occultaſſe videmus. Quæ vero noviſſima & vulgaria apparent, nonne idem demonſtrant & innuunt? Quid fabuloſa Martis & Veneris conjunctio, quos Sole nuntiante Vulcanus ferri reticulis prehendit? Secretum ibi in Chymicis notiſſimum apparet. Quid Aurei Velleris acquiſitio? Quid cæteræ hujusmodi fictiones in vulgatiſſimis libris extantes? Videmus jam Metallorum a Planetis nomina non noviſſima eſſe, neque Chymiſticum figmentum. Quænam ratio cur à propriis Planetis nominentur, quærendum, ut veritate comperta veram illorum Sympathiam eliciamus.

Plumbum à Saturno nomen accepit, qua cauſa? modo quæramus. Saturnus Planeta, cæteris altior, & primus poſt octavam Sphæram, multum à centro terræ diſtans, in motu tardus, parum de ſuo influxu aliis tribuere valet, gravis, triſtis & niger exiſtit, filios devorans, ſenex & infortunium majus ab Aſtrologis vocatur: difficulter enim ſemper operatur. Quæramus ſimilitudinem cum Plumbo, ut inde Sympathiam eliciamus. Plumbum cum ſit Metallum imperfectiſſimum, non vere & proprie Metallum dici poteſt, quia nondum in ſuam perfectionem per ſufficientem concoctionem devenit. Ita à Chymicis appellatur, Multa

enim

enim humiditate illud abundare conſpicitur, ideo ponderoſius cæteris, auro & vivo Argento exceptis. Tardum propterea in quavis operatione apparet, colore ſubcinericio, triſti, ac prope terreo præditum. Filios devorat, nempe cætera Metalla deſtruit & rodit, Argento & auro exceptis: nam Saturnum ſolos maſculos devoraſſe fabulantur. Aurum & Argentum, licet non totaliter fœminina natura prædita ſint, tamen gemellos vocamus, cum Soli & Lunæ ſint dicata: Sol enim & Luna uno eodemque temporis momento fuerunt producti, duo Luminaria, majus & minus fecit Deus, in qua productione non apparet differentia temporis, ideo gemelli à ſecretis Theologis vocantur. Saturnus omnes Planetas conturbat & confundit, quando illis eſt conjunctus, Sole & Luna exceptis: tamen bonam illorum naturam deſtruere conatur & cupit, impeditus tamen non omnino deſtruit, ut in cæteris, ſed ne totam bonitatem demonſtrent, impedit: fortis exiſtens, non impedit tantum, ſed illos inficiendo, partes debiliores in aſpectibus deſtruit. Plumbum applicatum Auro & Argento, ſi validum in examine extat, & ſi totales illorum partes deſtruere non valeat, aliquas tamen partes intactas non relinquit. Saturnus majus infortunium ab Aſtrologis nuncupatur, quia in quovis cœli cardine exiſtens, aliis Planetis mixtus, ſemper malam demonſtrat

qualitatem & naturam, inſuper aliorum bonam impedit & deſtruit. Plumbum, Metallum impurum & noxium à Chymicis tenetur, quia cuicumque aſſociatur nunquam bonam operationem efficit & bonam Metallorum naturam occupat & deſtruit, immo ex ſumma illius humiditate, ubicumque miſcetur aliquo artificio, inde extrahi non poteſt adeo complete, quin aliqua parte ſuæ imperfectionis alia imbuat. Saturnus ſimiliter ubicumque exiſtit, haut impediri poteſt, quin omnino malas operationes demonſtret. Plumbum cum aliis Metallis privative & nihilative agit: pari paſſu Saturnus cum cæteris Planetis ſuam malignitatem exercet. Præterea, ut aliqua non communia ſimul annectamus, Saturnus Terræ filius nuncupatur, quia inter Saturnum & Terram multæ numerantur ſimilitudines: cæteris relictis plumbi colorem tantum pro noſtra Sympathia elegimus, ſi ex Plumbo colorem habet, quid mirum ſi ipſummet Plumbum Saturnum appellamus? Saturnus craſſior & tardior cæteris Planetis, Plumbum cæteris Metallis craſſius & impurius extat. Si Saturnus Marti configuretur, nonne odioſa iſta configuratio? eo magis in Signis violentis domibusque cadentibus. Plumbum mixtum ferro (a Marte denominationem tenenti) amariſſimam illam compoſitionem a Chymicis maledictam appellatam efficit: de-

ſtructio

ſtructio nempe metallorum exiſtit: magis vero ſi igni vehementiori addatur, omnia Metalla in ſcoriam & cinem confundet. Et ut huic ſimilitudini finem imponamus, & Sympathiam eligamus, addam, quod cum Saturnus ex Signis Zodiaci Aquarium & Capricornum poſſideat, quorum unum calidum & ſiccum extat, alterum vero humidum & frigidum: in illo gaudet, in alio minime: primum opponitur Leoni ſigno Solis, ſecundum Cancro ſigno Lunæ: quæ ſimilitudo ſimillima. Nonne enim Plumbum ex humiditate & frigiditate Aquario, ex qualitate Sulphuris continentis Capricorno correſpondet? Duæ iſtæ Plumbi qualitates duorum aliorum Metallorum contraponuntur qualitatibus, & eis officiunt. Nam cum Aurum Soli, Argentum Lunæ correſpondeat, Si Plumbum ex qualitate frigida & humida Soli contrarias qualitates poſſidenti miſceatur, confundit & deturpat. Si ex qualitate frigida & ſicca Lunæ, contrarias, nempe humidas & frigidas tenenti unitur, peſſimam facit mixtionem, immo deſtructionem demonſtrat. Quid plura? Si Saturni ſidus a plumbo ſuum colorem mutuatur, nonne Sympathia ex ſimilitudine judicanda? Similitudo namque generat amorem, amor vero ex mutata benevolentia Sympathiam gignit. Concludendum ex Plumbi mollitie, quod cum inter Me-

talla ſit facillimæ fuſionis, imo ſubitæ, & absque ignitione, a ſuo Planeta talem naturam accepiſſe fatendum. Nam Saturnus filios tantum mares devorare dicitur, femellas vero conſervare: nam individua corrumpens, in terram redacta maternis viſceribus concedit. Quid ſubita illa Plumbi fuſio, niſi propriæ ſpeciei reſolutio? Tamen ſuum principium, terræ nempe partes, ſemper intactum demonſtrat.

At aliam quærendam ſimilitudinem properamus & Sympathiam. Stannum Jovi aſſimilatur, & ſimilitudo talis Sympathiam demonſtrat. Tale Metallum ex aliquibus qualitatibus parum a Plumbo elongatum, merito Jovi immediate poſt Saturnum exiſtenti aſſimilatur. Alchimiſtæ Plumbum album, Stannum appellant, cum ex mollitie parum a Plumbo differat, licet ſcorioſum non perſimile videatur. Jupiter ex ærea qualitate albus extat, immo ejus ſtella non rubicunda, ſed potius ad albedinem tendit. Jupiter Saturni filius in Græcis allegoriis appellatur: nihilominus filius Patri reſtitit, bellum geſſit, ſuperavit & ejecit. Stannum ut a Plumbo ex qualitatibus deveniens, ſemper illud in quavis Chymica operatione oppugnat, & reſiſtit, imo ambobus ſimul unitis Stannum ſuas vires majores demonſtrat, & Plumbo obeſt. Jupiter benignus extat, non malignam habet Naturam ubicum-

cumque in Cœli configuratione reperitur, ſemper bonum & majus fortunium nuncupatur. Tamen ſi per copulationem alterius noxii occupatur, non deſtruitur: ſolummodo debilitatur. Imo ſi junctus Saturno ſuas vires omnino debilitat, malam illius qualitatem mitigat: Si vero etiam fortior illo conſpicitur, deſtruit. Quæramus in Stanno & Plumbo tales ſimilitudines. Stannum ſemper in Chymicis bonum effectum producere videtur. Immo ſi peroptime tractatum fuerit, operationem omnino perfectam pariet. Et quod Plumbum per ſuam imperfectionem deſtrui apparet, per Stanni conjunctionem reparatur, ut in aliquibus mixtis operationibus Medicinalibus via Paracelſica conſpicitur, prout in cordatis pulveribus per alterius operationem præparari aliquando conſpexi. Jupiter numquam alios Planetas lædit immo in illorum ſituatione adjuvat & auget. Stannum in Metallis eundem effectum producit. Tandem (ne palinodiam recenſere videar) idem & ſemper in ſimilitudine Aſtrologica & Chymica apparet: nam quod Jupiter cum cæteris Planetis demonſtrat, idem per ſimilitudinem Stannum cum cæteris Metallis producere videtur. Illud non tacendum per ſimilitudinem experimento comprobatam. Jupiter junctus Lunæ, vel in quavis configuratione illam aſpiciens, qualitates

illius & radiationes conatur auferre, deſtruere, vel ſaltem per contrarias oppoſitas qualitates mitigare, ut ex illorum contrariis qualitatibus conſideranti demonſtrabitur. Stannum ex ſe perfectiſſimum in ſuo genere extat, junctum in quavis minima quantitate Lunæ ſive Argento, adeo ipſum confundit & alterat, ut omnino tractari haud valeat. Ecce ex qualitatibus, ex accidentibus, ex operationibus multis, ſimilitudinis demonſtrationem. Videamus modo ſi ex dictis per allegoriam & occultam Philoſophiam aliqua altioris conſiderationis percipere valebimus. Danaes mixtionem conſideremus, & Jovem in aurea pluvia deſcendiſſe, æquali paſſu Stanno convenire reperiemus. Saturnus, ſi Solem aſpexerit, ipſum lædit, Jupiter illum exaltat & fortificat. Plumbum aurum deſtruit, Stannum illud purgat, & nitidius reddit. Tali namque demonſtratione Danes Allegoria innoteſcet. Quid conjunctio Lædæ par Cycnum, niſi Stanni cum Argento? Sed clare demonſtrando, quæramus particularia.

Talem occaſionem nactus breviſſime me excuſare deſidero: nam ſi aliquis naſutulus odorem Aſtrologiæ nauſeabundus ſenſerit, vereor ne me culpæ latæ inſimulet & accuſet: cum in terminis Aſtrologiæ diu me immorari conſpiciet, Planetarum teſtimonio in cœlorum figuris utendo.

Equi-

Equidem talem culpam revoco, non enim Aſtrologiæ fidem omnino abſolute præſto, nec illius teſtimonio ad mea ſcripta utor, niſi prout ad ſimilitudinem Metallorum aliquam Sympathiam percipere poſſum. Quanti Aſtrologiæ judicium apud me valebat, ultimo loco Cap. ex illius confutatione apparebit. Pro nunc naſutulos admonere volo, ut usque illuc bono odore cerebrum corroborent, ut inde ex nauſea non ſtomachiſent, & in memoriam revocent (ſi tamen tantum valent & ſapiunt,) omnia munda mundis. Ad noſtri Stanni cum Jove ſimilitudinem redeamus. Si Iuppiter cum Venere fuerit aſſociatus in quavis cœli configuratione, reddit ad amorem proclivem, ex humorum & qualitatum mixtione. Ideo dum Europæ amore frui voluit, Tauri ſpeciem aſſumpſiſſe legimus, quod animal Veneris in Zodiaco eſt ſignum. Stannum æri mixtum in metallicis, optima mixtio tenetur. Si Jupiter Marti fuerit aſſociatus, ex qualitatibus illis mixtis reddit ardentes, & iracundiam excitat. Stannum junctum Ferro, unionem fortiſſimam efficit, & quæ numquam permiſceri valet. Si per omnes Jovis conjunctiones percurrimus, eadem ſimilitudo ſemper apparebit. Ideo Sympathiam ex illa nobis elicere concedatur, cum ex unione effectuum a cauſis æqualibus devenire apertiſſime conſpicitur. Modo ad aliam

tranſeamus, ut aliis cognitis noviſſimam Sympathiam videamus.

Ferrum, Metallum duriſſimum terreumque, Marti Planetæ ex denominatione dicatum. Talem denominationem non caſu illi impoſitam fuiſſe credendum. Primo igitur aliqua ex Chymicis ſimilitudo eligatur, dehinc per proprietates eorum Sympathiam cognoſcamus. Ferrum in fuſionem non reducitur facili via, prout in aliis Metallis videmus, ſed maxime vigore ignis & longo tempore: tamen igneſcit facillime, eoque commodius tractari & malleari poteſt. Mars Planeta ex qualitate calidus & ſiccus in exceſſu: non facile illius qualitates percipi poſſunt, & cum per ſe exiſtant, minime cognoſcuntur, ideoque difficillime mitigari valent. Via tamen cognitiva ſe demonſtrat, quando Soli fuerit in debito & bono aſpectu configuratus. Ex Ferro tinctura elicitur ad cæterorum Metallorum præparationem peroptime accommodandam, ex qua Magiſterium efficitur non ſolum tingens, ſed etiam aliis ingreſſum donans. Mars ſi per ſe ſolus reperiatur lædit, ſi ex ipſo per illius aſpectus electiones accipiantur, multum ad exactam aliorum Planetarum fortificationem conducit. Immo junctus cuique ſigno, illud in ſuo ſignificatu fortificat, adeo & per ſe, & per alios validiſſimum ſe oſtendit. Mars Planeta cum cæ-

teris

teris Planetis junctus maxime noxius extat, tamen cum Venere deponens ſuam malitiam & peſſimam naturam, bonam conjunctionem efficit, ut paulo inferius per demonſtrationem rationem reddemus. Ferrum in aliis Metallis conjunctionem minime facit, junctum æri, nil melius videri poteſt, imo ambo iſta Metalla per aquas ſeparationis ſeparata, ſimul deinde miſta ſic uniuntur, ut diviſio nulla appareat. Nonne ex Marte & Venere Cupidinem natum fabulantur? Allegoria patet ex conjunctione iſtorum duorum Metallorum. Mixtio illa eligitur quæ a Chymicis pro illorum luxu & delectu habetur. Ex illa namque augmentum majoris Solis poſſe fieri autumant. Equidem inter hæc duo Metalla veriſſimam Sympathiam ineſſe conſpicitur. Mars & Venus in qualitatibus omnino differunt: nam ille calidus & ſiccus, frigida & humida iſta: tamen ut contraria communicant ſimul, adeo ut ex contrarietate Sympathiam illorum cognoſcamus. In aliquo cœli themathe ſi qua illorum conjunctio reperiatur, optimam nati complexionem efficiunt, & generationis & nutritionis temperatiſſimæ naturæ maximam vim inferunt, cum qualitates unius ad contrarias alterius temperandas accommodandaſque, tanquam agens & patiens permultum intendant: Vehemens ardor Martis ab humiditate

Veneris mitigatur, Veneris frigus a calore Martis temperatur, adeo ut ad omnia vitalia munera obeunda peroptime aptentur, & ſic qualitatum oppoſitio non ſibi invicem contrariatur, immo ſeſe mutuo adjuvat & accommodat. Ecce conſimilitudo Metallorum ferri & æris. Ferrum calidiſſimæ naturæ, æs frigidæ: contrariæ qualitates tamen in operationibus Chymicis: iſtæ duæ contrariæ & oppoſitæ qualitates ad invicem ſe adjuvant quia unius contrariam alterius moderat naturam, & via occulta adeo imitatrices ſe demonſtrant, ut una in alteram effective & productive agat, agenſque & patiens dicantur: ambo tamen ut Planetæ. Nam in habentibus ſymbolum facilis eſt tranſitus. Nonne in fuſione æris ubi fruſtum ferri extaret, numquam fuſionem ſentiret? Ecce Sympathia: nonne in operationibus æris nihil fieri poteſt niſi tinctura ferri mediante? Sympathia equidem apertiſſima, cum æquo paſſu cum Planetis incedat. Signum Martis Scorpio, ſi Scorpionem ex Ferro configuraveris, alios mortuos vivificare per tactum dicunt. Tamen mortuos omnino vivificare poſſe minime credo, ſed pæne ex frigore extinctos in vigorem reduci ex ferri qualitate id fieri præſumo. Sydus Martis ignito ferro ſimile conſpicitur, ut intuenti patet. Similitudines igitur & Sympathiam Ferri ad Martem cognovimus.

mus. Si in ſequentibus Metallis, talia repererimus, veram illorum Sympathiam nullus negare valebit a nobis eſſe repertam, ac facili Methodo demonſtratam.

Quæramus modo Auri ad Solem ſimilitudinem & Sympathiam. Et quidem quoad Similitudinem, haud difficilis erit, cum ſimilitudines illorum ad invicem coincidant, & inter ſe conveniant. Sol Planeta, Mundi Lumen, Cœli oculus (equidem Cœlum animal ſeipſum movens dicitur) medius Planetarum conſiſtens: & prope infinitis aliis epithetis ab antiquis decoratus, quæ ſuo loco latius dicentur ac declarabuntur. Et quidem omnia pene de Auro Metallo analogice predicari cenſentur. Hæc non vulgaria vulgaribus damus, neque communia ſequentes, ſed ad interiora occultaque properantes, veram & propriam Sympathiam in illis invenire debemus, ut non per foramina ut dicunt, ſed per januam introire conſpiciamur. Motus Solis cum annualis conſiſtat, non longo ut Saturnus, neque brevi ut Luna ſpatio curſum conficit, ſed medium reſpectu temporis tenet motum. Medium quoque inter Erraticas locum ſortitus eſt, adeo ut ex ipſius motu & virtute omnia inferiora ita & taliter nutriantur & vegetentur, ut quando per accidens illius ceſſat color, cuncta quaſi mortua & infirma appareant, velut in illius eclypſi conſpicitur, & formidoloſe aliquo-

aliquorum infortunium expectatur: quare cum ſit medius Planetarum, vim & virtutem talem Auro per Sympathiam tribuit. Aurum inter Metalla medium, & in virtute & in qualitate dicitur, non adeo difficilis fuſionis ut æs & ferrum, neque adeo facilis ſine ignitione ut Plumbum & Stannum. Sol non ab alio Planeta niſi a Luna officitur, quando per illius interpoſitionem lumine privatur: non tamen privatur, ſed ne ad inferiora deſcendat, impeditur. Nihilominus Luna a Sole ab una parte lumen recipit & illuminatur. Aurum a nullo ex Metallis majus impedimentum ſentit quam ab Argento, Metallo Lunæ proprio: nam perminima pars argenti auro mixta adeo illud obtenebrat, & proprio colore privat, ut non amplius auri partes appareant. Nihilominus Argentum in tali actione Auro unitum qualitates proprias auget, quod in cæteris Metallis haud conſpicitur. Nullum Metallum totales Auri partes dirimit & obnubilat, Luna excepta: ratio patet, cum ſit illi proxima in ſubſtantia: nam bene diſpoſita & accommodata, album Aurum aliquando appellatur, & aurum ex illa elicitur, ut demonſtravimus. Sol non eſſentiale, ſed apparens detrimentum a Luna recipit, non in ſeipſo, ſed in lumine, quod ne ad nos perveniat impeditur: ideo nobis potius obeſt quam illi. Aurum pari via nullum

nocu-

nocumentum ab Argento in ſe recipit, quia per abſtractionem mixtorum idem remanet, de ſua ſubſtantia nihil perdit neque de qualitate, ſed potius poſſidenti obeſt, cum ab illo in tali exiſtente accidente nullum juvamen ſentire valeat. Sol in ariete exiſtens in ſua exaltatione manet, in Libra vero in detrimento. Aries ſignum Martis, ferri Planetæ: Libra ſignum Veneris, Æris Planetæ: Ecce Sympathia. Aurum in tinctura ferri exaltatur & augetur. In ære deprimitur & eſt in caſu, quia quemadmodum per Crocum Martis augmentum in pondere (cæteris diſpoſitis) acquirit, ſic per mixturam æris ratione ſulphuris decreſcit, & minuitur. Nonne Leo eſt ſignum Solis? Nonne Leo ab Ægyptiis Hieroglificum cuſtodiæ habetur? Aurum cuſtos omnium univerſaliſſimus. Tanta & talis inter Solem & Aurum extat Sympathia & ſimilitudo, ut ipſo Sole clarior appareat. Sed ut quædam curioſis digna dicamus, ad antiquitatem recurramus. Sol ab Hebræis Semes appellatur, quod proprium interpretatur, proprium inquam, cum talis proprietas omnibus prodeſſe & propitiari poſſit. Nonne aurum protector & propitiator merito dicitur? Ab Aſſyriis Sol Adad, id eſt ſolus nuncupatur, quia ſolus & per ſe agit, & non agitatur. Aurum ſimili modo univerſa agit, ipſe vero permanens ubique reperi-

peritur. Solis lumen, cum non accidentale, ſed proprie & per ſe illi inſit, quemadmodum & in cæteris aſtris, tamen illo exiſtente tanquam nobiliore cætera lumina cedere coguntur. Aurum non aliunde niſi ab una eademque materia cæterorum Metallorum originem trahit, nihilominus cætera Metalla illi tanquam nobiliori Metallo cedunt. Nullius hominis oculus conſiſtere valet, ne in tantillo quidem intervallo (extra obſtacula) ad Solis intuitum, multo minus ſi in auge fuerit, niſi per medium diafanum, ut per aquas, oleum, vitrum & ſimilia, vel & melius per parvum foramen in aliquo corpore opaco exiſtens, per quod viſio remiſſa ad corpus ſolare perveniat: aliter ab excellente ſenſibili viſus ſenſim cæcutiret, & durare minime poſſet. Aurum ignitum quis oculus aſpicere conſtanter & fixe valeret, quin ſtatim parvo temporis intervallo (obſtaculis omnibus demptis) lumen non perderet? In cæteris corporibus cæleſtibus id fieri facillime permittitur, cum lux illa ſit adinſtar tenebrarum reſpectu Solis, quo apparente diſparent & fugiunt. Ideo facilis erit illorum intuitus, quod non ſimiliter de aliis Metallis percuſſione viſibili accidit, cum virtus fortiſſima non conſiſtat in igne, ſed in corpore ignito, quæ licet effectum percuſſionis viſus producant, tamen non immediate ut Aurum

igni-

ignitum, ſed mediate temporis intervallo, quam experientiam ut nullus hominum tentet deſidero.

Aurum igitur erit Solis ſimulacrum, & concludendo ab effectu demonſtrativo, Oriens vel Occidens Sol aureo colore ſe induit, ut tali colore imbutus omnibus patefaciat Aurum ſuum eſſe operimentum, & proprium nomen illi conceſſiſſe. Quemadmodum vero in iſta, ſic in cæteris partibus ſimilitudinem & Sympathiam ineſſe conſpicitur. Reticenda non eſt mira & ſingularis Solis & Auri Sympathia, paucis credo adhuc cognita. Ex puriſſimo Auro puluis fulminalis componitur adeo affabre confectus, ut in minima quantitate majorem vim poſſideat, quaſi in deculpo alterius communis ex ſulphure nitroque confecti : una drachma iſtius de auro, æquipollet uni libræ communis , impetum emittens & ſtrepitum cum majori boatu & tumultu , immo & vehementiorem. Præterea ille communis ad ictum faciendum ſurſum naturaliter petit, iſte de auro ratione naturæ gravis deorſum percutit, adeo ut averſus eam partem petat quæ ſibi infra opponitur. Granum unum vel alterum ſupra aliquod corpus impoſitum ſi accendatur, adeo percutit & diſperdit, ac ſi tormentum æneum impulſum fuiſſet. Usque modo nil ad Sympathiam. Quæ vero ſubinferam mirabilia auditu extant;

Pul-

Pulvis talis ex auro igne naturali non accenditur, calore tantum Solis reſolvitur, licet calore ignis in debita proportione exiſtente non deſinat ſuas exercere potentias: tamen à calore Solis tanquam à ſuo naturali movetur & agitur. Quæ Sympathia nobilior? Experientia ipſa millies effectum demonſtravit. Quomodo talis pulvis componitur & conficitur tranſcribere non libet, cum & difficillima ſit via, tum ne talis operatio in manus peſſimorum deveniat, & ad peſſimas iniquasque actiones exercendas aptari poſſit. Quidam modernus licet de tali compoſitione ſcripſerit, tamen non adeo clare exacteque, ut inde aliquid certi eliciatur, ſancte tamen equidem optimeque peregit, laudandusque ac honorandus eſt. Huic Sympathiæ finem imponendo ad Venerem cum Ære pergamus.

Venus Planeta poſt Solem ſequens, pro Metallo Æs poſſidet, & licet aliqui de Auricalco idem ſomnient, abſurdiſſimum tamen omni ex parte videtur, cum non de Metallis mixtis denominatio fiat, ſed de puris abſolutisque. Aurichalcum mixtum Metallum, Æs vero purum. Sympathiam ergo quæramus de Ære ad Venerem. Primum dicemus, Venerem prope Solem extare, imo æquali fere motu incedere. Cuprum ex colore auro proximum, imo ſemper ex illo aliquæ partes auri eliciuntur. In Ære adeſt tinctura Metallorum inferiorum,

rum, in Venere adeſt virtus generativa & productiva in inferioribus : nam ubicumque Venus reperiatur, optimam configurationem efficit, & ex qualitate humida generativam virtutem tribuere eſt diſpoſita. Æs Sulphuri mixtum novam efficit materiam, cujus virtus eſt proxima cæteris Metallis. Si Venus cum Planeta calidæ qualitatis conjuncta fuerit, effectum in actionibus majoribus producit, & ab Aſtrologis, (dummodo in proportione) una ex magnis apertionibus appellatur: quæ omnia ſi de plano conſiderentur, ſimilitudinem adinvicem cognoſces. Sed ad occultiora procedam. Duæ Veneres a ſapientibus enumerantur, una in Cœlo ſine matre, altera in Terra a parentibus orta productaque. Sapientes omnia, ut prædixi, ſub velamine occultabant, mos utique peroptimus, ne Margaritæ non merentibus neque agnoſcentibus concederentur. Duæ illæ Veneres licet a Stoicis diverſimode quam a Platonicis conſiderentur, tamen ſimul a D. Auguſtino uniuntur: de cujus ſententia Stoici loquuntur. Duas Civitates D. Auguſt. ſtruit, cæleſtem nempe Hieruſalem, & turpem Babylonem. Cæleſtis Venus ſanctum & pudicum, terrena vero profanum parit amorem. A prima ſecunda dependet, & ſine illa ullo pacto nequit ſubſiſtere. Quæ in terris verſatur communis & vulgaris, quæ in cœlis antiquior

& nobilior. Prius equidem cælos firmatos fuiſſe ex ſacris libris habetur, ecce antiquitas primæ. Arida poſt Cælorum formationem apparuit, & non ſtatim elementata exſtitere. Ideo Stoici Æthercam primam dixere, Æream ſecundam. Illam ex virtute diffuſiva & productiva, Cæleſtem: iſtam ex humiditate & viſcoſitate, Metallicam & Terream appellavere. Merito Ariſtophanes Philoſophus Venerem appellabat Afroditem, cum in omni ſexu, & in omni animante reperiatur, reſpectu illorum nominum jam dictorum: quod quidem a Cypriis non ignoratum fuit. Nam illam duplici ſexu pingere ſolebant, barba nempe prolixa, & fœminea veſte. Venerem a ſalſedine maris ex Iovis ſemine productam fuiſſe fabulantur. Æs ſimiliter talem cum illa Sympathiam habet, quia æs faciliori via a Ferro producitur, tanquam natura humida Jovis cum calida Martis progrediatur. Dicunt Aſtrologi quod ſi Venus cum aliquibus ex ſignis Martis coincidat, puta Arietis vel Scorpionis, inſignes Amorum efficit effectus, adeo ut mutuus amor in utroſque intendant. Si Æs cum Ferro junctum fuerit, indiſſolubilis omnino efficietur devinctio: in habentibus namque ſymbolum facilis tranſitus. In Profectionibus Venus ſemper auget motus reſpectu aliorum Planetarum. Eandem naturam æs demonſtrat cum cæteris

Me-

Metallis, quia non ſolum auget & conduplat, verumetiam ex parte ſui aliis tribuit pendere quod in ſe remanet. Virtus generandi, ut concludam, propria Veneris eſt: Æs virtutem generandi poſſidet, cum ex illa perfectiſſimum omnino abſolute vitriolum producit, quod de cæteris Metallis minime effici poteſt. Addam pro concluſione quod a Joanne Pico Mirandulano accepi, & ipſe ab uno Arabe ſe percepiſſe affirmavit, qui exacte & acutiſſime per centrum copulam Solis & Veneris adverterunt, maculam in Sole obſervaſſe: quod cum non ſit facilis obſervationis, quia rariſſima eſt Solis & Veneris conjunctio per centrum, nec ſine ſumma difficultate percipi poteſt. Non caſu tamen dictum fuiſſe præſumo, cum Æs in auro maculam relinquat, quando ignitum ſuper illud imponitur. Igitur non ſimilitudinem ſolum in effectibus cognoſcimus, ſed ſympathiam ineſſe credimus. Ultimo pro concluſione dicam, quod ſi fruſta æris in carnibus mortuis ponantur, illas a putredine præſervant. Nam cum Venus virtutem generativam ex humiditate & caliditate habeat, generatio corruptioni eſt contraria: Ideo Metallum Veneris etiam a corruptione præſervare valet, ut generationi ſuæ Planetæ non contrarietur. Sidus igitur Veneris omnibus ex partibus demonſtratis Æri correſpondet, ut aſpicienti patebit.

Nunc ad Mercurii cum vivo Argento ſymbolum veniamus. Inter Planetas Nuntius currens & regens dicitur, inter Metalla vivum Argentum gubernans & regens, & non tantum currens, ſed fluens dicitur. Sympathia inter hos eſt tam aperta & clara, ut de ea philoſophari & inveſtigare ſuperfluum vanumque eſſet, cum non Philoſophis tantum, ſed parumper in Chymicis verſatis pateat. Nos ex more pauca non communia ſubinferamus, ut Mercurium noſtrum cæleſti illi annectentes, veram cognationem cognoſcamus. Poetæ fabulantur Mercurium ex Venere Androgeum generaſſe, duplici maris & fœminæ natura, Hermafroditum vulgo. Hoc tantum tetigiſſe ſufficit, cum ubique fabulæ partes in Græcis libris verſatis ſint notæ: nos ad noſtrum Mercurium Metallicum cum veriſſima ſimilitudine omnia accommodabimus. Ex vivo Argento Metalla produci jam demonſtravimus, & quanam via quove ordine tetigimus: pauca ad veritatem allegoriæ demonſtrandam ſubinferam. Communis eſt Autorum opinio ex Sulphure & vivo Argento tanquam ex radice omnia Metalla conſtare: radix præparanda ut finis terminetur, ſi finis ut finis habet rationem optimi; ergo deſiderandus. Sulphur & vivum Argentum ſunt quæ ad finem tendunt, productio ipſa eſt finis operis; generatio ſive productio eſt

finis

finis intentionalis Artificis, a quo opus derivatur: ſequitur ergo, finem nobiliorem eſſe principiis. Sulphur in primis erat aqua qualitate humida & frigida, dehinc in ærem reducta acquiſivit alias qualitates, nempe humidam & calidam: dehinc in ignem tranſivit, nempe in qualitatem ſiccam & calidam: ultimo ex aqua cum igne mixta fit temperatio, & ex illa habetur generatio, Androgei nempe. Ecce ex Venere natura prolifica, & in productione vivificans: ex Mercurii mixtione cum ſulphure inviſibili Androgeus natus eſt, fœmina & maſculus, quia ex qualitatibus mixtis mixta datur productio Ideo non abſolute ſunt accipienda illa duo principia, Argentum vivum nempe & Sulphurus abſolute Mineralia, ſed quod ex ipſis minerale exiſtit, & in productione finis locum obtinere cenſetur. Ergo generationem Androgei a Græcis ſub velamine cæleſtis Mercurii abſconditam ad noſtrum pertinere Mercurium cognoſcimus, & ſimilitudo, imo ipſamet rei cognitio partes concedit. Mercurium fratrem Veneris etiam eſſe fabulantur, non ſolum ex productione parentum, ſed etiam quia ambo ſemper æquali fere motu incedunt. Vivum Argentum vere frater Æris dicitur, cum in quavis operatione ſolutiva ſtatim ipſum amplectatur, ei uniatur, & ſibi invicem copulentur, & ideo etiam eadem ratione ambo

 ma-

matrimonio conjuncta veteres dixerunt; Sed ne modum generationis Metallorum in viſceribus terræ talem nactus occaſionem prætermittam, pauca, ſed nova producam, Sole in inferioribus agente per caliditatem terra calefit, & parte caloris remanente in ventre terræ, Sol iterum veniens reperit calorem in terra absconſum naturaliter ſibi perſimilem, ipſumque aſſumens iterum aſcendit & ſolvit aliquas partes aquæ occurentes in vapores; & vapores illi moventur aſcendendo ut calorem ſibi proportionatum acquirant. Deficiente Sole calor minuitur, & in aquas deſtillat, a quibus fit generatio, quæ ab humiditate exiſtente provenire dicitur, ut vivum Argentum ſive aqua illa craſſa diſponatur ad conceptionem Metallorum, & ex proprio ſulfure, ut jam ad ſenſum patet: tali enim pacto matrimonium cum Venere, natura nempe humida contraxiſſe fabulantur. Mercurium animarum ductorem eſſe dicunt. Vivum Argentum ductor formarum ad Metallorum ſpecies. Ecce modus. Vivum Argentum ſi per ſe exiſteret, mortuum eſſet, ut ſupra demonſtravimus, ideo cum Sulfure illo diſpoſito convenire oportet, adeo ut ſi partes proportionales adinvicem ſibi ſimul occurrant, ſtatim generatio aut ad Aurum vel Argentum, ſive ad quod aliud Metallum intercedit: tali namque medio ad generationem producendam

cendam ambo concurrere oportet, non ut inter ſe ulla via ulloque accidente diſſentiant, ſed proportione actuque mutuo diſpoſitis concurrant ſimul, ut maſculus & fœmina. Ignis & Aer ſunt maſculina, Aqua & Terra fœminina. Ignis maſculus Aquæ. Aer maſculus Terræ. Sed ignis non admiſcetur terræ absque Aere medio, quia Aer eſt propinquus igni ratione ſuæ caliditatis, eſt vicinus terræ ratione ſuæ humiditatit: vera ſimilitudo & Sympathia cum cæleſti Mercurio, qui animas ad Orcum ducere fingitur: vere ad Orcum ducit noſter Mercurius, vere in generatione efficiens ſemper exiſtit. Sunt enim ſingulæ partes adeo inter ſe ſimiles, ut luce clariores appareant. Sed finem huic Sympathiæ imponendo ad Lunam Argenteam accedamus.

Luna ultima inter Planetas, Argento Metallo denominationem tribuit, ſed qua de cauſa hoc fiat disquiſitione indiget. Luna a Sole lumen recipit, ipſaque opacum corpus habens, non aliunde niſi ab ipſo Sole illuminatur. Argentum per ſe ratione ſui individui nihil valeret, niſi ab Auro probationem reciperet: quo pacto hoc ſit verum demonſtrabo. Tinctura Solis non introducitur in aliquod Metallum ſine mixtione aliquarum ſuarum partium: Nam licet aliquando aliquod Metallum extra tinctum appareat, in fuſione tamen tin-

ctura evaneſcit. Nam per veram ſubtiliationem corporis intus non penetraverat, oportet autem ut aliquas partes vere permanentes contineat, ut vera mixtio fiat. Luna per mixtionem ſive aſpectum Solis, tincturam, id eſt ſplendorem, recipit, & recipere nunquam valeret niſi a Sole tanquam per unionem aſpiceretur. Si vero Sol aliquando per proprios radios calorem aliis tribuit, non diu permanebit, quia corpus non penetrant, ſed tantummodo ab extra exiſtunt, quia radii Solis non ſunt de illius eſſentia, ſed ab illius lumine tanquam a ſplendore proveniunt. Luna a Sapientibus mater Planetarum vocatur quia ſuperiorum Planetarum influxus velut ſemina in ſe copulat. Argentum mater aliorum Metallorum dicitur, quia per proprias qualitates omnia Metalla virtualiter continet. Nam ad transmutationem, alterationem & productionem, argentum directe vel indirecte tanquam primum agens neceſſario concurrere debet. Et quamvis Luna ſit ultima Planetarum, nihilominus quando cum Sole in medio exiſtente communicat, cum cæteris planetis etiam communicare videtur: nam cæteri Planetæ cum a Sole participent, quandocumque cum Sole junguntur, ſemper vivifica replentur virtute. Argentum ſemper cum auro communicat, & mediante auro cum cæteris Metallis, quia per illius

mixtio-

mixtionem ſemper aliquam novam operationem efficit, & cauſa mediate fere omnium operationum Chymicarum dicitur. Luna magis Planeta dicitur quam alii, quia Lunæ decreta magis quam aliorum Planetarum attenduntur. Argentum ex dictis idem demonſtrat, quia cæteris Metallis illud præeminet, auro excepto, ſicut Luna in omnibus Planetis Sole exepto. Nonne Luna variat magis in motu? Argentum variat plus quam cætera Metalla. Non loquor de qualitatibus, quia ex tali ſimilitudine Sympathia vera apparet. Alter Sol Luna a quibusdam nominatur, nam ea quæ Sol vi maſculina ſuperius operatur, Luna ipſius & aliorum Planetarum fætus ſuſcipiens, inferiori mundo ſibi vicino edit, ideo illius motus præ cæteris obſervatur, quaſi omnium conceptum pariens. A Mercurio vim humores commiſcentem, a Venere eam quæ conducit ad formas geniturae convenientes, a Marte vim & inſpectum, a Jove fomentum rerum omnium & naturalem ſpiritum, a Saturno compaginum ſtabilitatem, tandem a Sole qui omnimodam virtutem continet, omnia productiva, & lumen accipit, & omnia pro ſua varia complexione demonſtrat, & aliis ad cognoſcendum præbet. Modo eſt in Auge, nunc depreſſa, nunc in extremo ſui epicycli diſtat ab eo: nunc luminis plena, nunc media, nunc vix cernitur, ulti-

mo tandem penitus ſe occultat. Quæ omnia ſupremæ Lunæ accidentia, in Luna inferiori, puta Argento, ſi quæramus, non incongrue ſingula inveniemus. Primo igitur alter Sol, id eſt Aurum, nuncupari debet & poteſt, quia poſt illud omnium Metallorum eſt pretioſius & nobilius: aliquando etiam per fixationem in verum Aurum convertitur. A vivo Argento vim accipit tanquam a prima materia, ab Ære tincturam accidentalem, quæ dat ei formam ad alias introducendas (ut a Chymicis percipitur) a calybe & ferro robur fixationis & rubedinis, a Stanno naturalem ſpiritum nempe corroborandi, & in aliam vertendi formam, a Plumbo gravedinem quæ reſiſtentiæ eſt robur, ab Auro tandem tanquam omnia continente omnes virtutes, perfectiones, & fœcundarum cauſarum originem & fontem. Quo modo & qua via per Lunæ artificium ad has operationes cum his Metallis pervenitur, in Chymicis diſſeruimus. Sed ne aliquid intactum in hac occaſione relinquam, pauca ſub brevitate transcurram.

Dixi jam corpora Mineralia eſſe de Natura terræ, cujus qualitas eſt frigida & ſicca: dixi etiam quod quantitas ignis in illis eſt modica, quaſi in potentia, puta ad gradum ſecundum: & quoniam junctæ ſimul iſtæ qualitates, aliquod generatum demonſtrare valebunt, ideo de talibus principiis diſſeren-

ſerendum, ut concludam omnem Sympathiam Metallorum. Qualitas aquæ declarat qualitatem Mercurii, qui aqua viſcoſa realiter dicitur. Qualitas ignis declarat qualitatem Sulphuris, quod in rei veritate natura calida dicitur, Sulphur terræ nuncupata. Aqua illa viſcoſa cujus natura humida, ſi invenerit aliquam partem illius Sulphuris, ad invicem uniantur, & quantitas aquæ ſit æqualis quantitati Sulphuris, vel ad quantitatem ſufficientem ad eorum incorporationem, fit generatio Auri: ſi tamen decoctio fuerit per ſufficientem calorem redacta: ſin autem argentum juxta proportionem decoctionis, ſic de ſingulis Metallis: tamen ſciendum quod ſulfur & vivum Argentum, ſive natura illa humida & calida per ſe non ſubſiſterent, niſi principium condenſans, & materia præexiſtens eſſent in actu exercito, prout jam diximus. Aurum & Argentum igitur ſunt prima Metalla per ſufficientem concoctionem producta, meritoque ex illorum diverſis qualitatibus cuncta generari dicuntur. Sol calidus, Luna humida: calido veſcimur, humido nutrimur. Argentum igitur a Luna denominari per jam exactiſſimas ſimilitudines merito dicimus, & ſympathiam inde cognoſcimus. Ad concluſionem hujus tractatus deveniendum, & cum ſat prata biberint, claudere jam rivulos oportebit. Maculæ illæ in

Lu-

Lunæ corpore exiſtentes numquam apparent, nec unquam videntur, niſi prope plenilunium vel in ipſo plenilunio, & quando a Sole perfectiſſime ex illius capacitate illuminatur, quæ maculæ non aliunde niſi ab una parte Lunaris corporis conſpiciuntur, prout demonſtratione apparet, quia ſi in ambabus Lunæ partibus maculæ illæ apparerent, non opacum, ſed luminoſum eſſet corpus: lumen etiam remiſſum & debile emittit, tanquam ab alio commutuatum & acceptum, nec ut in Sole a quo per reflexionem recipit. Et quia lumen Solis non adeo intenſe ad totum corpus Lunare per reflexionem percutere poteſt, cum validam reſiſtentiam ad reflexos radios non recipiat, ideo partes illæ quæ non validas radiorum percuſſiones ſentiunt, maculas demonſtrant. Non enim ſemper in eadem forma conſpiciuntur, ſed juxta conſiſtentiam corporum. Hanc ſimilitudinem omnimode ad argentum adaptare poſſumus, ut etiam ex iſto accidente ſympathiam videamus. Aurum numquam ſic & taliter argentum tingere valet, ut omne corpus ſit intus, extra, & ex omni parte perfecte tinctum, tanquam partes illæ quæ ab Auro tanguntur, diſpoſitionem habeant, & non partes omnes tingit, ſed maculas relinquit, quia non omnes argenti partes tincturam recipere valent ex mixtione naturæ humidæ, quæ

calidæ

calidæ directe ſe opponens impedit actum introductionis, ut per experientiam in Chymicis apparet. Ideo per pulveres & cementationes totum corpus Argenti prius diſponitur, deinc introducitur: quæ introductio minime perfecta fieri poteſt, niſi æquali proportione una ſimul ad ſimilitudinem corporis Solis & Lunæ in plenilunio. Hæc pro Planetarum & Metallorum ſympathia dixiſſe ſufficiat, licet varia, tamen non omnino a veritate aliena. Equidem locus amœnus latusque diu præ amœnitate, & rerum variarum aſpectu vagantes delectare ſolet.

De Sympathia Septem ſelectorum Lapidum ad Planetas.

Cap. VI.

Metalla non ſympathiam modo, ſed & cognationem cum lapidibus habere ſuperiorioribus tractatibus demonſtravimus: pari enim via, quæ inter illos ſympathia & ſimilitudo cum Planetis extat, ex accidentibus, qualitatibus & operationibus in præcedentibus ſatis abundè deſcripſimus. Inveſtigandum nunc reſtat, quam ſimilitudinem, quam nunc ſympathiam lapides illi ſeptem ſelecti à Balemi numerati, ad ſeptem Planetas habeant, cum ſecundæ cauſæ, ſi aliquo modo ad productionem Mineralium aut Lapidum concurrant generaliter & abſolute, non ad

ſeptem

ſeptem tantum ſelectos concurrere debeant, cum virtus ſemel unita & adjuncta ſuppoſito operari utique ſemper valeat, ſi tamen agenti abſoluto ſuppoſitum alligatum non fuerit, tunc enim ſuppoſiti actio ceſſaret; & virtus opus ſuum minime exerceret: quando vero libera exiſtit, & abſolute poteſtatem ſuæ qualitatis exercet, ab accidente quovis nullo pacto impediri poteſt, quin ſuas non demonſtret, ipſas exercendo, operationes. Accidentia nullo pacto in illa eſſe poſſunt, cum a naturali cauſa æque ſint peroptime diſpoſita. Si Planeta habet aliquas virtutes & qualitates, & illas abſolute poſſidet, & ab omni prorſus impedimento alienus, demonſtratione eſſentiali illas in inferioribus exercere poteſt & valet: alioquin nulla in illo conſiſteret virtus operativa: potentia quæ ad actum non reducitur, vana dicitur, prout eſt.

Quæramus nunc, ſi Planeta habet vim aliquam lapides gignendi, procreandique cur potius ad unum quam ad plures vis illa ſe extendit. Idem effectus ab una cauſa ſimili produci poteſt. Et cum jam demonſtraverimus Lapides & Metalla ab uno eodemque principio provenire, poſita virtute procreandi alicujus agentis, neceſſe erit ut procreationis effectus producatur. Sequens vero effectus demonſtrat non eſſe adeo alligatam potentiam ex parte agentis ſive ſuppo-

ſuppoſiti, quin univerſaliter demonſtret ſuam potentiam ad tale opus. Si Saturnus, ut dicunt Arabes, Turcheſiam producit tanquam ſuum proprium lapidem, cur alios generare Lapides non poteſt? Virtus generativa & productiva Saturni eſtne tantum ad Turcheſiam terminata? nonne Turcheſia habet ipſamet principia in ſua productione, quæ cæteri lapides habent, & a quibus dependent? Si habet, ut vere habet, cur Saturnus talem colorem in iſtam materiam cum opacitate introducit, & non alios colores & diafanitatem cum minima terræ parte? eo magis cum Saturnus in ſuis qualitatibus ſit fortiſſimæ introductionis, & ſi unam formam introducere valeret, utique alias & multas ex ſuppoſitis jam adductis. Eadem igitur via, vi, & virtute alias qualitates introducere valeret in alias æque diſpoſitas, optimeque ordinatas materias. Si Turcheſia eſſet Saturno propria, etiam Jovi & Marti eſſet, cæteriſque Planetis, cum æqualem fere virtutem in inferioribus habeant. Si Mars habet vim in Smaragdo, haberet utique in Agatha, in Jaſpide, & cæteris ejusdem qualitatis. Non obſtant illorum rationes qui dicunt: Talis Planeta ex particulari vi & qualitate tantum in una materia poteſt demonſtrare ſuum poſſe. Tunc enim abſurdiſſima ſequela appareret, quod poſſe ſecundarum cauſarum in propriis eſſen-

eſſentiis eſſet alligatum, & tantum in aliquibus ſpeciebus ſpecificis, non autem in aliis appareret: cuius contrarium demonſtratur: Nam poſſe illorum æqualiter in quovis diſpoſito agit & aptatur, ut in Aſtrologia videtur: tantum enim demonſtrant in una conjunctione quantum in alia, niſi remiſſive vel alterative, prout natura conjuncti valet & poteſt: in productione nil aliud concurrit, niſi materia diſpoſita, & agens ad operandum exiſtens, quæ pro diſpoſitione effectum demonſtrant. Aliunde ergo ſeptem illorum lapidum ſelectorum ſympathiam cum Planetis quæramus & veram rationem demonſtrabimus: nam ſi rationes Metaphyſicas quæramus, non probabiliora producemus. Phyſicæ rationes ad menſurationem veram ſe accommodabunt.

Lapides igitur, cum virtutes vegetandi ex communi omnium oppinione habeant, vitam etiam habere erit neceſſe, & accidentibus vitalibus ut cætera viventia ſuppoſitos, ætatibus, ſenectutibus, depreſſionibus, infirmitatibus, ac denique etiam morti: Si enim vegetabili gaudent vita, quæ vegetabili inſunt in illis eſſe debent, qualitates nempe elementales, calidum, ſiccum, humidum & frigidum: quæ qualitates eo magis & minus in quolibet eorum reperiuntur, quo magis & minus accedunt ad materiam tali qualitate præditam,

ditam; intendentem & remittentem ad eorum eſſe ſpecificum: ut ſi multum de terra, etiam de fridigitate & ſiccitate habere eſt neceſſe: ſi plurimum de ſulphure, plurimum de ſicco & calido: ſic de ſingulis mixtis & illorum qualitatibus, ut in quolibet lapide experientia videndum erit.

De qualitatibus Planetariis.

Cap. VII.

Nunc in abſtracto conſiderandum, quomodo quatuor illæ formæ elementales Planetis inſint, & ſi qualitates nuncupari poſſunt, prout in Elementis formæ nuncupantur. In Saturno frigiditatem extare apparet, in Jove homiditatem, in Marte rurſus caliditatem exactam, in Sole temperatam caliditatem, in Venere humiditatem, iu Mercurio frigiditatem, in Luna denique humiditatem, & in Planetis qualitates dicuntur. Ideo Planeta tali erit præditus qualitate, qualis in illius natura conſiderabitur. Saturnus natura frigidus in extremo, ſiccus ab effectu: Jupiter calidus & humidus temperate, Mars calidus & ſiccus in extremo: Sol calidus & ſiccus moderate, Venus frigida & humida temperate. Mercurius frigidus & ſiccus, Luna denique frigida & humida. Alicui elemento approximari cenſentur, prout illorum formæ in propria natura

U ſunt

ſunt ſimiles. Saturnus nempe terreus dicitur quia qualitate terræ eſt præditus. Iupiter aëreus, quia qualitate aëris eſt dotatus. Sic de Marte, & cæteris, quæ qualitates non ſunt in Planetis formæ, ſed natura. In elementis vero formæ, ut prædixi, dant eſſe rei, qualitates indicant eſſentiam. Corpora cæleſtia talibus prædita qualitatibus, non propterea accidentia aliqua aut paſſiones ex illis ſentiunt, quia cum ſint in continuo motu naturali & violento, vigilare perpetuo creduntur. Nam ſi ex qualitatibus propriis aliqua accidentia ſentirent, non differrent ab inferioribus corporibus talibus etiam præditis qualitatibus, immo ſic ſimul uniuntur & coincidunt, ut Armonia quædam ex eorum conſenſu & benevolentia mutua proveniat, quæ ex diſtantia locorum, vel potius ex aſſuefactione & uſu minime ſentitur. Sonus equidem cæleſtis & divinus ex concordantia cæleſtium corporum provenit, qua via, quove ordine ſatis perbelle a Pythagora elucidatur.

Cum igitur Planetæ elementalibus qualitatibus ſint præditi, quicquid eis ineſt participare cum aliis concedendum, juxta eorum particularem potentiam & virtutem, & ſecundum quod unus cum alio contrariæ qualitatis magis aut minus ſe aſſociaverit aut elanguerit, a quo diminutionem aut augmentum in propria qualitate recipiet.

piet. Hoc ſuppoſito, cujuslibet particularis natura conſideranda erit, & juxta illam quicquid valet & poteſt in quavis productione, utrum debilis vel fortis ad productionem exiſtat: ut cujuslibet poſſe cognito, veram cauſam particularis productionis videamus. Igitur a principaliori Planeta erit exordium. Sol, pater generationis, multas habere virtutes & proprietates videtur, nempe renovativam, nutritivam, conſervativam, perfectivam, diſcretivam, & alias. Renovationem habere dicitur, dum terræ poros aperit, & vegetandi potentiam ad actum ducit, & terræ ſuperficiem varietatibus ornat & veſtit. Nutritivam, quia ad interiora radicum & ſeminum propriis radiis penetrans, calore proprio terræ humiditatem diſſolvit, & virtute attractiva quod ſemini & radici eſt ſimile de illa attrahit, & illud in terra naſcentium nutrimentum convertit. Conſervativam, quia elementa contraria in propriis formis per Solis influentiam conciliantur. Perfectivam etiam virtutem habere dicitur, dum opus a natura incœptum perfectiſſime terminat. Diſcretivam, quia per lumen Solis colores omnes diſcernuntur, puta albedo in ſuo ſubjecto exiſtens medio aere qui ab ipſo illuminatur. Habet etiam ex motu radiorum virtutem calefactivam, inflammativam, & unctivam. Attrahit a mari fumos & vapo-

res ex forti impreſſione caloris radiorum, merito namque Pater generationis appellatur. Eſt enim (ut dicunt Cabaliſtæ) ſtatera ſummi Principis, Mundi cœleſtis & terreſtris vera lux, & ſummi Dei exactiſſimum ſimulacrum: cujus Eſſentia Pater, Splendor Filius, Calor Spiritus ſanctus: adeo ut Academici in Jamblico nihil certius & expreſſius habeant, ut divinam eſſentiam demonſtrare valeant. Tanta enim conſonantia Deo reſpondet, ut merito conſpicuus Dei filius nuncupetur. In medio ſedet, cæteriſque luce, magnitudine ac pulcritudine imperat, illoſque illuminare & decorare cernitur. Motus regularis actiones diſponit, & qui ſupra & infra degunt, ab illius motu diſponuntur, diurni, nocturni, meridionales, & cæteri hujusmodi ab illo nuncupantur. Et quemadmodum ipſe noctis tenebras fugat, ſic nocturnæ potentiæ ab ipſo expelluntur, adeo ut appareant tanquam umbræ mortis, & catuli leonum Deo permittente eſcam quærentes, in illius ortu ſpeluncis ſe abdicant, unde homo exit ad opus ſuum, & usque ad veſperam (in qua per diſceſſum Solis tenebræ iterum apparent) in illo perſeverat: Mundi rectorem Aſſyrii appellabant, quia abſolutum imperium univerſorum demonſtrat. Temporum auctor, diei, anni, frigoris, caloris, cæterarumque qualitatum adminiſtrator, ſicut Ptolemeus ait,

cum

cum in alicujus ſtellæ locum devenerit, illius vim quam in aere habet excitat, ut cum Marte calorem, cum Saturno frigus, & ſic cum cæteris Planetis, ipſumque hominis ſpiritum animumque diſponit, unde comprobatur, tales motus ineſſe menti, quales ſingulis diebus Sol adferat. Merito Planetarum armoniam Macrobius appellat, quia ad illam perficiendam, medius exiſtens, idem in ſuo cœlo efficit, quod voce media cuilibet conceptui ad omnem generationem producendam ex ſua temperie ſumme diſpoſitus, agens optime commenſuratus juxta ſuum & concurrentium poſſe cuncta generans, attamen (ut particularia quædam certius loquamur) ſi aliquod accidens ex parte diſpoſiti inveniatur, nullo pacto actum productionis introducere valeret, non quidem ex ſui defectu, cum actus activorum debeat fieri in paſſo bene diſpoſito: Si v. gr. per virtutem Solis aliqua productiva actio in Metalla vel in Plantas introducatur, ibi aliqua accidentia, puta frigus in extremo, vel materia non ſufficiens exiſteret, tunc virtus ſolis remiſſa in tali actione non ſufficeret, reſpectu materiæ male ordinate, maleque diſpoſitæ: Nihilominus non a Sole impotentia derivatur, quemadmodum etiam omnia ſuperiora corpora ex illorum eſſentia, virtu-

te & qualitate eo modo agunt, quo ſubordinate ad illorum actionem decurrunt. Ideo qualitates elementales illi inſunt, ut ex qualitatibus accidentia aliqua in ſubjecto materiæ per illarum operationes cognoſcantur, ut ſumma frigiditas a Saturno, humiditas a Luna, ſiccitas a Marte, & ſic de ſingulis. Et cum qualitatum diverſitas cuique Planetæ particulariter & diverſimode inſit & exiſtat non contrarietatem, ſed unionem maximam, illis confert & affectum. Nam quæ contraria apparent ad alterius actionem multum proſunt & non impediunt. Qualitates frigidi & humidi, qualitates calidi & ſicci contrariæ eſſe conſpiciuntur: tamen in introductione formarum mutuo ſibi auxiliantur, alterutri cedunt & in unum coaleſcunt & coeunt. Nam ſola ſiccitas quid per ſe valeret absque humiditate? & quid frigiditas absque caliditate generare poſſet? ideo in unum coire oportet, ut actus procreationis ab illis eliciatur. Erit igitur inter illas mutua unio & concordantia. Sic etiam in propriis conſiſtentiis ipſæmet qualitates abſolutiſſime idem demonſtrant, non ſolum ratione accidentis, verum etiam ratione loci; cum etſi elementa ignis & aër ex ſua qualitate ſive forma, ſuperiora appetere debeant, & inferiora devitare, Terra vero & aqua e contra, inferiora nempe appetere, & ſuperiora devitare, ex diverſis

ſuis

ſuis formis, cum caliditas reſpectu ſuæ levitatis ſurſum tendat, frigiditas reſpectu ſuæ gravitatis centrum quærat: ſæpe tamen in uno eodemque corpore permixtæ ſimul reperiuntur, & ſimul coincidunt, ut in mixtorum corporibus conſpicitur, & paulo inferius, quando de ſingulis illorum Sympathiis tractabimus, demonſtrabitur. In iſta tamen occaſione de mutua in homine illarum unione aliqua patefacienda erunt, cum elementa, etſi aliunde contrarietatem exercent, in homine tamen ſumma illorum unio, admirabilis concordia, & perfectiſſimus amor conſpiciatur, adeo ut omnibus contrarietatibus & inimicitiis depoſitis, & diſcordiis ſedatis compreſſisque in unum concorditer juncta ad perfectiſſimam illius compoſiti unionem influxerint, & corpus a quibusvis contrarietatibus liberum & ſolutum, corpori cæleſti omni contrario carenti quodammodo ſimillimum conſtruxerint: ideo forma intelligibili & æterna induitur, & ut cæleſtibus corporibus ſit ſimillimum, etiam ſimili forma ornatur.

Homo igitur cum forma illa cæleſti induitur, contrariam qualitatem illi ut poſſideat oportet. Forma cæleſtis ſubtiliſſima & leviſſima qualitate eſt prædita, Homo vero terreas, groſſeas & graviores tenet: Illa ſurſum naturaliter unde venit petere tentat, iſte centrum a quo origi-

nem ſumpſit, quærit: Cæleſtis illa, terrenus iſte: Illa ærea, ignea & incorruptibilis: Iſte terreus & corruptibilis, & in ſuum principium convertibilis. Levitas igitur illi, gravedo iſti concedatur. Quæ ut per experientiam quotidianam omnibus pateant, demonſtratione demonſtrabo. Si quis ſurſum in cacumen aliquod aſcendere conaretur, ex corporis gravedine & terrena qualitate, difficilime & maximo cum labore id facere poſſet: Tamen interno affectu, & vi occulta alas deſiderat, & cacumen attingere anhelat: Quæ occulta virtus non aliunde niſi a forma illa intelligibili, puta anima immortali in corpore exiſtente & illud informante, procedit: quia cum leviſſima, & aërea exiſtat, ſuas ſedes ambit & deſiderat, tanquam proprium terminum, & quia a corporis gravedine veluti a carceribus retinetur, ſuum nequiens explere deſiderium, ſolo tantum interno affectu id deſiderat, & quod poteſt & valet, corpori cui juncta eſt auxiliatur, virtutem per ſenſus & corporis arterias diffundit, ipſumque adeo corroborat, ut defixum agitatumque compoſitum omni virtute repleat, & motui illius naturæ contrario vim conferat, juxtaque ſuum poſſe juvet.

In alio deinc motu, puta ad centrum diverſæ operationes conſpiciuntur, & apparent. Nam quando compoſitum, puta

homo,

homo, deorſum deſcendit, & inferiora petit, in præcipitium ſe dare videtur, & adeo præceps currit, ut ſi a propria forma non moderaretur, numquam ſiſteret, & ſuo principio uniretur. Forma ergo ſive anima interno affectu illum retinet & cohibet, quia contra proprium motum currit. Corpus ſuas exercens qualitates, etſi centrum quærit, tamen retinetur occulta aliqua vi, nempe animæ, quæ interius viget ac ipſum ab incæpto prohibet. Tunc enim cæleſtibus qualitatibus contrarias impedire conatur, & ut poteſt & valet, corpori, ut a rapidiſſimo & contrario ſuo motu deſiſtat, manifeſtat & annuit: illa quia corporis carceribus recluſa tantum quod ei permiſſum eſt, operatur. Quando vero tempus corporis reſolutionis advenit, a carceribus recluſa, libere tunc ſuas exercere qualitates, ſtatim aëreas ſedes petit, in cœlum volat, ſuamque propriam manſionem acquirit. Corpus vero a forma relictum profundum quærit, centrum petit, ſuoque principio, puta terræ unitur. Hæ ſunt uniones contrariæ compoſiti, quæ inter ſe ſemper & ubique junctæ ac conſentientes conſpiciuntur.

In Sphæris vero cæleſtibus tales qualitates adeo illis inſunt, quatenus inferioribus deſervire poſſunt: & cum ſit concluſum per rationes adductas, qualitates Planetarias eo modo in inferiora influere,

prout talem effectum producere valent, juxta materiæ diſpoſitionem. Verum antequam ulterius progrediar, cum de corporibus cæleſtibus ſit inquiſitio, aliqua de ipſo Cœlo & ejus motu ſub brevitate neceſſaria tangamus. Cœlum igitur, cum ſit animal intellectuale, ſeipſum movens rationabiliter, ſpiritus vitæ in illo conſiſtere videtur, qui ſpiritus intelligentia motrix appellatur, non in communi, ſed in quolibet illius particulari orbe. De quorum numero cum variæ diverſæque ſint opinantium opiniones, illas tanquam minus neceſſarias recenſendas eſſe non arbitror. Cœlos eſſe animata corpora, & per ſeipſos moveri conſentaneum eſt: quia ſi a virtute extrinſeca moverentur, accidentalis eſſet motus, & violentus, proptereaque non diuturnus, ergo motus eſſentialis propriæ animæ regentis & moventis proprius: quam quidem animam tum ex Philoſophorum, tum ex Patrum ſeu Scripturarum ſacrarum teſtimonio extare compertum habemus, quod recolligere & adnotare ſuperfluum foret, licet ab aliquibus probatiſſimorum Doctorum tam Græcorum, quam Latinorum opinio contraria ſuſtineatur, nihilominus major eorum pars animam Cœli dat & eſſe affirmat. Tantum tres demonſtrationes a Latinis deſumptas deſcribam, quarum prima erit: Illud quod eſt primum principium vivendi,

di, eſt viventium forma vel actus; anima eſt hujusmodi: anima ergo erit cæleſtium corporum forma vel actus. Hac ſyllogiſſandi forma, ſeu demonſtrativa ratione a poſteriori Ariſtot. uſus eſt 2. de Anima, probando quamlibet animam eſſe phyſici corporis actum. Præterea perfectius corpus eſt cælum, ut patet, ideo illi perfectior forma debetur. Anima eſt omnium formarum perfectiſſima, ergo forma cœli ratione ſuæ perfectionis, qua movetur, intelligit, & vivit, eſt anima. Dari oportet (& tertio) medium nectens extremum, ſcilicet intellectum & corpus, medium namque dicitur, quod particeps eſt extremorum. Talis eſt anima, nam ex eſſentia particeps eſt æternitatis, ut purus nudusque intellectus: Opere vero particeps eſt temporis & motus, ut cætera entia corporea. Averroes ſecundo Cœli aſſerit animam cœli ſimilem eſſe formæ naturali, & ſimilem formæ abſtractæ. Ex his igitur patet, animam motricem in Sphæris extare. An numerus æquipolleat Cælis, an in qualibet Sphæra ſingulæ reperiantur, adhuc longa extat diſputatio: neque de motu triplici, naturali, violento, & trepidante diſſerendum cenſeo, cum illos ex ſucceſſione ſignorum, vel contra ſucceſſionem provenire experientia demonſtraverit, quia motus noni & octavi orbis ſimul conſpirant, & a peritiſſimis in arte Magi-

ſtris

ſtris longo temporis uſu cogniti fuerunt: non tamen Phyſicis demonſtrationibus comprobarunt, cum Mathematica a materia cuncta ſeparata, Phyſica vero quæ ſunt in materia deſideret. Ideo rejectis aliis opinionibus motum trepidantem & ejus cauſam demonſtrarunt: Ægyptiis confutatis, qui annorum quadraginta octo millia in ſua hiſtoria habere jactabantur. Nam falſitas aſſertionis ex contradictione apparet. Rejectis etiam Chaldæorum ludibriis, qui quadringentos ſeptuaginta mille annos in Nativitatibus ordinandis & complanandis ſe poſuiſſe affirmabant. Nam ex Laertii adnotatis clariſſime eorum vanitas ex Solis & Lunæ deliquiis computatur. Indorum fabulas rejiciunt de ſeptingentis millibus annis confutandis, & alia multa quæ ſomnia & ridicula apud illos videbantur. Tantum unum motum Cœlorum demonſtrant, & quemlibet Planetam ſuum proprium & accidentalem ex rapidiſſimo primi mobilis habere. Sic etiam de pluralitate & numero cœlorum: itidemque in Stellis diverſitatem motuum obſervarunt: modo in puncto æquinoctii ut Meto, modo in aliis ſequentibus gradibus, ut Imocrates, Hiparcus, Menelaus, Ptolemeus, Albatengus Alfonſus Rex, & Vernerus. Hucusque etiam ad annos præſentes in gradibus viginti novem fere Neoterici repererunt. Nec in Stellis dumtaxat hanc

varie-

varietatem adnotarunt, ſed in Sole ipſo eandem cognoverunt. Qua de re ſi particularis Planetæ motum conſiderare volumus, aliquas formas in quamvis materiam introduci minime poſſe reperiemus, cum opinantium varietas a recta decurrat, adeo ut in Venerem & Mercurium oppoſitionem deperiſſe dixerint, imo & Soli oppoſitos eſſe. Talem opinionem amplexus eſt ac defendit Ferrerius in libro de Judiciis Aſtrorum: neſcio ſi ludendo ac joco potius quam ſerio hæc ſcripſerit, cum nec Venus a Sole plus quam gradibus quadraginta octo, & Mercurius gradibus viginti novem elongetur.

Motus Erraticarum, etſi ratione velocitatis primi mobilis æquali gradu currunt, tamen in illorum peculiari motu variantur omnino, Saturnus tardus, Jupiter non tantum, Mars deinceps & ſic de aliis. Fruſtra enim in iis adnotandis tempus conſumeretur, cum per ſe pateant: qui etſi accidentia nobis appareant, nempe tardi, veloces, retrogradi, ſtationarii, & ſimiles; tamen in propriis illorum Sphæris taliter non extant, & accidentia ulla non ſentiunt, ex motu vero illorum nobis talia demonſtrantur. Nam tarditas & velocitas alicujus Planetæ, ex proximitate vel longitudine ejus a terra provenit, cum ex ſucceſſione Signorum defertur, vel quando contrario motu orbis fertur, ipſe vero

ſemper

ſemper æqualem, eundemque tenet motum.

Caliditatem vero nullo medio in Planetis negare poſſumus, quæ etſi ex Natura, non tamen ex motu. Si ergo in introductione alicujus formæ calore indigeat, & productio abſque calore non fiat, caliditatem ergo habere eſt confitendum; licet in aliquibus per ſe, in aliis per accidens, cum Arabibus tenemus. De Solis calore nihil differendum, cum per ſe abſolute calefacere, non virtualiter, ſed actu appareat. Solem inſito ſibi calore calefacere Albumaron ſcripſit, ſed & formas elementales in Erraticis extare, reſpectu illorum, naturam quandam calidam, quandam frigidam, quandam humidam, quandam ſiccam. Quas qualitates ſingulas non alibi quam in terra tanquam in termino exercent, & eorum vires demonſtrant. Et licet Terra omnium Elementorum infima ob ejus a Cœlo maximam diſtantiam, natura craſſior, frigidior, & inferior exiſtat, & minus quam cætera Elementa vitalem auram participet: nihilominus quia immobilis in centro undique hæret, & illius ſingulæ partes in centro firmiſſime, arctiſſimeque conjunguntur ac uniuntur: omnes radios Planetarum, Stellarum, & Corporum cæleſtium ſuſcipit, & congredientes ac devenientes influxus, ac præter proprias virtutes, etiam alias trium Elementorum ſimul

in-

in eam deferentes, tanta bona concedunt temperata, ut in illa tot rerum varietates producantur ac appareant. Nam ſi amor in Elementis non conſiſteret, ex nimia ſua fœcunditate aliorum trium Elementorum odium reciperet, & ab influendo deſiſterent. In ipſa namque omnia vegetabilia, intelligibilia, & ſenſibilia, homines nempe, bruta, & plantæ: omnia Metalla, omnes Lapides pretioſi, & denique omnia triplici viventia vita, in ipſa, & ab ipſa, & per ipſam vivunt, ſentiunt, & intelligunt. Et ſi in cæteris aliis tribus Elementis animatia apparent, attamen ad terram tanquam ad fontem omnia recurrunt, & ab ea tributa continue deferunt: nobilior ergo cæteris. Non ſine ratione a benigniſſima Natura ei a cœlo diſtare conceſſum fuit. Nam cum terra immobilis ſemper permaneat, quietem ſuæ ſtabilitatis omnino cupit & amat. Quæ vero ad contrarium ducere poſſunt, fugit & declinat. Cœlum in continuo motu conſpicitur, nunquam quieſcit. Iſtius motus eſt contrarius quieti & ſtabilitati terræ, ideo ab illa fugit, & remotiſſimo in loco, tanquam ab illius contrario permanet, loco & ſede tutiſſima: cœlum tamen per influxus ipſam irrorat, humectat, & fœcundat. Nec audiendi ſunt, (niſi differendo ex varia rerum generatione) qui illam mobilem eſſe autumant, cum talis generatio

non

non dicat mobilitatem in Terra, ſed fœcunditatem. Quod ſi juxta illos ſecundum partes eſſet mobilis, moveretur etiam & tota: cum Terræ partes ſint homogeneæ, mota una parte, moveretur & tota. Nec de triplici Terræ motu, diurno, annuo, & trepidante juxta Copernicum, diſſeremus. Nam ſi ad triplicem iſtam motionem, quartam, nempe motum gravitatis ad centrum daremus, omnia phyſica fundamenta ruerent. Ideo Terram omnino immobilem eſſe affirmari oportet. Licet Philolaus, Timæus, Seleucus, Ariſtarchus Samius, Archimedes & Eudoxius in ſuis ſcriptis contrariam partem demonſtrent: tamen non ſerio, ſed ut ſuam ſubtilitatem & ingenii acumen demonſtrarent, id feciſſe credimus. Si mobilis eſſet terra, idem dicendum foret quod in cœna Regis Pruſiæ dictum fuit, nam cum quis de Terræ mobilitate diſſereret, unus ex aſtantibus Miniſtro dixit: Amice caute vaſcula vini obſerves, ac teneas, alioquin vinum effundetur: terra enim movetur.

Cum igitur Cauſæ ſecundæ in Elemento Terræ, tanquam in termino bene ordinato, optimeque diſpoſito ſuas virtutes & qualitates demonſtrent, oportet etiam ut quicquid ab aliis devenire poteſt, in tali termino, veluti in loco apto verificetur & conſpiciatur: non ut Terra per ſe ſola, & abſolute omnes effectus ſecundarum cauſa-

rum

rum producat & augeat, ſed tantum ex parte ſui ad id, quantum in ſe eſt, concurrat: & quidem hoc multum eſſe videtur. Nam licet terminus non ſit cauſa, concedit tamen locum ad cauſas, cauſæ æque diſpoſitæ, optimeque ordinatæ dant effectus. In terram, ut præmiſimus, tanquam in centrum ſtabile ac diſpoſitum, ex Corporibus cæleſtibus & Elementis qualitates omnes & virtutes diffluunt: Si ibi congeries ad productionem inveniretur, productio fieret: unico concludam verbo, Corpora cæleſtia dant eſſe generale. Terra ſpecificum, tanquam mas & fœmina. Nam cum totum Corpus cœleſte Terram circumdet, maris officio fungi conſpicitur. Terra licet ſtabilitate gaudet, tamen Cœli agitatione agitata tanquam a viro proprio, vires illius veluti ſemen recipit, & ab igne calorem, ab aëre & aqua reliquas qualitates ſuſcipiens, gravida remanet, in ſuaque ſtabilitate perſeverans, ad coitum proprii viri, tempore omni bene diſpoſito, eſt parata. Semen receptum ſunt rores & pluviæ, quæ virtute ſecundarum cauſarum ex motu & lumine, omnes ſpecies producibiles, & individua compoſita in materno utere introducunt: Suo vero tempore, pulcherrimos parit filios, & ad fruendum concedit. A Cœlo igitur tanquam a parente, a terra tanquam a matre filios generante, retinente ac conſervan-

te, horum inferiorum productio apparet: Genitores a filiis reciprocum ſentiunt effectum & amorem. Nam genitum generantem ut beneficum amat, generans generatum tanquam beneficiatum ſummopere diligit. Pluviæ, venti, rores, grandines & omnia ſimilia, ſtatim poſt generationem, ad matrem ut beneficium præſtent accurrunt, & amoris impulſu, magno impetu declinant. Lapides, Metalla, & Mineralia a terra genitrice ortum cognoſcentes, quando extra degunt, cleriter & ſine intermiſſione ad ſinum matris velociſſime currere videntur, nunquum ſiſtentes quouſque eam poſſidendo amplectantur: Quid de Plantis, Herbis, & Arboribus, quæ tanto ſtudio & amore genitricem diligunt, ut non ſine ſuo interitu ſe ab illa evelli & expelli patiantur? Quinimmo ſic propriis radicibus tanquam brachiis, infantium inſtar, materna viſcera tenent ac conſtringunt, ut aliquæ non ſine apparentibus lachrimis illam relinquere videantur. Terra vero pia mater in filios reciproco amore anhelat: nam vitali humore tanquam lacte eos nutrit & paſcit. Congruo tempore rorem ab aëre & cœlo poſtulans, ipſos a nimia caliditate pene exinanitos humectando vivificat, ſeipſam dilacerat ut pabulum, vitalemque ſubſtantiam, qua nutriantur, conſerventur, & incrementum capiant, omni dili-

gentia

gentia & induſtria eis conferat. Mater equidem benigniſſima.

Sed & Corpora cæleſtia ſuas elementales qualitates in terram veluti in uberrimum locum influentes, eam ſummopere ad generationem adjuvant & diſponunt: modoque Metalla, modo Lapides, modo Plantas juxta illorum virtutes & qualitates generat & producit.

De Peculiari Sympathia Lapidum ad Planetas. Cap. VIII.

Saturnus omnium Planetarum primus ex natura frigidus & ſiccus influendo qualitates ſimiles concedit. Et quia per ſolam frigiditatem & ſiccitatem generatio non daretur; ideo caliditatem aliquam in humido requiri, ex his quæ prædiximus, apparet, ita ut ea duntaxat introducat, quæ reſpectu ſui poſſe valet, mediante innato calore, qui cum humido ſe immiſcens ad generationem diſpoſuerit; Tamen ex parte Planetæ, quia maximam partem ſuarum qualitatum concedit, majorem etiam virtutem in illo acquirit, ut de lapide iſti Planetæ peculiari & ejus cum ipſo Sympathia apparet ac elucet. Turcheſia Lapis Saturninus, quomodo illi ſit peculiaris facillime apparebit, ſi primo naturam & qualitatem lapidis examinaverimus. Turcheſia de illorum ſpecie eſt, qui inter opacos connumerantur. Opacitas eſt corpus obſcurum

multa terreſtreitate (de lapidibus ſermo) præditum: terra frigida & humida permultum Saturno ſimilis. Saturnini namque terrei & melancholici dicuntur. Turcheſia ex mixtione & ex colore Saturno aſſimilatur, color ille cæruleus mixtus cum albedine Saturninus extat, cum ad cineritium tendat, qui color Saturno appropriatur: etſi ex tali colore ſympathia abſoluta non eligatur, tamen ad eſſentialem approximat. Nec obſtat alios Lapides tali opacitate præditos reperiri, & eadem materia condenſatos, qui tamen Saturnini non appellantur: Turcheſia enim non ſolum materia condenſata & opaca conſtat, ut cæteri lapides ſimili materia, ſed tali colore, qui nulli aliorum competere apparet. Nam dictum fuit lapides a colore, non ab alio accidente diſtingui, cum multi lapides ſimiles exiſtant in duritie, in tranſparentia, & in aliis, tamen vel a colore vel a fulgore inter ſe diſtinguntur: Non enim unquam Lapis vel Gemma reperitur adeo alicui ſimilis, ut aliqua clauſula diſtinctionem in eo non efficiat. Turcheſia perfectiſſima cenſetur, ſi ad plumbi ſcobem color ejus vergat, & talis vere Saturnina dicitur, & cum illo Sympathiam habebit, ſi præſertim continue ſuum conſervare colorem apparebit. Saturnus igitur cum ſit Planeta melancholicus, frigidas qualitates eum habere opus eſt. Turcheſia frigidiſ-

ſima

ſima qualitate eſt prædita. Semper enim in quovis calido exiſtat, nunquam calorem intrinſecum recipiet, imo potius frangitur, quod experientia patet in deferente. Nam ſi cadat ab alto lapis frangitur, non ex ictu aut percuſſione, ſed ex motu licet minimo: cum deferens Turcheſiam cadit, ſpiritus ex accidente alterantur, alteratio illa ex ebullitione ſanguinis præ timore devenit, calorem maximum in membris cauſatur, calor in artubus & membris reſtrictus retineri non valens, per meatus & poros prodire conatur, prorumpit & exit, quicquid reperit inficit & turbat, & quaſi virus officit, immo ſi reſiſtentiam humidi non haberet omnino occideret. Turcheſia frigidiſſimæ naturæ ab extrema caliditate tacta, reſiſtere non valens frangitur & rumpitur, quia calorem inſitum ſuſtinere non valet. Hæc eſt cauſa illius fractionis, quicquid cæteri dicant, hoc ei ex occulta virtute inſitum eſſe. Quod ſi in aliis Lapidibus fractio talis appareret, negotiationem prædictorum pateretur. Sed in nullo Lapide talis fractio in caſu deferentis videtur, niſi in Turcheſia, ideo ab effectu cauſa judicanda erit. Quod ſi a Planeta talem effectum produceret, ut alii tenent, non Sympathia, ſed Antipathia inter eos appareret, opponens ſe malignitati Planetæ, qui ſi in tali ſituatione vel oppoſitione reperiatur, ut caſum ab alto

 mine-

minetur, poſſe quodammodo ſuſpicari, talem jacturam a malignitate Saturni, vel potius a deferente procedere. Sed in rei veritate naturaliter loquendo, non aliunde fractio illa niſi ab ebullitione ſpirituum in ſanguine exiſtentium devenit. Quidni, ſi Sympathiam eligere volumus, etiam ex Metallo eligemus? Nonne Plumbum adeo eſt molle, ut percuſſum non ſolum cedat, ſed extenuetur? Turcheſia idem demonſtrat: nam ſi percutitur, non tantum ictu, ſed etiam virtuali aliqua potentia ſuæ qualitati contraria, cedit, rumpitur, & dilaceratur. Ecce armoniacam ſympathiam. Si ex parvis magna componere liceat, aliam etiam in animalibus Saturninis reperiemus, & hujus Planetæ Sympathiæ finem imponemus. Saturnus inter alia animantia Camelum tenet: Camelus in illorum numero reponitur, qui Saturnini nuncupantur, Animal valde triſte & melancholicum: Animal iſtud inter cæteras proprietates & qualitates diu labori reſiſtit, ſitim, famem, & inediam ſummopere tolerat & ſuſtinet, adeo ut per quatuor, quinque, & plures dies ſine cibo & potu perduret: laſſus tandem oculis cæcutire videtur. Tunc illorum ductores & gubernatores cum Turcheſia oculos tangunt, & ex ejusdem pulveribus liniunt: unde illi viſum recuperant, & vigoroſiores evadunt. Immo de pulveribus Turcheſiæ aquis miſcent, ad

potan-

potandum illis præbent, & eorum vires augentur. Quotidie in Arabia, ubi Camelorum maxima eſt multitudo, experientia hoc comprobatur. Dicunt quod etſi Turcheſia illius Regionis non ſit maximi valoris, neque in numero illorum qui pretioſiores tenentur, tamen Turcheſia Saturnina omnino erit. Et quemadmodum in electione iſtius Lapidis annotavimus, nihil refert ut differant numero, dummodo ſpecie ſint iidem, verum enim erit, ſi de perfectiſſimis habeantur, eorumque effectus perfectius demonſtrare valebunt. Idem exemplificare poſſumus de herbis Saturno dicatis, quæ in pulverem redactæ Turcheſiam adulterant. Sed ne a noſtra Sympathia elongemur, finem huic Planetæ imponamus.

Corneolum Lapidem Jovi proprium eſſe perhibent. Jupiter planeta ex ſua natura temperatus calidus & humidus extat, aereas qualitates poſſidet, & quando aliquam formam introducere valeret, niſi per poſſidentes qualitates fieri non poſſet. Orbis illius eſt major Terra nonaginta quinque partibus cum dimidio, ratione longitudinis ſui excentrici. Per caliditatem & humiditatem ſemper ſuas virtutes demonſtrat: quæ abſolute ad productionem ſummopere ſunt diſpoſitæ, meritoque bonum & majus fortunium nuncupatur. Terra vero ſua innata & inſita vir-

tute onuſta ſemen recipit, parit, & producit juxta receptionis modum, ut ex ſuperioribus adnotatis demonſtravimus. Corneolus ſive Sardius merito Jovi dicatur, cum ex ſua natura inter medios connumeretur, inter opacos nempe & transparentes: Nam licet per humiditatem transparentiam emitteret, per caliditatem condenſantem id facere prohibetur, ac impeditur. Calor enim partes ſubtiliores in unum colligit, & collectas indurat, adeo ut ſubtilioribus evaneſcentibus groſſiores remaneant. Clari enim humores per ſe minime exiſtere valentes in contrariam naturam vertuntur. Qualitates in Gorneolo ſive Sardio ſunt eædem quæ in Jove, & licet effectus ſimiles his qualitatibus in aliis lapidibus conſpiciantur, in Corneolo tamen ſive Sardio ſunt alio modo & alia via introductæ, & ipſi Lapidi annexæ, adeo ut vera & realis ejus cum Jove Sympathia appareat. Primo a colore ſubrubro, qui in aliis Lapidibus ſive Gemmis ſemi-opacis minime invenitur, neque tam nitidi & ſplendentes absque ulla interſectione, puta parva linea alicujus externi coloris, aut mixtione colorum, ut in Agatha vel Ghalcedonio: Et quemadmodum Jupiter ſemper bonum fortunium dicitur, cum ſemper talis ex ſe extet. Ita Lapis iſte illi proprius talis ſemper fuit & apparet. Romani namque Imperatores non alio lapide

lapide in Epiſtolis ſcriptisque obfirmandis, niſi iſto uſi fuere, immo temporibus iſtis noviſſimis, raro in alio Lapide illorum effigies apparent. Dignitas a natura ſibi inſita, cum Jupiter Planeta dignitatibus & honoribus præſit, illosque largiatur. Deferentis animum hilarat, mentem elevat, & præcellentiam demonſtrat: quæ proprietates ſi Jovialibus ſunt propriæ, alii judicent, cum per ſe apertiſſime pateant. Jupiter omnium bonorum morum eſt largitor, & inclinative dignitates & animi tranquillitatem præmonſtrat. Prægnantes mulieres talem Lapidem ſeu Gemmam prope umbilicum alligatam cum Stanno purgato deferentes, partum tempore opportuno conſervat, & prolem liberat. Hoc Naturales experientia comprobarunt, ratione humiditatis & caliditatis ad invicem unitarum, quæ conſervationem individualem accommodant. Sed ut ſecretiora aliqua inferamus, & ut veram & apparentem ſympathiam in Lapide demonſtrem, mirabilem illius proprietatem enarrabo, & non credenti per experientiam oſtendetur. Si quis quando dormitum in nocte vadit, talem lapidem ſuo ore intus clauſerit, & mente ſeu corde quicquid ſcire aut videre deſiderat, ſecum ruminet vel cogitet, talique fantaſia imbutus ſomnum capiat, absque illuſione aliqua ea in ſomnis videbit, quæ ante ſomnum per fantaſiam

excogitaverit, dummodo in cœna ſobrietatem amaverit: anima enim tunc operans, a vaporibus ſtomachi ad cerebrum elevatis interior homo minime impedimentum ſentiet: ſenſus clariores per ſobrietatem effecti ea quæ ab anima revelantur facillime memoriæ tradunt, & per reminiſcentiam conſervant. Lapis in ore retentus (ut Phyſica demonſtratione utamur) per proprias qualitates impedimenta omnia totaliter aufert, & virtutes a qualitatibus ſibi inditas & conceſſas per acceſſum aliis communicat, ut puriores clarioresque effectus inde exoriantur. Hinc eſt quod ex iſta operatione Sympathiam cum Jove elicimus. Jupiter ſi in aliqua genitura quartam domum occupante collocatus fuerit, in propria domo non læſus, non combuſtus, & ſimilia, ſomnia vera concedit & tribuit, quæ quidem virtus ab illiusmet qualitatibus provenit, ſicut in Lapide paulo ſuperius demonſtravimus. Non enim Metaphyſica erit demonſtratio: nam de qualitatibus tantum ſermo erit, ut apud Medicos idem tenetur. Arnaldus de Villa nova in ſuo de Somniis tractatu conſulendus, tantum tetigiſſe nobis ſufficit.

Jupiter habet in Zodiaco Piſces & Sagittarium. Iſte coxis & femoribus humani corporis præeſt, illi vero pedibus, quæ ſigna ex caliditate & humiditate ſimul junctis participant. Corneolus ſive

Sar-

Sardius, infirmitatibus ex talibus accidentibus provenientibus medetur, nam pulveres illius per tres aut quatuor horas ad aquas baccarum lauri infuſi & humoribus applicati apparenti medela medentur, ad calidas tantum lamina ſtanni ſubtiliter extracta, ac etiam applicata. Ex Americo Soſio in ſua Decade accepi, Dec. ſexta, cap. 9. Tali via & doctrina ex trina armonia ſympathia apparet.

Mars Jovem ſequitur, cui Smaragdum Lapidem concedunt. Cauſam ab effectu quæramus. Mars Planeta ex qualitatibus naturalibus calidus & ſiccus, ideo igneus omnino. In Zodiaco Scorpionem & Arietem pro ſignis poſſidet, ejusdem naturæ & qualitatum. Smaragdus gemma eſt præſtantiſſima, maximæ eximiæque virtutis, igni applicata corroboratur, & in virtute augetur: adeo ut ex qualitate Planetæ ſibi fortitudinem vendicet. Nam ad Lumen candelæ vel ignis proprium colorem non ſolum retinet & oſtendit, verumetiam clariorem, jocundiorem, & pulchriorem cernentibus demonſtrat: Amœnitas ſuæ eſſentiæ ab ignis lumine dilatatur & augmentatur, adeo ut illius lumine & fulgore ornetur & augeatur, & alios ſuperare videatur. Ecce rationem igneæ qualitatis, qua ſuo Planetæ aſſociatur, & in virtute conjungitur, & approximatur. Mars ut bellator, vigilantiæ & cuſtodiæ eſt ſymbolum.

lum. Vigiliæ ſoporem & ſomnum ejiciunt. Smaragdus hanc etiam proprietatem poſſidet & demonſtrat, nam illum ferentes ſic corroborat, vivificat, & ſpiritus vigilantes efficit, ut diu vigilando in quovis opere perſeverare poſſint. Mars ex Metallis ferrum ſive chalibem poſſidet: Smaragdus auro incluſus colorem minuit, in chalybe vero non ſolum conſervat, ſed auget, quod in aliis Metallis minime conſpicitur.

Ex ferro pulvis conficitur, Crocus Martis ab Empyricis nominatus, quem medica ars ad dyſenterias ſedandas & reſtringendas multum conferre dicit, & ad cordiales torturas & palpitationes aliquando Paracelſiſtæ in aliqua conveniente doſi patientibus donant. Smaragdus in pulverem redactus, via faciliori & communi, ut ſuo loco demonſtrabitur, idem in prædictis infirmitatibus præſtat, ut per experientiam millies probatum fuit. Color Smaragdi eſt viridis, qui aggregandi, & non disgregandi viſionem vim poſſidet. Color talis corroborans & fortificans viſionem, non aliunde niſi a qualitatibus Marti ſimilibus, quia talis color ille proprius, devenit: quinimmo (per experientiam) addatur colori viridi, absque ulla mixtione, parum de nigro ſimiliter abſoluto, ſanguineum omnino efficit colorem, qui etiam Marti eſt proprius. Sanguineus

iſte

iſte color ex viriditate compactus calybi ignito perbelle nitido applicatus ſic & taliter illi unitur, ut non ſolum ſit ab illo inſeparabilis, verum etiam ſi dum ferueſcit elaboretur, effectus in artificio mechanico mirabile demonſtret. Nam colores varios, prata, arbores, & loca amœna configurare poteſt.

Smaragdus in Metallo Martis virtutem acquirere conſpicitur. Nam ſi in ferro liquato, adeo ut fluat, ſolus & per ſe absque defenſione aliqua, per unius horæ quadrantem collocetur, non ſolum colorem, virtutem, & eſſentiam non perdet, ſed bonitatem & duritiem acquiret. Quinimo ſi glacialis fuerit, cum aliqua macula, dummodo ex utraque parte non penetraverit, ex Metallo illo candeſcente ſic perfectus exiet, ut nonniſi ex forma cognoſci poſſit. Smaragdus ignem ſuperabit, & ab igne ſuperabitur, quia illæſus ab illo exiet, & maculas ſive defectus relinquet, in ignem absque defenſione intrabit, quia ejusdem qualitatibus præditus illis unietur, quod in aliis Lapidibus ſeu Gemmis Planetariis non apparet, ut ſuo loco demonſtrabitur.

Ad Solis Sympathiam cum Saphyro properamus. Sol Planeta omnium lumînoſiſſimus, calidus & ſiccus, temperatæ naturæ, Terræ proximior Luna excepta, ſimiles qualitates in terra demonſtrans, ſua

virtute

virtute & calore corroborat, fortificat & ornat, adeout ad productionem & generationem fœcundiſſimæ matris munere fungatur: non ſolum influendo illam prolificam reddit, verum etiam humores ab illa attrahendo, purgat, & diſponit, circulando per humiditatem calidam, & per humidam caliditatem, adeo ut in quavis generatione absque Solis virtute deficeret: Sol & homo generant hominem, dicunt Philoſophi, per naturam nempe calidam & humidam. Si aliquid boni a cæteris Planetis in inferioribus apparet, a virtute Solari id provenire fatendum. Qualitates Solares temperatæ exiſtentes, virtutem maximam demonſtrant: nam etſi aliquæ ex Erraticis easdem fere poſſident, non temperatas & abſolutiſſimas exiſtentes in virtute deficere oportet: Non enim adeo intendunt ut Solares, aliquando etiam remittuntur, quæ accidentia numquam in Sole conſpiciuntur. Si in ſui deliquio lumen ejus deficere apparet, hoc tantum in ſublunaribus videtur, ipſe in ſe manens ſemper idem, ut ſupra demonſtravimus. Sol igitur rerum omnium in terra exiſtentium ex uno latere ductor & miniſter dicitur, eorum vero quæ ſupra Lunam alio ex latere moderatorem ſe oſtendit ac diſpoſitorem. Medius namque exiſtens, Planetis infra & ſupra exiſtentibus, ſic ſuam virtutem cum illis participat

ticipat & compenſat, ut quisque pro ſuo poſſe tantum recipiat, quantum ad diffuſivam ſui virtutem opus habet. Saturno multum ab illo diſtanti parum influit, Lunæ ſimiliter: Jupiter æquipollet Mercurio, Mars Veneri: Tali ordine illorum qualitates mutuo ſe conciliant & moderantur, qualitates Saturni a vicinitate Jovis, Jupiter à Marte, Mars à Sole, Venus ſimiliter à Sole. Hæc moderatur juncta Marti, ex vicinitate Mercurii: Mercurius vero cum ſit prope Lunam, omnimodam humiditatem ab ea accipiens, â qualitatibus Veneris temperatur. Sol vero ſuum motum in anno terminans, per duodecim Zodiaci ſigna decurrens, quatuor anni tempora ex quatuor cardinalibus, Ariete & Libra, Cancro & Capricorno dividens, novas in terra varietates, & effectus producit. Et quemadmodum in terra nulla res apparet & extat, quæ in firmamento proprium ſydus non habeat: Sic quamlibet Sphæram proprium eſſentialem rectorem, puta intelligentiam habere, erit dicendum. Hinc neceſſe fuit ut cæleſtia terreſtribus per aërem medium copularentur, ut ſubſtantia & virtus omnium rerum inde dimanando modo exquiſito diſtribueretur, ac veluti inferiora cum ſuperioribus jungerentur aëreo ſpiritu productore, puta intelligentia illius orbis, quem ab Authore omnium fieri miniſterio ſanctorum Angelo-

gelorum intelligendum ſentio. Tali namque via cœlum veluti anima foret, aër veluti ſpiritus: Terra vero corporis munus ſubiret, Sol rector per ſuam vivificam naturam calidam humidæ unitam formas omnium rerum concederet. Cæteris jam in ſuperiore tractatu adductis, tantum de aëre copulativo ſpiritu dicam, ut inde Sympathia Saphiri cum Sole appareat. Ipſe enim ad Solis mandata productivam introducit ſpeciem. Inde Anaxagoras Aërem omnium rerum ſemina continere ſtatuit. Imber namque, aër puta condenſatus, & Sol cuncta gignunt, humiditas nempe cum caliditate; Ideo quidam ſummus Philoſophus tantum tria Elementa ſtatuit, nempe terram, aquam, ignem: aerem vero negavit, non ut omnino removeret ab his tribus, ſed tanquam glutinum & ſpiritum illa tria connectentem. Et licet Marcilius Ficinus virtutes & qualitates in lapidibus ab Aſtris devenire teneat, non tamen abſolute illius opinio ſic tenenda erit, ut terra & alia concurrentia excluderentur, aliter a Sole nihil aut parum deveniret, & Aſtra æquali paſſu cum Sole in virtute incederent. A Solis calore in illis exiſtente aliquæ formæ apparent, cum ex gremio materiæ formas producere dicitur, Amor enim non permitteret eſſe ſine germine, & ſiccus effuſus extra ſe, ſic delectatur attrahere omnia

ad

ad ſe. Modo ad noſtram Sympathiam eligendam devenio. Oportuit hic diu immorari, cum de Sole agatur, & de Saphyro aëris colore prædito, quandoquidem per aërem illum eligimus. Saphyrus omnium gemmarum ſpecioſiſſimus eſt, aëris colore imbutus, à quo ut Solis miniſtro colorem accipit: nam cum ſit Lapis ſolaris, colore etiam illius miniſtri induitur, tanquam ſibi peculiari. Lapis iſte caſtitatem diligit, cum de aëre puro teneat, coinquinatos reſpuit: Sol ſimiliter caſtiſſimus, & impollutus a Secretis Theologis nuncupatur. Rubedo nulla in illo apparet, ut in Ametiſto, qui etiam aëris colorem tenet, miſtum tamen rubedine, ut ſuo loco dicetur. Sunt enim Saphiri alii albi, alii cærulei: mares iſti, femellæ illi nuncupantur. Albi vero ut omnino abſolute dici poſſint, & tam iſti quam illi in Adamantem facillime verti poſſunt & transformari, ſi ferro ſubtiliſſimo circumdati, in aurum liquatum ferventiſſimum per tres horas ſubmergantur, extrahantur, illico colorem perdidiſſe apparebunt, & duritiem Adamantis acquiſiſſe, ſimiliter adeo, ut nobiliores conſpiciantur, & lucidiores. Ecce ratio cur Soli etiam Adamus concedatur inter gemmas. Clare patet igitur, Saphyrum exhalationem terræ tingere, & ex ſummo calido per aurum Solis Metallum talem evadere, ut ex triplici Sympa-

thia armonia appareat; cum ex colore veritas innoteſcat, & ab effectibus comprobetur, ut in ſequentibus.

Sol in humano corpore Cordi præſidet: Solaria igitur ad Cordis ſanitatem multum conferunt. Aurum cor exhilarat, Saphirus ſimiliter: ſi ſalis hujus lapidis quatuor grana per tres dies accipiantur, omnem cordis tremorem & palpitationem tollit & aufert, ipſum corroborat, vivificat, & ad incrementum perducit. Sal à Saphiro tali via haberi poteſt. Saphirum cum duplo ſulphuris communis miſceas, igne adhibito in calcem reducatur, abluas calcem aqua ſtillatitia, quouſque partes ſulphureæ omnino non appareant, & evaneſcant. Exſiccatam calcem vini eſſentia perfundito, dein ſine macerari, deſtilla, & quæ in fundo remanſerint iterum pari via calcinabis, & toties opus reiterabis, donec totum in aquam diſtilletur, ex qua ſal generatur. Si ipſam coxeris per humidum, oleum à ſale etiam recipies. Addam & aliam Sympathiam, quæ de Metallo cum hoc lapide ſolari elicitur. Jam dictum eſt Solem cordi præſidere. Si igitur ad veram cordis corroborationem pergere velis, adeo ut numquam in futurum a tali paſſione moleſtetur, extingue in aceto Terebentini aurum ignitum ter aut quater, quanto pluries eo melius: in aceto diſſolve pulveres Saphiri, addas aquis cordiali-

bus

bus & ſyrupis ſimilibus, accipiatur per menſem, adeo perfecta cordis hilaritas ſubſequetur, & corroboratio, ut per totius vitæ ſpatium, nullam prorſus talem patiatur ſyncopem. Hæc ſunt naturæ arcana, quæ in Lapidibus apparent, ut ſecundas cauſas bene & congruenter ex ſympathia agere pateat. Ad aliam ſympathiam deveniamus, ut Veneris cum Ametiſto ſympathiam cognoſcamus.

Venus Planeta naturæ humidæ & frigidæ temperate: tales etiam qualitates in inferioribus demonſtrat. Cum Sole fere incedit, & parum ab illo elongatur: ideo hallucinantur, qui illam Soli opponi arbitrantur. In Lapidibus Ametiſtum tenet, ideo naturam & eſſentialem iſtius Lapidis qualitatem quærendam cenſeo, ut ea exacte cognita optimeque examinata, facilius ejus ſympathiam eligamus. Relictis aliorum de iſto lapide opinionibus & vanitatibus, tantum eſſentialia & vera demonſtramus. Lapis iſte ex ſuo amœniſſimo & delectabili colore omnibus eſt gratus, & ſæpe Indici tanquam veriores & nobiliores deſiderantur, ut deferentibus ex illorum virtutibus effectus demonſtrentur. Ex ſua natura frigidus temperatus extat adeo, ut magis de humiditate participare videatur. Nam prope umbilicum alligatus ebrietatem impedit, & contra fumoſitates vini validiſſime repugnat: Si in digito medio

prope ramuſculum venæ cordialis geſtetur, gratiam multum conferre dicitur, prout naturaliter id devenire apparet: nam ex colore & delectu hoc contingere poteſt. Si eadem via ut Saphirus in Adamantem vertatur, nobilior evadit & præſtantior: non in auro ignito, ſed in ære fuſo per duas horas ad validum calorem teneas: de Indico Ametiſto id faciendum cenſeo: cæteri ratione eorum fragilitatis parum igni reſiſtere valent. Lotionem Ametiſti cum vino præſtantiſſimo ſemen augere autumant ſi bibatur, Veneris forſitan naturam imitando, vel potius commonſtrando. Venus pro Metallo Æs poſſidet. Æs vulnera ſanat, imo vulnera, quæ ab Ære deveniunt, faciliori via & breviori tempore ſanantur & medentur, iis quæ a ferro aut ab alio quovis Metallo inferuntur. Ametiſti pulveres vulnera ſanant, conſolidant, & ſanguineas ſedant. Auricalchi folia ſi ſubtus Ametiſtum Lapidem reponantur, illum vivificant; & ſplendorem ejus augent: Aurichalchum eſt mixtura Æris. Ametiſti pulveres per calcinationem reducti, & Æri miſti in quantitate proportionali, ſi fuſioni tradantur, alius Lapis efficietur multis coloribus præditus, adeo ut varietatem pennarum columbæ videatur imitari: mixturæ tamen addendum de camfora ſimplici.

Sed ut aliqua ex Arithmeticis demon-

ſtrem,

ſtrem, indeque ſympathiam eligam, hæc pauca inferam. Venus non elongatur à Sole niſi per viginti octo gradus: talis numerus Ametiſti fatali quadam conſtitutione Sympathiam demonſtrat: Accipiantur quadraginta octo partes (ſive parvæ, ſive magnæ, nil refert, dummodo in præſignato & determinato numero æquipolleant) pulveris iſtius Lapidis, & tantumdem de Auro puriſſimo: tradas igni ad fuſionem per quadraginta octo horas cum Sale alcali: Exinde habebis lapidem aureum nobiliſſimum, & diaphanum, qui mirabilis erit, licet ſit frangibilis & friabilis, tamen ex illo monilia, ornamenta, & imagines diverſæ confici poſſunt. An a numero, an ab alia occulta virtute id proveniat, nunc non erit diſputatio; tantum ex ſympathia ad Planetam id fieri autumo, cum ex numero elongationis à ſole in lapide appareat, & conjunctio aliunde fieri nequiens, in illius Metallo demonſtretur.

De numerorum virtute & potentia quis dubitat? ſunt equidem ad omnem naturalem Magiam potentiſſimi & efficaciſſimi: ibi adſunt ſecreta in mundo abſcondita, Mathematicæ Philoſoph. arcana in illis elucent. Pro nunc nil de illis diſſerendum. Tantum de numero quadrageſimo octavo pro ſympathia pauca inferam. Numerus iſte ex octo ſenariis conflatur, ſex per octo ducti numerum quadrageſimum

octavum efficiunt: & etiam ex quatuor duodenariis: Qui numeri, nempe ſex & quatuor, ſimul uniti, Maximum numerum, nempe decem, conſtituunt. Decem enim eſt numerus ille perfectionis, cum non de exceſſu teneat. Igitur ex ſex per octo, & ex duodecim per quatuor ductis, alius numerus, nempe trigeſimus conſtituitur. Sex & octo quatuordecim efficiunt, ecce prior numerus: duodecim & quatuor ſexdecim conflant: ambo ſimul juncti trigeſimum demonſtrant, qui eſt numerus gradationis Solis per ſingula Zodiaci ſigna. Si trigeſimo numero decem & octo addantur, numerus elongationis Veneris à Sole, nempe quadrageſimus octavus, eveniet. Multa & alia de iſtius numeri compoſitione apparent, cum ſit compactus ex quadraginta & octo, quorum ille beatificationis, iſte juſtitiæ. Alia quoque occultior armonia ex radice primi cubi & ex duobus æqualibus quadratis demonſtratur: tamen à noſtro inſtituto ne elongemur, ſufficit ſympathiam eligere prout habuimus.

Ad Magnetem Mercurialem deveniamus: ex qua conſideratione videndum erit, cur lapis iſte Mercurio dicatur, & num ſympathia deveniat a qualitatibus an ab effectibus. Licet lapis iſte ab aliquibus potius in numero Metallorum, quam lapidum connumeretur: nihilominus illo-

rum

rum opinio erronea eſt, cum ſi Metallum eſſet, ad ignem, ut cætera Metalla, fuſionem ſentiret; ſed experientia contrarium demonſtrat.

Et ſi de Magnetica ſcientia multos ſcripſiſſe, variasque demonſtrationes patefeciſſe ſcimus: tamen nos de illius virtute, proprietate, & effectibus aliquid novi non afferre ſtatuimus, ſed illa tantum recenſere, quæ ad noſtram ſympathiam ſpectant: difficile enim foret in hac materia novas demonſtrationes invenire. Quis umquam valeret ad Tractatum à Giliberto Anglico editum quid minimum addere? Doctiſſimus vir ea tetigit & demonſtravit, quæ vix intellectu percipi poſſunt. Sympathiam ergo quæramus, ex qua cum Mercurio cæleſti, & cum Mercurio terreſtri (vivo Argento) aliquam connexionem videntes, illorum ſympathia cognoſcatur, ut ea optime ſimul commenſurata, quid phyſicæ conſiderationes valeant, demonſtretur.

Mercurius Planeta natura frigidus & ſiccus, & tales qualitates poſſidens, ſimiles aliis compartitur; Et quemadmodum in Metallis cum vivo Argento ſympathiam habere demonſtravimus, ita in Lapidibus Magnetem ſimiliter obtinet. Quæ igitur ſympathia inter hunc Lapidem & Planetam vigeat, videndum eſt.

Magnes licet Metallum non ſit, tamen aliquas partes ferreas continet, non abſo-

ſolute omnes Magnetes, aliqui dumtaxat. Nam dum una pars minima Magnetis aliam majorem trahit, non aliunde hoc illi evenit, niſi quia in attrahente non adeſt ferrum, ſive partes ferri, quas alius attractus tenet: aliter non attraheretur. Aliquas ergo partes ferreas poſſidere tenendum. Experientia didicimus Magnetem in Mineris Metallorum ſæpenumero reperiri, particulariter in Mineris Ferri. Metalla, ut demonſtravimus, originem ducunt a vivo Argento; vivum Argentum ſympathiam cum Mercurio poſſidet. Magnes in locis ubi vivum Argentum viget reperitur. Aliquam ergo communem ſympathiam inter Metallum, Lapidem, & Planetam ineſſe confitendum. Cur potius alius Lapis in mineris non reperitur? quæ major ratio de uno potius quam de aliis? Et ſi forte fortuna Lapis quidam peregrinus ibi reperiatur, cur non attrahit vel attrahitur ut Magnes? Mercurius Planeta ex natura ſua vertibilis dicitur & verſatilis: communicans ſe aliis, attrahit aliorum virtutes & proprietates: modo bonus, modo malus, juxta locorum ſituationes. Magnes eſt vertibilis ſemper, immo ad omnes Mundi plagas, juxta primam ſui originem (ut infra demonſtrabitur) vertitur: modo Orientem, modo Meridiem verſus aliis ſe communicat, ut per eandem virtutem efficaciam præſtet. Modo videndum qua

via, quove medio virtus communicativa, ſive participativa illi conveniat, & an privatio ſuæ eſſentiæ in parte, vel in toto, dici debeat.

Jam dictum fuit in electione hujus Lapidis, virtutem in Magnere eſſe habitum acquiſitum ab origine ſui principii, & ab influxu naturali introductionem incipere & fieri, eo magis & minus, quo in illa juxta loci poſitionem fuerit major aut minor diſpoſitio, adeo ut ſi loci diſpoſitio fuerit abſolute perfecta, perfectiſſima inde ſequetur introductio: Sic de mediocri & de minima. Magnes quando perfectiſſimam recipiet virtutem, illam abſolute oſtendere poterit, quia habitu perfectæ qualitatis fuit imbutus, & aliis communicare per contactum absque ſui ulla diminutione valebit. Nam ſicut recipiens recipit per modum dantis, ſic donans concedit ad modum recipientis. Ferrum non valeret reciperevirtutem introductivam ad formam, ſed diſpoſitivam ad habitum: Odores communicant ſuas qualitates aliis corporibus ſine privatione ſui habitus, ad inſtans incipiunt, & in tempore perficiunt, adeo ut perfecta introductio odorum in tempore terminetur. Idemmet odor per participationem remanet in alio corpore quemadmodum erat in proprio ſubjecto, eo magis & minus, juxta illius vel illorum diſpoſitionem; imbutus odore aliis &

 aliis

aliis communicare & imbuere valebit, ſi tamen acceptio perfecta ab agente perfecto devenerit: optima namque virtus à primo requiritur, ut absque ſui diminutione communicatio fiat. Aliter virtus debilis in tempore debilitaretur, & in tempore etiam omnino deficeret, ut in odoribus apparet. Magnes ſi perfectiſſimus in ſua ſpecie extat, communicando & aliis concedendo ſuam virtutem, ſive virtutes, nihil de ſuipſius virtute perderet, quia talis communicatio imbibitio dici debet & poteſt, quæ per ſimplicem contactum operatur, & per ſimilem contactum tranſit in multos, ut de multis annulis per contactum Magneticum ſimul imbutis apparet. Primus namque recipit a Magnete ipſo, deinde alii communicavit, iſte alii, & ſic de cæteris. Si primus a Magnetica virtute non fuiſſet per contactum imbutus, decideret à loco ſuæ conſiſtentiæ, & aliis vicinioribus, ubi virtus Magnerica extat, adhæreret, quæ virtus non extenditur niſi in circulo ſuæ virtutis. Sympathia equidem veriſſima & mirabilis in Mercurio Planeta: nam licet per contactum alios Planetas ſua qualitate non imbuat, tamen ex illorum conjunctione perficit finem ſuarum qualitatum, & vertibilis ad quodcunque opus apparet, & cognoſcitur, adeo ut rerum omnium ſeries (ut Platonici & Academici dicunt) ab illo emanent & decurrant:

Alatus

Alatus cum Caduceo pingitur, quæ inſignia copulationem & operationem illius manifeſtant. Sympathiam juxta eſſentiam cujuſcumque illorum demonſtramus: Nam quisque operatur juxta proprietatem & eſſentiam ſuæ naturæ, copulatio ambarum partium ſimilitudinem demonſtrat, ſimilitudo ſympathiam parit. Magnes ubicumque reperiatur, ſemper & ubique pars quæ Boream reſpiciebat Borealis nuncupatur, ſemperque etiam ad idem punctum conſiſtit. Si inde amoveretur, reverteretur ibidem: Sic etiam ad aliam, nempe Auſtralem, idem operabitur. Cauſam iſtius operationis demonſtrabo. Loci natales ſunt magis cogniti & amicabiles, quia ab illis origo, eſſe, & ſubſtantia recipitur. Si ad extremas Mundi plagas quis peregrinatur, ſemper naturali vi ad patriæ ſolum fatali via redire cogitur. In animalibus ratione carentibus idem fieri apparet, tranſeunt quotannis maria, ducunt & reducunt pullos, ut propria loca & cavernas viſitent & incolant. Quidni? planetæ ſi in alieno ſolo reponantur, aliquæ ex illis moriuntur, vel non germinant, vel non vegetant. Lapides, Metalla, & Mineralia, in loco ſuæ conſiſtentiæ vegetiorem demonſtrant productionem, quam alibi: quia ibi natale eorum extat principium. Magnes dum in loco ſuo natali erat, aliquæ partes Boream reſpiciebant, partes

oppo-

oppoſitæ Auſtrum, aliæ partes Orientem, oppoſitæ Occidentem. A ſuo natalitio loco avulſus, quas Mundi plagas in ſua conſiſtentia poſſidebat, easdem reſpicere & amare cogitur, & quia ab illis virtutem recepit, illas reſpicere ac poſſidere natura dictante deſiderat. Si originem trahere, cur non virtutes & qualitates recipere fatendum? Virtutes & proprietates in aliqua materia recipiuntur reſpective, efficaciores ab uno quam ab alio loco, non ut locus per ſe ſit abſolute aptus ad talem materiam perfectionandam vel deteriorandam: ſed influentiæ magis conveniunt & decurrunt in una parte quam in alia. Orientales ſunt vegetiores Occidentalibus. Nunquid locus Orientis per ſe erit talis? Non equidem, ſed quia virtus ſolaris majori efficacia & virtute in Orientalibus regionibus, quam in oppoſitis, pura Occidentalibus, operari valet. Si igitur in cæteris animantibus rationis uſu carentibus, loci ſuæ originis quærendi deſiderium elucet, & apparet; qua de re non idem in Magnete, in quo Natura tot præclara & admiranda poſuit & operatur? Mercurius Planeta, licet pars aliqua orbis quem reſpicit, minime dici debet: tamen quia cum Sole fere ſemper incedit, & decurrit: ibi aſpicere & volui dicitur, ubi Sol ſuum curſum dirigit: adeo ut ſi Sol in ſignis Meridionalibus, ille Meridionales tenet: Si

Auſtrales Sol poſſidet, ille Auſtrales, & ſic de cæteris, adeo ut ſemper cum Solaribus ſignis Zodiaci ſuum motum dirigit & perficit, fatali motu in ſuo lapide ſe demonſtrans. Magnes ut perfectiſſimus cenſeatur; ab extremitatibus virtutes diverſas ut oſtendat oportet, adeo ut Borealis & Auſtralis ad invicem oppoſitæ reperiantur: Auſtralis attrahere, Borealis reſpuere videatur, & ut talis, centrum ut habeat, & linea recta ad extremitates ab illo decurrat, erit neceſſe. Si igitur acus ferrea Magneti conjungatur, & adeo illi uniatur, ut unum corpus appareat, extrema pars acus erit Borealis, altera pars Magnetis Auſtralis, quæ antequam acus ferrea illi jungeretur, oppoſita erat Boreali ipſiusmet Magnetis. Pars illa quam acus tangit eſt Borealis, & virtutem expellendi Ferro per contactum concedit: Amota enim acu ferrea à Magnete, illius virtute imbuta apparebit; & tamen diverſas operationes demonſtrabit. Nam etſi à Boreali virtutem expellendi acceperit, tamen non Borealis pars illa dicitur, quia altera pars ipſius acus, quando Magneti juncta erat, Borealis erat, tamen ex virtute accepta non aliam partem quam Borealem demonſtrabit. Tali igitur demonſtratione partes ſimiles contrariantur: quæ enim Auſtralis non attraheret, & oppoſitæ attraherent, tamen ex virtute imbuta illam indicabunt plagam quam per

con-

contactum receperunt. Effectus equidem mirabilis, & adhuc minime notus. Nihilominus acus eandem virtutem per eandem partem ſuo contactu aliis concedit, quam à Magnete recepit. Eandem viam absque acu ferrea demonſtrare poſſumus, ut in ultima parte iſtius ſympathiæ demonſtratione adhuc non ab aliis, ut opinor demonſtrata, oſtendam. Modo ad noſtrum Mercurium Planetam per ſympathiam applicando, dicimus, ſemper illum varias operationes in cœli conſtitutione demonſtrare. Nam junctus Soli diverſam configurationem oſtendet, ac ſi junctus eſſetSaturno: & junctus Saturno itidem diverſam à conjunctione Martis: ſic in cæteris, variando, diverſa & prope infinita ſignificata ab illo eliciuntur. Quod quidem in aliis Planetis minime apparet. Ubicumque enim inveniantur, ſemper tales per eorum proprietates exiſtunt, quales ex ſua configuratione demonſtrari valebunt: non variant ſignificata, neque alterantur. Ex ſignificatis ſuam naturam juxta aliorum conjunctionem minime mutant: licet augentur aut minuuntur in ſignificatis, mutatio tamen in illis non extat ſicut in Mercurio, in quo ſi infinitæ eſſent conjunctiones, infinitæ quoque apparerent varietates, quas quidem Natura Magneti lapidi ex ſympathia communicavit.

Quonam pacto partes oppoſitæ Magne-

tis

tis oppoſitas habeant qualitates demonſtratione indiget. Nam pars Borealis expultrix opponitur Auſtrali attrahenti. Ratio ex ſe patet, nempe virtus unius per oppoſitionem alteram adjuvat. Quæ expulit attrahere nitens, virtute & vi utendo, alteri contrariæ exinde prodeſt, quia ubi major repugnantia, ibi majori potentia opus eſt, ex hoc invicem repugnando adinvicem repugnando adinvicem ſe adjuvant: Borealis expultrix ab Auſtrali inficitur, actio illa confert vim expellendi: Auſtralis attractrix à Boreali infeſtatur: tamen actio talis ei ad attrahendum multum prodeſt, & efficaciorem demonſtrabit vim, & virtutem. Experietur uno eodemque tempore exhibeantur duæ ferri partes, una in parte Auſtrali, alia in parte Boreali, viſibiliter apparebit in utraque parte, majorem vim & virtutem tam in attrahendo, quam in expellendo ſic unite demonſtrari, quam ſi actio expulſionis vel attractionis per ſe ſolum variis temporibus fieret. Ex quo apparet actionem unius, tam in punctoBoreali quam Auſtrali, alteri prodeſſe. Mercurius in quavis cœli ſituatione reperiatur, ſemper partes ſibi oppoſitas fovet, quia ſi alicui Planetæ opponatur, illum in ſignificato ſive in bonum, ſive in malum fortificat: oppoſitio namque Mercurii non eſt noxia. Ecce ſympathia Magnetica, quæ partes ſibi invicem contrarias per propriam naturam fortificat.

Magnes

Magnes Polum oſtendit, non adeo tamen preciſe, ut in puncto ſemper ubique terrarum conſiſtat: aliquando Orientem verſus ſeptem aut octo gradus declinat, aliquando minus, magisve. Inveſtigatores à qua virtute ſive potentia talis declinatio illi accidat, an à terra, an ab aliqua ſupra terram plaga, quærentes (in quibus obſervationibus multa doctiſſima equidem ſcripſerunt) tandem à Monte Magnetis prope Polum Articum per viginti gradus in circa, declinationem talem illi contingere comprobarunt, & veram demonſtrationem forte reperiſſent, niſi quidam modernus Iſpalenſis nova obſervatione cognoviſſet, non aliunde niſi à motu Solis juxta poſitiones & gradus, talem declinationem Magneti accidere. Nam cum prope Æquatorem navigaſſet, Sole adhuc altiore exiſtente, nullam mutationem in illo apparuiſſe; Sole vero declinante, & hæmiſphærium relinquente, mutationem ſe vidiſſe dicit: adeo ut in Æquatore ultra decem gradus conſiſtens evidentiſſimam declinationem in Magnete, ſive in acu Magnetica virtute imbuta ſe reperiſſe concludat Iſpalenſis, mutationem ſive alterationem in Magnete à Solari motu devenire, & per motum Solis nobis innoteſcere. Utrum talis obſervatio vera ſit an non, alios ut videant, obſecro. Nova equidem cum extet, adhuc usque non obſervata, atque (ut

reor)

reor) minime cognita, experimento indigere credo. Ad ſympathiam ſummopere præſtare poſſit, cum Mercurius non amplius quam viginti octo gradibus à Sole elongetur. Magnes declinat à Polo decem plus minusve Orientem verſus, Sole oriente: peragente vero curſum ſuum, mutatio ulla in illo, licet in Æquatore citra vel ultra conſiſtat, non apparet. A Solari virtute per concomitantem Mercurium, naturali ſympathia alterationem recipere videtur.

Dicunt Magnetem ſeneſcere, & vires exinde amittere, ſed per calorem vehementem ignis denuo illas recipere. Primum conceditur, nempe de ſenectute & debilitate virtutis: ſecundum non abſolute negatur, neque conceditur. Nam ſi Magnes ad ignem daretur, adeo ut ignitionem ſentiret; tunc caloris exceſſus omnem perderet ſubſtantiam, deprimerentur vires omnino, & proprium eſſe annihilaretur. Potius per temperatum calorem id fieri debet: per experientiam probatum: ad calorem aquæ calidæ in qua multoties chalybs ſive ferrum ignitum fuerat extinctum, Magnes temperatus, modice calefactus, ſummergatur, & relinquatur usque ad refrigerationem fere, deinde extrahatur, & madefactus reponatur in vaſe vivi argenti pleno, adeo ut tota maſſa Magnetis à vivo argento cooperiatur:

 non

non ſolum vires jam perditas acquiret, ſed fortiores recipiet & validiores. Et ex hoc ſympathia cum Metallo Mercuriali apparet, eo magis ſi verum eſt quod à Cardano teſtatur, Magnetem argentum quoque attrahere. Conſideratio talis aliis relinquenda, cum materia Magnetis à pluribus fuerit diſputata.

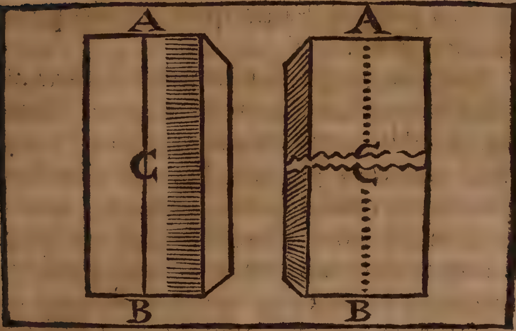
Jam dictum eſt partes Magnetis oppoſitas, oppoſitos oſtendere effectus, nempe Auſtralem attrahendi, Borealem expellendi. Tamen neceſſe erit, ut à centro linea recta ducta tangat ambas partes, aliter talis effectus non appareret, quia oppoſitæ non debent nominari: tantummodo ex illa parte, in qua virtutem tenet & poſſidet, attractio vel expulſio appareret. Talis differens actio in ferro à Magnete imbuto non apparet, neque conſpicitur: nam ſemel imbutum à quavis parte alia illi contraria correſpondet, neceſſario propterea centrum retinere videtur. Nam ſi Ferrum per contactum à Boreali parte Magnetis fuerit imbutum, pars Ferri quæ Boreali opponitur, contrariam virtutem demonſtrabit: ſi per contactum receperit virtutem attrahendi, pars huic oppoſita expulſandi fungetur officio, cum hac tamen differentia & demonſtratione, ſi pars Borealis quæ ferrum imbuit, per contactum expulſandi dederit facultatem: Ferrum etſi talem facultatem à Boreali recepit,

pit, tamen oppoſitam exercet, quia pars quæ in Magnete erat Borealis, in Ferro eſt Auſtrali, & quæ per conſequens in Magnete erat Auſtralis, in Ferro eſt Borealis. Hoc contingit (ut ſuperius demonſtravimus) ratione poſitionis Ferri in Magnete. Tamen ferrum ex virtute à Magnete accepta ſemper ad illam ſe vertet plagam, qua per contactum fuit imbutum. Equidem Sympathia præclara ex hac differentia in Mercurio apparet, cum ex ſe in configuratione quavis non adeo ſit validus & fortis, quemadmodum per tranſitum in aliis apparet, imo ex ſuo tranſitu aliis concedit quod minime per ſe demonſtrare valet. Ad Aſtrologos hoc ſpectat, ipſi ſympathiam eligant.

Habeantur duo fruſtula Magnetis, quorum unum neque in pondere, neque in virtute, neque in magnitudine, neque in quovis alio medio differat ab alio: tantum in numero extet differentia. Si vero tale haud inveniri poſſit, tantum unum fruſtulum abſolutiſſimum æque bonum habeatur, quod in omnibus punctis plagas poſſideat, Borealem & Auſtralem ſaltem: ſi tale erit, proculdubio centrum habebit a quo linea recta decurrens, ambas partes oppoſitas tanget. Dividatur æquali pondere transverſe, puta per centrum linea transverſali, ſic & taliter, ut inter partes diviſas nulla prorſus appareat differentia: eleven-

tur in aërem, & tali ſitu ac proportione conſtituantur, ut partes diviſæ & ab invicem ſeparatæ mutuo ſe reſpiciant. In medio conſtituatur Ferrum in debita Magnetis virtute, tunc partes illæ quæ jam nuper erant ſimul junctæ, & centrum conſtituebant, una attrahere, altera eijcere apparebunt. Quidni? volvantur partes Magnetis, & conſtituantur modo quo prius erant, Auſtralis opponatur Boreali, apparebit partem illam quæ prius attrahebat, nunc per oppoſitum reijcere, eam vero quæ expellebat, per oppoſitum nunc attrahere. Ecce quomodo partes centri per diviſionem varias recipiunt virtutes, & diverſos pariunt effectus. Ex hoc colligitur in centro eſſe virtutem univerſalem, quo diviſo partes illas recipit quæ neceſſario oppoſitæ illi contingunt. Nam quæ pars opponitur Boreali Auſtralis neceſſario erit, pars vero quæ opponitnr Auſtrali, Borealis erit. Talis differentia ſemper appareret in quovis Magnete, dummodo in illo centrum perfectiſſimum poſſideat: adeo ut per diviſionem partium centri ſemper ſit idem: ſi vero partes eſſent continuæ, daretur progreſſus in infinitum. Talis demonſtratio in hac Tabella apparet.

Primum

Primum A B C. Magnes non adhuc diviſus.

Secundum A B C. Magnes diviſus.

A. Auſtralis pars. B. Borealis pars. C. Centrum.

Linea eſt deducta à centro ad ambas partes Magnetis.

In ſecundo Magnete apparet diviſio, & ipſamet littera C. diviſa, quæ denotat centrum diviſum varias poſſidere virtutes: Nam medium C. quod opponitur A. pars Botealis erit, alterum medium C. quod opponitur B. Auſtralis prout dictum fuit.

Ecce quomodo C. quod erat centrum, per diviſionem efficitur pars, quarum una attrahit, altera expellit: nihilominus ante diviſionem erant partes ſimilares & junctæ, quas æquales & ſimiles habere virtutes, proprietates, & qualitates neceſſe erat. Numquid per diviſionem novæ eſſentiæ

acquiri poſſunt? numquid diviſio ponit aliquid in eſſe?

Eligamus ergo ex tam miro naturæ effectu ſympathiam cum Mercurio. Mercurius talem naturam etiam poſſidet: nam licet cum uno Planeta, bonum effectum producere conſpiciatur, cum alio tamen malum, & cum alio peſſimum; nihilominus ſemper easdem qualitates poſſidet: mutando ſitum etiam naturas & qualitates mutare apparet, nec aliunde niſi per copulationem hæ variationes in illo videntur & conſiderantur, ut in Magnete qui per diviſionem & mutationem ſuarum partium, diverſas qualitates poſſidere conſpicitur, tamen ſemper easdem tenet.

Pro ultima parte iſtius Sympathiæ hoc unum addam. Ferrum a Magnete imbutum, diverſimode omnino a Magnete operabitur, nec admodum hoc mirum erit. Nam per diverſos contactus varios quoque demonſtrare effectus omnino a Magnete imbuente contrarios opus erit, ut paulo ſuperius dictum fuit. Imbutio fit per oppoſitum: oppoſitæ enim partes adinvicem ſe tangunt: proprietas tamen conceditur, prout pars imbuens poſſidet. Partes imbutæ diverſam ſituationem tenentes, diverſos quoque effectus ab imbuente demonſtrare debent. Ideo ferrum a parte in qua attrahere debet, expellet, in qua vero expellere, attrahet. Immo & in cen-

tro

tro attractiva & expulſiva virtute caret. Quidni? aliud Ferrum per contactum imbuendo, eædem proprietates & effectus in illo apparent: cauſam variationis ſi quis quærat, in prima cauſa, puta in Magnete, apparet, & inveſtigatores qui illam repererunt, conſulendos cenſeo. Nos huic ſympathiæ finem damus: cum de Magnete multi Tractatus extent a doctiſſimis viris editi, aliqua addere perdifficillimum foret.

Nos ultimam Lunæ ſympathiam cum Criſtallo lapide quæramus, qua terminata ad triplicem Armoniam diſputandam properemus. Equidem maximo cum labore illud me facturum arbitror, cum a veris & phyſicis cauſis elicienda ſit, ut a Magia Arabica omnino elongemur. In hoc obnixe vires intendere conabor. Magiam voco partem illam, quæ Ghotica appellatur, & in ceremoniis, incantationibus, & vanis ſuperſtitionibus conſiſtit. Magia vero naturalis a paucis adhuc cognita: aliqua tamen principia apparent, prout in ſequenti Capite dicetur.

Luna ultima Planetarum prope terram, ſupra convexum Sphæræ Ignis locum obtinet, ut illius ardore ſua naturalis frigiditas temperetur. Humidam & frigidam naturam abſolute poſſideret, niſi a calore ignis aliquod temperamentum, licet minimum, reciperet. Influit in faciem terræ

viſibili actu, ſuumque motum in vinginti octo dierum ſpatio, vel circa, terminat, qui Lunaris annus appellatur. In nullo ſydere motus tam viſibilis apparet quam in Luna, ratione vicinitatis ad Terram. In motu aquarum ejus vis apparet, cum in fluxu & refluxu ex illius radiis mutationes videntur, unde varii effectus in ſublunari mundo conſpiciuntur. Sydera, Elementa, cæteraque ſuperiora corpora primario a ſummo æternoque opifice ad cæleſtem illam ſedem & Mundi pulchritudinem ornandam condita fuere: ſecundario ad hominum cauſas, ut ex illis incredibilem utilitatem recipere poſſint: Imbecillitas hominum contrarium ſomniavit, nempe ad ſui uſum abſolute producta fuiſſe. Numquid cauſa poſterior effectu? Luna igitur, Sole excepto, efficaciores in terris effectus demonſtrat, & cum ad Elementorum naturam approximat, vires ſuas intendit. In natura humida tanquam Regina & dominatrix viget, ut in fluxu & refluxu maris apparet, & fere per horæ ſpatium illum remoratur, quia cum Luna per quatuordecim gradus (quindecim enim æqualem horam conficiunt) retro cedat, motu proprio tardius oritur, ex quo ſi O ceanus in meridie littora occupaverit, die ſequenti hora prima, altera hora ſecunda recurret: Luna enim totidem fere horis curſum remoratur: ex quo apparet in humidioribus multum

tum præſtare. Criſtallum non ſolum ex aqueo, ſed ex qualitatibus ſibi inſitis, Lunæ ſubeſt, & cum ea ſympathiam habet. Pro nunc rationes eorum relinquam, qui opinantur, materiam iſtius lapidis eſſe aquam congelatam, cum in illis electione fundamenta illorum diruerimus. Si ſympathiam quæramus, non ſolum illam inveniemus, ſed & cognationem. Ex tali namque Lapide inſtrumenta conficiuntur, quæ lumini Lunæ in nocte oppoſita, per multam diſtantiam res demonſtrant, ſic litteræ leguntur, & ſingula facili medio ſecernuntur, ſed & ut amicis familiaribusque, in longinquis remotiſque locis commorantibus, quis loqui poſſit, & reſponſa accipere. Non admiranda tamen hæc admodum: nam ex forma inſtrumenti id acquiritur & aſſequitur. Peroptime igitur forma erit aptanda, accommodandaque, non enim hoc per reflexionem & repercuſſionem radiorum ſolis demonſtratur. Optica enim omni cum ſpeculo non criſtallina materia compacto ſed vitrea, facili medio operabitur, cognita metrica ex diaphana proportione cuilibet demonſtrare permittetur. Inſtrumenta vero nocturna ad Lumen Lunæ, alia via alioque medio ſunt adaptanda, & dolanda Non ſolum verum & Minerale Criſtallum requiritur, ſed forma tali proportione accommodata, ut radii per reflexionem ingre-

ingredientes non diſpergantur, adeo uniti & in unum collecti, ut aliam, minorem percuſſionem (inde & reflexionem) in angulis inſtrumenti criſtallini, validiſſime efficiant, & mutuo ſimul ad angulum medium concurrant & reverberent. Forma Criſtalli potius in cona quam in convexa terminari debet, in qua, quibusdam proportionibus metricis obſervatis, anguli concavi contineri debent. Totum magiſterium & ſecretum in forma inſtrumenti conſiſtit, quod non de alia materia quam Criſtalli effici poteſt, cum materia vitrea haud ad perfectam inſtrumenti formam reduci valeat. Aſtabre namque opportunis neceſſariisque magiſteriis dolari debet. Sympathia ex qualitatibus quas ſibi invicem communicant elicitur, non quod qualitates illorum ad effectum perducant, ſed qualitates in materia inſitæ id producunt. Ambo enim æquali gradu ad invicem ſenectunt, & copulant. Modo ad alia ſecretiora aſcendamus.

Luna motum proprium per viginti octo dierum ſpatium terminat & abſolvit, in quo tempore totum Zodiacum per ſigna decurrit: qua de re Sapientes ex illius motu viginti octo manſiones Lunæ attribuerunt: in quibus varias diverſasque poteſtates acquirens, varios quoque demonſtrare effectus debet. In qualibet manſione per duodecim gradus & minuta moratur,

tur, quæ recenſere perlongum eſſet, eo magis cum à doctiſſimo viro idem per peculiarem Tractatum fuit demonſtratum. Criſtallum mediante ſympathia, viginti octo proportionales effectus in ſui lumine & claritate, dum à Luna per reverberationem radiorum illuminatur, demonſtrat. Primus vocatur diſpoſitionis, ſecundus vificationis, productionis, illuſtrationis, clarificationis, illuminationis, emiſſionis, reverberationis, ignitionis, contributionis, reflexionis, circuitionis, oſtenſionis, ſcintillationis, emicationis, irradiationis, detectionis, participationis, inflammationis, denodationis, percuſſionis, communicationis, conceſſionis, viſionis, conviſionis, deviſionis, intellectionis, & tandem ultimus tacitæ loquutionis.

Mutatio ſtatus Lunæ, quantum mutationi Criſtalli æquipolleat, ex intuitu judicari poteſt, cum ex varietate unius, alterius varietas appareat. Luna in conſpectu Solis, non ut cæteræ ſtellæ, amittit totale lumen, ſed præſervat illud mediocriter. Criſtallum in quavis poſitione aliorum lapidum vel gemmarum validiſſime retinet ſuum lumen: quod in cæteris transparentibus Lapidibus non apparet, quin ſtatim deprimantur. Etiam ab ipſomet Criſtallo ſi ex calore luminis Lunæ ſimilitudinem quærimus, nonne pallori illius Criſtalli color aſſimilatur? Tanta eſt inter

hunc

hunc Lapidem & Lunam ſympathia manifeſtiſſima, ut illam per demonſtrationem elucidare ſuperfluum judicem. Luna habet Criſtallum tam proprium & eſſentiale, ut ſuum denominativum merito dici poſſit. Ex natura humida illi copulatur, & ex frigida ab illa ipſum dependet. Nam cum media inter infima (terreſtria nempe) & cæleſtia appareat, ratione ſuæ humiditalis, ſolis calore interveniente, ſuperiora inferioribus copulans, vi quadam attractiva, ac virtute copulativa generationi præeſt. An à Sole lumen recipiat, haud dubium eſt, etſi ex recentioribus quidam lumine proprio eam gaudere, probare conetur. Catenam Argenteam illam, Solem vero Torquem aureum vocans: A quibus omnia per ſe diſtincta & cauſæ univerſales coincidunt & ſimul alligantur: ab imis ad ſuprema pervenitur, & in unitate cuncta ſubſiſtunt, ac per unitatem connectuntur: quæ rerum connexio paulatim deprimitur & elevatur. Nam convenit Terræ cum Lapidibus, Lapidibus cum Plantis, Plantis cum Mixtis (quæ Plantanimalia Latini, Græci ζωόφυτα vocant) Mixtis cum Animalibus, Animalibus cum Homine, Homini cum Cœlo, Cœlo cum Intelligentiis, Intelligentiis cum Deo. Maximum ergo diſcrimen inter Solem & Lunam exiſti, cum illa materialis, Sol formalis dicatur. Ex quibus fallax illorum opinio

nio apparet, qui dicunt, Luna creſcente, inſtar Solis areſcere & calefacere, cum contrarium experientia nos doceat, nam creſcente ea, ſive in ſuo incremento, cunctæ res humore implentur, decreſcente, ſive in ſuo decremento, humores minuuntur. Non valet natura humida ad inſtar Solis calefacere, cum ad calorem intenſum ex humida minime valeret. Tamen ut Sol per annum, ita Luna per menſem, cæteris paribus, ſuam æſtatem & hyemem demonſtrat. Et ſi multæ æſtates, & multæ hyemes in Solari anno reſpectu Lunæ nobis eluceſcerent; tamen ſi reſpective, ut prædiximus, conſideratur, non erit abſurdum, & à ratione alienum. Sol in quatuor Cœli cardinibus temporum varietatem ad tres menſes duraturam demonſtrat, puta in puncto Arietis Verem, in puncto Cancri Æſtatem, in puncto Libræ autumnum, in puncto Capricorni Hiemem. Luna in ſuo curſu & anno tranſiens per eadem cardinalia ſigna & puncta, nonne eaſdem variationes in inferioribus efficere valebit, cum ex proprinquitate terræ efficacior erit? Non equidem tamdiu duratura, cum annus ſolaris terminetur per duodecim menſes, Lunaris vero minus unius menſis: ideo ſuo motui commenſuretur, qui non aliud dici poteſt in curſu & motu Lunæ, niſi auctio & decrementum caloris & frigoris, prout tempori dabitur

bitur opportunum eſſe. Luna à Sole illuminata, modo tota clara apparet, modo obſcura, modo plena, modo ſemiplena, juxta illorum conjunctionem, oppoſitionem, & aſpectuum ſextilis vel quadrati configurationes. Ex hoc etiam Criſtalli ſympathia apparet. Criſtallum non æqualem ſemper demonſtrat claritatem & diafanitatem, nam ex nimia terræ denſitate obſcurum aliquando, & perfectiſſimo humore aqueo condenſante clariſſimum apparet; & ſic de cæteris in ipſo accidentibus, quæquidem ex ſuis cumLuna communibus qualitatibus ipſi inſunt & contingunt.

Luna eſt ultima Planetarum, aliorum Planetarum claudens ordinem, tamen ſi immediate poſt Elementum ignis connumeretur, prima erit inter Planetas, & cum inferiora diſponat, merito cæteris præſtare videtur. Criſtallum, licet ſi gemmarum & lapidum ultimum, tamen cum claudat ordinem illorum, merito à tali diſpoſitione dignitatem acquirit. Luna recipit influxus ſuperiorum Corporum cæleſtium, inferioribus communicando. Criſtallum eſt diſpoſitum aptumque recipiendi, reſpectu ſuæ materiæ, omnes formas aliorum lapidum & gemmarum, ſe aliis per materiam communicando, cum ſua mateaia ſit fere univerſalis ad diſpoſitionem aliorum.

Patet igitur Lunam &Criſtallum ex qualitatibus quæ dant eſſe, non ſympathiam

mixtam,

mixtam, ſed abſolutiſſimam adinvicem habere: Ex Metallo, nempe Argento, idem erit faciendum: nam unitum Criſtallo pulcritudinem & virtutem acquiret, adeo ut unum alteri communicet.

Ecce jam omnium inferiorum adinvicem, & ad ſeptem Erraticas ſympathiam, pro noſtro poſſe demonſtravimus, non adeo (ſcio) tam exacte ut etiam deſiderari poſſit. Reſtat ut triplicem Armoniam colligamus, & conſonantiam percipere ex tali rerum modulatione valeamus. Infima ſupremis uniamus, & quid in illis Phyſicæ conſiderationes valeant, attingamus.

Num trina Armonia effectus ſupranaturales demonſtrare valeat.

Cap. IX.

Ecce jam Cœlum & Terram, aëre medio, trina compagine copulata. Ecce trium vocum armonia, ab inferioribus ad ſuperiora modulata. Ecce denique a Terræ meatibus, usque ad ultima Cœli ſpatia unica connexione pertigimus. Aer, Cœlum, & Terra viſuntur: Planetæ Metallis, Metalla Lapidibus, Lapides vero ſingulis eorum correſpondent. Immo ſibimetipſis mutua viſione colliduntur. Novum Chaos in unum collectum diſtinctum apparet. Quid mirum, ſi per naturales asceſus aliquando tota cœleſtis machina luſtratur; Quid mirum, ſi unico oculo-

rum

rum intuitu, per intellectualem viſionem, totum Mundi convexum abſque vacuo ullo undecumque apparet? Per trinam intellectionem ad unicam operationem facili methodo pervenitur. Corpori trimetro nil addi poteſt: nam legem exiſtentem aliis legem dare competit. Mens, Intelligentia, & Angelus, Naturæ Miniſtri dicuntur. Planetæ, Metalla, & Lapides in unum per Sympathicam connexionem adunati, multum valere poſſunt.

Arabes ad Magicas operationes talia ponentes, Annulos, Imagines & Sigilla ex trina ſympathia fabricant: quorum virtutes, efficacias & poteſtates ſub quibusdam obſervationibus compactas mirabilia præſtare poſſe ſomniant: Animos nempe diſſidentium conciliare, morbos pellere, inimicos ſuperare, & multas denique vanitates autumantes, credibiles ex miraculis ſe denominare jactantur, prout Planeta, Metallum, & Lapis ad tales producendos effectus, ex qualitatibus & proprietatibus ſibi inſitis, fuerint diſpoſita. Saturnus ad bonorum acquiſitionem, Jupiter ad dignitates & honores, Mars ad bella & hoſtes, Sol ad gratiam Magnatum, Venus ad deſideria & affectus, Mercurius ad doctrinam & eloquentiam, Luna denique ad proſpera itinera: quæ ad amuſſim recenſende non erunt, ne illorum blasphemiæ & mendacia proferantur. Illis contradicere conabor,

bor, & per veram & phyſicam demonſtrationem rejiciam. Exempla adducta, tanquam falſa, non recitabo, de Hebræo nempe Eleazaro, de Eudemo Philoſopho, & ne incompletæ illorum remanerent blaſphemiæ, in cœlum etiam os ſuum poſuerunt, cum de ſanctiſſimo Dei ſervo Moyſe ſimilia enarrant.

Illorum trium Sympathiam per demonſtrationem cognovimus, quæ non niſi in rebus phyſicis mutuus conſenſus dicitur: ad invicem ſe amoris vinculo complectentis Naturæ in illis continuatio apparet, quemadmodum in Magnete & Ferro, quæ licet ſint corpora disjuncta, & ſeparata, tamen Natura ſuum ſequens ordinem, continuatione in illis utens, ut in unum conveniant demonſtrat. Lapidum cum Metallis ex mutuis illorum principiis cognationem etiam demonſtravimus, ſimul eorum ad peculiarem Planetam ſympathiam cognovimus. Ut vero ſupranaturales producant & operentur effectus, neque Lapidibus neque Metallis concedetur. Aſtra influunt in inferiora motu & lumine tantum. Obſervatio illoruм motus ad Metalla conficienda præparandaque, ad lapides ſculpendos characterandosque nihil præſtabit: & ſi valerent, ex eorum rapidiſſimo curſu verum punctum & conſiſtentia haud haberi poſſet. Si enim talis uſus phyſice extaret, in quotidianis uſibus appareret.

Virtus alicujus agentis, licet ex ſe habeat extentionem, non tamen niſi in materia æque diſpoſita valeret. Influunt equidem cauſæ ſecundæ, ſed influxus dare neceſſitatem erroneum eſſet credere. Ptolemeus licet Aſtrologorum Princeps, talem neceſſitatem ab Aſtris removet: Corpora cœleſtia, inquiens, non agunt ſua ſignificata inevitabiliter, neque vim coactivam ullam poſſident. Adinuentus Aſtrologiæ uſus, non ut futura indicet, ſed ad motum Planetarum, & curſum cognoſcendum, & ut aliquid utilitatis & decoris ad Mundi ornamentum habeatur. Inde hominum curioſa inveſtigatio per umbram pauca percipiens neceſſitatem progrediendo in illis elicere voluit, & liberam hominis voluntatem Angelico intellectu præditi deprimere conatus eſt. Diaboli inſuper figmentum repertum ſibimetipſi demonſtravit, & Magiæ falſæ deteſtabilibus Mediis cognitis, a veris devians falſa ſequutus eſt, ut a falſis vera percipere poſſe crederetur. Hinc illas Sigillorum, Annulorum, Characterum ignotorum, Signaculorum, Imaginum, & cæterorum, ideas demonſtravit, quorum falſitas & deceptio cum per ſe apud peritos pateat, contradicere, impugnareque deſino. Tantum quæ ad Aſtrologiam ſpectant, aliqua tangam, ut ultimo loco de verorum Characterum & veræ Magiæ uſu aliqua noviſſima proferam, ut ſecretorum ſtudioſis de-

ſerviam. Axioma vulgatiſſimum currit, Aſtra nullam vim coactivam in inferioribus, ſed tantum inclinativam ex humorum qualitatibus demonſtrare. Quatuor humores in corpore exiſtentes varia accidentia in ſuppoſitis producunt, puta humor melancholicus, flegmaticus, colericus & pituitoſus. Ex quatuor iſtis diverſæ animi motiones apparent, prout eorum aliquis in eo prædominatur, & agitat, puta lætitia, triſtitia, iraſcibilis, colera, & ſimilia. Humores vero in quatuor qualitatibus exiſtentes eo magis & minus agitantur, quo majores talibus humoribus ſuppoſitæ in illis exiſtunt vires. Qualitates ſimiles in Planetis, (ut demonſtravimus) exiſtentes denominationem ab eorum effectibus tribuunt: nam ſi qualitates Saturni vigent in ſuppoſito, Saturninos appellamus, puta triſtes, cogitabundos, & ſimiles, quæ accidentia ex humore qualitatibus Saturni ſimili deveniunt: nam melancholia ex nimia ſiccitate defluit, quæ qualitas Saturno competit: Sic de Martiali, calido nempe ex humore cholerico: de Jovialibus temperatis ex humore ſimili, & ſic de ſingulis: Non ergo à Planetis ſeu ab Aſtris denominatio elicitur, ſed per ſimilitudinem humoribus congruam cognoſcitur. Merito inclinationem tantum demonſtrant, quia qualitates alicujus Planetæ inclinant tali humore ex illius qualitatibus compa-

cto. Inclinative dicunt habere ad aliquam virtutem vel vitium propenſionem. Nam cum voluntas ſit libera, ad utramque diſpoſitionem ſe extendere valebit. Inclinatio licet det faciliorem ingreſſum, & difficiliorem regreſſum, ad vitium nempe vel virtutem, tamen ubi ſumma repugnantia, ibi nobilior de repugnantibus victoria. Ille quippe optimus cenſendus eſt, qui malis inclinationibus reſiſtens bonos habitus adipiſci conatur. Nam licet in naturalibus meritum aut demeritum non appareat, tamen qui vitiis à qualitatibus & humoribus devenientibus reſiſtit, & repugnat, ſummam meretur laudem. Qui vero inſitas virtutes relinquens vitiis ſe profanat, dedecore & opprobrio vexabitur. Propriæ voluntati in malo inclinanti repugnando reſiſtere nil nobilius, nil decentius, nil denique præſtantius.

Si enim ſecundæ cauſæ ex eorum qualitatibus non inclinationem tantum, ſed ſua ſignificata inevitabiliter demonſtrarent, & ex hoc homo quaſi fatali lege & neceſſitate aſtrictus aſtris ſuppoſitus & devinctus reperiretur, ne ab Angelis, ſed à Brutis non ſolum minoratus diceretur & appareret, ſed illius conditio Brutorum pejor extaret.

Effectus naturales à lapidibus & mineralibus devenire non abſolute negatur: à Natura aliqua ex illis plurimum ornata fuiſſe

fuiſſe cognoſcimus, ſed ut effectus legi naturæ repugnantes ex illis progrediantur & appareant, omnino abſurdum. Licet attractio ferri in Magnete ſit conſpicua: tamen effectus naturalis tanquam opus Naturæ dici debet. Natura enim ex operibus continuatis in utroque ſe demonſtrat, puta in attracto & attrahente. Attractio ex ſe miraculum haud demonſtrat. Jaſpis ſanguinem ſiſtit, & hoc opus naturæ, ex qualitatibus in illo exiſtentibus, puta frigiditate. Natura in tali lapide virtutem & proprietatem demonſtrans etiam ſanguineas guttas in ipſo collocavit, & illum ipſis notavit. Sanguinem ſiſtere non eſt contra ordinem naturæ, cum ab omni frigiditate talis actio producatur. Opalus multis coloribus à Natura ideo ornatus, ut in illo tales virtutes & proprietates cenſeantur, quæ in propriis Lapidibus & Gemmis, ubi colores illi extant, cernuntur. Tamen virtus illa ab Opalo deveniens non contradicit ordini naturali. Hilarem geſtantem reddere, cor corroborare, & ſimilia, ex vivacitatibus & colorum amœnitatibus, ac ex radiorum effluentiis devenire poſſunt. Nam per oculorum meatus ſpiritus emittuntur & recipiuntur, qui ad cerebrum, ad cor, & ad cæteras ſpirituales corporis partes evolant, ibi quidquid per viſibilem prius operationem agitabant, confirmatione alienæ virtutis parti-

ticipant. Hincin deferente & in aſpicientibus pari progreſſu naturales effectus demonſtrare valet.

Inviſibilem reddere, ab armis tutum præſtare, theſauros invenire, & ſimilia, contradicunt operi Naturæ, cum Natura ad hoc non ſe implicet, ideo fallaciſſimæ, vanæque indies apparent.

Sympathia Metallorum, Lapidum, & Planetarum, in hoc volumine deſcripta tantum ad res phyſicas ſe extendit. Non enim Sympathia eſt effectus rerum Metaphyſicarum. Aliquoties in Medicinis talis ſympathia apparet, & aliquas operationes ſuis locis adnotavimus, in Magicis vero minime, & falſitas evidentiſſima. Quid ex ſe Metalla poſſunt? quid per ſe Lapides? Characteres in illis inciſos nullius eſſe momenti, nullumque ſignificatum habere demonſtrabo. Planetæ qua via influant demonſtravimus, Metalla per Sympathiam Erraticis conveniunt, Septem illi ſelecti lapides cuique Planetæ dicantur. Sunt etiam & alii lapides ad Planetas ſpectantes, nulli tamen eorum ex proprietate & eſſentia tam eſſentialiter per Sympathiam illis approprientur, quam cæteri illi ſelecti, & per veram Sympathiam deſcripti, Efficaciorem in illis ſeptem enumeratis per qualitates & proprietates naturalem ſympathiam cognovimus.

Virtus igitur in Lapide alicui Metallo

unita

unitá efficaciorem ſe in Phyſicis oſtendet, quam ſi per ſe ſola extaret: virtus Metalli, & virtus Lapidis per eorum qualitates aliquid boni præſtare valebunt: virtus unita fortior, ſi Planetarum influxus per qualitates etiam illis uniantur, augmentum in Phyſicis erit. Saphirus Solaris lapis Auro unitus effectus naturales ex mixtione qualitatum in Medicina demonſtraret, prout etiam ſympathiam cognovimus. Sic de cæteris Lapidibus & Metallis alicui Planetæ propriis, à quibus tantum qualitativa virtus a principio illorum productionis accepta efficacior in effectibus apparebit. Patet ergo contra Arabes ex illa trina coñexione non niſi naturales effectus cognoſci poſſe.

Et cum experientia comprobatur virtutes aliquas in quibusdam lapidibus reperiri, virtutes habere ullas minime negandum eſt, cum jam demonſtraverimus ab elementis ſiue ab eorum formis recipere virtutes & eſſentias. Si aliquando in illis ſupranaturales effectus apparent, non abſolute ex lapidibus proveniunt. Deus enim Opt. Max. inſtrumentaliter per Miniſterium ſanctorum Angelorum in illis operatur, ut in Adamantem ſummi Sacerdotis ex caloris mutatione Hebræo populo apparebat. Aliquando etiam permiſſive per Angelos Sathanæ. Occultas vero cauſas in Lapidibus reperiemus, ſi differentiam aliquam in quibusdam conſideremus. Nam

in aliquibus eorum ejusdem qualitatis, differentia virtualis apparet. Alter enim virtute præditus exiſtit, quæ in alio ſimili minime viget. Aliqua ergo productiva & occulta virtus alteri eorum ineſt.

Pari ratione Magicas Metallorum vires tam activas quam paſſivam negamus: cum neque à Planetis influxus, & virtutes aliquas recipiant, neque aliis concedere poſſunt. Si virtutem aliquam poſſident, Medicinæ præſtabunt: nam aliqua ex illis per præparationem accommodata, ad varios à corporibus pellendos morbos, optima cenſentur. Tamen ne quis talem extremum & violentum medicamenti uſum temere recipiat, conſulo. Sæpe enim contingit, ut loco ſanitatis & valetudinis, continui dolores & ægritudines acquirantur. Quinimo aliquando & vitæ finis acceleratur. Paracelſi tempore hominum complexio vigoroſior erat, violentia humorum non ſuperabat, neque etiam adhuc doctiſſimus vir eſt in vivis. Licet multi Paracelſiſtæ indies pullulare conſpiciantur, Metallaque præparare, & ex illis olea, ſales, & eſſentias extrahere non ſingulis tam facillime conceditur. Naturæ illud miraculum Paracelſus vixit, quid noviſſimi facturi ſint, experientia continuo ex illorum medicamentis demonſtrat. Metalla equidem ſeptem, Planetis ſeptem reſpondentia, ad ſeptem præcipua hominum membra ac-

com-

commodari aptarique per Medicinam utique poſſunt; ad Magiæ uſum nullomodo. Annuli ex tali Metallo confecti, ſigilla, imagines, & ſimilia, qua ratione à Planetis influxus & virtutes recipere poſſunt, cum jam non in fieri exiſtant? Cauſæ ſecundæ influunt per qualitates inſitas in materia æque diſpoſita. Metallo à loco ſuæ conſiſtentiæ egreſſa, depurata, & ſeparata, virtutem attractivam & diſpoſitivam, non ſecum inde aſportaverunt, cum jam concluſum ſit, locum ratione virtutis inſitæ dare eſſe productivum, aëre mediante in ente producto: aër enim copulat inferiora ſuperioribus, ibi productio, non autem in Metallo depurato. Arabes ſomniant fieri poſſe per ſculpturas ſub conſtellationibus & aſpectibus: Quantum erroneum falſumque ſit tale illorum dogma nunc apparet. Dato ut veræ ſint illorum falſitates, impoſſibilitas tamen operationis clariſſime innoteſcit, cum nulli homini licet in Aſtrologia peritiſſimo, liceat verum punctum alicujus ſigni ſive Planetæ vel Syderis, ex ejus motu ſignanter reperire, ut in illo puncto (juxta dicta Balemis) ſignare & celare debeat; Si per figuras & calculos Aſtrologicos, ex diverſitate calculorum & computorum id minime fieri poſſit: adeo ut verum punctum & motum alicujus Stellæ perdifficillimum ſit reperire, qua ratione in recipiendis influxibus, in quibus exa-

ctiſſime punctum & conjunctio, vel quivis alius aſpectus requiritur, facili via ſecundum Arabes operabitur?

Concludendum igitur Sympathiam non ſe extendere niſi in Phyſicis: Fabulationes vero, ſeu deceptiones Arabum dimittendas, ut vera Magia, & qui ſunt veri characteres, & quæ per illos nobis eveniant, cognoſcatur. His cognitis Deo gratias agentes, Tractatus Sympathiæ terminabitur.

Veræ Magiæ, verique Characteris vera Deſcriptio.

Cap. X.

Magiæ naturalis fundamenta & radices in rerum ſpecificarum cognitione verſantur, ſub cujus nomine univerſarum ſcientiarum genera communerantur, quæ merito ad tres tantum reducuntur ſcaturigines, à quibus ut à fontibus infiniti prope rivuli pullulare & ſcaturire videntur. Naturalem Philoſophiam primam, Mathematicam ſecundam, & Theologiam tertiam appellamus. Magos equidem illos novimus, qui omnium ſcientiarum culmen poſſidere conſpiciuntur. Prius enim à rerum exordio principia cognoſcentes, ac Naturæ occulta penetrantes unionem cauſarum perceperunt, à quibus effectus produci videntes confirmationem inde per experimenta habuerunt; lætantesque ad tam mira naturæ arcana introduci, exactiſſi-

actiſſimam eorum cognitionem concepe-runt. Tandem ex cognitione internum affectum cogitantes mirabilia efficere viſi ſunt. Igitur cognitio alicujus rei per eſſe ſpecificum ad perfectam ſcientiam abſolutiſſime ducit, qua ad invicem per proprietates cognita & unita, mira apud imperitos viſuntur: tamen res Phyſicæ apparent, & per naturalis Philoſophiæ inveſtigationem operantur: Sunt equidem quorundam hominum præclara ingenia, quæ ſub mira celeritate & perfectione ea efficiunt, quæ ne longo quidem tempore ab ineptis & rudioribus excogitari poſſent. Secreta à natura abſconſa per vigilantiam, ſtudium, & laborem à profundo illius antro in lucem addere, multam admirationem parit. Nam de re occulta aliquid producere, quo hebetes hominum ſenſus illudi poſſunt, hoc eos à veritatis tramite ſæpe deducit.

Scala igitur Naturæ primo deſcribenda erit, ut inde ingreſſus pateat. Per duo intervalla, ſenſum nempe, & judicium, aſcendendum erit, cuilibet gradui convenientem operationem adaptando. Intellige in ſapientia, & diſce in intellectu. Humanus intellectus quæ ſupra ſunt in ſapientia intelligit, quæ vero infra ſapit, in intelligentia percipit. Iterum ſenſus exterior ſtatuit rem ab objecto per ſpecies oblatam, interior vero per abſtractiouem

ſpecie-

ſpecierum & phantaſiæ peculiaris. Judicium inter utrumque ex apparentibus inveſtigando diſcernit. Ecce ex ſenſu judicio, aſcenſus præparatio, à qua rerum apprehenſio per decem operationes in decem eſſeutias diſtributas elicitur. Prima vocatur objectum, ſecunda aër, ſenſus exterior, ſenſus interior, fantaſia, judicium inferius, judicium ſuperius, ratio, intellectus, & Mens. Mens ita agit, ut ex indiſtinctis diſtinctionem concedat, quæ ſola equidem pars divina, anima animæ, & cor cordis nuncupari debet. Aſcendendo à primo gradu usque ad ultimum, omnium ſcientiarum diſtributive per diſtinctionem fit cognitio. Si cauſæ cognoſcuntur, inde effectus apparebunt, ecce objectum. Aër per diafanum ex viſibili ad exteriorem ſenſum perducit, qui interiori repræſentans fantaſiæ concedit & tradit. Statim pars inferior debilitate onuſta ad ea quæ ſua ſunt conduci deſiderat: à ſuperiori judicio tamen retinetur, & rationi ut operetur tribuit. Intellectus triplici via per triplices ſuas diſtinctas operationes agit. Mens gaudens, quæ poſſidet miro ordine percipit, percipiendo intelligit, & intelligendo diſtinctione naturali diſtribuit. Ex triplici vero intellectus operatione unam dum taxat terminat. Simplicium apprehenſio, ecce prima intellectus operatio: compoſitio, & diviſio, ſecunda: diſcurſus, tertia.

tertia. Mens licet tres æque bonas cognoſcat, tamen operationem tantum ſibi ut ſpirituali portioni ſatis eſſe demonſtrat.

Hinc eſt, quod cum Magiæ naturalis cognitio ſit ſecretarum rerum rerum contemplatio, in naturis, proprietatibus, potentiis, qualitatibus, ſubſtantiis & virtutibus etiam conſiſtentiam habere tenetur, & rerum unio per applicationem dicitur. Hæc eſt illa omnium ſcientiarum Domina & Regina, quæ in Philoſophiæ cognitione verſatur, regit, ſuumque dominium exercet.

In Mathematicis vero ſimili fere via eadem progreditur, dum de rebus a materia ſeparatis agitur. Matheſis cognoſcit prout res ſunt, in dimenſionibus, numeris, ſpeculationibus & ſimilibus a materia omnino ſejunctis & ſublatis: & licet Aſtrologia in materiis conjunctis verſetur, tamen non abſolute in Mathematicis reponitur, merito enim Ariſtoteles libris quatuor de Cælo Phyſicas diſputationes conjunxit, & propter rerum obſcuritatem partes aliquas intactas reliquit, & ab omni motu, a quo longiſſime Mathematica recedit. Magia igitur in Mathematica, pari via (ſeparatis exceptis) ſuas dirigit cognitiones.

Sacra vero Theologia, ab omni denique diverſitate, a ſuperioribus demonſtratis ſuam ſacratam Magiam producit, licet à

rebus

rebus naturalibus originem trahat, devenit tamen ad effectus ſupranaturales. Nam in centro terræ omnia luſtrat, in profundo maris cuncta nominat, in aere univerſa proſpicit, in calore ignis omnia tangit. A quatuor animalibus per quatuor elementa firmiſſime ſtabiliterque vagatur. Quæ calida frigida, quæ frigida calida reperit, quæ vero mixta diſtinguendo nobilitat, quæ ſegregata ſegregando dirigit & colligit, in confuſione ordinem præmonſtrat, in ordinem diſtinctiſſimum confuſa repooit, & quæ tandem nullum ordinem cognoverunt, per illius acceſſum ordinantur. Hæc per alta maria ſicco pede deambulat, ſine pennis volat, & celſiſſima quæque montium cacumina, totiusque aëris Regionem tranſcendit. Per deſerta ferarum luſtra, per venenatorum ſerpentium ac draconum cubilia tanquam per regionem tutiſſimam, ſine ulla læſione deambulat. Venti ad illius præceptum & juſſum quieſcunt: pluviæ ad illius præſentiam tranſeunt: grando, imbres, & tonitrua, illa apparente, fugiunt, impetumque dimittunt. Univerſorum Domina, triplici incedens, ornata corona, ab omnibus ſimul colitur, amatur, & ſancto timore formidatur. Patres noſtri priſcis illis temporibus obnixe hanc cognoverunt, & mediante illius ſcientia mirabilia ubique perpetraverunt, omnique in eventu ſalvi

facti

facti ſunt. Primus omnium parens Adam hanc utique cognovit, dum ex lapſu mœrore pene exanimatus illam conſolatricem habere meruit, & hominem juſtum pacificumque ſuo peccato remedium allaturum, & a ſua progenie naſciturum intellexit. Hæc primi hominis prima cognitio. O rem gratam deſiderabilemque! Quid commodius? quid acceptius? quid convenientius aut aptius præſtari poſſit? Hanc Enoc cognovit & poſſedit, quando raptus fuit, & illuc ſublatus, ubi inundantium aquarum motus penetrare minime valuerunt. Non enim in aëre ſuſpenſus eſt, non inter aquarnm vortices, non denique in Arca ſeipſum exhibuit, ſed a Sacra Dei Scientia tutus illic permanſit, ubi pluviæ lacrimarum tutiorem viam demonſtrabant. Hanc Moyſes abſolutiſſimus Dei miniſter cognovit, & poſſedit, dum Magnalia in Ægypto, Mirabilia in terra Cham, & Terribilia in mari Rubro perpetravit. Aquas ſaxum percutiendo produxit (loquendo tamen illi præceptum fuerat, ut via æquitatis & clementiæ, non judicii, aquæ impetrari poſſent) aquas hinc inde ut murum dividendo etiam ſuperavit. Hanc Joſue, Soli & Lunæ imperando ut ſiſterent, Ezechias etiam ut quatuordecim gradus retrocederet, cognoverunt. Hanc Gedeon, Samſon, Jepte, cæterique Dei exercituum Athletæ

letæ poſſederunt. Paulus ille ſummi Dei altiſſimi a ſecretis, hanc vidit, cognovit, & ad tertium Cœlum usque cum illa aſcendit, eaque revelante, arcana audivit, quæ hominibus revelanda non eſſe perhibuit. Per illius vocem fratribus annunciavit, eorum ſanctificationem Dei voluntatem extare. Patres noſtri noviſſimi hanc in ſpeluncis, in cavernis latitantes invenerunt: In melotis, in pellibus caprinis anguſtiati & afflicti, errantes ſemper ſecum aſportabant, & ut opprobrium hominum apparerent ſeſe occultabant: in occulto tamen radios emittens illos manifeſtabat.

Caldæi, Perſæ, Indi, Brachmanæ, Mecubales, Magi denique ſinguli hanc ex nomine tantum haud cognoverunt: ſi utique cognoviſſent, alio modo loquuti fuiſſent. Optime equidem, divina luce illuminante, tres illi Reges & Proceres cognoverunt, & adoraverunt, & terribilium ira eos non terruit, Angelum revelantem ab illa meruerunt, ut ad propriam regionem alia via pergerent, & Angelicis conſolationibus ſunt gaviſi. Regalis ſapientia, ſancta & illuminativa doctrina, quæ humilibus dat incrementum, ſuperbos autem in ſapientia eorum diſpergit. In duodecim pauperrimis adeo viguit, ut in omnem terram ſonus illorum audiretur, & in fines totius mundi eorum verba perciperentur. Tantum uno ſolo imbuti & ſignati charactere.

Si-

Sileant profani & ſtulti Arabes cum ſua falſa Magia & doctrina: Sanctam & divinam Sapientiam annuimus: quæ unde ſit, & unde venit ſcimus, & per vera exempla demonſtravimus. Illa unde exierit neſcimus, immo a tenebrarum Principe exordia & incrementa tenere fatendum Noſtra equidem converſatio in Cœlis cum Patribus noſtris eſſe debet, quia Salvatorem expectamus, Judicem & Redemptorem. Cognovimus redemptionem, expectemus judicium. Veniet equidem & non tardabit, morulam ullam non faciet: ecce jam in valuis domorum. Sancta Magia nos docet, compellit & jubet, ut paratos nos ad judicem expectandum ſiſtamus, ne lampades extinctæ ex torpore inveniantur, ne januis clauſis illuc introire minime valeamus. Charactere vero nos munitos ac armatos eſſe oportet, qualis ſit, & qua via inveniatur, dicendum.

Multi & prope infiniti Characteres in Magicis apparent, quorum falſitatem & deteſtabilem uſum recolere & recenſere, non ſolum impium, noxiumque, verum etiam impoſſibile foret. Varietas illorum vanitatem demonſtrat Quid ſigna voluntarie adinventa prodeſſe valebunt? Magi impii & profani ex illorum perverſitate, falſoque dogmate, ut diſcipulos & ſequaces poſt ſe haberent, ſimul etiam ad pœnas ſocios, figmenta talia & ludibria repe-

rerunt, & quæ minime cognoverunt ſtellis ac Planetis tribuerunt. Quæ & qualia ſint & cujus valoris, experientia ipſa huc usque demonſtravit ac quotidie demonſtrat. Signa nullius ſignificati nil ſignificare poſſunt. Cur ab aliis audire cupis, cum tu te ipſum non audias?

Illi veri ſunt tenendi, qui in ſignis & figuris ſignificata demonſtrant, ut qui Hebraicis literis adnotantur & ſcribuntur. Literæ enim Hebraicæ Characteres dici poſſunt, qui per configurationem ſignificatum habere valent, ut de nominibus divinis ex ſacris libris deductis, ac filiis Iſrael pertribus conceſſis diſtributiſque. Quatuor litterarum nomen ineffabile varie ordinatum & compactum varia quoque Dei ſummi attributa explicat, nec non ad diverſa imploranda juſta ejus ſignificata deveniunt, quemadmodum tale nomen quatuor characteribns in Thiara ſummi Sacerdotis inſculptum etiam prædemonſtrabat. Litteræ ſive characteres Hebraici laudandi ſunt. Nam de illis dictum fuit. *Et hi ſunt velut inſtrumenta in opere divino*, Ideo veriores & præſtantiores cæteris, qui nullum ſui principium demonſtrant. Nomina Hebræa in quavis ſignificatione minime immutanda eſſe ſapientiſſimus Theologus & Philoſophus aſſeverabat. Nam Hebræorum Characteres cælorum configurant imagines: Qui Cœli inſtrumenta, quibus

Deus

Deus nobiſcum agit, dicuntur. Dæmon ut aliquos per idololatriam perdat, alios velut ſimia, nullius ſignificati, nullius efficaciæ & valoris adinvenit. Nonne ſanctiſſima Dei nomina, & Chriſti filii ejus Characteribus ſcribuntur? Nonne in Hebraicis Character Spiritus ſancti apparet, per quem remiſſio ſignifibetur peccatorum? Sed cæteris Hebraicis poſtpoſitis ad ſanctiſſimum, invictiſſimum, & infiniti valoris & efficaciæ Crucis Characterem properamus. Nam quemadmodum qui hunc ſacratiſſimum Characterem ſanguine proprio ſacravit & fortificavit, tenet nomen ſuper omne nomen, ut cæleſtia, terreſtria & infernalia genu flexo ipſum adorent adorent & contremiſcant: (Dæmones quidem usque adhuc contremiſcunt, cum Chriſti nomen invocatur,) Sic Crucis benedictæ character inſuperabilis ab omnibus colitur, adoratur, & obeditur. Hic eſt Character qui innumeram hominum multitudinem ab Angelo percutiente ſalvam fecit. Hic eſt ille Character quo nos ſignatos eſſe divina vox imperat. Per Crucem ſanctam ſanctæ magiæ demonſtrantur & perficiuntur operationes. Per Crucis characterem cuncta nobis ſubjiciuntur, & Principes Rectoreſque mundi & tenebrarum, obedire, & mandata ſummo Imperio præcipientium exequi coguntur. Quid falſitas characterum? Quid ſignacula diabolica?

ca? Nunquid Regnum Sathanæ erit diviſum? Deceptiones apparent, fallaciæ deteguntur. Character Crucis Chriſti, per quam mundus fuit redemptus, eſt omnium efficaciſſimus. Per hunc maximæ authoritatis Characterem Patres jam enumerati ſuam ſacratiſſimam ſcientiam & Magiam demonſtrabant, & adverſus totius Orbis Monarchas victores apparebant. Per hunc Characterem ignis non ardet, terra movetur, aer induratur, & aqua ſiſtitur: ad iſtius præſentiam totus Mundus contremiſcit. Sancta Crux, invincibilis Character, ſub tuo dulciſſimo nomine hanc meam repono ſarcinulam, & huic meo labori tuum Characterem infigo, tibi voveo, & ei, qui te illuſtravit & decoravit, conſecro. Ipſe enim eſt ille Lapis ſummus Angularis, qui utraque unum fecit & connexuit, Petra ſine manibus a monte impolluto puroque abſciſſa. Sanctus Lapis non ſympathiam, ſed unionem cum Erraticis poſſidens, nempe cum ſeptem illis ſpiritibus Dei in omnem terram miſſis. Lapis magnus ſacratusque, ad quem ſi quis offenderit non colliſionem, ſed unionem faciet. Agnus ab origine mundi occiſus, cujus pelle Adamo veſtimenta per ſeptem Dei miſericordiarum opera, ad ſua nuda operienda, in origine illa, adaptata ſunt. Agnus fortis vincens de tribu Juda, cujus virtute, fortitudine & robore liber non tantum apertus,

tus, ſed & ſeptem ſigilla obſerata, ſolutaque fuere. Non percutiendo a tali lapide aquas miſericordiarum expoſtulo, & veniam ſitiens imploro, ſed rogando, orando, & gemendo ab Agno illo impetrare intendo. Sit illi, matrique ſanctæ gloria in ſecula.

Pauca hæc de Lapidibus & Metallis ludens philoſophabam. Sed ne locus contradictionis ullus relinquatur, pauca inferam ſupra *fol.* 407. diſſerens de corporibus cœleſtibus ipſa animata eſſe tribus argumentis probavi. Quæ opinio, & ſi juxta Platonicos extet, non tamen erronea & falſa, omninoque à fide aliena apparet; cum fidei Orthodoxæ, animata vel inanimata eſſe corpora cæleſtia, non repugnet: Nam ex Prophetarum, ſanctorumque alloquiis potius affirmativa, quam negativa apparet. D. Aug. in Enchiridion 43. & ſuper Gen. 2. D. Thom contra Gen. 2. ſed clariſſime in 12. Quolib. Quæ verba ut neceſſaria & mihi congrua adducam. Ego autem, (inquit) dico ſecundum Auguſt. ſuper Gen. ad litteram, quod non refert ad fidem, ſit vel non animatum cæleſte corput. Idem tenet Scot. Sen. 14 diſt. 2. & alii multi. Ne vero Scholaſticorum compago amoveatur, & lubricam ſcrupuloſorum opinionem offendam, infero opinionem D. Thom. in 6. de Spiritualibus Creaturis, a quo non recedo, & de tali in meis ſcriptis intelligendum cenſeo. Angelicus Doctor in dicto

ἄto loco ſic ait. Duplex ergo erit ordo ſubſtantiarum ſpiritualium, quædam unitæ corporibus cæleſtibus, ut Motores, quædam vero erunt fines horum motuum omnino abſtracte. Et paulo inferius explicans, infert. Dicere autem ulterius quod corpora cæleſtia ſint hoc modo animata ſicut inferiora corpora, quæ per animam vegetantur & ſenſificantur, repugnat incorruptibilitati cæleſtium corporum Tandem ad concluſionem dicti quæſiti concludit. Dicendum quod habent rectores ſpiritus, a quibus tamen non ſic animantur, ſicut inferiora animalia ſuis animabus. Hæc D. Thom. a qua ſana ſanctaque doctrina minime recedens ſupra in hoc libro infero. Ex hic patet animam motricem in cælis extare. Et de tali anima tria illa adducta argumenta concludunt. Non enim de anima ut forma intelligibili intellexi, nec D. Thom. cum in cicato loco dixit, Quæ per animam vegetantur & ſenſificantur, nil de intellectione recenſuit, Ex quo formam intelligibilem omnino excludere videtur, ſicut & ego.

Singula determinationi & cenſuræ S.R. Eccleſiæ orthodoxæ ſummitto & exhibeo, cujus Caput adhuc exſtat ad mille annos) S. S. D. D. Paulus divina Providentia Papa, quintus: Ad cujus beatiſſimorum pedum oſculum humiliter propero, ac proſtratus flexisque genibus ſupplex adoro.

F I N I S.

MAGIA ASTROLOGICA,

Hoc eſt:

PETRI CONSTANTII ALBINII Villanovenſis,

CLAVIS SYMPATHIÆ SEPTEM METALLORUM, LAPIDUM ad PLANETAS.

Pro majore illius illucidatione

Opus tam Aſtrologis, quam Chymicis per utile & jucundum.

Liber olim impreſſus PARIS. 1611. apud Carol. Seveſtre & David Gillium,

Jam propter ejus raritatem recuſus

HAMBURGI,
Apud CHRISTIAN. LIEBEZEIT. Anno 1716.

PRÆFATIO.

Non debemus vel tantillum quidem hæſitare, pa rem noſtrum Adamum omnium artium & ſcientia um profeſſorem primum autho em que fuiſſe, perque lumen ſibi a Deo conceſſum & inſufflatum, rerum omnium ante & poſt lapſum cognitione habituque indutum. Præſagivit enim Mundum per aquam renovandum fore, pauloque minus quam delendum. Hoc fuit in cauſa, ut ſucceſſores ejus duas erigerent tabulas lapideas, quibus omnes artes naturales a principiis ſuis, caracteribns hieroglificis inſculpſerunt, ut poſteris etiam innoteſceret futurorum eventuum matura Proviſio. Noach poſtmodum in Armenia unam adinuenit tabulam, & illam ſuper monte Ararth diluvio transacto, in qua ſuperioris Firmamenti, & inferioris globi, rationes, & Planetarum curſus deſignabuntur. Tandem univerſales hujusmodi notiones particulatim in diverſa diſtractæ, viribus adeo diminutæ ſunt, ut talis ſeparatio hunc Aſtronomum, illum Magum, alterum Cabaliſtam, & quartum Alchimiſtam effecerit. Tubal ille Cain Aſtrologus & Arithmeticus maximus ex Ægypto in Regionem Canaan traduxit, unde ad ſuos rediens, in tantum faſtigium Ægyptii ſurrexerunt, ut ab iſtis ad alias rationes ejusdem rei etiam ſapientia tranſierit. Patriarcha namque Jacob nonne ex tali dogmate oves, varias & pictas producere didicit? Semper enim Hebræi, Chaldæi, Perſæ & Ægyptii penes Theologiam has etiam Artes liberales uti ſummam Philoſophiam ſuis proceribus atque ſacerdotibus propoſuerunt addiſcendas. Moyſes namque cura & impenſis filiæ Pharaonis in Scholis ægyptiorum inſtructus fuit. Idem Danieli evenit. Nam ab ineunte ætate Chaldæo-

rum ſuxit doctrinam, & in Cabala adeo perfectus appa-ruit, ut cabaliſtice convivantium leges ad Darii veriſſimam & propriam tradiderit ſententiam. Profetiæ quidem donum in illo non negandum, attamen verba illa, Mene, Thecel, phares, Cabaliſtice expoſuit, & ex propoſitis convivantium legibus, in Regem ipſum, & contra ipſum pervenerunt. Hujus artis cabaliſticæ traditio apud Moyſen & Profetas adeo familiaris fuit, ut ex tali ſcientia mirabilia perpetraverint, Antiqui ſapientes, tam Hebræi, quam Chaldæi, hac arte naturali & myſtica Deum probe noſſe dedicerunt, & in illius mandatis & legibus firmius ambulaverunt. Pari formiter in libro Samuelis habetur viros diaboli ſortes ſequutos non divina permiſſione viſionum apparitionumque verarum fuiſſe participes. Donum hoc ſacerdotibus in divinis præceptis deambulantibus a Domino Deo conceſſum eſt. Mos Perſis fuit, neminem in Regem præter Sophum id eſt Magum, re ac nomine ſublimatum admittere, quod patet ſuorum Regum nomine, qui adhuc hodie Sophi nuncupantur. Tales etiam extiterunt illi Sophi ac Magi Perſæ, qui Chriſtum ab Oriente quæſierunt, & naturales Sacerdotes appellati ſunt. Ægyptii quoqne a Chaldæis & Perſis hanc Magiam & Sophiam aſſecuti ſuos ſacerdotes eandem ſapientiam addiſcere voluerunt; in qua tantum profecerunt, ut circumvicinis omnibus regionibus in admirationem venirent. Hac de cauſa Hermes vere Triſmegiſtus nominatus eſt, quia Rex ſacerdos & Magus ſive Sophus, id eſt rerum naturalium indagator erat. Talis & Zoroaſter Rex; Poſtmodum ubi filius Noach tertiam Mundi Partem a diluvio occupavit, hæc ars in Chaldæam & Perſiam vi quadam irrupit, & inde in ægyptum. Id cum ſuperſtitioſi & idolatræ Græci ſubodoraſſent, eorum aliqui ſagaciores ad chaldæos ſe contulerunt, & ad ægyptios, ut ex illorum Scholis eadem Sapientia Græciam ornarent. Sed cum eis non arrideret Theologicum Moſaicæ legis ſtudium, proprio ſuo confiſi genio, a recto fundamento naturalium hujuſmodi ſecretorum & artis Phyſices exciderunt. Exemplo patet, cum tam fabuloſe

buloſe de Moſaicæ legis doctrina ſenſerint ac titubarint. Ægyptiis mos fuit ejusmodi traditiones tam excellentis ſapientiæ, non niſi figuris, ænigmatibus, & abſtruſis hiſtoriis, vocabulisque proponere; Quæ omnia poſtmodum Homerus Græcus fabuloſo artificio Poematum adumbravit. Acceſſit Pythagoras, qui plurima ex lege Moyſi & veteris Teſtamenti permiſcuit. Pariter & Hippocrates, Thales Mileſius, Anaxagoras, Democritus, & alii, ſua non deſierunt ingenia humana his applicare, quamvis eorum nullius Aſtrologiæ, Geometriæ, Arithmeticæ nec Medicinæ-Phyſicæ veræ peritus eſſet. Impedivit eos nimirum ſua ſuperbia, quæ diſcipulos aliarum nationum admittere noluit, cumque non nihil a chaldæis & ægyptiis percepiſſent longe ſuperbiores quam erant antea natura facti, ſubtilioribus ſigmentis rem veram acuere non verentes, Philoſophiam quandam deſcribere conati ſunt, quæ poſtmodum ab iſtis Græcis corruptiſſima ad Latinos & Italos derivavit, qui tandem hac imbuti & inſtructi ſuis quoque dicteriis onerarunt. Ab his omnibus ad hunc modum larvata per totam Europam diſſeminata eſt, ut multas ubique gentium Academias conſtruxuerint, in hujusmodi ſuorum dogmatum propagationem, in quibus Juventus inſtrueretur; & penes Germanos & alias Europæ nationes in hunc usque diem viget. Chaldæi vero, Perſæ & Ægyptii habuerunt eandem arcanorum naturæ primitivæque Phyſices incorruptæ cognitionem, item eandem Religionem, mutatis duntaxat ſapientiæ nominibus, Chaldæi & Perſæ ſuam doctrinam vocaverunt olim Sophiam atque Magiam. Ægyptii vero ob annexum ſacrificium, ſuam ſapientiam ſacerdotium vocaverunt. Perſarum Magia & Ægyptiorum Theologia docebantur olim in Scholis ambæ ſimul. Quamvis in Arabia, Africa, & Græcia, ſcholæ multæ, doctique viri fuerint olim, ut Albumazar, Abenzagel, Raſis, Geber, Avicenna apud Arabes, Machaon, Podalirius, Pythagoras, Anaxagoras, Democritus, Plato, Ariſtoteles, & Rodianus, apud Græcos, nihil ominus varii ſenſus ac diſſenſiones inter ipſos fuerunt, & quoad Ægyptiorum ſapientiam diſcordes extiterunt.

titerunt. Pythagoras ea de cauſa Sophus appellari voluit, quia ſuo tempore Sacerdotium & ſapientia perfecte, ut par erat, minime docebantur: etſi multa nihilominus inde reportaſſet myſteria arcana, ſicut & Anaxagoras, pro ut ex diſputatione illius, quam de Sole & ejus lapide fecit, patet. Ægyptiis tamen in multis contrarius fuit: ideo eorum diſcipuli Sophi minime appellare voluerunt, neqne Magi, ſed Pythagoram ea in re imitantes, Philoſophorum nomen aſſumpſerunt: ipſi tamen non niſi ſcintil'as quasdam ut umbras ex Perſarum & Ægyptiorum Magia reportarunt. Verum enim vero Moyſes & Abraham, Salomon & Adam omnium primus, Helias & Magi qui ab oriente venientes Chriſtum adoravere, veri Magi fuerunt, & Sophi divini, nec non & cabaliſtæ, quorum artis & Sapientiæ Græci parum aut nihil deguſtarunt. Quapropter iſtorum Græcorum Philoſophicam ſapientiam, ut ſophiſticatam ſpeculationem ab aliis veris artibus & ſcientiis degenerem, longe lateque diſtantem ac ſeparatam relinquimus. Plurimi tentarunt ſecretiſſimam iſtorum ſapientum Magiam tum ſcrutari tnm in uſum reducere: tamen haud factum fuit. Multi hac noſtra tempeſtate Triteminm Abbatem exaltant, alii Baconem & Agrippam ob Magiam & cabalam, quæ tamen per omnia concordare non videntur in omnibus. Magia namque eſt ars & facultas per quam ad elementorum, corporum & fructuum ſuorum proprietatem, virium & obſtruſarum operationum cognitionem pervenitur, ut doctiſſime Author Sympathiæ fol. 484. nobiliſſimis verbis, & alta doctrina demonſtravit, per totum fere illud ultimum ſui libri Capitulum. At ipſa Cabala ex anagogia viam ad Deum hominibus ſtruere videtur, ac docere quinam cum ipſo vivendum, & ex ipſo proficiendum ſit. Nam plena eſt divinis myſteriis Cabala, uti Magia naturalibus arcanis: præſagia ſi quidem illa futurorum ex natura preteritorum & præſentium effari docet. Hujus autem operatio conſiſtit in Creaturis omnibus, tam cæleſtibus, quam terrenis corporibus cognoſcendis intrinſecus, quod in ipſis occultetur, quæ vires atque virtutes lateant, cui deſtinata

ſunt ab initio, tum quibus proprietatibus dotata. Hæc & ſimilia vinculum exhibent, quo cæleſtia terrenis conjunguntur, ut oculariter etiam aliquando percipitur, ac ſenſualiter a ſuis operationibus. Talis influentiarum cæleſtium conjunctio, vel potius impreſſio, qua in inferiora corpora cæleſtes virtutes operantur, *Gamaheum* conjunctarum virium & proprietatum cæleſtium cum elementaribus corporibus dictum fuit olim a Magis & Sapientibus. Inde fluxerunt excellentiſſimæ conjunctiones aſtrorum ſuperiorum cum inferioribus aſtris, id eſt Solis & Planetarum cum vegetabilibus, Mineralibus & Animalibus, ut per totum capitulum ſeptimum, Author Symp. ſui libri, Metaphyſicis rationibus & demonſtrationibus quaſi divinitus deſcripſit. Diabolus vero miris conatibus tentavit, totisque viribus ejusmodi Naturæ lucem obfuſcare, & non in toto ſua fruſtratus ſpe cum totam Græciam ea privarit, & ejus loco ſpeculationes humanas, & meras in Deum blaſphemias & ejus filium, eo gentium introduxerit, ut Author Symp. in Epiſt. ad lectorem ſummopere dolet. Magia vero naturalis utique ſuam originem ex divino Ternario & ex Trinitate Dei duxit, quod Author ſymp. in folio 471. demonſtravit, & in triplici gradu illam ordinavit. Fœdus igitur divini ternarii per totam rerum ſubſtantiam diffuſi indiſſolubile manet, per quod etiam habemus arcana totius naturæ ex quatuor elementis. *Ternarius vero cum Magico quaternario perfectum ſeptenarium producit, multis donatum arcanis, notisque demonſtratum. Et cum quaternarius in ternario quieſcit oritur lux mundi in Orizonte æternitatis, totumque vinculum cum Deo nobis exhibet.* Ad hæc etiam accedunt vires & operationes creaturarum omnium, & uſus earum ſuis arcanis ſignis, characteribus, & figuris inſignitarum, ut in ea vix minimum punctum occultum relinquatur, quod non examinatione pateat. Quandoquidem uti quaternarius & ternarius ad denarium aſcendunt, eorum fit ad unitatem regreſſus. In iſto concluditur arcano omnis occulta rerum ſapientia, quam Deus cum verbo ſuo, tum creaturis manuum ſuarum, palam fecit tum hominibus bonæ voluntatis, ut veram

eorum

eorum haberent notitiam. Patet ergo Græcos (ut revertar ad punctum periodi,) primos omnium artium fuiſſe corruptores. Iſti Magiam (quæ antequam ad illos perveniſſet, divina, ſancta pureque ab Hebræis, Chaldæis, Perſis & Ægyptiis tractabatur) ſophiſticis ſuis inventionibus conſpurcarunt, & quod ſoli Deo conveniebat, diabolo aſcribentes, pias preces, & ſinceras orationes in ſuperſtitiones & nefarios ritus converterunt. Unde factum fuit ut loco Magiæ Necromantiam docuerint, & pro vera Phyſica ſomniatam phantaſiam inanem & vacuam, pro Aſtronomia fictum idolorum Diabolicorum Regnum excogitarunt, cui Saturnum, Martem & Venerem ac Mercurium præeſſe voluerunt, ſumptis nominibus latronum, furum & meretricum, quibus ſuos decorarent Deos, & ita Cœlo non parcentes, hoc ipſum in infernum transmutare conati ſunt, & licet corpora cœleſtia, per motum ſuum varias cognitiones tradere, et confuſione tamen eorum omnia pene in chaos confuſiſſimum redegerunt & diabolicum figmentum, verum & reale prædicare minime ceſſabant. Hac via totum adeo mundum ſeduxerunt, ut nemo ſe Magum confiteri neqne ſapientem ob capitalem pœnam audeat, ut conqueritur juſte Author ſymp. in ſua epiſtola ad lectorem circa finem & documentum aliis præſtans, ſe ipſum excuſat: cum jam nulla differentia adhuc vigeat inter græcorum falſam Magiam, vel potius necromantiam, & priſtinam Hebræorum Sapientiam & cabalam, & Ægyptiorum veram Theologiam, prout in Orphæi ſcriptis intelligentibus apparet. Maneamus ergo nos in incuſſo lapide fixi, & mundus, qui decipi deſiderat & vult, decipiatur. Quid mirum ſi Author Symp. obſcure ſcripſerit, & ſuum librum Apoſtolicis dogmatibus plenum reliquerit? Si enim aperte & diſtincte, ut par erat, ſcripſiſſet, Græcam doctrinam elucidare prædicaſſent, ipſumque & ſuum librum damnaſſent, ſapienter ſapiens egit, & clavem inde tradendi laborem aliis reliquit, quæ quomodo & qualis ſit, omni conatu tradere auſus fui, germanamque veræ opinionis interpretationem invenire omnino ſtudui.

PETRI

PETRI CONSTANTII ALBINII
Villanovenſis,

Clavis Sympathiæ ſeptem Metallorum & Septem Selectorum Lapidum ad Planetas,

Pro majori illius elucidatione.

Percute Domine gentes impias cæcitate, ut videntes non videant, & audientes non audiant. Deinde Domine Sabaoth aperi oculos ſervorum tuorum fidelium, ut cognoſcant, ſciantque te, & mirabilia opera tua, & opera ſanctorum Angelorum tuorum. *Reg. 4. cap. 6.* Sacramentum Regis abſcondere bonum eſt, opera Dei revelare & confiteri honorificum eſt. *Iob. cap. 12.* Non igitur ſecreta adeo ſunt revelanda, ut profanentur, neque ita omnino abscondenda, ut non percipiantur penitus. Extremitates non carent vitiis, medio tutiſſimus ibis.

Author ſympathiæ, et ſi ſecreta a ſe adnotata, ut perciperentur curam adhibuit non tamen id facillime fieri poſſe exiſtimavit. Si enim diſtincte & clare ſcripſiſſet, ſecreta dici non potuiſſent. Quæ enim prælo traduntur omnibus patent, & univerſis legenda committuntur. Scripſit

Scripſit equidem diſtincte, non tamen ordinate, in ordine confuſionem poſuit, & in confuſione ordinem demonſtravit. Intelligenti & perito facillimus ingreſſus & regreſſus erit. Qui vero ingenio ſunt adeo hebeti ut notitiam nullam inde percipiant, quid illis diſtincta cognitio? confuſionem in diſtinctiſſima diſtinctione etiam reperiunt. Nevero tantus labor, tamque mira ſecreta omnino non reluceant, & ne ingenia nobiliora nimia inveſtigatione fatigentur, clavem tradere neceſſarium mihi viſum eſt, qua ſeræ illæ valeant aperiri. Naturæ antro per eam reſerato, mira arcana quaſi in promptuario viſentur, quæ quisque pro modulo ſuo ſuaque capacitate ſic accipere poterit, ut non ſatietur, neque condoleat. Antrum Naturæ in Sympathia apparet. Utrum Principia innoteſcant in dubio eſt. Qui tamen verba illius legerit, variam equidem doctrinam in ea conſpiciet, ſecreta ſyderum, Planetarum, & elementorum formas videbit. Sed qua via, quave Methodo id aſſequatur & quorum illa, ſine ductore, nequaquam ſcire poterit. Ductorem clavis præſtabit: Clavis nemini niſi perito conceditur, Peritos omnes ſe eſſe ſomniant: omnibus ergo tradenda. Lata lectaque eſt ſententia. Quod gratis accepimus, gratis dare debemus. Procul eſte profani, ecce clavis antrum aperit, ſi-

ſtite

ſtite parumper. Nam exuberans rerum absconditarum vapor exhalat, mortiferus ſatis. Non adeo velociori greſſu vobis introire licet, ne ſuffocemini. Siſtite aliquantulum, donec evaneſcat virus violentum nimis. Conſiderate interim opera Dei, non naturæ. Tu nomen Dei naturæ mutas, Dei opera magnalia conſideranda ſunt, & ut boni conſulas, admoneo, ne a nimio deſiderio tractus in Centrum traharis, & præceps ruas.

Author Sympathiæ antiquos imitatus Philoſophos, qui, cum ſecreta reperiſſent, ne ad pravorum hominum notitiam pervenirent, variis multisque modis ea occultabant. Quæ in multorum manus deveniunt, multis ſcatent mendis. Conſultiſſime equidem actum. Cum vero ſympathiæ liber variis expoſitus fuiſſet hominum palatis, varie tamen de illo multi ſenſerunt, eaque ſe legiſſe præ gaudio publice profeſſi ſunt, quæ non ante annos plurimos in aliis compererant Codicibus. Suæ nihil ominus voluntati non plane ſatis factum fuiſſe clamarunt. *Viderunt namque metalla Planetis dicari, Planetas lapidibus accommodari, lapides metallis, Metalla lapidibus deſervire.* Sed quo fine, qua utilitate, minime perveſtigare, & invenire potuerunt. Quid tabella illa ſeptem annulorum indicaret, ad eorum cognitionem minime pervenire potuit. Aliunde præparatio Metal-

lorum, diſpoſitio lapidum Sympathiæ adinuicem, concurſus qualitatum, uniformitas nominum, deductio vocum, applicatio formarum, receptio influxuum, & prope alia infinita, quæ hinc inde ſparſim in volumine Sympathiæ conſpiciuntur, conſideranda veniunt. Hinc animorum noſtrorum antiqua illa ſciendi voluntas, immortale deſiderium, & rerum occultarum anhelitus adeo cruciat, torquet & clamat, ut ad aures curioſi viri clamor devenerit, qui labore ſuſcepto quæſivit, inveſtigavit & cognovit, prout author in Pag. 316. dicit. Quæras & invenies, non ſine magno, eximioque labore, aperiendi Antrum Naturæ clavem adinuit, non a veriſimili prorſus omninoque alienam. Veriſim, equidem foret, ſi hoc ab Authore peractum fuiſſet, ut plurimum & a plurimis ejus præcipuisque amicis rogatus fuerat: Verum ille principiis inſiſtens defendit ſe, aſſeverando, ſe nil aliud ſentire, quam quod ad litteram apparet (& revera dicit, tamen ordo neſcitur) nil ſub velamine aut ambage ſcripſiſſe: Si quis vero alia reperiſſe jactatur, nugas, vanitates, impoſturas eſſe ab omni ſua mente alienas. Ne igitur in vanum cucurriſſe videar, bravium hujus curſus præ cæteris conſequi ambio, meam qualis cunque ſit illa voluntatem oſtentare, quam etſi alienam a ſuâ Author dixerit, ſuam tamen a meâ non alienam eſſe cenſeo.

Du-

Dubium non eſt, quin Author Sympathiæ pro ſui ingenii acumine & ſubtilitate, ea inveſtigavit & adinuenit, quæ pro humano captu aliis nunquam, etiam per mellle annos innoteſcere potuiſſent. Nam ex antiquiſſimis probatiſſimisque Authoribus ea percepit & adinvenit, quæ ex varietate & novitate productionis potius incredibilitatem quam admirationem pariebant. Unde rumor de illius doctrina adeo crevit, ut etiam apud peritos plurimos humanas vires excedere credita ſit. Et propterea volens ſui ingenii aliqua digna monumenta poſteritati relinquere ac immortalitati conſignare ſic eum adnotare oportuit, ut conceptam de ſua ſcientia opinionem deſtrueret, & penitus adnihilaret, ut ipſemet in variis ſuæ ſympathiæ locis enunciat, ut in epiſtola ad omnes, prope medium, & in folio. 248. apertiſſime proteſtatur. Equidem cum ſit religioſus Romanus caute propter cucullatos & ſcrupuloſos incedendum illi erat, cum in rei veritate ubique terrarum & nationum optimum adeo Catholicon Romanum ſe exhibuerit, & tali charactere ſit munitus, Cruce videlicet alba, ut aliter dici minime poſſit. Semper integerrime & religioſiſſime vixit, & varius nationes vidit & cognovit varias inquam & in Religione & in fide ſed ſemper etiam ſicut malus in lignis ſylvarum, inconcuſſus, ſtabilisque

permanſit. Ea vero quæ exanavit ita exa-
nanda fore cenſuit, ut ſcandalum puſillis
non gigneret: Omnia tamen non niſi ca-
tholica & ſanæ Doctrinæ. Etſi admira-
tionem tribuit, non æque omnibus, ut ip-
ſemet c. 10. Symp. forſitan de ſe ſcribens,
ait: Sunt equidem quorundam hominum
præclara ingenia &c. usque in finem pe-
riodi. Et ſimiliter in epiſtola ad omnes
circa finem conſilium dat, ut non libere,
quod poſſidetur, coram omnibus propale-
tur. Quibus rationibus ſecreta Magiæ
naturalis per Aſtrologiam abſcondiſſe cre-
dibile fuit, & occultandi modum inveniſ-
ſe, qui fuit, ea tantum ſcribere & adnota-
re, quæ potius ad aliorum opinionem con-
trariandam pertinerent, & ordine in or-
dinato obſervato, confuſionem in rebus
Magicis parerent, ut alia via crederetur,
quod in una minime judicabatur. Hinc
eſt, quod Sigilla, Imagines & Figuræ, tam
Aſtrologicæ, quam Magicæ ante libros
Sympathiæ videntur, de quibus ipſe dolore
demonſtrans ſummopere gaudet, ac ea-
rum inventores vera adnotaſſe ac ſcripſiſ-
ſe dicit, ut in Epiſtola Lazari Mozenighi
prope principium. In quibus locis licet
appareat, nullius valoris & utilitatis illas
eſſe, tamen ut bonæ & perfectæ ex inven-
tione laudantur. Verum enimuero non
niſi naturalia docet & Magiæ naturalis ope-
rationes, quæ per Aſtrologiam operantur.

Fal-

Falſis characteribus non utitur, impias conjurationes non adhibet, pacta noxia deteſtabiliaque non annuit: denique non niſi vera, abſoluta, & pura naturalia a principiis Aſtrologie fluentia, & ab influxu planetarum currentia. Influxus etiam Schola Theologorum confitetur, neceſſitatem vero illis imponere abſurdum impiumque cum illa dicimus. Ut igitur ſecreta in libro Sympathiæ contenta per clavem demonſtrem, aliqua paucis adnotanda ſunt, quibus cognitis facilior patebit ingreſſus.

Primo Author Sympathiæ, volens demonſtrare vim & virtutem Metallorum & lapidum ſelectorum cum Planetis maximam extare, ut qui ſit lapis et quomodo Metallo Planetario ſibi congruo aptetur: Annulorum Fabellam ſcripſit & depinxit, ut inſpicientibus per inveſtigationem innoteſcat aliqua occulta ibi demonſtrari, & inveſtigatione digna reperiri. Nam Sympathia illa ab ipſo antiquis nuncupata non ſine aliqua probabili & vera ratione ab antiquis Philoſophis adinventa & via naturali ea agit, quæ ſupra captum naturæ apparent. Ex tali namque poſitione opus naturæ ex Metallis & lapidibus ad effectum ſupra naturalem ex Planetis poſſe ferri adinuenit, & ſummis antiquisque Philoſophis conſultis Magiam Aſtrologicam adaperuit, & per influxus in Metallo & lapide receptos effectum producere de-

monſtravit, ut in folio 259. ſympathiæ apparet.

Secundo demonſtravit, qui ſint ſeptem lapides Planetarii, vere & non fictitie ideo Sympathiam inter illos & Planetis demonſtrat, ut in libro Sympathiæ folio 296. apparet. In quibus eorum proprietates, tam ſolas quam unitas docet, & quomodo ſint eligendi, ut perfecti cenſeantur folio 199.

Tertio, volens omnimodam ſcientiam detegere per negationem veritatem demonſtrat. Ideo confutando opinionem Philoſophi Balemis, illam demonſtrat & declarat, & de præparatione Metallorum & de purgatione, ut pura exiſtentia ad opus Aſtrologicum accommodentur & diſponantur. Chymicam item in velamine aperit, & tamen chymicæ ſecreta perfectiſſima & vera docet fol. 291. usque in finem, in quibus illa admirabilia in arte chymica detegit, quæ usque modo a nemine fuere libata, neque credo cognita. In Particulari de vivo Argento, quod in alia Metalla transformetur ut operi Magico per Aſtrologiam deſervire poſſit.

Quarto qua hora & ſub quo Planeta id fieri debet, in opinione Balemis confutanda demonſtrat & elucidat folio 291, quæ quidem via Aſtrologis erit nobiliſſima, cum de horis Planetariis ſit ſermo, quæ horæ quomodo perquirantur & a quo tem-

tempore ſit enumerandum, periti in arte bene norunt, ideoque ut prolixitatem vitemus, reticebo.

Quinto, idem de lapidibus cælandis & ſculpendis docet non ſolum veram illorum electionem & perfectionem, ſed viam & ordinem ut pag. cap. 9. Sympathiæ docens etiam, quomodo virtus Planetarum, & virtutes lapidum & Metallorum ſimul unitæ efficaciorem effectum producere valeant.

Sexto figuræ ſeptem Metallorum apparent in libro 3. de lapidibus cap. 12. in quo ſigillatim cuncta videntur & deinceps in Sigillis aliorum Philoſophorum ibi appoſitis demonſtrantur. Ibi de triplicitatibus, de figuris, de ſtellis, & de ſingulis ad Magiæ naturalis Aſtrolog. neceſſariis apertiſſime diſſeritur.

Septimo docet, quomodo Planetæ valeant ad virtutes in Annulis, & quæ ſit cuilibet Planetæ propria virtus & efficacia, & quales effectus producere valeat. fol. c. 9. Symp. Ubi de eſſentialibus Planetarum qualitatibus non inconſulto diffuſius agit. Ad quorum majorem notitiam hæc infero. Saturnus habet ex bonis Agriculturam, Fodinas Metallorum, theſauros & ſimilia. Ex Perſonis Senes, Agricolas, Foſſores & ſimiles. Iupiter ex rebus dignitates Eccleſiaſticas & ſeculares, juxta ſuam poſitionem & configurationem regna, juſtitias, hono-

res & ſimilia. Ex perſonis magnanimos, manſuetos, Prælatos, Præfectos & ſimiles. Mars ex rebus, rixas, militiam, robur & ſimilia. Ex perſonis milites, audaces, prædones, & ſimiles. Sol in rebus magnarum poteſtatum, regnorum, & ſimilium eſt ſignificator. In Perſonis Regum, Principum, magnatum & ſimilium. Venus ex rebus, amorem, affabilitatem poſſidet. In Perſonis manſuetos, amantes, muſicos. Mercurius negotia, Mathematica ſtudia. Ex Perſonis Studioſos, artiſtas, ingenioſos, mercatores. Luna, quæ in aquis & locis humidis, itinera. Ex Perſonis humiles, viatores, peregrinos, piſcatores &c. Ex quibus apparet, quibus configurationibus Planetarum ſit conficienda Ars, ut Magia Aſtrologica per effectus demonſtretur.

Octavo demonſtrat cap. 9. Symp. quæ virtus ſit in lapidibus Aſtrolog. accommodata, & adducit proprietates mixtas, ut in textu usque ad finem periodi. *Ex trina armonia, lapis, Metallum & Planeta apparet.* Fol. 323. per totum Cap. 8. ubi varia & mira ſecreta Magiæ naturalis apparent.

Nono negando influxus poſſe aliquid boni agere, non enim negat influxus abſolute, cum ſit ſuum aſſumptum firmiſſ. docet modum faciendi & recipiendi verum & eſſentiale punctum. Nam in folio 482. dicens nullum hominem poſſe verum punctum alicujus Planetæ vel aſpectus expreſ-

ſe ex illorum velocitate recipere, inſinuat id poſſe fieri & aſſequi cum formis jam præparatis & diſpoſitis, ut in ipſa conjunctione & configuratione Planetarum & ſignorum, non celando, ſed imprimendo ſtatim influxus recipiatur, ſi in Metallo id faciendum eſſet. Si vero in Lapidibus ſufficit, ut in puncto congruo inſculpantur Lapides jam præparati & diſpoſiti: per horam & punctum Planetæ proprii celari & ſculpi imaginem ſive ſignum congruum, ut infra oſtendetur. Si vero in tempore conjunctionis & configurationis opus non terminabitur, cum jam major pars & præcipua ſit completa in hora & puncto debito.

Decimo, docet modum certum, quomodo influxus a parte ſuperiore in inferiora attrahantur. Nam c. 10. Symp. ſcalam admirandam deſcribit, unde per decem gradus mens unita corporibus cæleſtibus id poſſit aſſequi. Nam in hora & puncto alicujus Planetæ, ſub cujus imperio & dominio formandæ ſunt imagines Metallorum vel lapidum, ſic & totaliter debet eſſe diſpoſitum, præparatum, & in ſemetipſum unitum, *ut mens & anima adeo ſuperioribus corporibus uniantur, ut inviſibili via & ſpirituali medio anima ipſa, ſive mens* (quæ ab authore c. 10. Symp. *vocatur cor cordis & anima animæ*) percipiat intelligentias illius orbis motrices fol. 336. & in ipſis productioni-

bus uniantur, ut per naturalem obedientiam influxus animæ operatrici obediant & decurrant, quæ omnia verbis obſcuris in ſcala demonſtrat. Hæc omnia ſub dio ſunt operanda, ut influxus libere deſcendant, & facili via percipiantur, ut folio 367 & 336. clariſſime docet dum *de aere medio copulativo loquitur.* Quæ omnia clariſſime demonſtrant viam ad operationem Magicam per Aſtrologiam. Nam in folio 471. per totum usque ad finem, per trinam intellectionem ad unicam operationem facili methodo pervenitur, qua de cauſa folio 332. cap. 8. per totum diſcurre, & varia ſecreta Magiæ deteguntur, *trina armonia, Lapis, Metallum & Planeta.*

Undecimo, quando diſputat de motu Planetarum, de qualitatibus & formis elementorum, & de ipſis propriis Elementis folio 395. exemplificat de homine, & de forma, puta de anima, quæ ad Magicam Aſtrologiam conveniunt, nempe de unione mentis ad Aſtra, & quomodo cognoſcuntur operationes ad diverſos effectus. Hoc tractat in dicto fol. & cap. ſeptimo, in quo capite quantæ continentur litteræ, tanta ſecreta vigent: ideo caput illud maxima indiget conſideratione.

Duodecimo in folio 241. ubi de præparatione Metallorum diſſerit, præclara & mira admodum enunciat, *& non abs re de vivo argento in plumbum converſo.* Et folio

242.

242. dicit ſe non dixiſſe ſine aliqua ratione & neceſſitate, cum ex vivo Argento opera Mercurii debent operari. Et neceſſario tale Metallum ad operationem accommodandum erat. Ex quo valde venit conſideranda talis doctrina. Nam nullus Author a principio & origine Scientiarum occultarum tam admirabilem neque docuit, neque tractavit, ſed in operationibus Mercurialibus alia Metalla accommodabant, quinam ſtannum, alii Aurichalcum, alii plumbum, & alii alia ſomniabant, non tamen opus ad perfectionem ducere valebant, cum non de Metallo Planetæ proprio operabantur: Author nova donans, brevi via id poſſe fieri demonſtrat.

Ultimo non abs re librum Sympathiæ præcedunt ſigilla, imagines & figuræ diverſorum Aſtrorum, ex ſumma neceſſitate id factum fuit. Cum in illis omnes configurationes, triplicitates, poſitiones, & valores ſyderum appareant: & illorum figuræ & poſitiones a quibus, & cum quibus, quilibet in Aſtrologia peritus operari valebit, figuras conſtruere, imagines formare, & in Magia Aſtrologica mirabilia perpetrare, ut fol. 143. Cap. 8. & deinceps usque in finem libri, quibus cognitis apparebit via operationis, prout in demonſtrationibus ſequentibus in particularibus figuris & annulis patebit.

His ſic aptatis clavis patet, ad aperien-

dum

dum antrum Naturæ adeo apta idoneaque, ut nil deſiderari poſſit. Tamen antequam ad ultimam notitiam deveniatur, lectorem admonitum volo. Nam quemadmodum ex multa lectione & inveſtigatione, multo labore & anguſtia hæc acquiſivi: ſic ne in profanis vaniſque actionibus aptentur, deprecor, ne cuilibet petenti detur, ne avaritiæ quolibet genere animetur, ne profano laſcivoque amore vincatur, ne denique taliter operetur, ut profanentur & evaneſcant. Nam licet clavis datur, non tamen niſi peritiſſimis Aſtrologis intrare conceditur. Non enim niſi per Aſtrologiæ principia operandum erit. Talis enim magia naturalis in configurationibus poſitionibuſque Aſtrorum conſiſtit ſuperſtitionibus quibuſcunque remotis & relictis, qui enim recte, optimeque ſuum influxum recipere ſciverit, tutiſſime finem ſuæ intentionis acquiſiverit prout in decima notatione diximus. Nempe artifex in Principio artificii ſemper intentionem fixam immobilem & unitam fini ſuæ voluntatis operatricis, ut *anima & mens attrahant influxus aere mediante ſub dio*. Ad Aſtrologos ſermo, ut, quæ non neceſſaria ſunt, ſic tractent & revolvant, ut non in judicium magni Dei incidant, & Authorem Sympathiæ ſummopere lædant. Clavem trado, ſeræ alligatam trado, ſera non diſſecanda, ſed ad tempus aperienda. Ad praxin igitur accedamus.

Vo-

Volens quiſque annulum Saturni formare, ut per illum aliquos effectus videre poſſit, ſive imaginem & Sigillum, ſic debet agere.

Diſpoſita mente & adeo unita in ſemetipſa, ut non aliunde vacillet, accipiat primo Plumbum Metallum Saturni, hora ſaturni, ſive matutina ſive pomeridiana, Saturni in ſua exaltatione non combuſtus, non offenſus a radiis noxiis, in bona configuratione, melioreque aſpectu, prout Aſtrologi in electionibus facere ſolent, & illam horam eligant; quam meliorem cognoverint, aſcendentem cum decimæ Domino fortificent, & his ita peractis, oportet, ut luna ſit in capricorno, vel prope, tunc fundant plumbum & præparent, ut in libro Sympathiæ dictum fuit, quo præparato, reponant in capſula plumbea, panno lineo nitido cooperto, omnia agantur ſub dio vel in loco undequaque aperto puta in aliqua Galeria aperta. Similiter agatur de Turcheſia, quæ eligatur, ut dictum fuit ſuo loco Sympathiæ, ſimiliter reponatur ſimul cum Plumbo. Expectandum iterum, donec Saturnus configuretur cum potentiſſimo aſpectu, fortis, potens, & in majori ſua exaltatione, quia, quanto potentior, eo efficaciores influet influxus. Tunc hora opportuna, in qua conjunctio optima erit, incipiatur lapidem ſculpere & ſignare. Hoc pacto ſi annulus faciendus ſit, in

lapi-

lapide pro ſua capacitate & magnitudine illam figuram ſignabis, quæ Saturno propria & peculiaris dicitur, vel ſaltem proprius illius intelligentiæ Character: ſi hoc opus ab aliis artificibus faciendum venit, curandum erit, ut ipſemet Artifex mentem unitam habeat operi, & operandum erit hora congrua & propria dictæ bonæ configurationi. Tamen tumet ſemper tuam intentionem in opere manda. Finito opere lapidis fac ſimiliter de Metallo, adeo ut omnia ſimul correſpondeant, operando in fuſione Annuli eadem via, ſicut prius feciſti in deſcenſu influxuum ſignando characteres conjunctionis intus in Annulo. Si rite peregiſti, effectus mirabiles inde apparebunt, & qui ſupra vires naturæ credantur, prout dicetur. Eadem via tenenda erit in operationibus aliorum Annulorum, ſive Imaginum & Sigillorum, obſervando methodum in adnotatis deſcriptum.

Ad inveniendam pecuniam abſconditam in quovis loco.

Multi quærunt Theſauros via impia & infanda, nempe per conjurationes ſpirituum malignorum, & aliorum modorum indebitorum & fallaciſſimorum. Illis modis relictis tantum annulus Saturni rite & debite peractus ſufficit. Nam in annulo Saturni data figura Aſtrolog. in electione peracta, pergas ad locum pecuniarum, *videbis effectus inde apparere, & a nemine impediri poſſe.*

Ut

Ut ſecreta revelentur.

Habeas Annulum Saturni in digito, quiſquis libenter revelabit tibi, quicquid ab illo deſideraveris. Sic etiam deferenti hunc annulum omnia ſaturnina opera obedient, etiam homines. Nam ſicut Saturnini a Saturno denominantur, ſic Saturno ipſi obedire in occultis tenentur. Unde qui defert Annulum, ſeu imaginem, vel ſigillum Saturni Saturnum quodammodo repreſentare videtur, unde ab aliis veneratur & honoratur, tanquam eſſet ab illo denominatus. Si quis cum tali annulo, ſive imagine tetigerit aliqua comeſtibilia, & data in eſu fuerint, vel immixta alicui liquori, ſanant infirmitates melancholicas.

Hæ & ſimiles de talibus annulis, erunt virtutes & proprietates, quæ ut permanere valeant diu, & non perdant efficaciam, erit conſervandus magna cum reverentia & decore, non feras continuo tecum, ne polluaris, & Annulus ſimiliter, nec cubes cum muliere, neque coitum exerceas, neque quando pergis ad venatum. Et ſimiliter dico de cæteris Annulis Planetarum.

Annulus Jovis fit eodem modo ut dictum fuit de ſaturno, mutatis mutandis, nempe Metallo & Lapide. Iupiter peroptime collocatus, liber ab omni maleficio, non combuſtus, non retrogradus, luna in ſagittario vel prope, figura vel character ſicut de ſaturno dictum fuit: in Metallo inſcul-

pas

pas ſignum illius conjunctionis, prout in figura electionis inſpexeris.

Annulus iſte deferenti dat honores, dignitates, reverentiam, & dilectionem apud omnes, & proprie apud ſupremos Proceres, & in dignitate conſtitutos. Dat etiam gratiam & benevolentiam, dummodo bene tractetur, ut dixi. Confert bonam fortunam in aucupio, tam vola tilium quam terreſtrium, & cuncta opera a fine dependentia obedient illi. Omnes honorabunt deferentem, & quando loquetur, admirationem inducet.

Annulus Martis fit de Metallo & lapide Proprio, hora & tempore congruis, luna in capricorno exiſtente, vel prope: ipſe ab omni maleficio aſpectu alienus, fortis potens, liber & dominans: fortunabis aſcendentem prout in hora tuæ electionis, accommodando omnia ut ſcis per viam Aſtrologiæ. Signum & character erit prout in ſigillis Planetarum videbis fol. 191. In ferro ſive in annulo ſculpes ſigna illius triplicitatis prout in figura electionis, adeo ut carnem tangant. Virtus hujus Annuli, ſive ſigilli, ſive Imaginis multum valet & particulariter ad victoriam contra omnes inimicos, tam occultos, quam manifeſtos: in prælio tam publico, quam privato victorem facit. Omnia opera Martialia illi obedient, prout ſupra dictum fuit. Annulus ſolis fit de Metallo & lapide illi pro-

prio

prio & congruo: operabitur, die & hora Solis, in ſua exaltatione, non offenſus, non læſus, non denique male affectus, luna in Ariete, vel prope & operando mentem ſive animam (ut dixi) uni operationi. Signabis metallum ſigno melioris figuræ, & fortunæ & habebit multas & prope mirabiles virtutes, præcipue coram Regibus & Imperatoribus: nam deferenti mirabiliter auxiliabitur, & quicquid voluerit, impetrabit, præcipue a perſonis ſublimioris ſtatus & præminentiæ: tunc cuſtodiatur nitide, purusque exiſtat & vivat, alioquin profanabitur, in Symp. fol. 397. Præterea in reconcilando diſſidentes mirabilia perpetrabit, omnia denique opera Solis illi obedient, prout in ſeptima adnotatione dixi, ratione Planetarum, & in rebus, & in Perſonis.

Annulus Veneris fit de Metallo & lapide ſibi convenienti, hora & tempore propriis, fortunabis Aſcendentem cum Domino decimæ vel undecimæ auferendo ab illo omnem malum aſpectum, ipſa vero potens, libera, non conbuſta neque læſa, *luna in libra vel prope exiſtente.* Figuram ejus invenies loco ſolito characterem illius ſignabis in Metallo ponendo ſignum fortius & validius in Metallo, ut carnem tangat. Effectus & virtutes hujus annuli ſive ſigilli & Imaginis erunt mirabiles, nam tangens quem volueris, juxta tuam intentio-

nem amaberis, miraberis, & gratiam a mulieribus acquires. Omnia venerea, tam in rebus quam in Perſonis deferenti obedient, valet præcipue in matrimoniis contrahendis, tam mulierum quam virorum, a quibus ſummopere diligetur, pacem & concordiam cum diſſendentibus componet, & conſilium illius quaſi oraculum audietur. Cætera vide de aliis annulis, ubi etiam de iſto. Annulus Mercurii conficitur ex Metallo & Lapide ad ipſum ſpectantibus. Argentum vivum primo præparabitur præparatione in Symp. demonſtrata fol. 232. ut ad operationem aptetur, & malleationem ſentire poſſit, quo diſpoſito ad Magiam Aſtrologicam deveniendum. Tamen ad fixandum vivum Argentum incipies operationem in die & hora Mercurii, ipſe bene affectus, & non retrogradus, ſufficit tamen incipere in tali configuratione ſin autem, parum refert, dummodo mens ſit diſpoſita & unita operationi. Accipias igitur vivum Argentum præparatum, fac ut de aliis Metallis jam feciſti, ſimiliter de Lapide Mercuriali: In qua operatione expectandum, ut configuratio Mercurii ſit æque peroptima, ut de aliis Planetis dictum fuit, eligas diem & horam, figuram componas, & fortunabis aſcendentem via meliore, *luna vero in Virgine vel prope exiſtente, valeat ad acquirendam doctrinam incluſus ore,* ut inde per meatus ſpirituales ad partes memo-

memoriæ & cerebri aſcendat, & acquiſitionem eorum quæ ſtudes, faciat; revelabuntur profunda & occultiora myſteria & intelliges faciliori via dicta ſummorum Philoſophorum, & altiora totius ſcientiæ ſecreta tandem omnia opera Mercurialia, tam in rebus, quam in Perſonis deferenti obedient, dummodo debito & recto modo omnia peragantur, in Mercaturis venditionum & emptionum fortunabitur, in ludo etiam efficiet lucrum, & pecunias acquiret, vel ſaltem de ſua non perdet.

Lunæ Annulus conficitur de Metallo, & de lapide ſibi convenienti, debet fieri ipſa in plenilunio exiſtente, ab omni mala configuratione aliena, non læſa, non affecta, ſed per omnia optime configurata hora & die congruo: In electione illa eligatur hora, quæ magis ſit favorabilis, & in ſigno in quo habeat aliquam dignitatem, fortunabis aſcendentem cum domino ſeptimæ, & tale ſignum in Metallo prope lapidem ſculpas, via jam demonſtrata, quæ omnia ſi rite & recte peragantur, Annulum ſive Sigillum vel Imaginem habebis ad omnia opera luna ſufficientiſſ. & fortiſſ. & tam in rebus, quam in Perſonis valebit, pro itinere, tam in mari quam in terra validiſſ. exiſtet, & in periculis in illis occurrentibus ſummopere opem ferendo auxiliabitur. Cætera quære ab univerſalioribus.

Hæc ſpectant ad operationes Annulorum,

Imaginum, & Sigillorum, quæ ab Authore ſympathiæ ſparſim in ſuo libello ſunt poſita, & exarata. Jam via modus & tempus fuerunt demonſtrata, quæ ad alias operationes Magicas Aſtrologicas ſpectant, via patet, facile eſt adinuentis addere. Sed cum jam via præparata & diſpoſita appareat, ne in vacuum lapides elegiſſe tædeat, etiam imagines & ſecreta Budaſari ſummi Philoſophi inferam, qui libellus licet Ptolomæo inſcribatur, non tamen ab illo fuit compoſitus.

Pro quarum intelligentia advertendum quod, quando formandæ ſunt imagines, debetur eadem via obſervari, quæ in ſuperioribus Annulis obſervata fuit, tam in Metallis præparandis, quam in aliis rebus accommodandis, & de rebus & Perſonis pro quibus faciendæ ſunt imagines, illis Planetæ ſunt accommodandæ, qui talibus convenit verbi gratia, ſi ad amores, veneri, ſi ad arma Marti, ſi ad honores, Jovi, & ſic de ſingulis, prout in ſeptima adadnotatione dictum fuit. In electionibus vero illa obſervabis, quæ neceſſaria & opportuna videbis. De verbis proferendis aperte non eſt neceſſe abſolute, ſufficit tantem unionem mentis & intentionis ad opus accommodare, ſunt tamen appoſita, ut per illa intentio intelligatur.

Creator omnium altiſſimus in firmamento poſuit ſtellas, quibus virtutes magnas

gnas donavit, infundendi in inferiora, diverſarum operationum effectus, quos qui ſtudioſa inquiſitione perquirunt, intelligunt multa, & mirabilia operari valebunt. Qui autem alienus fuerit a cognitione Aſtronomiæ, impedietur ab operatione Magiæ Aſtronomicæ & ſcientiæ Imaginum, quæ omnibus ſcientiis eſt major, altior & profundior. Nam per eam perpetrantur maxima mirabilia ab illis, qui exactiſſime illam norunt. Nam *quemadmodum corpus ſine anima non movetur, nec anima ſine cibo in corpore ſubſiſtet;* Ita ſcientiæ omnes ſine cognitione Aſtrologiæ non adminiſtrant intellectui lumen prudentiæ, nec elevant illum ad cognitionem mirabilium ſummi opificis, qui omnium eſt cauſa abſolutiſſima ſine principio. Erit ergo neceſſaria ſcientia Aſtrologia ad cognitionem Magiæ. Cum autem operari volueris, in ſcientia imaginum, ea conſideres quæ in adnotatis dicta fuerunt, & ſcientias ab aliis Philoſophis traditas ſcrutaberis, ne quid minimum defeceris, qui enim in paululo defecerit, factus eſt omnium deſtructor. In compoſitione imaginum illa met ſunt conſideranda, quæ in annulorum factione dicta fuerunt. Imagines tantum ad bonum effectum inferius demonſtrabo, non autem in peſſimam operationem: tamen contrariorum eadem eſt via. Time ergo Deum, memor fandi atque nefandi.

Incipiunt ſigilla duodecim ſignorum viri Mathematicis & Magicis operationibus expertiſſimi.

Antiquorum ſolertia Cœlum in duodecim partes diviſit, & hoc totum Zodiacum, partes vero totius Zodiaci ſigna appellavit. Sol autem totum ſigniferum in anno percurrens in quolibet ſigno triginta diebus movetur, in quolibet totidem gradibus manere dicitur, & quasdam in inferioribus agere poteſtates, in quibus diverſi effectus fiunt in operationibus Magicis, per Imagines, annulos & ſigilla, & licet de his omnibus antiqui ſapientes multa & varia ſcripſerunt, tamen cum ſatis obſcura ſint eorum dicta, placuit mihi nudis & ſatis apertis verbis duodecim ſigilla hic per ordinem exponere, ſecundum motus Solis in quolibet Signo Zodiaci cum effectibus ſuis.

Signum Arietis.

Aſpice introitum ſolis in Arietem die 21. fere MenſisMartii, hora Meridiei, & tunc accipe aurum vel Argentum puriſſimum, & funde Sigillum rotundum dicens inter formandum, Exurge Lux Mundi, JEſu Chriſte, Agnus Dei Veri, qui tollis peccata mundi, illumina tenebras noſtras, ut cognoſcamus te per mirabiles effectus operum manuum tuarum. Deinde cum factum fuerit, ſculpatur ſigillum ipſum *Sole* exiſten-

exiſtente, *in Ariete & Luna in Cancro vel Leone* in una parte, & in alia parte ſicut aliud eſſe cernis, formatur. Inter ſculpendum autem dicas ſemper repetendo: O Deus Creator omnium, qui firmamentum pulchritudine ſtellarum formaſti, conſtituens eas in ſigna & tempora, infunde virtutem tuam operibus noſtris, ut per opus in eis conſequamur effectum. Virtutes hujus ſigilli ſunt multæ & valde mirabiles, quas ego ſæpe in multis expertus ſum, & paucis revelavi, quoniam ſcio, quam multis incredibiles videntur eorum effectus propter facilitatem operis. In primis valet contra omnes dolores capitis, & contra rheumata & fluxus, & confert fræneticis, ſquinanciis & paſſionibus oculorum, portans ipſum circa caput, ſi cuſtodierit ſe ab immunditia & luxuria, valebit contra inimicos & maleficos, fulgura, tempeſtates & tonitrua, auget Lucrum, & bonam fortunam, & in cauſis victoriam præbet, & ad multa alia valet quæ ſapiens experientia inveniet.

Sigillum Tauri.

Sigillum Tauri fit ex auro vel argento, & formabitur Sole in Tauro in prima facie exiſtente, ante ſextum gradum Libra aſcendente, & venere in Tauro, vel in libra exiſtente, cum bono aſpectu lunæ, ſereno aëre, ſole ſplendente, & dicatur interr formandum,

dum, Exurge Domine Deus meus, & Pſalmos Cœli enarrent, ex integro. Hoc autem ſigillum Tauri multarum conſtat eſſe virtutum & mirabilium effectuum, & maxime valet contra infirmitates oculorum, & præſertim pellicularum in oculo naſcentium, & omnes eorum malas diſpoſitiones & contra omnes Paſſiones colli & tumores gutturis mirabili effectu valet, ſanat & ſcabiem, & pruritum capitis, & alios morbos multos. Debet autem portari ad collum pendens, facitque portantem audacem, fortem, & in omnibus fortunatum.

Sigillum Geminorum.

Sigillum Geminorum fit ex auro vel argento, Sole exiſtente in Geminis, & luna in Ariete, vel & ſit Cancro, Mercurius in Geminis & ſculpatur ab utraque parte ſigillum in forma ſubjecta in quolibet Latere unum & quando Materia pro rotundo Sigillo feritur, dicito, Exurge Domine JEſu Chriſte Sol juſtitiæ in præcepto, quod mandaſti: & Synagoga populorum circumdabit te. Et dic illum Pſalmum totum: Deus meus in te ſperavi. Hujus autem ſigilli virtus mirabilis valet contra morbum cancri & fiſtulæ, ad manuum quoque infirmitates & ad omnes paſſiones humeri & brachiorum, & ad omnes pene morbos & infirmitates infantum.

Sigillum

Sigillum cancri.

Sigillum cancri fit ex auro, vel Argento, Sole exiſtente in Cancro, & luna in leone vel in Scorpione in bono aſpectu Mercurii, & inter faciendum dicito: Exurge Domine, Deus meus, & exaltetur manus tua: ne obliviſcaris pauperum. Et Pſalmus: Confitebor tibi in toto corde meo, narrabo omnia ex integro. Hoc ſigillum cancri valet contra omnes infirmitates cordis, pectoris, ſtomachi, pulmonis, ulnarum, arteriarum, coſtarum, & pleureſin, & contra vomitum ſanguinis.

Sigillum Leonis.

Sigillum Leonis fiat ex auro vel argento, Sole exiſtente in Leone ipſo aſcendente, & luna in Geminis, & ſit Jupiter in aliquo angulorum. Inter operandum dicito: Exurge leo de tribu Juda, & intende Domine mi, Deus meus, & Dominus meus in cauſam meam. Et hæc figura eſt de utraque parte ſculpenda. Valet hoc ſigillum contra omnes paſſiones ſtomachi & lateris dorſi, & renum, & contra nimium fluxum menſtruorum & febres acutas in ardore ſolis, & contra omnia apoſtemata.

Sigillum Virginis.

Sigillum virginis fit ex auro, vel argento, Sole exiſtente in virgine, & luna in cancro vel in capricorno, & inter operan-

dum dic: Exurge Domine adjuva nos, & redime nos propter nomen ſanctum tuum. Et ſubjunge Pſalmum : Deus auribus noſtris audivimus. Hoc ſigillum valet contra dolores ventris, & colicam paſſionem & ſedat cito oppilationes hepatis & ſplenis, & dolorem inteſtinorum.

Sigillum Libræ.

Sigillum libræ fit ex auro vel argento, ſole exiſtente in libra, & libra in capricorno, vel Aquario, & inter operandum dic: Exurge Domine in miſericordia tua, & exaudi me. Et ſubjunge Pſalmum totum, Dominus illuminatio mea. Hoc ſigillum inſidias dæmonum fugat, & proſperitatem in mari & in terra præſtat portanti ſe, & facit ad amorem virorum ac mulierum, & maleficia in domo prohibet & plura.

Sigillum Scorpionis.

Sigillum Scorpionis fit ex auro vel argento, ſole in ipſo exiſtente, & luna in capricorno, & inter operandum dic. Exurge Domine, gloria mea, exurge Pſalterium & cythara, exurgam diluculo. Et Pſalmum, miſerere mei Deus, miſerere mei, quia in te confidit anima mea. Valet contra quartanam & tertianam, doloresque nervorum ventris, veſicæ, vulvæ & pudendorum, præſertim Epilepſiam, & alia plura.

Sigillum Sagitarii.

Facias ſigillum ſagitarii Sole exiſtente in ipſo, & luna in cancro, & dic. Exurge Domine JEſu Chriſte in occurſum meum, & miſerere mei. Et Pſalm. Eripe me de inimicis meis Deus meus. Valet epilepticis, Dæmoniacis, Artriticis, & amentibus, valet etiam contra flegma & choleram putrefactam, & multos alios morbos.

Sigillum Capricorni.

Cum ſol eſt in capricorno, & luna in libra, facias ex auro vel argento ſigillum capricorni, dicens, Exurge Dominus Deus meus, & libera me, quoniam tu es ſpes mea a juventute mea. Et Pſalmum. Deus in adjutorium meum intende.

Sigillum Aquarium.

Quando Sol eſt in Aquario & luna in piſcibus, facias ſigillum Aquarii dicens inter percutiendum Materiam, videlicet aurum vel argentum. Exurge Domine Deus meus, excita potentiam tuam, & veni, ut ſalvos facias nos. Et Pſalmum, qui Regis Iſrael intende. Hoc autem ſigillum valet generaliter contra podagram, & omnes infirmitates tibiarum, & crurum, & ad alios morbos plures.

Sigillum piſcium.

Quando ſol intrat piſces, fiat ex auro vel Argento ſigillum rotundum, & inter

malleandum dicito, Exurge Domine JEſu, Chriſte in requiem tuam, tu & arca Sanctificationis tuæ ſancta Maria. & Pſalmus: memento Domine David. Valet hoc ſigillum ad omnem ægritudinem pedum, generaliter, quocunque nomine appellantur, ſive podigra ſit, ſive alii morbi. Et nota primo quod inter ſculpendum ſigillum, bonum erit, quod Sol & Luna ſint in eodem ſigno, ſecundo quod dies ſit ſerenus, & hora Planetæ conveniens operationi, tertio ut ſancta verba non intermittantur, quia Orationes devotæ juvant, & mutant influxus ſtellarum, licet Ptolomeus in his non verba, ſed figuram cœli obſervet.

Hæ imagines omnes ut effectum in re propoſita ſortiri poſſint debent fieri ſub hora, ſigno & Planeta dominante illius rei, de qua, & per quam facere intendis imaginem, ſive ad fuganda animalia, ſive ad terrorem inimicorum vel ad fertilitatem, ſive ad quævis alia. De quibus omnibus in ſequentibus particularem notitiam damus: adeo ut ſi de Animali facienda erit, primo conſiderare debes animal illud cui Planetæ ſubeſt, & Planeta cui Metallo, & ſic ſimul junctis intentione & opere, bene operaberis: Si de civitate, vel caſtro de homine vel muliere, hora operationis accepta per electionem cognitam fortificando vel infortunando aſcendentem, cum Domo proprii Planetæ, vel cum Domino decimæ jux-

ta finem & intentionem agentis, quæ omnia inferius per exempla demonſtrabuntur.

Ad fugandos latrones, ſive ad deterrendos.

Adminuendam virtutem alicujus operis.

Ad fugandum ſerpentem, ſive draconem.

Ad fortificandum Civitatem ſive caſtrum.

Ad ſiſtendum equum in curſu,

Ad convocandos urſos ſive lupos in loco, ut occidantur.

Ad provocandum amorem vel odium.

Fortunabis vel infortunabis imaginem prout ſcis in hora electionis Imag.

Ut mulieres tranſeuntes ſuper imaginem, rideant & cantent. Imago de Plumbo in tertia facie cancri aſcendente.

Ut grandines non noceant alicui loco, Imago de ſtanno in tertia facie Cancri aſcendentis.

Ad congregandos Cervos & alios feras, Imago de cupro ſub leone in prima facie aſcendentis.

Ad ſanandas omnes febres & infirmitates. Imago auri ſub leone aſcendente cum Sole, in illius conjunctione.

Ut corvi conveniant ſimul. Imago ſtanni ſub Prima facie virginis, quæ ſit dimidia, alia dimidia ſub ſecunda ejusdem.

Ad fugandos ſerpentes. Imago ænea, ſub prima facie ſcorpionis.

Ad concipiendum filios. Imago auri, ſub prima facie ſcorpionis.

Ut canes ſuper tranſeuntes non latrent.

Ima-

Imago canis ex ſtanno ſub prima facie ſagittarii.

Ad liganda animalia ſylveſtria. Fac imaginem illius animalis ex cupro ſub ſecunda facie ſagittarii. Servato ordine, cui Planetæ animal ſubeſt.

Ad fortunandum venatores. Imago auri ſub tertia facie ſagittarii, juncta luna ſecum vel prope.

Ut homines ſimul læti permaneant. Imago ex Stanno in prima facie capricorni.

Ad fugandos mures, Imago Stanni ſub tertia facie capricorni.

Ad accipiendam piſcium multitudinem, fac ex plumbo, vel ex Stanno in prima facie aquarii, juncta luna ſimul imaginem piſcis.

Ad fortunandum apes ſive columbas, Imago ex argento in prima facie libræ.

Ut Ranæ taceant, Imago ex Plumbo, ſub ſecunda facie piſcium.

Ad fugandas muſcas, imago cupri in ſecunda facie Piſcis.

Cognitis igitur quæſitis illa ſunt quærenda, quæ ad fortificationem illius Imaginis neceſſaria erunt, nam formata imagine illius Animalis quem fortunare vel infortunare intendis, hora aſcendentis cognita, figuram Aſtrolog. ſignare oportet ſub aſcendenti illius ſigni, ſub quo Metallum erit dicatum, ad Planetam illius ſigni, prout Author ſymp. in folio 316. docet, Semper

per tamen intentionem præcedat opus, adeo fixe & attente, ut non vacillet, & influxus abſque ſuperſtitione ulla recipiantur.

Omnia namque per terminos Aſtrologiæ ſunt accommodanda, in punctis, horis aſpectibus, configurationibus & conjunctionibus, quod ſi quid minimum defuerit, opus dirimetur. Ideo ſapientes antiqui in Imaginibus perficiendis longo tempore utebantur & expectabant congruam influxuum receptionem. Ideo imagines perfectiſſimæ apparebant, & effectum veriſſimum demonſtrabant. Tempore præſenti ſi quis imaginem vel annulum formare deſiderat, & ſub hora vel ſub uno die perficere audet, metallum in ſe remanens nihil virtutis demonſtrare poteſt.

Habita cognitione perfecta, primo quærendum erit, ſub quo Planeta vel in rebus, vel in perſonis talis res conſideratur, dehinc cognito exactiſſime Planeta accipiendum erit Metallum illi proprium, aptabis Signo illius exaltationis, ſub facie illius exaltationis, ſub facie illius horæ, & periodi in quo facies figuram per electionem, fortificando aſcendentem omni via poſſibili, modo perfect. aptando Domos Dominibus Signa Signis, Planetas Planetis, & ſi tempus non erit congruum, expecta opportunitatem temporis, & horam certam tuæ electionis, & non pigeat expectare, dummodo opus, juxta tuam intentionem ter-

terminetur. Alioquin nihil boni perficere valebis. Trado exemplum, juxta quod ceteras figuras formare poteris.

Imago ad recipiendam ſubſtantiam. Cum ablatam volueris facere Imaginem hominis, qui petit ſubſtantiam, aut vi aut dolo ei ablatam, vel debitam aut negatam, aut volueris ut ei omnimodo reſtituatur, fac imaginem de Metallo competenti rei quæſitæ, puta ſi eſt pecunia, de auro vel argento: ſi eſt domus de ſtanno. Si eſt territorium, de plumbo: ſi eſt Mercatura, de vivo Argento præparato pro ut in adnotatis fuit demonſtratum. Et ſic de ſingulis metallis juxta petitionem rei petitæ. Incipiendo operari ſub aſcendente ejus interrogationis facies conjungere Dominum domus ſubſtantiæ, domino domus aſcendentis, ſitque inter illos receptio vel conjunctio a trino vel ſextili aſpectu, & ſi contigerit quod Dominus domus ſubſtantiæ ſit in ſignis obedientibus, & dominus aſcendentis in ſignis vel ſigno imperantibus, eritque opus fortius, ſigna obedientia, & imperantia Aſtrologi noſcunt. Fortunabis aſcendentem & dominum ejus, & dominum domus ſubſtantiæ cum luna, Dominus aſcendentis non ſit retrogradus, nec combuſtus, neque cadens, aut in domo ſuæ oppoſitionis, & non ſit impeditus a noxiis aſpectibus, & ſit fortis & angularis. Cumque juxta talem diſpoſitionem talem Imaginem perfeceris, ſerva eam.

De

De hinc facies aliam Imaginem, quæ erit ſignatura ejus, apud quem eſt ſubſtantia petita. Si enim fuerit apud Regem, incipias imaginem ſub Decimo aſcendente primæ imaginis. Et ſi fuerit apud alium Principem, vel amicum aut furem, aut contrarium, aut cœteros ſimiles, tunc incipies ſecundam imaginem ſub tali aſcendente, quod pertineat ad eum, apud quem eſt quæſita ſubſtantia & ponas ſignificatorem ejus, cui facis imaginem ſignificatori ſubſtantiæ ſecundæ ſecundæ imaginis junctam cum Domino aſcendentis primæ imaginis, ita ut recipiat eum, & ponas utroſque & fortunatos, & abſque impedimento, & ponas conjunctionem ejus cum primo trino vel ſextili aſpectu, & facies omnes malos ab eo cadentes, & fortunabis aſcendentem decimam & quartam, ſi potes, vel ſaltem aliquod iſtorum, & cum ſecunda Imago perfecta fuerit, ponas cum prima faciem unius cum facie alterius, & involvas eas in panno mundo, & ſepelias eas in medio Domus quærentis ſub ſigno fortunato, cum fortuna forti vertens faciem imaginis verſus ſeptentrionem, & ſi fuerit quærens multum ambulans, id eſt, ſi aliquando jungatur illi, apud quem ſubſtantia poſſidetur, tunc amabas imagines deferat ſecum quocunque ierit, & ſcias, quod ſi perfecte operatus fueris, cum intentione exiſtenti & permanente, ſubſtantem recuperabis.

Juxta hunc ordinem in cæteris imaginibus operandum erit, habita ratione rei quæſitæ Planetæ convenientis & Perſonæ, prout ſatis abunde diſputatum fuit. Pro imagine ſeu imaginibus alicujus animalis unum duntaxat pono exemplum, quo cognito alia cognoſci poſſunt, prout de hora, metallo & ſigno declaratum fuit. Planetæ omnes duplici in Zodiaco gaudent ſigno: in proprio gaudent & exaltantur, in contrariis & oppoſitis deprimuntur, & in caſu exiſtunt. Pro imaginibus congruis illa ſigna ſunt fortunanda & accipienda, in quibus Planeta congruit, & proprias tenet dignitates & exaltationes, in imaginibus incongruis contraria ſigna ſunt accipienda, ut contrarii effectus inde ſequantur. Regula hæc in Aſtrologia patet, & in ante adnotatis clariores Regulas conſiderare debes, dono exemplum de fugandis animalibus, ut canes non latrent contra transeuntes, ſed obmuteſcant. Fac ſub prima facie ſagittarii ex ſtanno Canem, cujus caput ad caudam applicetur, prout ſi jaceret ac dormiret. Et in operando dicans intra te (ecce intentio) ligavi per hanc imaginem omnes canes, ut non erigant ſuper me capita ſua, nec ſurgant, nec ſe moveant de loco ſuo, nec latrent, nec impediant me. Et hanc imaginem involvas corio canino, & feras ſemper, & videbis experimentum. Oportet igitur in hora electio-

electionis illa eligere, quæ ad Planetam, cui tale animal ſubeſt, puta ad jovem, & fortunando aſcendentem horæ cum perſona quærentis, & ex Metallo æque diſpoſito & præparato Imaginem formare.

Sic de ſterilitate viri aut mulieris via naturali & Aſtrologica, fortunando Imaginem ad Domum filiorum cum perſona quærente & hora electionis, & Domino aſcendentis. Quod experimentum cum ſit de re gravi, libet hic apertius apponere. Fac ſub tertia facie ſcorpionis aſcendente ex auro vel chalybe Imaginem viri nudi, dicendo verba juxta intentionem, nominando proprium nomen & nomen Patris, fœcundando illum per Imaginem, ut nulla ſit in illo ſterilitas. De hinc ſub tertia facie Piſcium aſcendente, immediate ad Domum filiorum, fac ex eadem Materia Imaginem mulieris nudæ, dicendo verba juxta tuam intentionem, nominando illam, & nomen matris, pro ut in Imagine viri dictum fuit. De hinc cum tertia facies Scorpionis iterum redierit, conjungas Imagines ſibi mutuo tangentes, ac ſi coire vellent dicendo juxta tuam intentionem, nominando nomen utriusque, ut per mutuam copulam generent & fœcundentur involvendo in panno lineo mundo in lecto, quando ſimul dormiunt, & videbis effectum: quod fuit probatum, & verum experimentum apparuit. Ecce quomodo per Planetam &

horam fiunt Imagines, quæ fortificantur & deprimuntur per figuram radicis perſonæ quærentis, prout Aſtrologi norunt in rebus contrariis contrario utendo modo, qui non dicendus, ſed inveſtigandus.

Hæc enim non ſunt Magiæ vetitæ experimenta, ſed Aſtrologiæ Arcana, a patribus noſtris Philoſophis per inveſtigationem reperta, & experientiis comprobata, ut Author Sympat. in epiſtola ad lectorem clariſſime demonſtrat.

Pro concluſione dicendum, quod qui recte ſciverit accipere veram horam, verumque punctum & periodum alicujus influxus, procul dubio mirabilia in Aſtrologia operabitur, quæ apud imperitos opera diaboli judicabuntur, prout Author Symp. ſatis clare declarat. Quid enim per Mentem, intelligentiam & Sigillum intelligit, niſi miniſtros Naturæ? legas capud illud in dicto folio, & bene conſidera, quia ibi tota Aſtrologia Magica reperitur. Si enim capitulum tale intelligas & peroptime noſcas, totam Machinam percipies. Ibi enim de trina Armonia agitur, ibi de omni poſſe ſublunari tractatur, ibi tandem de receptione influxuum facilis datur Methodus. Quid mirum, ſi indocti talem librum non intelligentes ſpernant? non omnibus datur myſteria noſcere. Non ſunt iſta rerum occultarum rationes. Si de occultarum rerum ratione loqueretur,

ratio-

rationes non apparerent. Ibi tamen rationes in Aſtrologia apparent, quæ apud vulgus res occultæ judicantur. Tenent omnino principia ab aliis cauſis, omne enim, quod apparet, non eſt per ſe occultum, licet appareat, occulta unde deveniant, Varii doctores varias aſſignant rationes Hermes, Bocchus, Aron, Orfeus, Theofraſtus, Thebit, Zenothemis, Zoroaſtres, Evay, Dioſcorides, Iſaac Judæus, Zacharias Babylonius, Albertus & Arnoldus, diverſa dixerunt, tamen omnes concludunt magnam vim, herbis, lapidibus & Metallis ineſſe. Alexander hæc ab elementis, & ab illorum qualitatibus provenire dixit, prout Author Symp. folio 410. usque ad finem per totum doctiſſime diſputavit, quæ verba etſi occultam intelligentiam poſſident, non tamen a vera Philoſophia declinavit. Platonici & Academici Ideis rerum formatricibus has virtutes attribuebant. Avicenna ad intelligentias referebat, Hermes ad ſtellas, Albertus ad formas rerum ſpecificarum, & alii alia dicebant, quos Authores omnes licet contraria dicere appareant, nullus tamen eorum a recta veritate alienat ſe, cum eorum dicta ad eundem effectum in multis conveniant. Deus enim omnium cauſa, finis & origo, ſigilla idearum miniſtris præſtat, qui executores exactiſſimi res ſibi creditas ideali virtute conſignant, cœlis atque ſtellis tan-

quam inſtrumentis materiam interim diſponentibus ad ſuſcipiendas formas illas, quæ,ut ait Plato in Timæo, in Majeſtate divina per aſtra deducendæ reſident, easque dator formarum diſtribuit per miniſterium intelligentiarum, ut AuthorSympath. 421.per Angelos & miniſtros intelligendum acutiſſime ſcripſit; quos ſuper opera ſua conſtituit rectores, miniſtros & cuſtodes, quibus ea facultas in rebus commiſſis ſibi credita eſt, ut omnis virtus lapidum, herbarum, Metallorum, & cæterorum omnium ſit ab ipſis intelligentiis præſidentibus. Provenit ergo forma & virtus primo ab ideis, de hinc ab intelligentiis præſidentibus & regentibus, poſtea a cœlorum aſpectibus diſponentibus, porro ab elementorum diſpoſitis complexionibus, correſpondentibus cœlorum influxibus,a quibus elementa diſponuntur. Habent igitur operationes hujusmodi in rebus iſtis inferioribus per expreſſas formas, in cœlis autem per virtutes diſponentes, in intelligentiis per rationes mediantes, in Archetypo per ideas & formas exemplares, quas omnes in cujuscunque rei effectu & virtutis executione, convenire neceſſe eſt. Virtus igitur & mirabilis operatus eſt, in unaquaque herba & lapide, ſed major in ſtella, ſed maxima in intelligentiis præſidentibus, a quibus virtutes, quæ cauſæ occultæ apparent,deveniunt, & in

in inferiora defluunt. Unde chameleontis jecur ſummis tegulis exuſtum imbres excitat, remora velociſſimas naves ſiſtit, Anachitides lapis divorum Imagines apparere facit, Cepparis ſuffitus omnes beſtias evocat, Encites ſomniantibus ſuppoſitus oracula reddit, herba, quæ ſtagna ſiccat & clauſa aperit, & legitur Perſarum Regem legatis dediſſe, ut, quo perveniſſent omni rerum copia abundarent. Eſt & alia herba a multis cognita, quæ Spartanina nuncupatur, quæ geſtata & in ore retenta, duodecim dies ſine cibo & potu quis perdurare valebit. Apulejus alia mira docet, dum aſininam formam geſtaret, ſe a divino numine dediciſſe.

Quid mirum, ſi occultam cauſam occultas habere cauſas minime appareat, cum ab uno abſoluto principio demonſtravimus provenire, a quo diffuſive in aliis procedens in inferioribus tandem gradum ſiſtens mirabile prædicatur, pro ut de virtute numerorum continue etiam apud mulierculas, ecce nullum ſubeſt ſciendi principium! per demonſtrationem apparet. Numeros dicimus nationales, non mercatorios. De illo loquimur, de quo apud Clavium doctiſſimum in Mathematicarum ſcientiis abſolutiſſ. Principem legimus in ſua Algebra, cujus verba ſunt: Quoties hujus diſciplinæ (Numerorum) artificia exterriti etiam acutiores ita ſunt, ut nullum

putarent tacitum pectoris arcanum eſſe, quod numerorum judicium effugiat, fallat Arithmeticorum ingenia. Hæc Clavius Jeſuita.

De qua virtute & potentia Author ſympat. folio. 341. pulcherrimam demonſtravit armoniam, & mirabile experimentum docuit ab illo vulgratiſſimo Salomonis axiomate, Omnia Deum in numero, pondere, & menſura diſpoſuiſſe, in lapidibus nempe Metallis & herbis, reſpectu inferiorum: reſpectu vero ſuperiorum, in mente, in intelligentiis & Angelis, quæ quomodo ſint vera, & Author ſympath. elucidat, pauca ex doctiſſimis Authoribus explicabo.

Omnia quæcunque a prima rerum natura conſtructa ſunt, Numerorum videntur ratione firmata. Hoc fuit exemplar primi conditoris, hinc elementorum multitudo mutata, hinc temporum vices, hinc motus Aſtrorum & cœli converſio. Sunt igitur numeri potentes ex effectu & illorum determinata periodo. Neque enim mirum eſſe debet, ſi in rebus naturalibus tantæ appareant occultæ virtutes, cum in numeris multo majores exiſtant, quatenus ipi ſint formaliores, perfectiores cœleſtibus inſiti reparatis ſubſtantiis immixti, denique maximam & ſimpliciſſimam habentes cum Ideis in mente divina commixtionem, a quibus proprias & efficaciſſimas vires

res ſortiuntur. Sic in rebus natural. qualitates e lementales in transmutando ad aliquod elementale multum valent atque poſſunt, ut in Sympat. fol. prædicto Author demonſtravit de numero quadrageſimo octavo, de lapide artificiali tali numero compacto. Omnia quæ ſunt atque fiunt, certo conſtant numero, tempus ex numero, motus & actio, locus & vacuum, & denique cuncta in numero definiuntur Voces & concentus per numeros armonizant, & per proportionem vim habent, proportionesque ex numeris ortæ per lineas figuras univerſales & puncta, conſtituunt, denique omnes ſpecies naturalium, & quæ ſupra naturam ſunt, certis numeris aſtringuntur, ideo Pythagoras numerum eſſe, quo cuncta conſtant, dixit, & Proclus dicebat: Numerus ſemper exiſtit, alius in voce, alius in alio &c. Et Philoſophi omnes celeberrimi ſic Numeros extollunt, ut neminem absque illis poſſe recte philoſophari putent. Loquimur de numer. rationali & formali, non autem de materia ſenſili, & de numero Mercatorum, de eſſentia nempe ex tali numero devenerunt & provenerunt, non autem de ratione illa numerandi, ex qua magna emanant Sacramenta, tam in naturalibus, quam in divinis & cœleſtibns. Per illum habetur proximus acceſſus ad Prophetiam naturalem, ut multi ex Neotericis ſcripſerunt, ſe non ali-

unde, niſi per virtutem numerorum futura prænunciaſſe.

In numeris itaque mirandum latere efficaciam & virtutem non ſolum Philoſophi unanimiter docent, ſed etiam Doctores & Patres catholici demonſtrant, Hieronym⁹, Auguſtinus, Origenes, Ambroſius, Gregorius, Nazianzenus, Athanaſius, Baſilius, Hilarius, Rabanus, Beda, & alii multi confirmant. Hilarius in Pſalmis dicit, ſeptuaginta illos ſapientes Interpretes, ex numerorum efficacia Pſalmos in ordine redegiſſe: equidem carmina ſunt quæ numeris certis determinatisque conſtant. Videndus eſt Rabanus de Numeris, qui in tali doctrina doctiſſimum compoſuit librum. Ex Neotericis Arithmeticis quis non ſcripſit de virtute & potentia numerorum? non enim de figuris illis numericis intendere & remittere poſſe judicabant, ſed de numero aliquo ad talem præſignatam periodum juncto Materiæ ſive ſubjecto ex tali poſitione & determinatione effectus inde elucere. Nonne natura ipſa in herba quinque foliorum mirabilem conſtituit virtutem? Sic de numeris, in granis, in rebus, in perſonis, & in univerſalibus actionibus, ut hæc & plura in variis authoribus videri poſſunt. Unde autem hæc fiant, cauſam certam habent, quæ eſt ipſa varia variorum numerorum ad ſe invicem proportio, ut Author ſympath. fol. 439.

de

de quadrageſimo octavo numero per veram experientiam præmonſtrat, quid de ſeptenario? *Nonne ſeptimus filius maſculus ordine ſucceſſivo absque interpoſitione natus virtutem ſanandi & vim curandi ſcrofulas poſſidet.* Dicunt virtutem ineſſe creaturæ, non autem numeris. Si hoc eſſet, cur in octavo maſculo, vel in ſexto talis virtus non extaret. Non igitur hic attenditur numerus naturalis, ſed ratio formalis, quæ in numero illo determinato conſiſtit. Nam in numeris Mercatorum nulla vis, ſed in natura illa Numerorum, puta ſeptem, tria, novem & ſimilia. Quicunque numeros vocales & naturales noverit cum divinis conjungere, & eandem conſonantiam temperare, hic per virtutem numerorum mirabilia perpetrabit, prout inferius utique exempla proponemus. Pythagorici per numerum nominum multa prognoſticabant. Joannes in Apoc. dicens, qui habet intellectum computet numerum nominis beſtiæ, qui eſt numerus hominis, inſinuavit virtutem & vim eſſe in numeris. Numeri enim ſimplices ſignificant res divinas, Denarii cœleſtes, Centenarii terreſtre, Millenarii, quæ futuri ſunt ſeculi. Partes animi etiam per Arithmeticam mediocritatem propter exceſſuum æqualitatem invicem copulantur. Corpus vero, cujus partes magnitudinibus differunt, ſecundum Geometricam mediocritatem compoſitum fit, Animal

mal vero ipſum ex utroque, anima ſcilicet & corpore, ſecundum eam, quæ armoniæ convenit, mediocritatem conſtat. Hinc eſt, quod numeri plurimum operantur in animam, figuræ in corpus, concentus vero in ipſum animal. Author Sympathiæ fol. 402. idem demonſtrat, dum de unione animæ & corporis veriſſimam declarat doctrinam. Sed ut aliquibus exemplis virtus numerorum appareat, dicendum, quod ſi per numeros nomina computamus, intentionem alicujus operationis percipere poſſimus. Computa igitur nomen alicujus Perſonæ & cognito numero litterarum illius nominis. *Si enim æqualis eſt numerus, complexionem æqualem demonſtrat, ſi inæqualis, distemperata erit, & ex tali temperatura, & distemperatura naturam propriam Aſtrologia mediante cognoſcere poteris.* Si gradus alicujus aſcendentis in radice cognoveris, & per combinationem numerum nominis proprii elicueris, nonne etiam illius genii nomen verum habebis? via certior illa ab Agrippa tradita, numero impari Dii gaudent.

Computa horam tuæ electionis & minuta, & per ſubſtractionem illam partem ſubtrahas, quæ in aſcendente excedit nomen, quæ ſi non excedit eaque deficiunt, & numerus remanes efficit armoniam a quo poteris ſcire quæ deſideras, ſi per puncta projectionum inveneris. Non enim

aliunde

aliunde illa ſors devenire poteſt, niſi ex vi illius numeri, qui in aſcendente communicavit, cum hora electionis. Secretum admirabile in Magia Aſtrologica, pro ut Auth. Symp. in dicto folio docuit, videmus in operationibus Aſtrologicis etiam partem fortunæ per numeros eligere, quæ adeo ſtricte terminat ſuam propriam periodum, ut nil certius annuere poſſit.

Numerus triginta graduum Zodiaci nonne conſiſtit in vera totius cæleſtis machina armonia? Deſideras eligere horam alicujus operationis, ut cognoſcas, ſi bene vel male evenerit. Computa ultimum punctum illius horæ, in qua electionem feciſti de tali opera & de punctis inventis ſubtrahas illa tantum, quæ nomen proprium illius rei efficere valerent: quæ remanent divide per eundem numerum, quæ ſuper ſunt ſine dubio finem illius operis tibi demonſtrabunt, pro ut ſi æquali vel inæquali numero remanſerit. Dum enim ſi ante figuram determinatum numerum tuæ intentionis conſtituiſti. Non enim ſortes erunt, ſed numerorum efficacia, quæ in determinata & eſſentiali illius numeri virtute conſiſtit. Sortes enim ſunt, quæ per Geomantiam vel aliam ſortilegam viam conſiſtunt, nec determinato numero conſtant, ſed prout ſortes dant. De eligendo finem cujusque operis veram tradam Methodum. Vota peroptime omnes operationes, quæ a quali-

qualibet Perſona deveniunt, vel conſiſtunt in acquirendâ pecunia, vel in acquirendis honoribus, vel in acquirendis voluptatibus, ſi aliæ adſunt acceſſorie illis inſunt, nempe ſi ad ſtudium vel ad doctrinam hæc vel ſunt ad honorem, vel ad utilitatem: ſic etiam ſi ad arma, vel ad honores, vel ad utile. Rixa etiam & pugnæ ad tria reducuntur capita, vel propter bona fortunæ, vel propter bona animi, nempe honores, vel propter bona corporis, nempe voluptates. Si propter fidem vel Religionem, etiam ad finem honoris vel utilitatis terminatur. Itinera eosdem fines poſſident, & ſic diſcurrendo per ſingulas hominum operationes & actiones, clariſſ. patebit, cuncta ad tria univerſaliſſima capita reſpicere, quæ capita ex ſe habent, & per Aſtrologicam notitiam proprium & peculiarem planetam, in quo ſuos fines claudent, nempe ſi ad honores actio fuerit, Jovi ineſt actio. Si ad bona, fortunæ, conſidera de rebus & de Perſonis, & videbis partim Saturno, partim Mercurio ſubjici, quemadmodum etiam gradus honoris partim Jovi, partim Soli etiam ſubjice, juxta, rei & Perſonæ ſignificationem, ut de itinere tantum Lunæ damus judicium: ſi ad bella, rixas, & ſimilia, Marti erunt, ſi ad doctrinam & ſtudium, partim Mercurio, partim Jovi: ſi ad voluptates, quæ veneris propriæ ſunt, tantum Veneri dicamus. Tandem conſiderando actio-

actiones omnes & per tria capita diſcurrendo, conſidera etiam, quæ res & quæ Perſona ſit & juxta illorum poſitionem Planetam eligas.

Dum igitur Planetam animantis cognoviſti, elige horam & diem eſſentialem illius Planetæ, & per electionem figuram aſtrologicam erigas per thema cœli, in qua multiplicando gradus aſcendentis cum gradibus Domini illius rei, quos numeros reperies per ſubſtractionem, nomen proprium eligas juxta ordinem numeri literarum in Alfabeto, quo facto iterum projicies vocales omnes, quibus conjungas literas ſimiles rei quæſitæ, tunc apparebit aperte finis tui quæſiti, ſive in Bonum ſive in Malum, & numerus præciſe diſtinctus, vel in æquali, vel in æquali. Experientia dabit tibi fidem, tamen pono exemplum, quæris finem itineris, conſidera primo cauſam itineris, ſi a te per honorem fuerit electus, vel cauſa lucri, vel cauſa mulierum, vel ſimilia, eligas tempus & horam Planetæ convenientem prout dictum fuit, & ſi gradus aſcendentis fuerit decimo octavo Capricorni, conſidera ſi minuta excedunt medietatem, applica ad gradus, ſin autem, projice: erunt igitur decem & novem, & ſi iter fuerit cauſa lucri, vide dominus lucri quis fuerit, ſi mercaturas quæris, procul ducio Mercurius erit Dominus, qui ſi erit in gradus ſeptem, debeas conjungere ad

decem

decem & novem; & efficientur viginti ſex, ſubtrahas nomen proprium juxta ordinem numeri alfabeti, ut ſi erit Antonius, remanebunt decem & octo, projice vocales, quæ ſunt quatuor, conjungas ad tuum iter, quæ erunt duo, ecce quomodo ſex reſultabunt, qui numerus æqualis dicitur. Nonne quaſi fatali coactione talis numerus evenire conſpicitur? quis igitur virtutem numerorum abnegabit? Sed pauca de ſingulis numeris ediſſerantur.

Quæ virtus in trino non adeſt, quæ arcana in illo non relucent? ipſe eſt fons omnium numeralium virtutum. Si virtus ulla in illo non eſſet, cur omnia pene eſſentialia, tam in cœleſtibus, quam in terreſtribus in illo terminantur, non ab re, & ſine veriſſima cognitione, nam ipſe omnes complet numeros. Conſtat enim ex uno & duobus; ille Principium numerorum, iſte germen illius: qua de re omnes perfectiones univerſi in illo terminantur & conſiſtunt; quæ cum notiſſima ſint, non recenſebo. Tantum quæ in ſanctiſſimis, ſacratiſſimisque Perſonis divinis elucent, omnibus innoteſcere debent. Si enim alius numerus convenientior illo extaret, utique in illo appareret. Etenim creaturas omnes hoc ternario Deus inſignivit, ac digito ſuo hunc characterem in illis inſculpſit, ut nil in rerum natura valeat aſſignari, quod dono ternarii careat. Creatura illa

illa creatorem nos decet intelligere ac credere, fœdus æternum tenet, & per totam rerum ſubſtantiam eſt indiſſolubilis.

Sic in quaternario, qui fons & origo dicitur, in quo Deus univerſalis Dominus ſuum nomen aptari ordinavit, nam in quavis lingua ſemper quatuor litterarum nominatur. Et nomen ineffabile illius per quatuor inſcribitur literas. Quinarius ſacratiſſimus numerus; Nam ſalvator noſtar, cum infinita in ſacratiſſimo ſuo corpore accepiſſet vulnera tantum in quinario cicatrices conſervare voluit. Erit igitur myſterium abſconditum. Sic de ſenario, qui non omnino, nam fortunæ in ſexto ſemper vacillant ideo imperfectionis erit ſymbolum; & in ſexto cuncta mala eveniunt, ecce ſacramentum. De ſeptenario nihil dicendum, cum numerus iſte adeo virtutibus, proprietatibus, & ſacramentis ſit plenus, ut cæcis etiam pateat. Conditor mundi die ſeptimo quievit ab omni opere, & millies in omni ſcriptura tam ſacra, quam morali talis numerus non ſine evidentiſſimo miraculo miraculoſe apparet. Nonne ſacratiſſimus ordo Angelorum a Conditore cœlorum in novenario & trino clauſus eſt? Non ſine ſacramento numerus iſte, cum ex novem ordinibus & tribus Hierarchiis conſtet, duodenarium conſtituit, qui myſtice divina præcepta demonſtrat, ut per ſelectionem duodecim

duntaxat Apoſtolos nobis innuere voluit. In duodenario numero tota ſcriptura ſacra completur. Si enim per totam Numerorum ſeriem tranſcurrere vellem, mirabilia apparerent. Quadrageſimus, Septuageſimus, & cæteri numeri non vacant myſteriis. Muſica etiam cum certis, determinatique numeris conſtet, maxima vi & virtute ex illis præpollet, non ſolum in rebus divinis ſacrisque, ſed in morbis pellendis, ſanandisque, animalia mulcentur, immota moventur, ut de Inſulis Nympharum in lydia Marcus Varo teſtatur. Animam mulcet, mentem erigit, præliatores ad bella invitat, ſingulorum operum labores, fatigationes & lapſus corroborat. Ferentes gravia onera cantant. Ecce virtus numerorum, allevat labores, iratos mitigat. Ex vi numerorum triſtes lætificat, diſcordes patificat, rabiem temperat, vanitates diſſipat, & multa prope infinita, quæ ex concordantia & unione numerorum efficiuntur. Nam licet quis canendo neſcierit armoniam talis numeri, nihilominus cum acceſſerit conſonantia, virtus operans effectum producit. David Saulem ex Muſica mulcebat. Et ne diutius in re patenti morer, tantum de Muſico illo Dano proferam, qui ſonorum modulis tanta animorum accidentia ſe poſſe aſſirmabat, ut a Rege accerſitus, & Regis juſſum explens, adeo inuſitato ſeveritatis concentu edito

accedentes mœſtiſſima ſpecie & dolore, primo adimplevit, de hinc vegetioribus ſonis ſeveritate in plauſum permutata ad jucundiorem mentis ſtatum geſticulationes & petulantiores corporis motus inflectebat, ultimo acrioribus concentis adhibitis, ad tantam amentiam audientium ſpiritus excitavit, ut furor usque ad rabiem proceſſerit. Ecce armonia numerica. Sed ne a priſcis temporibus exempla habeantur, in Apulia quotidie apparet in morſu parvi animalis, quod eorum lingua Tarentulam appellant, cujus virus non niſi per Muſicam & ſaltus expellitur, & mitigatur. Talis namque concentus non aliunde niſi ab Aſtrologiæ principiis deveniré cernitur. Cœlum Armoniacum eſſe videmus, ut Author Symp. folio 396. docuit & demonſtravit, & armoniacis tonis atque motibus cuncta gubernari. Cantus enim ex mentis conceptu ac imperioſo fantaſiæ cordis affectu proficiſcens, ſimulque cum aëre fracto ac temperato aëreum audientium ſpiritum, qui animæ atque corporis vinculum eſt (Auth. Symp. folio 306.) motu facile penetrans, affectum, animumque canentis ſecum transferens, audientis affectum movet affectu, phantaſia efficit phantaſiam, animum animo, pulſatque cor, & usque ad penetralia mentis ingreditur, ſenſu quoque mores infundit, movet membra, atque ſiſtit, & corporibus humores,

Hinc in movendis affectibus tantum confert armonia numerorum, ut non ſolum naturalis, ſed & artificialis idem præſtare valeat. Et cum tota muſica in voce, ſono, & auditu conſiſtat, ſine aëre audibilem fieri non poſſe fatendum, & quia aër ut aër per ſe non erit audibilis, nec ſenſus ullus niſi per accidens attingi poteſt, ideo licet ſonus ſine aëre non fiat, non ſequitur ſonum eſſe de natura aëris, nec e contra, ſed corpus vitæ noſtræ ſenſitivæ exiſtit aër. Oportet igitur animam ſenſitivam aërem ſibi conjunctum vivificare, & in vivificato & conjuncto ſpiritui aëre, ſentire ſpecies objectorum in actu poſitas, idque in aëre vivo, ut ſeptem Erraticis mediantibus affectus varios producere, prout natura illius, vel illorum. Saturnus, Mars atque Luna, plus vocis habent, quam concentus. Saturnus habet voces triſtes, graves, tardas, & veluti ad centrum coarctatos ſonos. Mars temperat acutas, minaces, veloces & ſimilia: Inter has Luna obſervat medias, Jupiter concentus graves, conſtantes, ſvaves, hilares & jucundos, ſol venerabiles, intentos, puros & cum gratia dulces. Venus laſcivos, luxurioſos, molles, voluptuoſos & diſſolutos. Mercurius vero habet concentus remiſſiores, multiplices, & cum quadam ſtrenuitate lentos & jucundos. Jupiter (ecce armonia numerica cum Aſtrologia juncta) habet

bet gratiam vocis octavæ ſimul & quintæ nempe diapaſon cum diapente. Sol obtinet octavæ vocis melodiam nempe diapaſon per tonos quindecim. Venus tenet gratiam vocis quintæ, ſcilicet diapente. Mercurius habet gratiam quartæ, nempe diateſſaron. Nunc patet, quomodo ex melodia vocis, & conſonantia concentus per viam & eſſentiam numerorum varii affectus in animis produci poſſunt, mediantibus Planetis tales numeros poſſidentibus, moventibusque. Sed quia multi doctiſſimi doctores abſolutiſſimos tradidere teſtes, ideo ſilendum, & ad finem clavis deveniendum arbitror. Sed prius de ordine cœleſtium ſpirituum ad colores lapidum per numeros convenientium demonſtrabo, ut locus Authoris Symp. folio 375. elucidetur, in quo aliquando Deum per miniſterium Angelorum inſtrumentaliter in lapidibus operari deſcribit, qui locus explanandus tali modo evenit.

Tres Angelorum Hierarchias eſſe manifeſtum eſſe ſcimus, quælibet Hierarchia in tres ordines diſtinguitur, ſuprema nempe, media & infima. Suprema continet ſeraphinos, Cherubinos, & Thronos. Ad primos, rubeus color illis competit. Ad ſecundos, albus, ad tertios, flauus. Rubeus primis ineſt propter immenſum illorum charitatis ardorem: ſunt enim magis amore divino inflammati, ob illorum ad Deum

vicinitatem. Albus color ſecundis competit, ob illorum ad ſapientiam proximitatem. Flavus color tertiis tribuitur, quia illi ſedesDei nuncupantur,in quaDeus ſedendo in æquitate acta hominum judicat.

Septem lapides ad primos attinent, nempe alabaſtrum, aurum pigmentum, adamas, Amethiſtus, Achates, Asbeſton, & Apiſtos.

Septem alii lapides ad ſecundos, Alombardina, Argiriſtis, Aſtrion, Alectorius, Aſterica, Amitides, & Berillus.

Alii ſeptem denique ad tertios, Galculus, Sardonius, Carbunculus, Chryſopraſſus,Galcedonius,Chryſolitus &Celidonius. Media Hierarchia Dominationes, Principatus & Poteſtates continet, ad Dominationes purpureus color ſpectat, niger ad Principatus, Cimbricus ad Poteſtates.

Purpureus Color primis tribuitur, quia ab illis nos inſtruimur deponere ſervilem timorem, & in Deum ferri. Color purpureus acuit ſanguinem ſpargendum per Chriſtum, ut non timeamus ab his,qui occidunt corpus.

Niger color ſecundis datur, a quibus inſtruimur in gradibus inferioribus, ut ſubditi ſimus hominibus propter Deum, qui gradus hominis in cœleſtia dicitur.

Cimbricus Color tertiis conceditur, quia ſua potentia malignos arcent ſpiritus, ne tantum noceant,quantum cupiunt. Color cimbricus eſt fugator larvarum. Alii

Alii ſeptem lapides ad primos mediæ Hierarchiæ ſpectant, nempe Chriſtallus, Ceraunus, Corallus, Corneolus, Dionyſius, Diadochos, & electrum.

Ad ſecundos hujus Hierarchiæ Æthites, Æmathites Ælitropia, Enidros, Æpeſtides, Æſchotiros, Gagates.

Ad tertios Galatides, Heraſipen, Jaſpis, Hyacinthus, Iris, Hiena, Cauma.

Ultima Hierarchia Virtutes, Archangelos, & Angelos poſſidet, primi aureum tenent colorem, ſecundi Chriſtallinum, Tertii Empireum.

Ad primos aureus ſpectat color, quia miracula perpetrant, cæleſti & divina virtute & tali colore præditi, ut inviſibilia Dei credantur, ad oſtendendum virtutem mirabilium ſuorum.

Ad ſecundos Chriſtallinus, quia nunciant maxima Dei arcana, & ſumma Dei opera adminiſtrant.

Tertii Empireum tenent colorem, quia ob ſimpliciſſimam illorum naturam illi aſſimilantur, qui hominibus veritatem oſtendunt & puritatem.

Lapides primi ſunt Cabates, calcofanus, legurius, lepatiana, Margarita, Magnes, Mellaſtros, Mellantes.

Lapides ſecundi Menafites, Myrrhites, Medus, Melothites, Hoſech, Onichinus, Opalus.

Lapides tertii, Pyrites, Pignites, Panthe-

ron, Saphirus, Smaragdus, Sardius, Folix.

Qui hos lapides, colores & Angelos attrectare ſciverit, vel intellexerit, totum ſecretum in Magia abſconditum poſſidebit, tamen non adeo difficile cognitu, qui Authorem Sympathiæ in prædicto folio optime noverit. His dictis ad ultimam Sympathiæ partem aperiendam per clavem accedamus. Ultima namque pars in operationibus chymicis verſatur, & in antro Naturæ ultimumque obtinet, tanquam nobiliorem locum. Primo ad elucidandum locum Sympathiæ accedamus, in quo illius Author de herbis diſſerit, tribuendo illis virtutem plurimam in operationibus Chymicis, & de Magicis nihil apertius, clariusve diſſeruit, tamen folio 242. Unum duntaxat annuit, nempe ſucci herbarum ſunt ſimpliciſſimi naturaliter producti, & quæ ſequuntur. Qui locus continuatur cum alio, nempe folio 264. ubi de virtute herbarum diſſerens, naturam in illis mirabilia poſſe operari docet, qua de re clavem quærere oportet, & Antrum petere, ut quæ in illo appareat, in medio proferatur, ecce oſtenſio.

Septem herbas ſeptem erraticis convenire a Philoſophis tenetur. Prima vocatur Macedonia, ſecunda ſemper viva ſeu barba Jovis, tertia Marrubium, quarta Saxifraga, quinta Peonia, ſexta Satyrion, ſeptima

ſeptima Salvia, quæ omnes ſigillatim ſuo Planetæ per ordinem aptantur, de eorum virtutibus, proprietatibus, excellentiis diſſerendum, cum non tantum ad Chymicas operationes ſint accommodanda, ſed etiam ad Magiam naturalem. De iſta jam ſatis dictum fuit, via Aſtrologica, & de herbis Aſtrologicis diſſerendum, non cenſeo, cum de aliqua ſuperſtitione appareat, & fidem rebus veris minuere poſſit.

Si enim experientia comprobare vellem, multa prælibanda fore eſſet neceſſarium, quæ potius ad vanitatem, quam ad effectus probandos cenſeri poſſint. Igitur quæ ad Metallorum ſubſtantiam & transmutationem, potius accommodanda erunt, quæ certiora apparebunt, & facili experientia continuo comprobari poſſint. Igitur ex herbis ad Metallorum Planetas ſpectantibus, illas accipe, quæ propius ad Metallam illius Planetæ accedunt, & ex illis vel ſuccos, vel ſales elicias, prout inferius dicetur, & cum illis operare juxta horam & naturam illorum, quæ via etſi a Paracelſo fuit tacta, non tamen integra demonſtrata. Nam etſi hora, aſpectu & conjunctione id faciendum fore dixit, non præciſe annuit nomina illorum, & tantum de omni metallo abſolute id fieri dixit, nos de herbis poſſe fieri demonſtramus.

Herba igitur quæ Saturno eſt propria, ad plumbum accommodandum devenire

poteſt, ſi tamen mediis Aſtrologicis utitur, prout Author Symp. fol. 229. docuit; usque ad finem tract. De Mercurio namque differens, omnia ibi complevit, & Sympathiam talem demonſtravit, qua nihil certius, nihil verius dici poteſt, tamen non omnia ita ſcripſit, ut ſine ſpeculo quis videre poſſit, eſſet enim tunc absque ſecreto.

Herbis igitur aque diſpoſitis & præparatis, ſal ab illis eliciatur, primo enim ſuccus, a quo per calorem ignis facili via ſales eveniunt, quibus miſceas, quæ miſcenda erunt & opus perficies. Exempla tradam de ſingulis.

Pro plumbo accipe Macedoniam, quam vulgo Cicercam vocant, non tamen de communi, ſe de ſilveſtri, quæ inter ſaxa creſcit, & folia piloſa habet, ſales, ſuccos, oleaque extrahe, de quibus ſuper plumbum operare, & ſervatis ſervandis ad tincturam procedes, prout Auth. Symp. in præparatione Metallorum diffuſius demonſtravit; quod ſi rectius operaberis, non tempus te perdidiſſe videbis. Ideo Author Symp. in prædicto folio & per totum, ad præparationem Metallorum herbis uti demonſtrat, herbas neceſſarias docuit, ſed expreſſe illas non nominavit nempe de Planetariis. Prodeundo igitur ad transmutationem Metallorum cum ſuccis, ſale & oleo herbarum, ordo ſervandus erit,

nempe

nempe herba proprio Planetæ peculiaris, tali metallo accommodanda, quod cum ea mutuam amicitiam & concordantiam habeat, nam ſi una herba tantum ad Plumbum utens ipſa ad vivum Argentum ſive aurum non tenet operis, clariſſime apparet operatio, clave non indigens, cum experimenta aperte apparere debeant. Tantum de præparatione vivi argenti advertendum erit in folio 239. ubi verba illa, Numquid per horas Aſtrologicas &c. ſunt maxime ponderanda, ut quæ Planetis ineſt per herbas demonſtrari poſſit, & totam præparationem vivi Argenti poſſidere debes, quæ ad invicem copulata cum Sympathia ad Mercurium, maxime ſecreta arcana poſſidebis, quæ cum in operationibus chymicis conſiſtat, clave uti non opus erit.

Aliqua experimenta apparentia ex Antro Naturæ foras profero, ut ſimul junctis, antrum apertum videatur, & clavem homini ſtrenuo ad cuſtodiam tradendam eſſe confirmo: Nam licet ſit clavis, non tamen omnibus aperit, aperit & nemo claudit: claudit & nemo aperit. Eya igitur ad finem properamus, ſed cautio prius advertenda. Nam quicquid operari deſideras, fac pleno affectu ac cordis deſiderio, ut faveat tibi clementia cœli, cœleſtiumque omnium, quorum favorem ut magis proſequaris, mirum in modum conferunt

ferunt adaptatio loci, temporis, profeſſionis, conſuetudinis, & ſimilia, multum enim confert fortunatio loci, quis & qualis ſit, ex propria genitura ſcrutandus erit: quod ſi quis nequierit, obſervet, ubi potiſſime ſpiritus ſuus recreetur, ubi ſenſus vegetiores ſint, ubi corporis ſanitas & robur plus proficiant, ubi negotia melius ſuccedant, ubi plures faveant, ubi infenſi ſuccumbant, hanc regionem, hunc locum ſciat ſibi a Deo ſuperisque præordinatum, & a cœlis diſpoſitum atque paratum: Hunc locum tene, & pro tempore & operatione muta, infauſtum vero fuge. Nomina etiam fauſta res noſtras fortunatiores reddunt, infauſta vero infelicitant, perſonæ ſimiliter idem demonſtrant: fuge infeliciorum conſuetudinem & male fortunatos, fuge ſaturninos & mœſtos, aſſociare cum Jovialibus & ſolaribus, in quibus negotia felicitantur, & operationes augmentum ſuſcipiunt. Horam etiam & diem pro operationibus eligas, tempora enim fortunam operationibus concedunt, unde Auth. Sympathiæ fol. 231. dixit elegantiſſimum Symbolum: Tempore Tempora Tempera, & ſic omnia prudenter aguntur, per maximum intereſt quo temporis momento, quave cœleſtium diſpoſitione in hoc vel in illo ſuſcipiatur. Tantam enim vim unicum momentum habet, ut fere omnem fortunæ curſum inde pendere

appa-

appareat. Igitur non locus tantum, ſed dies, hora, momentum & Perſonæ ipſa adaptanda erit, ut opus recte perficiatur, quibus cognitis, difficile equidem rei eventus infortunatus ſuccedere poteſt.

Paracelſus aliam demonſtrat viam, attamen non illam docet. Omiſſa ea ad experimenta experimentata devenire oportet, quæ ut clariora videantur, illud cenſendum fore cenſeo, quod non eſt hominibus ad diſcendum artem transmutationum Metallorum, ſed ipſamet ars viam parabit. Fruſtra laboratur, niſi ars laborem minuat. Elementales namque formæ ſpecifice inter ſe differunt, ideo primo ad ſeparationes deveniendum, apparent in terra vacua & ſterili exempla, quæ per pluviam, & radios ſolares irrigata, absque ſemine ullo continuo herbas, animalia, & mineralia producit, quæ ab authore ſympat. fol. 321. doctiſſime demonſtratur, usque ad finem dicti Capituli, & talem transmutationem eſſe formalem, & non materialem docet, nec opus eſt quærere, utrum elementa vegetabilium ſpoliata propriis formis valeant mineralem formam recipere. Nam cadaverum elementa in terram converſa fiunt elementa vegetabilia, puta plantarum, herbarum. Cum igitur elementum unius generis alterius generis fiat elementum alterius ſpeciei ſub eodem genere; nemo rerum transmuta-

tiones

tiones negare poterit, qui formas ab elementis ſeparari viderit. Experiatur, qui vult, ſit lignum igne conſumptum, in cineres verſum, forma vegetabili illius in auras abeunte, ſi in ſpagirico vaſe per artem accipiatur ne evolet, & ad ſuos cineres accommodetur, putrefiant ſimul in muſcilaginoſam ſubſtantiam & terræ commutantur, in propriam formam redeunt, cineres quod per ſe minime efficere valerent: ſi propria forma ſeparari poteſt ab elementis, ergo & ea induere totum Magiſterium ut recte per artem ſpagiricam a natura demonſtratam conſiſtat, fiat ergo ſeparatio formarum a ſuis elementis. Spagirici Philoſophi hoc a natura edocti perpetrarunt. Advertas: Ideo vitreis utuntur vaſculis, ut natura Stomacho, quibus igne ſuam coquunt materiam, ſicut natura naturali calore utitur, cibum in chylum macerat, coquendo ſubtiliat, ſolvit & putrefacit, priusquam ſeparet, ars ſuam materiam calcinando ſublimat, ſolvit, & putrefacit, antequam diſtillatione ſeparet, ars ſuam materiam calcinando ſublimat, ſolvit, & putrefacit, antequam diſtillatione ſeparet, poſtmodum ſegregat purum ab impuro, nempe partes firmamentales ab elementis, & utrasque poſtmodum a ſuis ſuperfluis impuritatibus, ut ipſamet natura in compoſito demonſtrat. Patet namque vitam rerum naturalium poſt Deum

deberi

deberi firmamento,& non elementis,materialia materialibus nutriri, quemadmodum formalia formalibus corporibus.

Dicimus elementa formam & vitam a firmamento etiam eſſe ſortita, ſed ſola generare per ſe non valent, niſi alii peculiares firmamentales influxus adſint, non ſecus ac ſine viro fœmina, quod Author ſympath. folio ſupradicto curioſiſſime elucidat. Nam Deum per lucem vitam omnibus dediſſe fatetur, ad propagationem vero ſemina, in quibus formas ordinavit. Sunt itaque influxus firmamenti ſemina, per quæ matrices elementorum concipiunt & pariunt, cum ſine illis nihil ad generationem efficere valerent. Spagirica ars ut vehiculum vitæ a corporibus craſſioribus liberet, continuo elaborat. Si enim talis operatio adſit, opus perficitur. Separentur & addantur, ut vis illa propagativa, quæ in uno conſiſtit & viget, in alio ſimilis ſpeciei idem demonſtret, operandum erit, qua via, quo ordine, & quali igne, ars te docebit, tamen per ſubſequentem practicam vegetiores producere effectus conſpicitur. Omiſſis igitur tam patentibus, quam obſcuris, ad producenda exempla accedamus, quæ etſi obſcura appareant, inveſtigantibus per lumen chymicum innoteſcent.

Nunc demus ſecreta. Antro damus, ut concedenti clavem omnia videre & frui liceat.

Varie-

Varietatem hujus artis Philoſophi obſervantes varie illam occultare nitebantur. Vegetabilem quidam eam appellarunt, mineralem & animalem: non enim juxta ſenſum litteralem. Lunariam enim, quam flores mirandarum virtutum continere perhibent, non illam eſſe credendum, quam in montibus Alpeſtribus infra ſciſſuras petrarum naſci & inveniri prædicant. Lunariam enim ex illius etymo nihil aliud eſſe tenendum, niſi fixationem vivi Argenti cum ſuccis herbarum, prout Author ſympat. fol. 140. doctiſſime aſſerit. Unde ex Sibyllinis verſibus hæc habentur.

Novem litteras habeo, quatuor ſyllabarum ſum, intellige me.

Tres primæ duas literas habent ſingulæ.

Reliquæ reliquas, & ſunt mutæ quinque.

Totius vero numeri centuriæ ſunt duæ, octo.

Et tres ter decades cum ſeptem: intelligens autem quis ſim,

Non rudis vel ignarus eris, quæ in me eſt ſapientia.

Hæc omnia conveniunt in dictione Græca ἀρσενικόν.

Vide, quomodo lunaria ad ſuum ſignificatum reducitur per hos verſus. Et quamvis aliqua vegetabilia id efficere poſſunt, non niſi ob reſinam in illis exiſtentem evenit: pinquedo enim cum proprio ſulphure id præſtare valebit, hoc Mercurii humi-

dita-

ditatem attrahit, ejusque ſubſtantiæ permiſcetur coagulando. Etſi non nulli ſuccum titimalli albi ob illius intenſum calorem mercurium coagulare tenent, tamen ad fixationem non poteſt reduci, ob craſſitiem vegetabilis oportet omnino a Mercurio frigiditatem abſtrahere, & opus perfectum habebis, ut Author ſymp. fol. 311. demonſtravit, relictis talibus operationibus, realia antro concedantur.

Tinctura veriſſima ad rubeum de victriolo, nota bene & vigila.

Vitriolum nobiliſſimum inter mineralia perfectam in ſe continet tincturam, unde de illo dictum fuit. Viſitabis interiora terræ, rectificando invenies occultum lapidem, veram medicinam ex quibus dictionibus primæ literæ Vitriolum efficiunt, & quoniam in occulto vitrioli nobiliſſimus ſuccus, & purum oleum latet, cujus modus extractionis non calcinatione vel diſtillatione erit accipiendus: etenim viriditate ſua privari minime debet, qua ſi ſpoliatum fuerit, arcano & viribus carebit. Vitriolum igitur multas imperfectiones lutoſas & viſcoſas continet, ideo aqua ejus viriditatis ſæpe ſæpius erit rectificanda, donec terreas impuritates relinquat & purificationibus omnibus transactis caveas ne materiam ſoli exponas, nam virorem in pallorem verteret, & ſecretum perderet,

ret, calido loco ſervetur ne pulveribus ſordeat. Claudas vitrum, & per duos menſes digeratur firmo, vel ſimili calore, donec varii colores appareant, & ſuprema rubedo nec talis rubedo erit omnino fixa, ideo purganda venit ab interioribus terræ accidentibus ad hunc modum. Rectifica cum aceto acerrimo deſtillato, donec feces ſint ſemotæ, & terreum inquinamentum omnino ablatum. Hæc eſt vera ejus tincturæ rectificatio, de qua oleum eliciendum erit hoc modo. Pone tincturam in alembico optime clauſo, & fiſſuras reclude omnes, ne ſpiritus exhalent; de hinc tenui igne oleum habebis: reſidebit in fundo cucurbitæ terra albiſſima, ſerva & tuere a pulveribus. Accipe terram hanc in phiala vitrea, cui ſenſim oleum ſuam affundatur. Animam ſuam corpus recipiet in inſtanti, & amplectetur ipſum: hanc conjunctionem in arcanum furnum repone per quadraginta dies, quibus abſolutis oleum habebis abſolutiſſimum admirandæ perfectionis, quo Mercurius, & reliqua impura metalla in Aurum vertantur, modo ſiper circulationem egeris ad ignem lucernæ. Multiplicationis modus hic eſt, Mercurium corporalem per duas partes ad tres olei admiſceto, maneatque ut prius diebus quadraginta, hoc ordine & proportione multiplicatio erit in infinitum. Hoc ſecretum in Antro invenies ad lævam ſub armario-

riolo vitreo, utere cum reverentia, & ne moleſtus ſis avibus nocturnis, nė furiæ de te pœnas ſumant.

Aliud ſimile per Antimonium probatum & expertum, nihil enim apponitur niſi probatum & verum. Habeatur de Antimonio crudo ad libitum, ſolvatur in aqua forti communi & de antimonio crudo, de hinc conjiciatur in aquam frigidam, cum parum de croco Martis ut rectificetur, ſolutum reponatur cum quarta parte tutiæ in vitro puriſſ. optime luto clauſo, tutia ſit calcinata per ſublimationem ad perfectũ gradum ignis, ponatur ſimul ad ſublimandum cum moderamine ignis, ne vas rumpatur. Nam una libra Antimonii ſic præparati ſublimatur ad ſummum per ſpatium duorum dierum, ab iſto ſublimato elicias oleum ſecundum artem, vel per balneum, vel per alembicum, caveas a fractione vaſis, ideo ignem gradatim concedas: primo enim ad calorem Solis inſtar æſtatis mediæ decimo quoque die augentur, dum vapores aſcendunt, varii colores apparent, moderetur tunc ignis pauliſper, donec rubea materia conſpiciatur. Rectificetur cum aceto acerrimo, de hinc cum aqua communi, tandem vaſe peroptime clauſo deſtilletur oleum, & videbis totum corpus antimonii in oleum rubicundiſſimum deſtillari, rubini colorem habens, odore ſuaviſſimo præditum. Hæc eſt prima operatio. De hinc

pari ab auro oleum elicias via.... fac ſolvere aurum puriſſimum a ſpiritu vini rectificato, calidus ſpiritus aliquoties abſtrahatur totiesque iterum Sol ſolvatur, ultima ſolutio ſervetur cum ipſomet ſpiritu vini, & circulationi per menſem tradatur, de hinc deſtilletur, & aurum volatile habeatur cum ſpiritu vini, & hoc ter vel quater iteretur, & in vas ſummiſſum fluat, & in ſummam ejus eſſentiam reducatur, & ſic habebis oleum perfectiſſimum Solis. Ad mediam unciam iſtius auri ſoluti addatur una unica olei antimonii, ſtatim in calore balnei illud amplectitur, adeo ut non facile dimittat, etiamſi ſpiritus vini abſtrahatur. Bina hæc olea ſimul unita modo dicto concludantur in ovo, & ſuſpendantur ſupra tripodem per menſem, igne lentiſſimo foveatur, & ſi debita proportione ignis temperetur, & regatur triginta & unius dierum ſpatio negotium terminabitur, & omnia Metalla impura tinget in aurum, non tantum Mercurium, ſed cætera corpora, & licet projectionis pondus rite aſſignari non poteſt, tamen ars ipſa & tempus oſtendent modum. Nam iſta medicina aliquando tinget triginta, aliquando quadraginta, aliquando etiam centum, ſi tamen bene operatus fueris. Advertas quod ſi contingat operantem tincturæ nimium aſſumpſiſſe, poterit hunc errorem corrigere additione illius imperfecti metalli, ſi tinctura de-

debilis fuerit, cineritio vel cæmentationibus corrigatur vel per crudum Antimonium ſuperfluum tollatur.

Quæras in dextra parte antri, in repoſitoriolo quodam lamina aurea cooperto, & rem parvam invenies, teneas caute & cariorem cæteris: in parva, maxima aſtat virtus, intelligas igitur & percipias.

Sumito Mercurium vel elementum Mercurii, ſepara purum ab impuro, ut Auth. ſymp. fol. 300. poſtmodum reverberetur usque in albedinem, quam ſublimabis per ſalem armoniacum, tandiu donec reſolvatur, hic calcinetur & iterum ſolvatur & in Pelicano uno menſe digeratur, tandem opus coagulabitur, hoc erit fixum: non enim uritur amplius neque conſumitur, ſemper enim in eodem ſtatu permanebit, corpora quæ penetrat, in cineritio erunt permanentia, ut in nihilum reduci minime poſſint, aut alterari. Sed a ſenſibilibus & inſenſibilibus qualitates omnes ſuperfluas adimit. Hæc via licet brevis appareat, laborem tamen prolixum requirit, ac multis circumſtantiis circumvolutum. Laborans tædio non afficietur, quia rem veram & expertam tractabit. Dixi in gratiam mei Principis Maximiliani cautius & attentius tractandum.

Tempus eſt, ut finis fini imponatur, & antrum clave claudatur, clavis cuſtodienda, peroptimo vigilanti & Prudenti tra-

datur. Et curioſos admonitos prius volo, ut ſi quando forte fortuna clavis ad eorum devenerit manus, ne ſtulte & inepte aperiant, & clavem in ſera ponentes incurioſe agendo ſeram disrumpant, & dimoveant præterea ſtulte intrando & ſine judicio, a furioſis beſtiis dilacerari poſſint, & non veſtes tantum, ſed etiam corpora dilaniari ſentiant. Recordentur elogium chymicum ab Authore ſymp. fol. 323. poſitum. Ideo omnis cura adhibenda erit, ut purificati, inſtructi, & per optime ordinati antrum petant, & intrent, alioquin non delectationem & fructum acquirent, ſed dolores, dedecus & paupertatem. Nolui hæc pauca ſilere, ne ſi per clavem decipiantur, de me conqueri poſſint. Magia Aſtronomica multas quærit conditiones, prout ſuperius declaratum & demonſtratum fuit. Igitur prudenter agentes filii prudentiæ merito nuncupari poterunt, & de meo labore haud dolores ſentient.

Tandem in gratiam ſereniſſimi mei Principis Maximiliani Regni Poloniæ primi & ſummi Mareſchalli, a cujus dominio & voluntate clavis pendet unum trado projectionis via ſecretum verum, experimentatum & maxime utilitatis. Omnes & ſinguli ſuæ Celſitudini gratias agant, & bene in operando vigilent, nam rudioribus & male operantibus non æque ſuccedet, peritis & optimis operatoribus optime omnia

ex

ex animo evenient. Igitur ex tali ſecreto ultimo loco Antri repoſito finem facio. Primo eligendus eſt Mercurius ex Antimonio hac via. Habeas de Antimonio crudo libram unam, ſublimati uncias ſex, quæ omnia ſigillatim ex ſe conterantur, dehinc ſimul miſceas, macerando peroptime ſuper marmore, ponas pulveres in ſtorta, dando lentum ignem per ſpatium quadrantis unius horæ, & deſcendet in recipiens aqua alba, deinde rubea, tandem fumus albus, tunc vigora ignem gradatim, adeo ut in fine per horam ſit ignis vehementiſſ. in quo tempore varii apparebunt in recipiente colores. Relinquenda erit ſtorta ad ignem, donec fumus evaneſcat, vel parum remaneat. Signum hoc denotabit, materiam jam eſſe diſpoſitam, auferendus ignis, & vas refrigerandum, frangendum de hinc ad locum apertum, ob fumos noxios, & in fundo reperies materiam, & hoc experta operatione. Accipias materiam, & peroptime conteras, & habeas tres uncias de pigmento, ex optimo, adeo ut ſint in lapillis, non autem in pulveribus, qui lapilli peroptime conterendi, & miſceas cum tua materia, & ſimul iterum molas ad marmor, ponas in ſtorta, & da ignem lentum per dimidium horæ quadrantem, in quo tempore ſex aut octo aquæ guttulæ in recipiens deſcendent, & poſtea dum fumus apparebit, vigora ignem modo, quo ſupra feciſti, cum jam fumus incipiet eva-

neſcere, & pars inferior recipientis erit crocea, tolle ſtatim ignem, frangatur vas ut ſupra, citius, ne materia comburatur, & invenies materiam ardentem, & cum baculo agitando frigeſcet, & ſic ſecunda erit operatio. Accipias materiam, & peroptime conterito & ponas in ſtorta absque ullo additamento, fac ut prius de igne quousque videbis collum ſtortæ crocei coloris, tunc augmenta ignem, & apparebit ex alia parte collum ſtortæ viridis coloris, vigora ignem, croceus color evaneſcet. Auferas recipiens & in odore ſenties quaſi odorem combuſti, rumpas vas & materiam ignitam reperies, dimove cum baculo ut frigeſcat, & erit materia ad modum terebinti, partes omnino combuſtas, tollas, & quas optimas cognoſces, eligas & ſi tertio operatus fueris, reduc materiam in pulveres ſubtiliſſ. quos incorporabis cum unciis octo tartari præparati ut infra, & uncias tres tartari crudi, & ſimul miſceas macerando ſuper marmore, ponas materiam in ſtorta, rege ignem ut ſoles, & varii colores apparebunt, quando odores peſſimos ſenties, tunc rumores in vaſe ſentiuntur, & vas tumet, tunc erit ſignum, quod Mercurius vult progredi, tunc vigora ignem per unius horæ quadrantem, & ut cognoſcas ſi Mercurius jam eſt diſpoſitus, accipe de liquore in recipiente, & projice ſuper lapidem fictilem, & ſi fumus exit cæruleus, ſignum perfectionis erit operis. Au-

fe-

ferenda ſtorta ab igne, declina paulispet in vaſe aqua pleno, & exſicca Mercurium de hinc frange vas, & in collo videbis Mercurium compactum, cum pede leporis accipias, & in fundo vaſis invenies maſſam materiæ, qua rupta totum Mercurium ibi concluſum reperies, quo accepto ponas ad aquam, advertas, nares claudas ob fumoſitates peſtiferas, & ſic opus terminaſti perfectiſſime & Mercurium verum Antimonii habebis absque additamento, quod cæteri non faciunt.

Præparatio tartari. Accipias tartarum crudum & conteras ſubtiliter, & ponas in vaſe ferreo cum accenſis carbonibus, per ſpatium dimidiæ horæ, & vas ferreum ſit rubicundum ex parte inferiori. Ponas ſic tartarum calidum in vaſe fictili, & projice ſupra de aceto diſtillato, adeo ut ſit ad modum paſtæ, fac bis hoc opus, de hinc ponas ad ignem ad deſiccandum, & fac pulveres. Advertas quod tartarum iſto modo præparatum decidet per medietatem, ideo operare in quantitate, ex pondere congruo. Sequere ad eliciendū Mercurium ex Auro.

Habeas de vitriolo, quod mediocriter calcinabis, ponas cum aqua communi in vaſe vitreo, fac bullire, quousque totam aquam in colore viridi conſpexeris, extrahe aquam per inclinationem & remanebit vitriolum in vaſe addendo, de alia aqua fac ut prius toties, quoties non amplius viriditas in aqua apparebit. Filtra aquam vi-

ridem, vel fac evaporare ad lentum ignem, & remanebit in fundo ſal viridis vitrioli. Accipe partes duas iſtius ſalis, & unam de ſale Petræ rafinato, & fac aquam fortem, ſ. an. & in unciis ſex iſtius aquæ ſolvas quatuor uncias Mercurii Antimonii, & per deſtillationem extrahe aquam, & remanebit Mercurius ſolus, reitera opus per quatuor aut quinque vices, & Mercurius remanebit in fundo rubicundiſſ. quem pones in vaſe vitreo obtime clauſo in vapore Balnei, & infra 15. dies ad ſummum reſolvetur, in aqua pretioſiſſ. Aqua iſta ſolvit Mercurium Antimonii, & ſic datur proceſſus in infinitum. De tali aqua accipiantur unciæ quatuor, & intus ponatur uncia auri puri in ſubtiliſſimas bracteas, & ſolve in aquam rubeam, quam claudas in ovo philoſophico, & ponas in athenore ad lentum calidum per decem dies, & congelabitur in colore viridi, tunc da majorem colorem, & continuabis per decem alios dies, & efficietur pulvis rubicundiſſ. cujus per projectionem una pars cadit ſupra viginti quinque plumbi fuſi in crucibulo, & efficiet aurum puriſſimum. Melius erit fermentare prius & confirmare, projiciendo in decem partes auri puriſſimi, quod ad augmentationem ſpectabit, de hinc fac, ut dixi projectionem.

Opera chymica ſi bene tractantur, utilitates varias tum corporis, tum animi præſtabunt; ſi contra, contrarias efficiunt operationes.

FINIS.

INDEX GENERALIS
RERUM & VERBORUM NOTABILIUM, QUÆ HOC LIBRO CONTINENTUR.

A.

Abeſton ſive Abeſtus lapis, ubi producatur, & ejus uſus in candelabris deorum conficiendis apud Gentiles. p. 52.
Abiſtos lapis, ejus color ac virtus p. 55.
Achates, ejus colores, ſpecies, ac qualitates. p. 47-49.
Achates Pyrrhi, p. 131.
Adamas, ejus color, quantitas, proprietates, virtutes, ac ſpecies p. 46. 47.
Adamum impoſuiſſe nomina omnibus rebus particularibus contra opinionem Hebræi. p. 269.
Ægyptiorum figuræ hieroglificæ. p. 271.
Aër conjungit cœleſtia terreſtribus 336. omnium rerum ſemina continet. p. 336.
Æs quomodo præparandum. 228. & qua ratione album fieri poſſit. ibidem.
Æris ſympathia ad Venerem. p. 289.
Agapis lapis unde ſic dictus, ejus color ac virtus. p. 51.
Agirites lapis, p. 56.
Agitatoris imago, & ejus virtus. p. 155.
Agni imago in lapide. p. 169.

Alaban-

Alabandina, quis lapis, ejus color, ac proprietas. p. 51.
Alabandicus lapis, ejus color ac utilitas, & ubi reperiatur. p. 54.
Alabaſtrum, ſive Alabaſtrites lapis, ejus color, ac proprietates, & ubinam reperiatur. p. 54.
Album undenam cauſetur, p. 17. 18.
Alectorius lapis, unde ſic dictus, ejus color, ac proprietas. p. 50.
Amandinus lapis, ejus color, ac virtus, p. 52.
Ametiſtus, ejus colores, ſpecies ac virtutes 49. quomodo eligendus. 204. lapis Veneris ibid 339. cur ebrietatem prohibet 339. cur gratiam confert. 340. qua ratione in Adamantem verti poſſit ib. ejus lautio ſemen auget ibid ex ejus pulvere lapis admirabilis ibidem. armonia numeroram ex ejus ſympathia. ibid.
Amianton lapis, ejus color, proprietas, ac uſus in combutendis corporibus apud Gentiles. p. 53.
Amiatus, ſive Amiantus lapis, ejus color ac virtus. p. 56.
Amites lapis, ejus color, ac virtus. ibid.
Anachites, p. 81.
Anancithidus lapis necromanticus, & ejus virtus p. 56.
Andreas Patavinus, pictor egregius. p. 131.
Androa lapis. p. 57.
Andromantes lapis, ejus color ac proprietas. p. 51.
An-

Androdamas lapis, quis, ejus figura, ac proprietas. p. 51.
Andromeda, ejus figura ac virtus. p. 151.
Anima nullo medio neque creari neque infundi niſi a Deo poteſt. p. 238.
Annulorum, Planetarum, Lapidum & Metallorum Tabella. p. 198.
Antipathes lapis, ejus color ac proprietas. p. 56.
Antitaneus lapis. p. 57.
Antracites ſeu Antrachas, quis lapis, unde ſic dictus, & ejus proprietas. p. 52.
Apelles, pictor eximius. p. 131.
Apolonides egregius ſculptor. p. 129.
Aquarii figura in viridi turcheſia. 175. in viridi jaſpide. p. 164.
Aquilæ figura in Kabrate ſeu Criſtallo. p. 186
Aquilæ ſtantis figura in ethite. p. 167.
Aquilæ ſeu Vulturis cadentis imago ac virtus, p. 151. 152.
Aquileus lapis. p. 57.
Aquilinus lymphaticus ubi reperitur, & quis ejus uſus. p. 56.
Arabes quomodo procedant in electione lapidum. p. 197.
Arabica, ſeu Arabus lapis unde ſic ductus, ejus color & proprietas. p. 55.
Arabum opinio de introductione formarum in lapides impugnatur. p. 303.
Arboris figura. p. 180.
Argenti ſympathia ad Lunam. p. 295.
Argenti præparatio 244. de eo experimentum

tum ibid. ut aurum eliciatur, 247. ut vaſa vitrea fiant, & iterum in argentum reducantur. ibid.
Arietis figura in Saphiro. p.205.
Arietis & ſemileonis imago in precioſo lapide. p. 179.
Arietis figura cum medietate bovis. p. 172.
Arietis ac Leonis figura in lapide aliquo precioſo. p. 179.
Armenicus lapis, p.124.
Armenus lapis, ejus color & proprietas. p. 56.
Armonia trina Arabum ridetur. 368. nil valet ad res ſupranaturales. p. 374.
Arſenicum. p. 104.
Aſini imago in Chriſolito, p. 156.
Aſinius ſive Aſininus lapis, unde ſic dictus, ejus color, ſpecies, ac proprietas. p. 55.
Aſius lapis, ejus color ac proprietaas, & ubi gignatur. p. 53.
Aſpilaten Arabiæ lapis, ejus color ac proprietas. p. 54.
Aſſyrii Aſtrologiæ reſtauratores. p. 270, 271
Aſtra nullam vim in vegetabilia influere. p. 196.
Aſtrites, Aſtrion, Aſterius, ſive Aſterites, quis lapis, ejus calor ac forma. p. 51.
Aſtrolabii figura in Saphiro. p. 156.
Aſtrologia a quibus reſtaurata poſt diluvium. p. 270.
Aſtrologica cur confundit ordinem in Mathematica. p. 381.
Aſtro-

Aſtrologiæ uſus, p. 210.
Aſturis figura in Cornelio. p. 186.
Attritus lapis, & ejus color. p. 52.
Auguſteum, quis lapis, ejus color, & unde ſic dictus. p. 54.
Avis figura, quæ in ore folium tenet, in lapide parangoni. p. 175. 164.
Aurigæ imago, & ejus vis. p. 155.
Auripigmentum. p. 104.
Aurum quomodo generatur in viſceribus terræ. p. 297.
Aurum virginale ridetur 221. novum conficere licet difficile, tamen non impoſſibile, 291. experimentum ad id 222. ſi una pars transformatur, transformari & aliæ poſſunt. p. 224.
Aurum potabile, p. 226.
Aurum ignitum occæcat oculos. p. 286.
Auri ſympathia ad Solem 283. ejus pulvis ad eum accenditur, p. 288.
Authores qui de Lapidibus ſcripſerunt, 188. vide Nomina.

B.

Babylonenſium lapis, p. 97.
Balanites lapis, & ejus ſpecies, p. 60.
Balaſius lapis, ejus color ac virtus p. 74. ex ardentium genere, p. 57.
Balemis opinio de Sympathia Metallorum ad Planetas. p. 256.
Baſiliſci figura, p. 162. pugnantis cum Dracone, ibid. & 174.
Baſiliſci ac Syrenis maris imago. p. 174.

Bazanites ſive Baſaltem lapis, ejus color, ac proprietates. p.60.
Beloculus lapis, Deo Belo dicatus à Syriis & ejus proprietas. p.60.
Berillus lapis, ejus color, ſpecies, & proprietates, p. 57.58.
Bezoar lapis, ejus color ac proprietas. p. 59.
Bolus Armenus cur inter lapides numeretur, & ejus proprietas. p. 59.
Bonus quis ſit cenſendus. p.372.
Borax lapis, & ejus ſpecies ac proprietates. p. 58.
Bronia, lapis. p. 57.
Bruta nobis temporis ſeu aëris mutationem oſtendunt. p.40.

C.

Cæti figura, & ejus virtus. p. 152.
Calaminaris, lapis, p.71.
Calcedonius, ſive Calcedon lapis, ejus color, ſpecies ac proprietates. p.61.
Calchophanus, lapis niger, & ejus proprietas, p. 89.
Calcitis. p. 72.
Caldaicus, ſive Gallayca, lapis, cius color, & ubi reperiatur. p. 69.
Caliditas in Planetis quomodo accidat, p. 318.
Calorites, & ejus proprietas, p.70.
Cambnites lapis, Kbrates aliter, p. 70.
Cameli capitis imago in Onyce, p.26.
Camites lapis, p. 34.
Canis imago ac proprietas, p.154.

Canis alabor figura, ac virtus, p.153.
Canis leporini figura in berillo, p.182.
Capitis hominis cum longa barbara imago in Adamante, p. 281.
Capitis humani figura in Saphiro, p.205.
Capitis & colli figura in viridi Jaſpide, p. 173.
Caprarum duarum figura inter myrti arbores in Onyce. p.206.
Capricorni ſignum in Cornelio, p.181.
Caprioli fontis canales lapidificari ſoliti, p. 12.
Carbunculus lapis idem, quod Antrax, ejus ſpecies, color ac proprietates, p. 60 61.
Carcina, p.72.
Cariſteus lapis, p. 71.
Caſſiopeja, ejus imago ac proprietas, p. 150
Catel, lapis, p.75.
Catimia, lapis, p. 111.
Catochites, lapis ubi reperiatur, & ejus virtus. p. 69.70.
Cauſæ ſecundæ quomodo influunt. p.308.
quomodo concurrunt ad productionem, p. 304.
accidentia ex ſuis qualitatibus non ſentiunt, p.306.
Celonia, p.93.
Celonites, ſeu Celontes, ejus genera ac virtutes, p. 66.67.
Centauri imago, & ejus virtus, p. 153.
Cephalicus lapis unde ſic dictus, p.87.
Cepheus, ejus figura ac vis p. 150.

Cepionidus p. 71.
Cepocapites ſeu Cepites, ejus color ac proprietas, p. 70.
Ceraunius, ſeu Ceraulus lapis, ejus forma, genera ac virtutes, p. 67.
Cervi figura, p. 161. 222. in Jaſpide 183. 169. in calcedonio, p. 182
Chael ſignorum inſignis ſculptor, p. 159.
Characteres ſignare impoſſibile, p.
Characteris veri deſcriptio, 484. & qui ſunt veri Characteres, p. 386.
Chelidonius lapis, ejus color, ac virtutes variæ p. 62. & quando haberi poſſit. ibid.
Chemites lapis, & ejus virtus, p. 69.
Chriſanterinus lapis, p. 69.
Chriſites, p. 72.
Chriſoberillus, p. 72.
Chriſocollus, ubi reperiatur, & ejus proprietas, p. 69.
Chriſolenſis, p. 65.
Chriſoletus, Chriſolemus, ſeu Chriſolenſis unde dictus, ejus ſpecies ac proprietates, p. 72.
Chriſolitus, ejus ſpecies ac virtutes, p. 66.
Chriſopilon, p. 72.
Chriſopis, p. 72.
Chryſopraſius, lapis, & ejus color, p. 71.
Chriſopraſſus ſive Chriſopreſſus, unde ſic dictus, & ejus virtutes, p. 69.
Chryſopteron, p. 72.
Chymicum Elogium pulcherrimum, p. 248.

Cime-

Cimedia, lapis, ubi reperiatur, ejus forma ac virtus, p.68.
Cimilianitus, p.72.
Coaſpis, p.71.
Cœlos eſſe corpora animata rationibus probatur, p. 314.
Cœlum, animal ſenſibile. p. 313.
Cœlum mas, Terra fœmina, quomodo intelligatur, p. 321.
Cogolites, ſeu Cegolites lapis, ejus color ac virtus, p.67.
Colores extremi, albus & niger, p.22.
Colores medii quomodo in lapidibus cauſentur, p.22.23. & ſeq.
Colores varii quibus lapidum nomina ex inſpectione ſola cognoſci poſſunt p.37. ſeqq. ſeptem 189.
Colores lapidum eſſentiales, p. 191. qui nam ad Planetas ſpectant, & quare ibid. quomodo omnes in Opalo intelliguntur 192. valent ad viſionem oculorum, p. 251.
Corallus, ejus magnitudo, ſpecies, ac virtutes, p.63.
Coroanus, p.72.
Corintheus ex marmorum genere, p.71.
Cornelius ſive Corneolus, ejus color ac proprietas. p.64.
Corneolus, Jovis lapis, quomodo eligendus, p. 201.
Corneolus lapis Jovialis, 328. de ſemiopacis lapidibus, 327. lapis Imperatorum, 328.

328. cur partum accelerat & conſervat ibid. cur ſomnia vera facit 329. cur ſanat infirmitates coxarum & femorum, p. 330
Cornutæ figura, p. 161.
Cornuti animalis figura, p. 172.
Coronæ imago, & ejus virtus, p. 149.
Coronæ auſtralis figura, & ejus proprietas, p. 155.
de Corporis & animæ unione pulchrum experimentum, p. 313.
Corpora cæleſtia quomodo juvant terram, p. 323.
Corvia, ſive Corvina, p. 68.
Corvina, lapis, ubi reperiatur, & ejus proprietas. p 70.
Crapondinus lapis, p. 76.
Crapundius. p. 94.
Criſtallini lapides in Boemia, p. 213.
Criſtallum, lapidis genus, quomodo induretur, ubi reperiatur, & quibus virtutibus ſit prædítum, p. 64.
Criſtallum in hexagonam figuram tendens perfectiſſimum 211. negatur & probatur non eſſe aquam congelatam 212. quomodo eligendum 213. & qua ratione bonitas ejus experimento probanda. p. 214.
Criſtallum, Lunaris lapis 211, 359. quomodo de eo efficiantur inſtrumenta pro lumine Lunæ 361. ejus viginti quatuor proportiones. p. 363.
Crocus Martis optimus ad dyſenterias ſanandas, p. 332.
Cro-

Grojus ſculptor eximius, p.167.
Crux verus Character, p.387.
Crucis ſculptæ in jaſpide figura, p.169.
Cygnica, ſive Cyaneus, p. 71.
Cygni figura ac proprietas, p.150.
Cyſteolitos. p. 69.

D.

DÆmonius lapis, ejus colore ac proprietas, p.72.
Delphini imago, & ejus proprietas, 199.
Dentrites, p. 95.
Deus quid ex Orpheo, p. 39.
Dei nomina in Ceraunio, p. 158.
Diacodos, ſive Diacodus, ejus color ac virtus, p. 73.
Dionyſia, ejus color ac proprietas, p. 72.
Doctus lapis, p.74.
Doriatides ubi reperiatur, & ejus virtus, p 74.
Draconis formidoloſi imago in Rubino, p.177.
Draconis vultus habentis duo capita in criſtallo, p. 232.
Draconites, ejus color ac proprietas, p.73.
Draconius, p.74.
Drome, p. 87.
Droſolitus, p.74.

E.

Echidnes, lapis. p. 103.
Echiſtes, p.79.
Effeſtis, ſeu Effeſtites, p.79.
Egyptilla, p.78.

Elebron, p. 105.
Electruon, p. 102.
Elementa, prima corpora, ex quibus fiunt alia corpora, p. 1, 2.
Elementorum unio ſumma in homine, p. 402.
Elitropia ſive Elitropus, ejus color ac proprietates, p. 74.
Elopſites, p. 79.
Emathius ſive Emathites unde dictus, ejus color, ſpecies, p. 98. 99.
Emetrem, lapis, p. 78
Emites, lapis, p 78.
Enydros, ſive Ethyndros, unde dictus, ejus color ac virtus, p. 77.
Epiſtrides, ſeu Epiſtrites, ejus color, ac proprietas, p. 77.
Equi figura in Jaſpide, p. 183.
Equi gerentis ſupra dorſum crocodilum, figura in jacinto albo. p. 171. ſpummatis ac gerentis virum cum ſceptro in manu, p. 225.
Equi ſpumantis figura in Ematite. p. 171.
Equi imago habentis crocodillum ſuper ſe in jacintho. p. 210.
Equi alati figura, p. 180. & ejus virtus, p. 2351.
Equi alati figura integra in Achate. p. 244.
Eſtimion, ſive Exmiſſion, p. 78.
Ethides, ſive Endes, ejus color, figura, ac proprietas, p. 76.
Evantus, p. 141.

Eumetis. p. 78.
Eunophius, p. 78.
Exacolitus, & ejus virtus. p. 77.
Exebonos ſive Exebenus, ejus color, ac proprietas. p. 78.
Execonthalitus, & ejus virtutes. p. 78.

F.

Falcones, & ejus virtus. p. 79.
Falconis imago in Topatio. p. 156.
in Cornelio. p. 244.
Faſcinatio non ſolum in hominibus, ſed etiam in brutis. p. 39.
Ferri Præparatio ſecreta. p. 287.
Ferri ſympathia ad Martem, p. 280.
in Ferro a Magnete imbuto attractio diverſa p. 243. ejus qua parte imbuitur contradicto, p. 355.
Filaterius, & ejus color ac proprietas, p. 79.
Fingites, ejus color ac virtus, p. 79.
Fixationis Mercurii experimentum p. 312. periculoſum p. 319. melius. p. 317.
Flavus color unde in lapidibus perſpicuis, p. 23.
Fœminæ imago habentis in una manu avem, in altera piſcem. p. 171. 172. 169. in una ſpeculum, in alia ramum. p. 227.
Fongites lapis, ejus color ac proprietas. p. 79.
Forma quid. p. 45.
Formicæ figura trahentis ſpicam ſeu granum, p. 185.

Fragulæ figura cum ramo olivæ in ore. p. 172,
Franciſcus Nichinus Ferrarienſis ſculptor egregius. p. 168.
Franciſcus, Bononienſis, aliter Fraza, ſculptor itidem clariſſimus. p. 168.
Frigius, & ejus color ac proprietas. p. 79.
Fuſio Metallorum quid ſit. p. 311.

G.

Gagates, unde ſic ductus, ejus ſpecies ac proprietates, p. 83.
Galadicem, p. 84.
Galactides, ſive Galaricides. p. 81.
& ejus miræ virtutes apud Magos, ibid.
Galatides, ſive Galactica, ſeu Gelacia, p. 82.
Galaxia, p. 84.
Galbates. p. 105.
Galgatromeus. p. 106.
Gallerica, p. 84.
Galli imago in Achate. p. 239.
Galli figura tenentis in roſtro coronam, p. 185.
Galli cantu ſuo diſtinctionem horarum diei nobis indicant, p. 40.
Gallinaceus lapis, vide Alectorius.
Gallinæ figura, p. 150.
Garamantica. p. 84.
Garamantides, p. 84.
Garatides. p. 107. 108.
Garatronicus, & ejus utilitas, p. 106. 107.
Gaſidana, p. 84.

Gela-

Gelacides, p. 82. 83.
Gemmæ qui nam lapides proprie dicantur, p. 3.
quomodo cognoſcantur num naturales ſint an artificiales, p. 22. 23, 24. 25.
Gemmæ diverſæ ſimul junctæ repertæ, p. 312.
Gerades, p. 84.
Gloſopetra, p. 84.
Græci rejectis Ægyptiorum figuris alium ſua ſecreta occultandi modum repererunt. p. 152.
Graffites, p. 105.
Granatus, lapidum ardentium genus p. 80.
& ejus ſpecies, ac virtus, p. 105.
Griffonis figura in Criſtallo, p. 157.
Griſoletus, p. 84.
Grogius. p. 84.

H.

Hammochriſos. p. 85.
Hamonis lapis ſacer, ejus figura ac proprietas, p. 85.
Herculis imago, & ejus vis. p. 180.
Herculis figura tenentis in dextra clavam. pag. 149. 150.
Hexaconta, lapis, p. 101.
Hierarcites, p. 85.
Hirci figura in calcedonio, p. 240.
Hirundinis imago in Celonite. p. 158.
Homo cæleſti forma ornatus, p. 40.
Hominis bene ornati imago in Cornelio. p. 206, 207.

Hominis cum enſe in manu figura in Cornelio. p. 184.
Hominis armati imago in magnete. p. 162.
Hominis figura ſedentis poſt aratrum cum longa barba, &c. p. 159.
Hominis imago habentis ad collum clypeum &c. in jaſpide rubeo. p. 2 0.
Hominis figura ſedentis, ac mulieris ſtantis ante eum, in Cornelio. p. 171.
Hominis ſedentis cum accenſa candela in manu imago in Chryſolito. p. 211.
Hois flexis genibus ſurſum reſpicientis figura. p. 161.
Hominis armati habentis ſupra dexteram crucem cum ſtellis figura, p. 213.
Hominis nudi inflati figura, in gagate. p. 174. 163.
Hominis figura habentis caput bovinum, p. 163.
Hominis ſtantis, ac magnæ ſtaturæ imago in diadoco, p. 163.
Hominis figura tenentis faſciculum herbæ appenſum collo, p. 163.
Hominis figura habentis vultum leonis, &c. in criſtallo, p. 164.
Hominis ſedentis ſuper Aquilam figura in efeſtide ſeu criſtallo. p. 165. ſuper equum in pyrite, p. 166. ſuper piſcem in lapide rubeo ibidem.
Hominis nudi ſtantis, & a dextra puellam ſtantem habentis figura, p. 166.
Hominis imago tenentis in manu flores. p. 166.

Hominis barbati figura habentis vultum longum p. 167. 219. tenentis falcem in manu p. ibid. gladium, ac ſedentis ſupra draconem, ibidem. ſtantis ac tenentis mucronem in manu. p.ibid.195. habentis in manu palmam. p. 168.

Hominis imago, habentis ſcutum in ſiniſtra, in jaſpide p.168. habentis faſciculum herbæ in collo, ibidem. palmam inſcriptam in manu p. 168.

Hominis ſedentis ſuper aratrum figura,&c. p. 223. habentis clypeum pendentem collo 224. ſedentis, & mulieris ſtantis ante eum habentis capillos extenſos usque ad femur, ibidem.

Hominis flectentis genua imago in Turcheſia 226. arantis. p.227.

Hominis nudi inflati & coronati imago. 228. ſtantis cujus caput ſit bovis,&c. 174. 219. erecti ac magni, ibid. ſtantis, habentis humeros magnos p.175.

Hominis litigantis figura, 238. volentis inſtrumentis ludere ibidem. in ſimullitudine mercatoris, p. 239.

Hominis ſublimati figura, 171. armati cum enſe in manu. ibid.

Hominis cum enſe in manu imago 184. armati in equo cum lancea ibid. tenentis laurum ſeu palmam in manu 168. interficientis leonem. ibidem.

Hominis alati figura habentis ſub pedibus ſerpentem, 243. cum hircino capite loco ſui, ibidem.

Hor-

Horcus, lapis niger. p. 85.
Hormeſion, p. 85.
ex Humoribus quatuor quid reſultat, p.
Hyena, lapis precioſus unde ſic dictus, & ejus proprietas, p. 85.
Hyſmeri. p. 85.

I.

Jacinthus, ejus tres ſpecies, ac proprietates, p. 85. 86. 85.
Jacobus Taglicarne, ſculptor eximius, p. 168
Jaguntia, p. 89.
Jaſpis, ejus color, ſpecies ac virtutes. p 87.
Idæus lapis, p. 88.
Ideæ omnium compoſitorum à Platone conſtitutæ, p. 42.
Jerarchites, p. 89.
Imagines in lapidibus tripliciter ſculptæ, 171. 172. & earum virtutes 175. 176. & ſeq.
Imagines ſculptæ in lapidibus quomodo dicantur habere effectum. p. 185. 186.
Imagines quæ ſimilitudinem habent conſtellationum cœli, & ad quid valeant, p. 148. 149. & ſeqq.
Imagines Magicæ quæ à Ragiel poſitæ ſunt, p. 155.
Imagines ſeu ſigilla Chael, p. 159.
Imagines ſeu ſigilla Thetel, p. 168. Salomonis, 170. Hermetis, 181. diverſorum authorum, p. 183.
Imperatoris figura in Jaſpide. p. 169.
Imperatoris imago habens caput erectum, p. 184.

Inclinatio dat difficilem regreſſum, p. 369.
Indica, lapis unde nomen ſumpſit, p. 88.
Indorum, Chaldæorum & Ægyptiorum, vanitas ac confutatio. p. 386.
Intelligentiæ ſunt Angeli. p. 390.
Intelligentiarum cæleſtium numer9. p. 397
Ioannes Maria Mantuanus clarus ſculptor, p. 168.
Ioannes Bellinus Venetus, ſummus pictor, p. 169.
Ion, p. 89.
Ionicus quartus Noe filius Aſtrologiæ poſt diluvium reſtaurator, p. 351.
Ioſephi opinio de Metallorum ſympathia cum Planetis, p. 337.
Iovis natura, p. 89.
Iovis gemma, p. 115.
Iovis figura quid poſſit, & quomodo ſculpatur in lapide, p. 191.
Iovis figura in jacintho, p. 164.
Iris lapis, ejus figura, color ac proprietas, p. 88.
Iſciſtos, ſeu Iſcuſtos, p. 88.
Iſraelitici primi ſculptores, p. 166.
Iudaicus lapis. p. 89.

K.

Kabrates, ſive Kakabres, lapis, ejus color ac virtus, p. 89.
Kamam, ſive Kakamam, p. 89.
Karabe, idem quod Succinum, p. 89.
Kbrates, p. 91.
Kenne, p. 89.

Kime-

Kimedini limphatici, p. 90.
Kimedius, p. 95.
Kinocetus, p. 116.

L.

Lacteus lapis. p. 92.
Lampadis figura in criſtallo, p. 238.
Lapis mirabilis ex Ametiſti pulvere, p. 438.
Lapis e nubib. cecidit in Lombardia, p. 10. in parte Thraciæ ibid.
Lapides in duplici genere ſecundum Albertum. p. 3.
Lapides cur non fluxibiles, cum aqueo abundent, p. 7.
Lapides duobus modis fiunt ſecundum Ariſtotelem. p. 7.
Lapides quibus in locis ut plurimum generantur, p. 8. ſeqq.
Lapides rubei. p. 22. flavi, virides, ac variorum colorum, p. 16. ſeqq.
Lapides falſificati quibus cognoſcantur modis, p. 22. 23. & quibus naturales. p. 24. 25.
Lapides nullam virtutem ſupranaturalem habere. p. 261.
Lapides habent idem principium cum Metallis. p. 327.
Lapides habere vim vegetandi, p. 394.
Lapidum principia quæ, & qualia. p. 1. ſeqq.
Lapidum quænam cauſa effectiva ſeu generativa. p. 5. ſeqq.
Lapidum quænam forma ſubſtantialis, p. 7. ſeqq.

La

Lapidum perſpicuitas ac opacitas, ac eorum colores unde, p. 16. ſeqq.
Lapidum mala ac bona compoſitio, p. 13. ſeqq.
Lapidum accidentia varia, p. 13.
Lapidum gravitas & levitas, denſitas ac ponderoſitas unde, p. 21. 22.
Lapidum ardentium ſpecies duodecim, ſed quinque præcipuæ, p. 79.
Lapidum generationis cauſa in terra, & extra terram, p. 329. in animalibus, p. 3 0.
Lapidum ſculpturæ, ac imagines diverſæ p. 171. 172. & ſeq. usque ad finem lib. 3.
Lapidum ſeptem ſelectorum ad ſeptem Planetas relatio. p. 255.
Lapidum ſeptem ſelectorum ſympathia generalis ad Planetas, p. 390. particularis, p. 417.
Lapidibus an inſint virtutes, p. 27. 28. 30. unde & quomodo p. 31. 32. 33. ſeqq.
Lapidibus unde durities ac mollities eveniant, p. 19.
à Lapidibus effectus tantum naturales procedunt 477. ſupranaturales inſtrumentaliter aliquando in eis apparent 480. quæ occultæ cauſæ in eis. ibid.
Lauraces lapides, p. 93.
Lazolus lapis, p. 93.
Leonardus Mediolanenſis ſculptor egregius, p. 168.
Leonis bene formati figura in Granato, p. 156-239. in Jaſpide, p. 157

Leonis vultus in criſtallo, p.177.
Leopardi figura, & ejus proprietas. p.211.
Lepidotes, p.93.
Leporis imago, & ejus virtus. p. 201.
Leporis imago in jaſpide. p. 183.184.168.243
Leucochryſos, p.92.
Leucoptalmus, p.91.
Leucoſtyctos, p.93.
Ligdinus lapis, p.93.
Lignites, ejus color ac virtus, p.93.
Ligurius, & ejus proprietas, p.92.
Limacie, ejus color ac proprietas, p.91.
Limoniates, p.92.
Limphicus, p.93.
Lippares, ſeu Liparia lapis Lybiæ, & ejus virtutes, p.91.
Liſimachus ex marmorum genere, p.92.
Litos ſeu Magnes, p.93.
Locuſta marina in Berillo. p.184.
Luna vires recipit a cæteris Planetis, p.385
Luna producit æſtatem & hyemem, p.468.
Lunæ imagines variæ, & earum virtutes in lapidibus, p.147.
Lunæ in aquis demonſtratio p. 462. virtus in inferioribus, p.467.
Lunarius lapis, p.93.
Lupi figura in Iaſpide p. 223. 222. 240.
Lychinus, ſive Lychinites, ejus color ac proprietas, p.90.
Lychniten, marmoris genus, p.93.
Lyncis lapis, ejus color & proprietas, p.90.
Lyncurius, ubi reperiatur, ejus ſpecies ac proprietates. p.90.

M.

Maculæ in Luna quænã inſint, p.299.300
Magiæ falſæ uſus a quo. p.384.
Magiæ naturalis tres ordines. p. 378.
Magiæ veræ deſcriptio, p. 378.
Magiæ ſacræ deſcriptio & encomia. p. 378.
Magnaſia, ſive Magneſia. p. 102.
Magnes, ejus genera ac virtutes. p.99.102.
Magnes ferrum trahit. p.36.
Magnes Mercurii lapis, quomodo eligendus p. 99. non eſt Metallum ibid. non recipit virtutem à Planetis ibid. habet ſympathiam cum Mercurio, 205. cur ferrum trahit ibid. & de hac attractione impugnata opinio. ibidem.
Magnes habet virtutem communicativam non ſolum per contactum, ſed per diffuſionem, p. 208. virtus ejus non ſemper eadem. 209. ab una parte attrahit, & ab altera expellit p. 210. attrahit medio vitro, ligno, cæteriſque corporibus ibid. in Alba & Italiæ Inſula perfectiſſimus invenitur p. 210. in montibus item Æthiopiæ ibid. & quinam requiratur ad experimentum a Porta faciendum ibidem.
Magnes, Mercurii lapis 242. cur alium magnetem trahat 244. cur in mineris Metallorum reperiatur ibid. unde communicat ſuam virtutem 345. quid requiritur ut ſe aliis communicet 346. cur ejus partes ad idem punctum ſemper reſpiciunt 347.

347. cur Orientales pollent cæteris 348. locus nil valet, ſed virtus loci ibid. cur partes ejus oppoſitæ ſibi contrariantur 351. non ſemper polum preciſe oſtendit, p. 352.

de Magnetis virtute nova Hiſpalenſis cujusdam opinio 352. & quomodo ea debilitata ſenio reparanda ſit, p. 353.

in Magnete quomodo centrum reperiatur 354. demonſtratio nova de eo, p. 356.

Malachites, ejus ſpecies, ac virtutes, p. 98.

Marchaſitarum ſpecies variæ. p. 102. 103.

Margarita, prima inter gemmas candidas & quomodó procreetur p. 93. 94.

Margaritarum binæ ſpecies, p. 94. & earum virtutes, p. 95.

Marmor lapis notiſſimus, & ejus varia genera, p. 96.

Martis armati figura 180. cum lancea ibid. in Saphyro, p. 282.

Martis imago qualis, & quid valeat in lapide ſculpta, p. 192.

Medeæ lapis, ejus color ac proprietas, p. 103

Medus lapis, ejus color ac proprietas, p. 124. 125.

Melites, p. 103.

Memphitis lapis unde ſic dictus, & ejus proprietas, p. 98.

Mercurius cur alatus cum Caduceo pingatur, p. 347.

Mercurius pro vivo Argento: vide Vivum Argentum.

Mercu-

Mercurii figura qualis, & ejus virtus, p.193.
Metalla quomodo generentur, p.293.
Metallorum ſeptem cum ſeptem Planetis convenientia, p.195.
Metallorum ſympathia ad Planetas, p.255. Balemys opinio de ea rejicitur 215.256. Joſephi item 258. Syrani Caldæi cum ſequacibus. p. 261.
Metallorum virtus in Medicina, p.376.
in Metallis nullæ virtutes magicæ, p. 376.
Militis ſuper equum currentis imago, p. 172.
Mineralia duplicia, fluxibilia, & liquefactibilia, p.2.
Mineralium ſympathia ad lapides, p.249.
de Mineris aliqua, p.254.
Mirites. p.98.
Mitridax. p.103.
Mixta magis abundant terra & aqua, quam reliquis duobus elementis, & cur, p. 2.3.
Morion, Cypricus ac Gallicus lapis, p. 103.
Motus cæleſtis 313. non eſt accidentalis, p. 314.
Motus ſtellarum diverſus p. 314.
de Motibus cœlorum, p 316.
Mulieris figura imaginem habentis in una manu. p.161.
Mulieris ſedentis cum tuba ſuper equum figura, p. 61.
Mulieris in ſuperiori parte in inferiori Piſcis figura in jacintho, p.162.

Mulieris imago habentis crines ſparſos, &c. in jacintho ſeu criſtallo, p. 165.
Mulieris figura habentis crines ſparſos vel mamillas nudas, p. 165.
Mulieris ſedentis figura cum corona in ſolio, p. 285.
Murilagæ figura in granato, p. 239.
Murina, ejus color, & uſus in vaſis fabricandis, p. 97.

N.

Naſſonites, p. 104.
Natura potius admirari, quam percipi deſiderat, p. 207.
Navis imago ac virtutes, p. 200.
Nemeſſitis. p. 104.
Nicolus lapis, ejus color ac proprietas, p. 104.
Nicticoracis imago. p. 184.
Nigrum undenam cauſetur, p. 18.
Nitrum quomodo producatur, & ejus virtus p. 103.
Nodoſitates cur in lapidibus aliquando apparent, p. 4.
Nomina omnibus rebus particularibus ab Adamo impoſita, p. 269.
Nomina omnium Doctorum qui de lapidibus olim ſcripſerunt. p. 36.
Noſa lapis, p. 76.
Noſe, ſeu Niſus, p. 104.
Numerorum armonia mirabilis ex ametiſti ſympathia. p. 341.

O.

O.

Obſianus lapis, p. 95.
Obſius ſive Obſianus, p. 106.
Obtalius, ſive Obtalmius, & ejus mirabilis virtus, p. 106.
Okitokius, & ejus virtus, p. 108.
Olea, lapis, p. 108.
Ombria, p. 108.
Onagri lapis, p. 108.
Onicinus, p. 105.
Onix, ejus color, ſpecies, ac proprietates, p. 104. 105.
Opalus, ejus colores, ac miræ proprietates, p. 105. 106.
Opalus, num lapis vel gemma. p. 247. ejus virtutes ac proprietates p. 246. mirabilia in illo apparent, p. 247.
Opalus bonus & non bonus quomodo diſtingantur. p. 188. ejus hiſtoria, p. 188. virtus ad oculorum ſanitatem. p. 253.
Ophicardelon, p. 108.
Ophites, & ejus ſpecies ac virtutes, p. 106.
Optalius, p. 120.
Orfanus lepis unde ſic dictus, p. 106.
Orionis imago, ac ejus proprietas. p. 200.
Orites, ejus ſpecies ac proprietates, p. 106.
Ornicus, p. 108.
Oſtracites, p. 106.
Oſtratias, p. 107.

P.

Panconus, lapis. p. 111.
Panthera, lapis, ejus colores, & virtutes, p. 109.

Pa-

Parabolæ ac ſymbola de Metallis, p. 271. 272.
Parangonius lapis duplex, p. 112.
Pauli raptus, p. 384.
Pavonis imago, p. 112.
Pavonius lapis. p. 112.
Peantes, ſeu Peantides, & ejus virtus, pag. 109. 110.
Pegaſus, ejus figura ac proprietas, p. 171. 180.
Pentaura lapis, non reperitur, p. 189.
Perſeus, ejus figura ac proprietas, p. 198.
Perſpicuitas quid. p. 16.
Petrus Peruſinus, egregius pictor, p. 128.
Pheonicites lapis, p. 112.
Philoginos, p. 112.
Phrygius lapis, ejus ſpecies ac virtutes. p. 110.
Pictores eximii tam antiqui quam moderni p. 128.
Pirgoteles, ſummus ſculptor, p. 129.
Piſcis imago ac virtus, p. 199.
Planetæ cur & quomodo dicantur inclinare p. 372.
Planetarum quænam vires ad productionem p. 300.
Plumbi præparatio ſecreta, cap. 7. ſymp. ſympathia ad Saturnum, p. 272.
Podros, ex gemmis candentibus p. 111.
Pontica gemma, & ejus ſpecies, p. 119.
Porphirites marmoris ſpecies. p. 111.
Præconiſſus lapis p. 111.
Praſ-

Praſſius lapis, ejus ſpecies ac proprietates, p. 108. 109.
Protogenes, egregius pictor, p. 128.
Puellæ imago in criſtallo. p. 181.
Puellarum trium imago in Berillo. p. 182.
Pumex, lapis omnibus notus, p. 112.
Punicus lapis, ejus ſpecies ac virtutes, p. 111.
Pyrites unde ſic dictus, & ejus proprietates, p. 110

Q.

Quaidros, p. 112.
Qualitatum diverſitas armoniam demonſtrat, p. 307.
de Qualitatibus Planetariis, p. 305.
Quirinus, ſive Quirus, lapis præſtigioſus p. 112.

R.

Rabri, lapis, p. 113.
Radaim, lapis niger, ubi reperitur, & ejus virtus, p. 112.
Ragiel inſignis imaginum ſculptor. p. 28.
Rami, lapis, p. 146.
Ranæ figura in Berillo, p. 157.
Ranius, lapis, p. 113.
Rubeus color unde in lapidibus perſpicuis evenit, p. 17.
Rubinus, lapis ardens, p. 79. ſpecies carbunculi, p. 113.
Rubith, lapis ardens. p. 79.

S.

Sacrarii figura, & ejus proprietas, p. 202.

Sagada, ſive Sadda, p.120.
Sagittarii imago in Jaſpide, p.157.
Sal qua via à Saphiro habeatur, p.435.
Samius lapis, & ejus virtus, p.119.
Samothratia, p.121.
Sanctus lapis, p.122.
Sandaſtros, ſive Sadaſius, p.120.
Sanguineus lapis, p.121.
Saphirus, ejus color, ſpecies ac virtutes, p. 113. 114. 115. quomodo eligendus, 202. lapis Solaris, & cur, 265. 333. amat caſtos, 434. mas & fœmina ibid. quomodo in Adamantem vertatur ibid. cur præeſt cordi 435. qua via ſal ab eo habeatur ib. utilis ad cordis hilaritatem & ſanitatem ibid. antraces curat, p.36.
Sarco fagus lapis, unde ſic dictus, & ejus apud antiquos uſus, p.120.
Sarda, ſive Sardius. p.122.
Sardius, ſive Sarda, ejus color, ſpecies, ac proprietates, p.117.
Sardius, Imperatorum lapis, p.117.
Sardonix, ſive Sardonius, & ejus virtus. p. 118.
Saturni figura quæ & æqualis, ejusque virtus. p.146.
Scalæ naturæ deſcriptio, p.485.
Scorpionis ac Sagittarii figura ad invicem pugnantium, p.212.226.
Sculptores primi lapidum quinam fuerint p. 128.129.

Sculptura de ſigillis lapidum, paucis hodie cognita, p.127.128.
Sculpturæ planetarum in lapidibus, quid valeant, p. 191.192.
de Sculpturis lapidum non Aſtronomicis, & quomodo in earum cognitionem devenire poſſumus, p.141.
Sedenec, lapis, p.122.
Selenites lapis, p. 121. ejus color, ſpecies ac virtutes, p.118.
Semen in terra à Cœlo, p.414.
Semen humanum quomodo agat in generatione 233. & quæ ad eam concurrant. 254. extra matricem utrum poſſit generare, p.237.
Senochitem, p.157.
Senochites, p.122.
Serpentarius, ejus imago ac virtus, p.151.
Serpentinus lapis. p.161.162
Serpentis figura, & ejus vis, p.102.
Serpentis figura, habentis ſupra dorſum virum p.231.232.
Siderites, p.118. 121.
Sifinus, p. 121.
Sigilla varia in diverſis lapidibus ſculpta, vide Imagines.
Signa primæ triplicitatis, p.143.144. ſecundæ 144. tertiæ 144. quartæ 145.
Sinodontides, p.122.
Sirites, p.118
Smaragdus, & ejus diverſa genera ac proprietates, p. 114.115. quomodo eli-

gendus, p.202. lapis Martialis, & cur 201 331. cur ſanat dyſenterias, 332. & quomodo maculæ ejus reparentur. p.334
Smeriglius p.111.
Smirillus, ejus color ac uſus, p.119.
Sol Planetarum armonia 260. ejus virtutes in terra 307. cur medius Planetarum exiſtat, p.338.
Solis gemma, p.120.
Solis virtus non deficit ex ſe. p.309.
Solis figura in lapide quid poſſit, p.192.
Specularis lapis, p.122.
Sperma animalis quid, p.5.
Spicæ figuræ, p.236.
Spinella, lapis ardens. p.121.
Spiritus in animali quid ſit 236 unde generatur, & quomodo vires paulatim acquirit ibid. non anima, ſed vehiculum illius 217. eſſe corporeum duobus experimentis probatur. p.ibid.
Spongius lapis, p.122.
Stanni præparatio ſecreta, p.219.
Sympathia ad Jovem. p.276.
D. de Stella quid de Sympathia metallorum ad Planetas ſentiat, 263. eam ad Medicas artes accommodavit. p.368.
Stuxites, p.121.
Succinum, ejus color, inventio, ſpecies ac virtutes, p.116. 117.
Sulphur & vivum argentum ad operationem tendunt, p.393.
Sympathia quid eſt. p.372.

Syrani

Syrani Chaldæi opinio de Metallorum ſympathia ad Planetas. p.261.
Syrenis figura, p.213. cum baſiliſco, p.228.
Syrius lapis, p.119.

T.

Talc, Alchimicus lapis. p.123.
Tartis, p.124.
Tauri imago in Praſſio. p.158. in Magnete, p. 239.
Tegolitus, p.124.
Telitos, p.124.
Terra recipit omnes qualitates. 371. & ratio cur diſtet à cœlo 318. eſt immobilis 319. quomodo concurrat ad productionem 320. & qui ſint ejus filii. p 322.
in Terra nulla res quæ ſuum ſydus in firmamento non habeat. p. 335.
Thetel inſignis lapidum ſculptor, p.128.
Thirſitis, p.123.
Trachius lapis. p.123.
Trapendanus, p.124.
Tubalcain cognovit eſſentiam Metallorum, p.270.
Topatius, ſive Topaſion, ejus color, ſpecies, ac proprietates, p.122.123.
Turchion, ſive Turqueſia, ejus color ac proprietas, p.123.
Turcheſia, quomodo eligenda, 200. cur ſit lapis ſaturninus, p. 323. cur frangatur, 325. ejus ſympathia cum Saturno probatur experientia Camelorum. p.326
Turturis figura in parangone. p.229.

Turturis marini imago in lapide nigro. p. 215.

V.

Varach, lapis, & ejus virtus, p. 124.
Varietas colorum in lapidibus unde, p. 20.
Vatrachius, p. 124.
Vejentana Italica, p. 124.
Venatoris figura, p. 211. in jaſpide, 222, 243
Veneris imagines variæ, & earum virtutes, p. 192.
in Venere & Mercurio non eſſe oppoſitionem ad Solem, p. 317.
Veneres duæ, p. 290.
Vernix lapis, & ejus virtus. p. 124.
Veſpertilionis Imago in Elitropia, p. 206
Vexilli imago, & ejus proprietas. p. 203.
Virginis figura in criſtallo 181. cum veſte profuſa in jaſpide, p. 169. ſtolatæ figura in jaſpide. 184. tenentis in manu laurum. ib.
Viri juvenis figura tenentis in capite coronam 45. ſedentis ſuper piſcem 176. barbati tenentis florem in manu ibidem.
Viri ſtantis ac tenentis falcem figura, 171. ſtantis ſupra draconem ac tenentis gladium in manu 177. equitantis ibid. habentis loricam indutam 178. nudi & cui ſit puella nuda a dextris. p. 178.
Viri barbati figura habentis longum vultum & curata ſupercilia 178, 179. tenentis in manu mutationem, p. 179.
Viriditas unde in lapidibus. p. 18.

Virites, p.124.
Virtutes inferiorum omnium unde ex Hermete & aliis Aſtronomis. p.42.43.
Virtutes figuram ſculptarum in lapidibus num virtutem particularem lapidum dearticulant, & num earum effectus ævo totaliter deperdatur, p. 175. 176. & ſeq.
Virtutes quomodo in Imaginibus dicantur univerſales, & quo modo particulares ſeu ſignificatinæ virtutum lapidum, p. 181. 182. 183.
de Virtutibus lapidum opiniones variæ p. 32. 33. & quomodo aut undenam eæ lapidibus inſint p. 33, & ſeq.
Viſio quomodo fiat. p. 38. 39.
Vitis figura, p. 236.
Vituli imago in Magnete. p. 239.
Vivum argentum neque metallum, neque corpus p. 229. ejus optima præparatio p. 230. impugnationes & ſolutiones de tranſmutatione illius p. 231. non eſt idem in terra, ſicut extra apparet p. 232. ejus cum ſemine ſimilitudo. p. 233.
Vivum argentum in terra cum ſulphure producit Metalla p. 238. extra terram alio modo diſponitur ad productionem Metallorum, ibid. ejus reductio ex omni metallo. p. 239. & illuſio ejus extractionis ex metallis ibid.
Vivi argenti fixatio p. 240. lapis per plumbum, ibi. congelatio per ſuccum herbarum p. 242. alia fixatio, ſed periculoſa p. 243. per projectionem melior, p. 61.

Vivi argenti ſympathia ad Mercurium. p. 292.
Vnio, vide Margarita.
Vpupæ figura cum dracontea herba ante ſe in Berillo. p. 158.
Vrſa duplex, major & minor, ac earum imagines, & proprietates. p. 148. 149.
Vrſi imago in Ametiſto, p. 208.
Vrſi a ſerpente circundati figura. p. 236.
Vulnera ab Æte ſanantur facilius quam a ferro. p. 368.
Vulturis lapis. p. 124.
Vulturis imago, p. 198. 199. in Chryſolito, p. 157.
Vulturis imago cum ramo olivæ, in Pyrite p. 161.

X.

Xiphinos lapis. p. 124.

Y.

Ydræ figura, & ejus virtus. p. 202.
Ydrinus lapis, & ejus virtus, p. 125.
Yecticos lapis, ejus color & uſus, p. 125.
Ypeſtionus, lapis, p. 142.
Y ſoberillus. p. 125.

Z.

Zarites, p. 125.
Zemech. p. 162.
Zeuſis, pictor egregius. p. 128.
Ziaraa, color ejus ac virtus. p. 126.
Zmilaces ſeu Zmilanthis, p. 126.
Zoronyſios, p. 126.
Zumemellazuli, p. 125.

FINIS.